

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

SEZAİ KARAKOÇ’UN ŞİİRLERİNDE
ANNE VE ÇOCUK TEMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Şener DEMİREL

HAZIRLAYAN
İsa IŞIK

ELAZIĞ–2011

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

SEZAİ KARAKOÇ’UN ŞİİRLERİNDE

ANNE VE ÇOCUK TEMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Şener DEMİREL

HAZIRLAYAN

İsa IŞIK

Jürimiz, .../.../2011 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Doç. Dr. Şener DEMİREL
2. Doç. Dr. Tarık ÖZCAN
3. Yrd. Doç. Dr. Hayrettin AYAZ
4. Yrd. Doç. Dr. Fatih ARSLAN
5. Yrd. Doç. Dr. Ahmet Turan SİNAN

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Erdal AÇIKSES

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Sezai Karakoç'un Şiirlerinde Anne ve Çocuk Teması****İsa IŞIK****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı****Elazığ - 2011; Sayfa: IX+215**

Sezai Karakoç Cumhuriyet sonrasında yetişen büyük şair ve aydınlarımızdan biridir. O, II. Yeni şiirin önde gelen sanatçılarından biri olmuştur. Şairlik yaşamında bir dönem II. Yeni şiir anlayışına bağlı kalan sanatçı, sonrasında kendisini '**diriliş**' düşüncesine adanmış ve bu yönde eserler vermiştir. '**Diriliş**', İslam milletleri ve medeniyetinin yeniden yükselmesini arzulayan bir düşüncedir. Karakoç, hem şiirlerinde hem de düzyazılarında bir diriliş nesli oluşturmanın gayreti içinde hareket etmiştir.

Karakoç, pek çok konuda şiir yazmıştır. Şiirlerinde yoğun işlenen temalardan biri de 'anne ve çocuk' temasıdır. Karakoç'un şiirlerinde işlediği 'anne ve çocuk' teması bazen şairin kendi yaşamından kesitler sunarken bazen de genel olarak 'anne ve çocuk' bağlamında ele alınır. Karakoç'un şiirlerinde 'anne ve çocuk' teması genellikle diriliş düşüncesi çerçevesinde şekillenir. Anne, çocuğun ilk ve büyük öğretmenidir. İyi anneler tarafından iyi bir şekilde yetiştirilen çocuklar aydınlık geleceği kuracak, dirilişi gerçekleştireceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Sezai Karakoç, İslam Medeniyeti, diriliş, şiir, tema, II. Yeni, anne, çocuk.

ABSTRACT

MA Thesis

Mother and Child Notion in Sezai Karakoç's Poems

İsa IŞIK

Fırat University

Social Sciences Institution

Turkish Education Department

Elazığ - 2011; Pages: IX+215

Sezai Karakoç is one of our great poets and intellectuals growing after Republic Period. He became one of the leading artist of “II.New” poems. During his life as a poet, the artist who was faithful to the “II.New” devoted himself to the idea of ‘**resurecction**’ and wrote his works on this subject. ‘**Resurecction**’ is a notion which wants the Islamic civilization and nations to rise again. Both in his poems and in his prose, Karakoç was in an effort to create a resurecction generation

Karakoç wrote poems on many subjects. One of the notions which was dealt with in his poems is “mother and child” notion. The “mother and child” notion which Karakoç uses in his poems sometimes reflects some parts from the poet’s own life and sometimes this notion is dealt with in general. The “mother and child notion in Karakoç’s poems are generally shaped by the notion of resurecction. The mother is the child’s first and greatest teacher. Good children who are brought up by good mothers will set up the bright future and will achieve the resurrection.

Key Words: Sezai Karakoç, Islamic Civilization, resurrection, poem, notion, II.New, mother, child

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR	VII
ÖN SÖZ	VIII
GİRİŞ.....	1
TANZİMAT'TAN İKİNCİ YENİ'YE TÜRK ŞİİRİ.....	1

I. BÖLÜM

SEZAI KARAKOÇ'UN HAYATI, SANATI, ESERLERİ	8
I.1. Hayatı	8
I.2. Sanatı	9
I.3. Eserleri.....	17
I.3.1.Şiir Kitapları	17
I.3.1.1. Monna Rosa.....	17
I.3.1.2. Körfez/ Şahdamar/ Sesler	20
I.3.1.2.1. Şahdamar	20
I.3.1.2.2. Körfez	22
I.3.1.2.3. Sesler	25
I.3.1.3. Hızır'la Kırk Saat.....	29
I.3.1.4.Taha'nın Kitabı, Gül Muştusu	32
I.3.1.4.1.Taha'nın Kitabı.....	32
I.3.1.4.2.Gül Muştusu	39
I.3.1.5. Zamana Adanmış Sözler.....	43
I.3.1.6. Çeşmeler/ Ayinler.....	51
I.3.1.6.1.Çeşmeler	51

I.3.1.6.2. Ayinler	55
I.3.1.7. Leyla İle Mecnun.....	59
I.3.1.8. Ateş Dansı	67
I.3.1.9. Alınyazısı Saati.....	71
I.3.2. Sezai Karakoç'un Diğer Eserleri	79

II. BÖLÜM

ANNE VE ÇOCUK KAVRAMLARI, BU KAVRAMLARIN DÜNYA VE TÜRK EDEBİYATINDA KULLANIMI.....	82
--	----

III. BÖLÜM

SEZAI KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE ANNE ve ÇOCUK TEMASI.....	89
III. 1. SEZAI KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE ANNE TEMASI.....	90
III.1.1. Anne, Annedir	90
III.1.2. Kutlu Kadınlar/ Anneler.....	93
III.1.3. Anneler Koruyucudur.....	97
III.1.4. Anneler, Bakıcıdır	99
III.1.5. Anneler Müşfiktir.....	101
III.1.6. Anneler Merhametlidir.....	103
III.1.7. Anneler Bilgili ve Büyük Öğretmenlerdir.....	107
III.1.8. Ana Rehberler	111
III.1.9. Anneler Çalışandır/ Çalışkandır.....	114
III.1.10. Anneler Özlenendir/ Özlem Duyulandır	116
III.1.11. Özlenen Gelecek Annelerle Gelecek	118
III.1.12. Anneler/ Kadınlar Mükemmeldir	121
III.1.13. Olumsuz Nitelikli Kadınlar/ Anneler	126
III.1.14. Anneler Düşüncelidir	133
III.1.15. Kadınlar/ Anneler, Mutludur/ Mutsuzdur	134
III.1.16. Anneler Mazlumdur	136

III.1.17. Anneler/ Kadınlar Mahzundur	137
III.2. SEZAİ KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE ÇOCUK TEMASI.....	141
III.2.1.Kutlu Çocuklar	141
III.2.2.Özlenen Gelecek, Şuurlu Çocuklarla Gelecektir	154
III.2.3.Çocuklar Oyunla Hayatı Kavrır.....	159
III.2.4.İyilik ve Güzelliklerle Dolu Geçmiş, Dirilişi Gerçekleştirir	162
III.2.5.Çocuklar Öğrenendir	166
III.2.6.Aşkın Yaşı Yoktur.....	172
III.2.7.Çocukluk Özlem Duyulan Bir Zamandır	176
III.2.8. Çocuklar Mutludur	179
III.2.9.Çocuklar Kahramandır	182
III.2.10. Çocuklar Mükemmeldir	185
III.2.11.Olumsuz Nitelikli Çocuklar	192
III.2.12.Çocuklar Sevgiyle Büyür	195
III.2.13.Çocuklar Annelerine Bağlı ve Muhtaçtır	196
III.2.14.Çocuklar Güzeldir	198
III.2.15.Çocuklar Mahzundur/ Kederlidir	201
SONUÇ	207
KAYNAKÇA.....	210
ÖZ GEÇMİŞ	215

KISALTMALAR

A	: Ayinler
A.D	: Ateş Dansı
A.S	: Alinyazısı Saati
Ç.	: Çeşmeler
E.Y.I	: Edebiyat Yazıları I, Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir
E.Y.II	: Edebiyat Yazıları II, Dişimizin Zarı
E.Y.III	: Edebiyat Yazıları III, Eğik Ehramlar
G.D	: Gün Doğmadan
G.M	: Gül Muştusu
H.K.S	: Hızırla Kırk Saat
İ.D	: İslamın Dirilişi
K.Ş.S	: Körfez / Şahdamar/ Sesler
L.M	: Leyla İle Mecnun
M.R	: Monna Rosa
T.K	: Taha'nın Kitabı
TDK	: Türk Dil Kurumu
Y.D.P	:Yeniden Diriliş Partisi Programı
Yay.	: Yayınevi
Z.A.S	: Zamana Adanmış Sözler

ÖN SÖZ

Sezai Karakoç, Cumhuriyet sonrası dönemin yetiştirdiği, büyük mütefekkirlerdendir. Bir kültür adamı olan Karakoç, ömrünü “diriliş” düşüncesine vakfetmiştir. Cumhuriyet sonrası Türk şiirinin öncülerinden olan şair, İkinci Yeni Şiiri’nin de üstatlarından biri olarak kabul edilir.

Karakoç, anlaşılması güç bir şairdir. Gelenekten beslenen şair; Doğu ve Batı şiirlerini de çok iyi bilir. Ayrıca yer yer II. Yeni Şiiri’nin zor anlaşılan imge yüklü üslubunu benimsemesi, Karakoç’un şiirini hem mükemmelleştirir, hem de ele aldığı konular bağlamında bir kültür şiiri haline getirir. Diriliş şairi olan Karakoç, Diriliş Yayınları ve Diriliş dergisinin de kurucusudur.

Karakoç’un şiirleri genel olarak iki şekilde karşımıza çıkar. Birincisi II. Yeni Şiiri’nin özelliklerini taşıyan, kapalı, zor anlaşılan imge yüklü şiir; ikincisi daha çok şairin ‘diriliş düşüncesi’ etrafında ördüğü ideolojik şiirlerdir ki bunlar daha kolay anlaşılabilen şiirlerdir.

Bu çalışmada ‘Sezai Karakoç’un Şiirlerinde Anne ve Çocuk Teması’ üzerinde duruldu. Şairin Monna Rosa (1999), Körfez-Şahdamar-Sesler (1998), Hızır ile Kırk Saat (1998), Taha’nın Kitabı-Gül Muştusu (1998), Zamana Adanmış Sözler (1999), Ayinler-Çeşmeler (1998), Leyla ile Mecnun (1997), Ateş Dansı (1998), Alinyazısı Saati (1998) adlı şiir kitapları incelendi. Bu eserlerde geçen anne ve çocuk kavramları tespit edilerek fişlendi. Daha sonra derlenen fişler sınıflandırılarak ‘anne ve çocuk teması’ bağlamında değerlendirildi. Yapılan çalışmada “Sezai Karakoç’un Şiirlerinde Anne ve Çocuk Teması”nın yanı sıra Karakoç’un hayatı, sanatı ve şiir kitaplarıyla ilgili bilgiler de verildi. Ayrıca “anne ve çocuk kavramları, bu kavramların Dünya ve Türk Edebiyatı’nda kullanımı”yla ilgili araştırmalar da yapıldı.

Çalışmamızın amacı, Cumhuriyet sonrası Türk şiirinin büyük şairlerinden biri olan Sezai Karakoç’un “anne ve çocuk” teması bağlamında şiirlerini tespit ederek bu iki kavramın şairin edebî kişiliğini ne ölçüde etkilediğini tespit etmektir.

Sezai Karakoç gibi derinliği olan mümtaz ve entelektüel bir mütefekkeri ve kültür adamını incelemek hem zor hem de oldukça zevkli oldu. Gerçekten onun dünyasına, düşünce ufkuna, sanatına nüfuz edebilmek için büyük bir gayret sarf edilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Çalışmalarım esnasında bana her türlü desteği veren değerli hocam Doç. Dr. Şener Demirel'e saygılarımı ve şükranlarımı sunarım.

Elazığ- 2011

İsa IŞIK

GİRİŞ

TANZİMAT'TAN İKİNCİ YENİ'YE TÜRK ŞİİRİ

Osmanlı Devleti Rönesans'la gelişen ve değişen Avrupa'nın gerisinde kalmıştır. Birçok alanda Batı'nın gerisinde kalan Osmanlı, XIX. yüzyıldan itibaren yüzünü Batı'ya dönmüştür. Bu yüzyılda birçok alanda yenilik meydana gelir. Sosyal ve siyasi hayatta meydana gelen değişimler edebiyat ve sanata da yansır. Bu değişim başta muhtevada görülür. Bu dönemde daha çok sosyal, siyasal ve somut konulara yer verilir. Sanatta estetikten ziyade eğitcilik esas alınır. Zamanla muhtevada yaşanan değişim ve gelişmeler şekilde de kendini gösterir. Hatta o kadar ileriye gidilir ki hiçbir kurala bağlı kalmaksızın şiirlerin yazıldığı görülür. XIX. yüzyıl Türk edebiyatında; Namık Kemal, Ziya Paşa, Recaizade Mahmut Ekrem eskiye yönelik yapmış oldukları değerlendirme ve eleştirilerle az da olsa eserlerinde şiir ve şiirin teorik yönüyle ilgili görüşlerini dillendirmişlerdir. Dönemin poetik anlayışını saptamamızda bu yazarlarımızın şiir hakkında söyledikleri önem arz eder.

Tanzimat edebiyatı iki farklı dönemde iki farklı şekilde tezahür eder. Birinci dönem sanatçıları “toplum için sanat” anlayışını benimserler. Bu dönemin en önemli şairleri Namık Kemal ve Ziya Paşa'dır. Bu dönemde, Divan edebiyatı nazım biçimlerinin kullanılmasına devam edilir; fakat içerikte büyük değişimler görülür. Vatan şairi olarak bilinen Namık Kemal; vatan, millet, hürriyet gibi kavramları kullanarak edebiyatı toplumu eğitmek için bir araç olarak kullanır. Tanzimat'ın ikili ruh yapısı Ziya Paşa'da kendini gösterir. O, 'Şiir ve İnşa' makalesinde Divan edebiyatını eleştirirken 'Harabat' adlı eserinde ise Halk şiirini eleştirir. Tanzimat'ın ikinci dönemine yön veren sanatçı Recaizade Mahmut Ekrem'dir. 'Talim-i Edebiyat' adlı eserinde edebiyat birikimlerini aktarır. Divan Edebiyatı geleneğini savunan Muallim Naci ile edebî tartışmalara girer. (Zemzeme- Demdeme)

“Tanzimat'ın ilk kuşağında edebiyatın asıl amacı toplumsal sorunları yansıtmak ve toplumu eğitmektir. Bu nedenle söz konusu dönemde kaleme alınan çoğu şiirde sofilerce ‘yalan dünya’ diye nitelenen gerçeklikle ilgili toplumsal temalar geniş yer tutar. Aynı doğrultuda dil ve semboller dünyası da değişir. (...) Tanzimat'ın ikinci

kuşağından R. Mahmut Ekrem ise, Talim-i Edebiyat, Takdir-i Elhan ve Zemzeme (III) önsözü gibi yapıtlarında ilk kuşağın gerçeklik anlayışını daha da genişletir. Ona göre sanatın maksadı güzelliştir.” (Parlatır, 1995: 62)

Recaizade Mahmut Ekrem’in sanat anlayışı Servet-i Fünun edebiyatının da bir nevi sanat anlayışını belirlemiş olur. Başta Tevfik Fikret ve Cenap Şahabettin olmak üzere bu dönem şairleri bu ilkeler doğrultusunda şiirlerini yazarlar. Recaizade Mahmut Ekrem, yeni edebiyat yanlısı gençleri Servet-i Fünun etrafında toplayarak bu edebiyatın oluşmasına öncülük yapar. Başlangıçta bir fen dergisi olarak işlev gören Servet-i Fünun etrafında, Tevfik Fikret ve Cenap Şahabettin gibi iki büyük şair yetişir. Fikret eski nazım şekillerini değiştirir; serbest müstezadı, sone ve terzarımayı kullanır. Aruzu Türkçeye başarıyla uygulayan Fikret’te, parnasizmin etkileri görülür. Fikret, şiirlerinde beyit bütünlüğünü kırarak şiiri düzyazıya yaklaştırır. Şiirlerinde aruz ölçüsünü kullanan şair, sadece çocuklar için yazdığı Şermin’de hece ölçüsünü kullanır. Cenap Şahabettin’in şiirlerinde ise daha çok sembolizmin etkisi görülür. O da Fikret gibi serbest müstezadı kullanır. Şiirlerinde aruza ve ahenge önem verir.

Edebiyatımızda ilk defa bir beyanname yayımlayan topluluk Fecr-i Ati’dir. Fecr-i Ati yazar ve şairleri ortak bir bildiri yayımlasalar bile ortak bir şiir anlayışına sahip değillerdir. Onlar “Sanat şahsi ve muhteremdir.” sloganı doğrultusunda şiire gönül veren farklı dünya görüşlerine sahip insanların oluşturmuş oldukları topluluktur. Servet-i Fünun’a bir tepki olarak ortaya çıkan Fecr-i Aticiler, Servet-i Fünuncuları yeterince Batılı olmamakla suçlarlar. Onlar da Servet-i Fünun şairleri gibi Batı’dan etkilenirler. Parnasizm, sembolizm ve empresyonizm bu dönem sanatçıları üzerinde kısmen de olsa etkilidir. Fecr-i Ati içerisinde Ahmet Haşim, Yakup Kadri, Refik Halit, Fuat Köprülü, Hamdullah Suphi, Emin Bülent gibi sanatçılar bulunur. Bu döneme damgasını vuran sanatçı ise Ahmet Haşim’dir. Aruz ölçüsünü kullanan Haşim, Türk Edebiyatı’nda sembolizmin en önemli temsilcilerinden biri olmuştur. Kapalı şiiri savunan şair, şiirde anlam aramanın yanlış olduğunu belirtir. Ona göre şiir sözden ziyade musikiye yakın olmalıdır.

Aruz ve hecenin sıklıkla tartışıldığı, gündemi günlerce işgal ettiği bir dönemde Ahmet Haşim “Şiirde Mana” başlıklı yazısıyla şiir sanatı üzerine elle tutulur yazısını

kaleme alır. A. Haşim'in şiir üzerine yazmış olduğu bu deneme Cumhuriyet dönemi şairlerini zihinsel anlamda oldukça meşgul eder. "A. Haşim şiirde anlam, açıklık-kapalılık, şiir-okur ilişkisi vb. konular üzerinde durur. (...) Bu yazı, Türk edebiyatında II. Meşrutiyetten sonra, şiiri çoğunlukla siyasal tartışmalar doğrultusunda, Divan şiiri, Halk Şiiri, aruz-hece ve sade dil bağlamında değerlendirenlerin dışında şiirin içinde kalarak ele alan ve şiiri araç olarak görmeyen ilk ciddi şiir poetikasıdır. Bu poetikanın etkisi kimi görüşleri bakımından İkinci Yeni'ye kadar uzanır." (Karaca, 2005: 57)

II. Meşrutiyetten sonra dünyada ve bilhassa Osmanlı'da meydana gelen gelişmeler ulusçuluk fikrinin daha çok kabul görmesini sağlar. Ulusçuluk fikrinin güçlenmesiyle halk şiiri öne çıkarılır, yerel kaynaklara bir yöneliş görülür. Hece-aruz ve dilde sadeleşme gibi anlayışlar Türk poetikasının ana sorunu haline gelir. Mehmet Emin Yurdakul ve Ziya Gökalp millî söylemlerle ön plana çıkarlar. Mehmet Fuat Köprülü başlangıçta Fecr-i Ati içerisinde yer alsa da sonradan Millî Edebiyatı benimser. Hece ölçüsü ile millî temalı şiirler yazar.

Millî Edebiyat dönemi bağımsız sanatçılardan Yahya Kemal ve Mehmet Akif şiirde birer çığır açarlar. Parnasizmin etkisinde kalan Yahya Kemal, mükemmelliyetçilik anlayışıyla şiirler kaleme alır. Ok şiiri dışında bütün şiirlerini aruzla yazan şair, Divan şiirine yönelir. 'Eski Şiirin Rüzgarıyla' adlı eseri onun Divan şiirine hassasiyetle eğildiğini gösteren Divan şiiri üslubunu benimsediği eseridir. İstanbul hayranı olan Yahya Kemal aşk, tabiat, ölüm, sonsuzluk gibi konuları işlemiştir.

İstiklal Marşı şairi olan Mehmet Akif, edebiyatımızda İslam geleneğinin önemli temsilcisidir. Toplum için sanat anlayışını benimseyen sanatçı manzum hikâye tarzında başarılı örnekler kaleme alır. Aruzu şiire en iyi uygulayan şairlerden biri olan Mehmet Akif; edebiyatımızda müstesna bir yere sahiptir.

Şiir hakkındaki görüşleriyle Cumhuriyet döneminde önemli bir yer teşkil eden Y. Kemal; şiirde müziği, duyguyu ve dili öne çıkarmasıyla A. Haşim'e yaklaşır. Saf (Öz) Şiir'in de önemli temsilcilerinden sayılır. Tanzimat'la başlayan eskiden kopma ve uzaklaşma Y. Kemal'le yeniden kurulur. Cumhuriyet döneminde A. Haşim ve Yahya Kemal şairanelik ve Saf Şiir anlayışı doğrultusunda eserler verirken N. Hikmet

Toplumcu Gerçekçi şiir anlayışını savunur. Hikmet bu anlayışıyla özellikle I.Yeni diye adlandırılan ‘Garipçiler’ üzerinde oldukça etkili olur. Bu dönemde şiir poetikası üzerine N. Fazıl Kısakürek ve Ahmet Hamdi Tanpınar’ın da önemli açılımları vardır. Tanpınar; şiir anlayışını Bergson ve Freud’un felsefeleri üzerine kurar. Zaman, rüya gibi kavramlar Tanpınar’ın poetikasında önemli bir yer tutar. N. Fazıl Kısakürek; poetik anlayışını ‘mutlak hakikati arama’ sözüyle özetler.

1917’de ortaya çıkan Beş Hececiler, şiirde hece ölçüsünün kullanılması gerektiğini savunan Millî Edebiyat’ın ilkelerini benimserler. Faruk Nafiz Çamlıbel, Enis Behiç Koryürek, Halit Fahri Ozansoy, Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziya Ortaç millî sanat ve tarih motifiyle bir memleket edebiyatı oluşturmaya çalışırlar. Halk edebiyatı geleneğinden faydalanan Beş Hececiler sade ve süsten uzak şiirler yazdılar.

Cumhuriyet döneminin ilk topluluğu Yedi Meşalecilerdir. (1928) Muammer Lütü, Kenan Hulusi Koray, Sabri Esat Siyavuşgil, Cevdet Kudret Solok, Yaşar Nabi Nayır, Vasfi Mahir Kocatürk, Ziya Osman Saba’dan oluşan Yedi Meşaleciler, Beş Hececiler’i gerçekçilikten uzak sanat anlayışı yapmakla suçlarlar, yenilikten yana olmayı savunurlar; ancak büyük bir yenilik yapamazlar, ‘sanat sanat içindir’ anlayışına bağlıdırlar. Sanatçıların geleneksel temalar yerine, yeni temalar işlemesi gerektiği üzerinde dururlar. Yedi Meşaleciler hece ölçüsünü kullanmışlardır.

Şiir ve şiir sanatı üzerinde yazılmış Cumhuriyet döneminin bir diğer önemli eseri 1940’lı yıllarda Varlık dergisinde yayımlanan ve Garipçiler adıyla bilinen topluluğun şiir anlayışıdır. Bu şiir anlayışı 1940-1950’li yıllarda etkili olur. Daha çok Nazım Hikmet’in şiir anlayışı doğrultusunda düşünen Orhan Veli ve arkadaşları; şairaneliğe, ayrı bir şiir diline, söz sanatlarına, her türlü ölçüye ve geleneğe karşı çıkarlar. Konuşma diline yakın, sade, şairanelikten uzak, toplumun her kesimine hitap edecek şiir anlayışına sahiptirler. Şiirin kafiye ve rediften kurtarılması gerektiğini savunurlar. Onlara göre şiirde edebî sanatlara yer verilmemeli, şiir esprili ve nükteli olmalı, günlük yaşamdaki en basit şey şiirin konusu olabilmelidir. Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday, Oktay Rıfat Horozcu’dan oluşan Garip Hareketi şairleri; halk şarkılarından, fıkralardan, deyimlerden faydalanırlar. Bu şairler sürrealizm akımının etkisi altında kalmışlardır. Bu hareketin en büyük şairi Orhan Veli’dir. Garip hareketinin bütün

özellikleri onun eserlerinde görülür. Orhan Veli ve arkadaşları geleneksel şiire karşı çıkıp gelenekle bağlarını koparmışlardır.

“Ahmet Haşim, Yahya Kemal, A. Hamdi Tanpınar, Necip Fazıl Kısakürek, Asaf Halet Çelebi, poetikalarında somuttan çok soyuta, akıldan çok sezgiye önem verirler. Soyut gerçekçilik anlayışına bağlı bir poetika geliştirmişlerdir, denebilir. Onların poetikası genelde Saf Şiir ve sembolist poetikadan izler taşır. Geleneği inkâr etmezler; hatta çoğu kez uygulamaları ve kuramsal düşünceleriyle kimi açılardan Divan şiiri geleneğine ulanabilirler. (...) İç gerçekçiliği göz önüne alan bu şairlerin yanı sıra Nazım Hikmet ve Garip şairleri dış gerçekçiliği savunan poetikalarıyla Cumhuriyet dönemi şiir anlayışlarına damgasını vurmuştur.” (Karaca, 2005: 57)

Alaattin Karaca, ‘İkinci Yeni Poetikası’ adlı eserinde Milli Şef dönemiyle ilgili teşekkül eden Toplumcu Gerçekçi Şiir Hareketi ve şairleri hakkında şunları aktarır: “Milli Şef döneminin bir başka şiir hareketi, 1940 Toplumcu-Gerçekçi kuşağıdır. Hasan İzzettin Dino, Rıfat Ilgaz, Cahit Saffet Irgaz, A. Kadir, Orhan Murat Arıburnu, Sabri Soran, Fethi Giray, Suat Taşar, Ömer Faruk Toprak, Mehmet Kemal Kurşunlu, Enver Gökçe, Arif Damar, Attila İlhan, Şükran Kurdakul ve Ahmet Arif 1940 kuşağını oluşturan başlıca şairlerdir. Söz konusu şairlerin çoğu 9 Eylül 1942’de Yürüyüş dergisini devralarak bir araya gelirler. Bu şairler, şiirde toplumsal sorunların işlenmesi gerektiğini düşünürler ve şiirin asıl amacının toplumu bilinçlendirmek olduğunu savunurlar. (...) Bu hareket daha çok İkinci Dünya Savaşı’nın yarattığı olumsuz koşulların etkisiyle doğmuş ve şiirlerde genellikle savaş, yoksulluk, sıradan insanların toplumsal sorunları, özgürlük özlemi, sürgün gibi toplumsal konuları işlemeye önem verdiklerinden salt şiir poetikasına karşıdırlar. Aynı nedenlerden ötürü 1950’li yıllarda doğan II. Yeni’yi eleştirirler, Hatta Garip şiirini ve II. Yeni’yi Toplumcu-Gerçekçi hareketin önünü kesmekle suçlarlar.” (Karaca, 2005: 77)

Cumhuriyet’in ilk yıllarında etkili olan milliyetçi anlayış ve Saf Şiir anlayışı 1940’lı yıllarda yerini Toplumcu Gerçekçi ve Garip hareketine bırakır. Marksist anlayıştan beslenen şairlerimiz daha çok Toplumcu Gerçekçi şiir anlayışı çerçevesinde hareket ederler. Gençler ise bilhassa Orhan Veli’nin geleneği reddeden, şiirde şekille ilgili her türlü özelliğin gereksizliğine inanan, edebî sanatları ve söz sanatlarını dışta

tutan, konuşma diline yakın bir dili benimseyen, daha çok gelir düzeyi düşük halkı şiirlerine konu alan şiir anlayışından etkilenip bu doğrultuda şiir yazarlar. 1950’li yıllardan sonra felsefenin ana konusu olan varoluşçu anlayış, edebiyatçılarımızı etkilemeye başlar. 1950 ile 1960’lı yıllarda Türk edebiyatı II. Yeni, Mavi Hareketi ve Hisarcılar diye bilinen hareketlerle gelişimini sürdürür. Hisarcılar, daha çok Garipçiler ve Toplumcu-Gerçekçi anlayış doğrultusunda eser veren şair ve yazarların geleneği reddetme anlayışına tepki olarak doğmuştur. Hisarcılar millî motifleri şiirlerinde sıklıkla işlerler. Garipçilerin geleneği reddetme anlayışının aksine Hisarcılar geleneksel unsurlara sahip çıkarlar ve eserlerinde çokça yer verirler. Bir diğer hareket ise Attila İlhan’ın öncülüğünü yaptığı Mavi akımdır. Mavi hareketi ulusal, toplumsal ve Batılı nitelikleri bir arada tutan edebî hareketi oluşturmaktadır.

Dönemin siyasal, sosyal ve kültürel şartlarından II. Yeni başarıyla çıkar. Garipçilerden sonra Türk edebiyatında yeni bir çığır açarlar. II. Yeni hareketinin doğuşu için kesin bir tarihten bahsetmek güçtür. 1940’lı yıllardan sonra az da olsa II. Yeni hareketinin emarelerine rastlansa bile asıl belirgin ürünlerini 1950-55’li yıllardan sonra verirler. Diğer sanat dalları gibi II. Yeni de bireysel, toplumsal etkilerle yoğrularak zamanla bir süreç dâhilinde ortaya çıkmıştır. Zaten bir anda ortaya çıkması da düşünülemez.

“İkinci Yeni; Fecr-i Ati, Yedi Meşaleciler, Garipçiler ya da Hisarcılar gibi ortak bir bildirgesi olan veya belli bir dergide toplanan şairlerce önceden anlaşarak kurulmuş bir topluluk ya da hareket değildir. İlhan Berk, Edip Cansever, Cemal Süreya, Turgut Uyar, Sezai Karakoç ve Ece Ayhan gibi öncüler birbirlerinden habersizce 1950’lerin ilk yarısından itibaren Yenilik, Yeditepe, Şiir Sanatı, İstanbul, A ve Pazar Postası gibi dergilerde dil, biçim, içerik ve söylem bakımından var olan şiirden tümüyle başka şiirler yaymaya başlarlar. II. Yeni şairleri de hareketin ve yenileşmenin başlangıçta habersizce anlamadan kendiliğinden doğduğunu belirtirler.” (Karaca, 2005: 90)

Garipçilerin tutumlarına 1950’lerde karşı bir tutum geliştirenler İkinci Yeniciler’dir. Şiirin düşürüldüğü basitliğe son vermek için ortaya çıkan İkinci Yeni şairleri kelimelerin anlamlarının değil, şairlerin onlara yükledikleri anlamların önemli olduğunu savunurlar. İkinci Yeniciler imge kullanmayı genişletme, somuttan soyuta

yönelmenin peşindedirler. Anlamdan uzaklaşma, kapalılık, dilbilgisi kurallarını yıkma ve düz bir anlatımdan kaçma onların şiirinin genel özelliğidir.

İkinci Yeni şairleri içerisinde üslubuyla İkinci Yeniciler'e yaklaşan fakat düşünce dünyasıyla bunlardan ayrılan Sezai Karakoç farklı bir yerde durur. "Karakoç'un şaire yüklediği geleneği diriltmesidir. Karakoç'un poetikası gelenek üzerine inşa edilmiştir. İkinci Yeni şairlerden de temelde dine, metafiziğe dayalı poetikasıdan dolayı ayrılır." (Karaca, 2005: 457)

İmgeci ve kapalı bir üslubu benimseyen II. Yeniciler, geleneksel ve batılı şiir biçimleriyle de uğraşırlar; ayrıca onların eserlerinde mitolojik öğeleri başarıyla kullandıkları görülür.

I. BÖLÜM

SEZAI KARAKOÇ'UN HAYATI, SANATI, ESERLERİ

I.1. Hayatı

Sezai Karakoç, 22 Ocak 1933 tarihinde Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde doğmuştur.* Babasının adı Yasin, annesinin adı Emine'dir. Dedesinin Plevne Savaşı'na katıldığı ve Gazi Osman Paşa'nın takdirini kazandığı söylenir. Babası şaire Muhammed Sezai ismini vermiştir; fakat nüfusta Ahmet Sezai şeklinde kaydedilmiştir. Babası ilkokul mezunudur, kısmen medrese tahsili de görmüş olan Yasin Efendi, Kafkas cephesinde savaşmış, esir düşmüş iki yıl kadar esaret hayatı yaşamıştır. 1963 yılında 74 yaşındayken Ergani'de vefat etmiştir.

Karakoç'un çocukluğu, babasının işi sebebiyle Ergani, Maden ve Piran'da geçer. Sezai Karakoç küçük yaşta ilkokula gider. Ondaki ilk İslami bilgilerin oluşumunda babasının büyük tesiri görülür. Okunan Peygamber Kıssaları, gazavatnameler, Ahmediyeler, Muhammediyeler, Hz. Ali Cenknemeleri ve daha nice menkıbeler şairin zihninde yer edinir. Daha ilkokuldayken Ziya Gökalp, Ziya Paşa, Namık Kemal gibi şairleri okur. 1944 yılında ilkokuldan mezun olur. Parasız yatılı sınavlarını kazanarak ortaokulu Maraş'ta okur. Ortaokuldayken sürekli edebî kitaplar okuyan Karakoç; Mevlana'nın Mesnevisini, Attar'ın Pendnamesini ve bunların yanı sıra Tanzimatçıları, Servet-i Fünûn sanatkârlarını da okur. 1947'de ortaokulu bitirdikten sonra liseye Gaziantep'te devam eder. Lisedeyken Batı Edebiyatı'ndan sanatkârları tanır. İlk şiirlerini lise yıllarında yazar. 'Büyük Doğu'yla tanışma lise yıllarında olur. 1950 yılında Gaziantep Lisesi'nden mezun olur. Babası oğlunun İlahiyat Fakültesi okumasını ister. İlahiyat Fakültesinde burslu okuma mümkün olmadığı için Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne yönelir. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin imtihanlarını kazanır. Cemal Süreya ile burada tanışır. Cemal Süreya ile sınıf arkadaşıdır. Üniversite 2. sınıftayken 'Monna Rosa'yı yazar. Şiir, Hisar dergisinde yayınlanır. Bir yıl sonra şiirin tamamı bu kez Mülkiye dergisinde yayınlanır. Üniversite yıllarında başka şiirler de yazar. Sık sık

* Bu tezin hazırlanışında Türk Dil Kurumu Yayınları 2008 yılı Yazım Kılavuzu esas alınmıştır.

Necip Fazıl'ı ziyarete gider. Aklından hep bir dergi çıkarmak geçer. “Şiir Sanatı” dergisini çıkarır. Dergi kısa sürede kapanır. 1955 yılında Karakoç fakültenin mali şubesinden mezun olur. Fakülteden mezun olduktan sonra memuriyet hayatı başlar. Maliye Bakanlığı'nda göreve başlayan Karakoç, Hazine Genel Müdürlüğü Dış Tediye Muvazenesi bölümüne atanır (1955). Sınavlara girerek maliye müfettiş yardımcılığını kazanır (1956). Memuriyet hayatının yanında Büyük Doğu'da da sürekli yazılar yazar. Annesi Emine Hanım 52 yaşındayken vefat eder. Annesinin ölümü şairi derinden etkiler.

Karakoç 1959 yılında İstanbul'da Gelirler Kontrolörü olur. Bu arada Büyük Doğu dergisi 1956 yılında yayına ara vermiştir. 1959'da tekrar yayınlanmaya başlar.

Karakoç kendisinde oluşan diriliş düşüncesi çerçevesinde Diriliş dergisini (1960) çıkarır. 1960-1961 yılları arasında yedek subay olarak askerliğini yapar. 1963 yılında babasını kaybeder. 1964 yılında memuriyetten istifa eder. Sabah gazetesinde yazılar yazar. Memuriyet hayatına tekrar başlar. 1965-1973 yılları arasında birkaç kez istifa eden Karakoç 1973'ten sonra hiçbir resmi görevde çalışmaz.

1990 yılında ‘Güller Açan Gül Ağacı’ amblemiyle ‘Diriliş Partisi’ni kurar. Yedi yıl partinin genel başkanlık görevini yürütür. Parti iki genel seçime girmediği için 1997’de kapatılır.

2006 yılında Kültür Bakanlığı özel ödülüyle ödüllendirilir. Karakoç, 2007 yılında Yüce Diriliş Partisi’ni kurar. Halen Yüce Diriliş Partisi’nin Genel Başkanlığı’nı yapmaktadır.

I.2. Sanatı

Edebiyatımızın yetiştirdiği önde gelen şairlerden biri olan Sezai Karakoç, edebî kimliğini ‘diriliş düşüncesi’ etrafında kurmuştur. Diriliş düşüncesi çok geniş bir açılıma sahiptir. Karakoç, diriliş düşüncesini İslami bir zemine oturtmuştur. Müslümanların her alanda dirilişi gerçekleştireceğine inanır.

Diriliş düşüncesinin kavramsal olarak doğuşunu Sezai Karakoç Hatıraları'nda şöyle anlatır: “O sırada Tunus'ta İstiklal Savaşı sürüyordu. O gün için aktüel olan Tunus ve Cezayir İstiklal Savaşı için Bir Millet'in Ba'süba'del Mev'ti' adlı yazım vardı. İşte diriliş fikri bende o yıllardan itibaren oluşmaya başladı. Öte yandan Tunus ve Cezayir'in bağımsızlık savaşlarında Fransızların yaptığı zulüm ve katliamlar, halkın çektiği çile, bende, ancak metafizikten politikaya kadar geniş kapsamlı bir diriliş atılımının bir çıkış, bir kurtuluş yolu bulmaya imkân vereceği düşüncesini doğurdu.” (Su, 2003: 11)

Diriliş düşüncesi İslami temelleri olan bir düşüncedir. Bu bağlamda Karakoç, bir mümin şair olarak üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeye çalışır. İslam âleminin her alanda dirilmesi gerektiğine inanır: din, siyaset, edebiyat, sanat, tarih... O, öldükten sonraki âlemde rahat etmenin yolunun bu dünyada yapılan amellerle gerçekleşeceğini düşünen, mümin bir şairdir. Her alanda dirilişi arzulayan Sezai Karakoç, dirilişin gerçekleşmesi için sanatkârların, şairlerin topluma öncülük etmeleri gerektiğine inanır.

İslam dünyası Batılılar tarafından sürekli olarak sömürülmektedir. Batılıların sömürge anlayışından kurtulmak için düşünceden ekonomiye, sanattan, siyasete, dine ve tarihe kadar her alanda dirilişin gerçekleşmesi gerekir. Sezai Karakoç bu bağlamda kendi üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeye çalışır. Sanatını diriliş düşüncesi çerçevesinde inşa eder.

Sezai Karakoç'ta diriliş düşüncesinin oluşmasında İslam mütefekkirlerinin ve İslami düzlemde eserler veren şairlerin derin tesiri görülür. “Sezai Karakoç'un kültürel birikiminde özellikle Muhyiddin-i Arabî, İmam-ı Rabbanî, Mevlana, Yunus Emre gibi İslam kültürünün taşıyıcısı ve özge yorumlayıcıları olan şahsiyetlerin rolü büyüktür.” (Karataş, 1998: 353)

Karakoç'un diriliş düşüncesi çok geniş bir alanı kapsar. İnanişta, düşüncede, kültürde, edebiyatta, sanatta, ruhta hâsılı her alanda dirilişin gerçekleşmesi arzulanır. Karakoç'a göre: “Diriliş, ruhumuzun en temel derinliğinden başlayarak, kimliğimizi gelişimden öteye götürme, varoluşumuzu köklüleştirme ve ilerlemeyi, toplumun ihtiyacı olan en yüksek hıza kavuşturma düşünce, duyuş inanış iradesinin bütününe verdiğimiz

addır.”(Y.D.P, 2007: 18). “Diriliş, insanlığın sılasıdır. Hakikatiyle, sanatıyla, ahlakıyla yeniden buluşması yani Tanrı’yla bir daha ayrılmamacasına buluşması. Tanrı yoluna bir daha kaymamacasına ayak basması demek.” (E.Y.I, 2007: 125).

Sezai Karakoç’un şiiri iki dönemde ele alınabilir. Zor anlaşılan, çağrışımlara, soyutlamalara dayanan imgelerle örülü kapalı şiirler, O’nun II. Yeni anlayışıyla yazdığı I. dönem şiirlerdir. Diriliş düşüncesi etrafında ördüğü daha çok ideolojik çerçeveli şiirleri ise O’nun II. dönem şiirleridir.

“Sezai Karakoç, Cumhuriyet sonrası Türk şiirinin en etkili, derinlikli ve kuşatıcı şiir hamlelerinden olan ‘50’li yıllar şiiri ‘II. Yeni Şiiri’nin birkaç ‘öncü’ şairinden – Cemal Süreya, Edip Cansever, Turgut Uyar, Ece Ayhan, İlhan Berk- biridir. ‘Şahdamar’ ve özellikle dönemin şiir algısı ve anlayışının, oluşan yaygın atmosferin en tipik açılımlarını barındıran ‘Körfez’ ile ‘Sesler’ adlı kitapları hem Sezai Karakoç şiirinin, hem de II. Yeni şiirinin yapı taşlarıyla estetik ufkunu imler.” (Deniz, 2003: 367)

İkinci Yeni Şiiri, sesi ve biçimi kısaca şiirin kurallarını yıkmış ve inkâr etmiş Orhan Veli ve arkadaşlarına zıt olarak, bir sese ve biçime ihtiyaç hissetmiş bir şiir akımıdır. İkinci Yeni Şiiri’nde Garip şairlerinin kullandığı günlük konuşma dili bırakılmış, imgesel bir dil kullanılmıştır. Söz diziminde bozmalara gidilmiş, çağrışım ve soyutlamalara dayanan bir şiir dili geliştirilmiştir. İmge bu şiir için oldukça önemlidir. İkinci Yeni şairleri iyi şiir yazmanın peşinde olmamışlar; hayatın karmaşasını, bireyin yaşantısını ve iç dünyasını imgelerle ve kapalı bir üslupla aktarmışlardır. Sezai Karakoç özellikle, ‘Körfez’, ‘Şahdamar’ ve ‘Sesler’ isimli eserlerinde II. Yeni anlayışıyla kurulu şiirler kaleme almıştır. Bu şiirlerde imge kullanımı, söz diziminde bozulma ve anlam kapalılığı ön plana çıkmaktadır. ‘Körfez/ Şahdamar/ Sesler’ kitabından alınmış aşağıdaki mısralar şairin imgeleri kullanmada ne derece başarılı olduğunu göstergesidir.

Köpekler neyi havlıyor hangi gülü
Horoşlar neyi ürperiyor savaşı mı
Bir yumurta ortasında gece yarısı
Sen ey şair ki ellerini kollarını çarmıha gerdin

Ölüm ki tabiatüstü hayatların meneceri
 En yeni buluşu intihardır.(K.Ş.S, 1998: 8).
 (...)
 Deve şiir uzmanı fil bilgi meleği
 Bense sanat edindim
 İpimi kelebek kanadını
 Pervane yaprağını kemirmeyi

Liman eksilen denizi tut
 Şehir kuruyan karıncaları topla
 Ben ağımı ortasından kestim .(K.Ş.S, 2003: 24).
 (...)
 Kurumuş kullanılmamış karpuzlar mı
 Hastalara soy kadınların armağanı
 Horuz tüyü nerde incir yaprakları
 Örmek için yüzünü ölen adamın (K.Ş.S, 1998:125).

Karakoç kendisini II. Yenicilerden ayrı bir yere oturtmaya çalışmıştır ki bu konuda az da olsa haklıdır. Çünkü Karakoç II. Yeni anlayışıyla yazdığı şiirlerden sonra uzun yıllar ‘diriliş düşüncesi’ çerçevesinde şiirler yazmıştır. Buna rağmen araştırmacılar O’nu II. Yeni’nin en iyi şairleri arasında gösterir: “Karakoç kendini İkinci Yeni’den ne kadar ayırmaya, ayrı tutmaya çalışırsa çalışsın, İkinci Yeni’nin önde gelen şairleri, eleştirmenler onu hep İkinci Yeni’nin içinde bu şiirsel söylemi yaygınlaştıran, en azından bu şiiri baştan beri en iyi anlayan, açıklayan şairlerden biri olarak görmüştür.” (Doğan, 2003: 370). “Sezai Karakoç’u II. Yeni şiirinin ötesine taşıyan/taşıran ve dolayısıyla, bizim, onun şiirini salt bir II. Yeni şiiri gibi algılamaktan ve böyle anlayıp anlamlandırmaktan men eden en önemli açılım; şairin, şiir dünyasına kültürel bir eksen ve bir medeniyet perspektifiyle kazandırmış olduğu ‘Hızırla Kırk Saat’, ‘Taha’nın Kitabı’ ve ‘Leyla ile Mecnun’ gibi epik özelliği ağır basan uzun ve hacimli şiir kitaplarıyla, ait olduğu medeniyet dünyasının izlerini, imkânlarını ve estetik- poetik donanımını taşıyan ‘Gül Muştusu’, ‘Zamana Adanmış Sözler’, ‘Çeşmeler’, ‘Ayınler’ ve ‘Ateş Dansı’ adlı çalışmalarıdır. Bütün bu eserlerinde, Sezai Karakoç’ un aynı medeniyet ikliminde sunulan geleneksel şiir burçlarıyla mistik-metafizik bir ‘ruh akrabalığı’ içinde

olduğu gözden kaçamaz. Şiirinin formel karakterinde anlatıya, hikâye etmeye dönük bir evrilme dikkat çeker. Söyleyiş daha sade ve dolaylıdır. Baskındır, bu tavır. Hatta yer yer, anlatı öğelerinin estetik kırılmalara yol açtığı bile görülür. İslam medeniyetinin yeni bir ruh ve yapıyla hayatın tüm çeperlerini kuşatması idealinin sembolik kavramı olan ‘diriliş’ fikrinin odak noktasını oluşturduğu bir çerçevede, şiirsel tözün çap, derinlik ve metafizik boyutlar kazandığı ihmal edilmez bir gerçektir”.(Deniz, 2003: 367–368). Sezai Karakoç’un özellikle ‘diriliş düşüncesi’ etrafında yazdığı şiirler O’nun genel görüşünün şiire yansımalarıdır. Karakoç bu durumu şöyle ifade eder:

“Sanat tutumum, genel görüşümün bir bölümünden başka bir şey değildir. Onu bir sesin, yeni bir sesin sırtına yüklemekten ibarettir. Benim şiirim aşk, hürriyet, yaşayış ve ölüm gibi var olmanın dinamitlendiği noktalardaki trajik espriyi, irrasyonele ve absürde bulanmış (MUTLAK)’ı zapt etmektedir. Gittikçe şiirde bunu yapmak istiyor şiirim. Bunun için, başlangıçta sanat planımda görünüşte çok yakın bir noktadan çıktığım arkadaşlardan şiirim uzaklaşıyor.” (E.Y.II, 2007: 44). O’nun İkinci Yeni Şiiri’nden uzaklaşan şiirlerinde İslami referansların, Peygamberler tarihinin geniş bir açılımla eserlerine yansıdığı görülür. Özellikle ‘Hızırla Kırk Saat’ ve ‘Taha’nın Kitabı’ bu bağlamda öncelikli düşünülebilecek eserlerdir. Karakoç’un şiirlerinde, Taha’nın Kitabı’ndan alınan aşağıdaki mısralara benzer pek çok söylemle karşılaşmak mümkündür.

Yahya’nın üstünde bir haberi sabırsızlıkla bekleyen gece
Ağızdan ağıza Kudüs’ü aşacak haberi
Roma’yı sarsacak haberi
Çocuklarda yankılanacak
İsa’da ağlanacak haberi
Haberi işte bu haberi duydu
Yahya’nın dudaklarından duydu Taha
Ve surları rüzgârla deviren Süleyman
Titredi korkusuz bir karıncadan
Yahya’nın sözleri dirildi Taha’da
İsa’nın gözleri görüldü Taha’da
Acılarda saklambaç oynadı Eyyub’la

Yaş bir çınar gibi kesildi Zekeriya
Kaleye hücum ettiği an Zülküf
Kılıcı uzatan Tahaydı (T.K, 1998; 57).

İslam coğrafyası ve medeniyetinin de geniş bir açılımla şairin şiirlerinde yer edindiği görülmektedir. Şairin ‘Alınyazısı Saati’ adlı eseri bu bağlamda özel bir yere sahiptir. Afganistan, Filipinler, Habeşistan, Türkistan, Eritre, Filistin, Kafkaslar, Afrika, Azerbaycan, Pakistan, İran, Irak, Türkiye hâsılı dünyanın dört bir yanındaki Müslümanların hâlihazırdaki durumu şairi üzmektedir.

Bırak ben ağlayayım
Esir pazarında satılan Afganistan' a
Açlıktan milyonları kırılan Afrika' ya
Filipinler' e
Habeşistan' a, Eritre' ye, Filistin' e
Esaret prangasıyla kıvranan
Kafkaslar, Azerbaycan, Türkistan'a
Bütün milletlere ülkelere
Irmaklar gibi ben ağlayayım
Sen demir gibi olmalısın
Çelik gibi sabahyıldızı (A.S, 1998: 24)

Sezai Karakoç, bütün bu olumsuz tabloya rağmen ümitlidir; çünkü O diriliş şairidir. Aşağıdaki ifadeler Sezai Karakoç’un olaylara bakış açısını sunmakla beraber şiir poetikasının da özü gibidir.

Ben ağıt yazmayı sevmem
Ölümden değil dirilişten yanayım
Ölüm değil ölüm sonrasında yana
Ağıt yazmaktan değil mevlüt yazmaktan yana (A.D, 1998: 37).

Karakoç; poetik düşüncelerini ifade ettiği Edebiyat Yazıları’nda, şairin bir diriliş eri, toplumun öncüsü ve sözcüsü olması gerektiğini belirtir ve ona bir misyon yükler:

“Bir diriliş eri, piri olmalıdır yeniden şair. Diriliş ruhunun yeni bayrakçısı, sancaktarı. Çağın kulelerine, burçlarına, sesini, bayrak gibi ufukların gönderine çeken adam.” (E.Y.I, 2007: 75.) “Şair, milletin sözcüsü, yorumcusu ve gerekirse yol gösterenidir. Şair, milletin kalbidir atan nabızı, çarpan yüreğidir.” (E.Y.I, 2007: 54).

Karakoç şiiri bir taraftan estetik bir yapı kazanırken diğer taraftan metafizik özellikleri de bünyesinde bulundurur. Karakoç; sanatı, bir takım duyguları heykeltıraş gibi yontmaktan ibaret sayanlarla, sanatı sadece doktrinlerin propaganda aleti sayanlardan ayrıldığını belirtir. Kendisini diğer şairlerden ayıran en önemli özelliklerden birinin de metafizik açılımlar olduğu görülmektedir.

Karakoç’ un şiiri çok boyutlu bir şiirdir. O’nun şiirinde geleneğin derin izlerini bulmak mümkündür. Gelenekten büyük ölçüde faydalanan şair, özellikle Divan şiirinden geniş ölçüde istifade eder. Karakoç’un yazdığı ‘Leyla ile Mecnun’ eseri şairin gelenekten ne derece istifade ettiğinin göstergesidir. Karakoç; Monna Rosa’nın modern bir Leyla ile Mecnun denemesi olduğunu söylemiştir ki şairin bu söylemi bile O’nun daha ilk şiirlerinde gelenekten etkilendiğini gösterir. Ayrıca Karakoç’un Divan Edebiyatı nazım biçimleriyle yazdığı şiirler de O’nun gelenek okulundan geçtiğini gösterir. O, bu nazım biçimlerini Divan şiirinde kullanıldığı gibi kullanmaz. Bunları kendine göre yorumlayarak bir nevi modernize eder. Divan şairlerinden özellikle Fuzûlî ve Şeyh Galib şair için derin manalar çağrıştıran iki büyük medeniyet şairidir. Karakoç Karakoç yeninin, eski anlaşıldıktan sonra onun üzerine inşa edilmesi gerektiğine inanır. “İzleksel bakımdan daha çok İslam mitolojisini kucaklayan Sezai Karakoç şiirinin sağlam bir metafizik zemini vardır. O, şiir dilindeki semboller aracılığıyla geleneği güne ve geleceğe taşımaya çalışır. Böylece şiir coğrafyasında geleneği yeniden biçimlendirir ve yorumlar.” (Korkmaz, Ramazan- Özcan, Tarık, 2006: 276)

Karakoç’a göre; geleneğe bakış, her şeyden önce, geçmiş zaman eserlerini sevmek, geçmiş sanatları ve şairleri daha yakından tanımaya çalışmak, adeta onlarla birlikte olmak onlarla gün geçirmek, zihinde ve hayalde olsun, onların eserlerini vermelerini izlemek, buna tanık olmak ve bu izleyiş ve tanıklıktan, sonsuz bir mutluluk duymaktır. Karakoç, sadece geleneksel olanın da peşinde de değildir. O; şiirinde, çağdaş

şairin geniş imkânlarından da faydalanır. Hâsılı Karakoç şiiri; geleneksel olanla modern olanın bileşimidir. Sezai Karakoç'ta özellikle Necip Fazıl, Mehmet Akif, Yahya Kemal, ve Mevlana gibi mütefekkirlerin tesiri görülür. “İslam’ı ve bu dini yaşayan didaktik ve sade bir söylemle anlatan Mehmet Akif; özellikle Osmanlılar döneminde büyük eserler ortaya koyan Türk kültürünün estetik cephesini işleyen Yahya Kemal; Türk-İslam kültürü karşıtlarına tek başına meydan okuyan Necip Fazıl; insanı İslam’ın evrensel odağından gören ve yorumlayan Mevlana. Karakoç, bu dört farklı şahsiyetin bir terkihi gibidir. Buna şairin Batı şiirinden önemseydiği bazı şairleri de ekleyebiliriz.” (Sağlık, 2003: 217). “Kültür verilerini özümseme, algılama bakımından Karakoç’u Ezra Paund’a benzetenler vardır. Gelenekçi anlayışı ve teknik yönelimleri uygulayışıyla da T.S. Eliot’a benzetilebileceği söylenir. Böyle bir benzerlik kurulurken sadece, Karakoç’un, çağdaş dünya şiirinin öncüleri olan Claudel, Eliot, Paund ve Rimbaud gibi usta şairlerin şiirlerine aşina olması göz önünde bulundurulur.” (Karataş, 1998: 353)

Karakoç, geniş okuması olan bir şairdir. Bu bağlamda Doğu ve Batı dünyasından pek çok şair ve kültür adamını tanımış ve bunlardan etkilenmiştir. Bu çerçevede geniş bir kültür birikimine sahip olan Karakoç’un kendi çağdaşlarından bazı yazar ve şairleri etkilediğini söyleyebiliriz: Erdem Beyazıt, Akif İnan, Cahit Koytak, Cahit Zarifoğlu bunlardan bazılarıdır. Karakoç’un etkisi sadece kendisi gibi düşünen sanatkârlarla sınırlı kalmamıştır. Kamil Eşfak Berki: “İlhan Berk, Melih Cevdet Anday, Cemal Süreya, Edip Cansever, Ülkü Tamer, Gülten Akın, Süreyya Berfe, İsmet Özel, Refik Durbaş, Enis Batur, Murathan Mungan gibi şairlerde, Karakoç şiirinden gelen etkilerin izlerini bulabileceğimizi vurgular.” (Karataş, 1998: 353)

Karakoç, büyük bir şair olmakla beraber, büyük bir düşünce adamıdır. Hikâyeleri, piyesleri, çeviri şiirleri, düşünce yazıları, denemeleri, incelemeleri, günlük yazılarıyla komple bir düşünce adamı ve komple bir sanatkârdır. O’nun farklı alanlarda yazdığı eserleriyle beraber dergicilik faaliyetleri, parti kurma düşüncesi ve parti kurması bütünüyle diriliş düşüncesinin tezahürüdür.

I.3. Eserleri

I.3.1. Şiir Kitapları

I.3.1.1. Monna Rosa

Monna Rosa bir aşk kitabıdır. Aşkı bütün yoğunluğuyla yaşayan bir şairin haykırışıdır. Monna Rosa aynı zamanda Sezai Karakoç'un kronolojik sırayı gözeterek dokuz şiir kitabını bir araya getirip yayınlandığı 'Gün Doğmadan' adlı şiir kitabının ilk bölümüdür. Adı geçen kitapta Monna Rosa'yı oluşturan şiirleri 1951-1953 yılları arasında yazdığına dair not düşülmüştür. Ayrıca her bölüm bir sahnak altında yazılmıştır. Monna Rosa'nın başında "Birinci sahnak: Bahar sahnası. Gül sahnası, Dolunayın çağırısı" (G.D, 2009: 7) şeklinde notlar düşülmüştür.

"Bu kitabı oluşturan şiirlerden Rüzgâr, 1951'de Hisar Dergisinde; Yağmur Duası 1952'de Mülkiye Dergisi'nde Monna Rosa I, 1952 Haziranı'nda Hisar Dergisi'nde, 1953'te Mülkiye Dergisi'nde, 1956'da Büyük Doğu Günlük Gazetesinde; Monna Rosa II, III, Ve Monna Rosa, 1954'te Hisar Dergisi'nde yayınlanmıştır." (M.R,1999:4). Karakoç yazıldıkları tarihte yarım kalmış olan 'Kader Yolu' ve 'Kayboluş' şiirlerinin de ilk kez bu kitapta yayınlandığını belirtir.

Karakoç "Monna Rosa'nın modern bir " Leyla ile Mecnun denemesi olduğunu söylemiştir." (Karataş, 1998, 214). Bu söylem şairin şiirlerinde gelenekten büyük ölçüde faydalandığının göstergesidir. Aynı zamanda modern olanla eskiyi kaynaştırmaya yahut eskiyi modernize etmeye çalıştığının da göstergesidir. Sezai Karakoç Divan şiirini özümsemekle kalmamış, Batı şiirine de (Özellikle Fransız şair ve yazarlarına) hâkim olan doğu-batı sentezini yapmaya çalışan bir mütefekkindir. Nitekim Karakoç 1974-1980 yılları arasında modern bir Leyla ve Mecnun eseri yazmıştır.

16. yüzyılın en ünlü Divan şairi Fuzûlî'nin yazmış olduğu Leyla ve Mecnun mesnevisi aynı konuda yazılan mesneviler içerisinde en güzeli olarak kabul edilir. Fuzûlî lirizmi aşkı en üst düzeyde şiirlerine yansıtan bir sanatkârdır. O'nun:

"İlm kesbile paye-i rif'at
 Arzû-yı muhal imiş ancak
 Aşk imiş her ne var âlemde
 İlm bir kil ü kal imiş ancak" (Karahan, 2001: 300).

mısraları dünyaya bakışını net çizgilerle gözler önüne serer. Hiç şüphesiz Fuzûlî'nin Karakoç üzerinde derin etkisi vardır. Bu etki en net çizgilerle "Monna Rosa" ve "Leyla ile Mecnun" eserlerinde görülmektedir.

Rosa Latincede gül anlamındadır. Gül, Klasik Türk Şiiri'nin önemli bir simgesidir. " Monna Rosa adlı şiirde gülün Latincesini 'rosa'yı kullanması genel olarak Karakoç'un ilk eserlerinde bulunan, birçok eleştirmenin onu İkinci Yeni akımının içinde değerlendirmesine sebep olan kapalı ve saydam olmayan öğelerin yoğunluğu çerçevesinde değerlendirilmelidir." (Mignon, 2003:141).

Geçmişten günümüze gül ile ilgili yüzlerce, binlerce mısra yazılmıştır. 'Gül ü Bülbül' mesnevileri Divan şairlerinin sıklıkla işlediği konular olmuştur. Özellikle Klasik Türk Şiirinde gül, rengi, şekli ve niteliğiyle şairlere ilham vermiştir. Gül daha çok sevgili için kullanılmıştır. Gül aynı zamanda Hz. Muhammed'i simgeleyen bir semboldür. Fuzûlî 'Su Kasidesi'nde' Hz. Peygamber kadar güzel bir gül açılmayacağını söyler.

Suya virsün bağ-ban gül-zarı zahmet çekmesin
 Bir gül açılmaz yüzün tek virse min gül-zâre su. (Çalışkan, 2004: 57).

"Beyitte senin yüzün gibi bir gül açmaz denilmekle, Hz. Muhammed'in son Peygamber olduğu ve dünya denen şu gül bahçesinde güller misali yetişen Peygamberlerin sonuncusu olduğu anlatılmış oluyor. Peygamber Efendimiz Hatemül-enbiya, Peygamberler zincirinin son altın halkasıdır. İlk halka ile son halka birleşmiş, halkalar tamamlanarak eklenmiştir. Dünya öyle bir gülü bir daha koklamayacaktır." (Çalışkan, 2004:74,75). "Eğer Gül'ün vasıflarının şerhini devamlı, durmadan söylesem, yüzlerce kıyamet geçer de o yine bitmez buyurur Mevlana" (Pala, 2005: 76). Hiç şüphesiz Mevlana'ya bu sözü söyleten Hz. Muhammed'dir.

Karakoç Monna Rosa için modern bir Leyla ve Mecnun denemesi derken haklıdır. Zira Karakoç'un gençlik yıllarında yazılan bu şiirler başlangıçta beşeri aşkın yansıması şeklinde tezahür ederken sonraları İslami ve tasavvufi boyutlar kazanarak diğer eserlerine de yansıyacaktı. Leyla ve Mecnun mesnevisinin aşk-ı beşeriden aşk-ı hakikiye (İlahi aşka) geçişi simgeleyen bir eser olduğu bilinmektedir. Bu geçiş şüphesiz Karakoç'ta kendini apaçık gösterir. Karakoç 'diriliş hareketi'nin öncüsü olurken en çok da İslam'ın dirilişini arzulayan bir Mecnun portresi çizer eserlerinde. Hâsılı O, diriliş düşüncesinin Mecnun'udur.

'Monna Rosa' dört bölümden oluşur.1-Aşk ve Çileler 2-Ölüm ve Çerçevesi 3-Pişmanlık ve Çileler 4-Ve Monna Rosa.

"Aşk ve Çileler genç bir erkeğin ağzından karşılığını bulamayan aşkın simgesel, Divan Edebiyatı'na göndermelerle dolu, bir anlatımıdır. Şiirin sonuna doğru anlatıcı beşeri olmayan, ilahi olan gerçek aşkı keşfeder." (Mignon, 2003: 142). İlahi aşk arayışı özellikle şiirin dördüncü bölümünde (Ve Monna Rosa) kendini gösterir. 'Ölüm ve Çerçevesi' şiiri 'Aşk ve Çileler'in bir devamı gibidir. 'Pişmanlık ve Çileler' şiiri kızın ağzından aktarılan bir şiirdir, anlatıcı yönüyle diğer şiirlerden ayrılır.

"Turan Karataş şiirin Karakoç'un Mülkiye'deki bir sınıf arkadaşı için yazıldığına inanır. Şiirin ilk versiyonundaki düzeni şöyle bir akrostiş vermektedir: Muazzez Akkaya. Ancak Sezai Karakoç o konuda da hiçbir bilgi vermemekte ve hatta okuyuculara bu tür detaylar üzerinde durmamaları gerektiğini belirtmektedir."(Mignon, 2003: 142).

'Ve Monna Rosa' bölümünde geçen aşağıdaki mısralar şairin İlahi aşkı arayışını anımsatan imge ve ifadelerle doludur:

(...)

Peygamber çiçeğinin aydınlığında ara

Sana doğru uzanan çaresiz ellerimi

Sırrımı söylüyorum vefakâr balıklara:

Yalnız onlar tutacak bu dünyada yerimi
 Koy verip telli pullu saçlarını rüzgâra,
 Bir çocuğun ardına düşen heykellerim:
 Peygamber çiçeğinin aydınlığında ara (M.R,1999: 39).
 (...)
 Noel ağaçları ve manolyalar kahrolsun
 Bir çevre sağ elimden bulanık suya düştü.(M.R, 1999: 40).
 (...)
 Sana tavus kuşunun içime girdiğini
 Son, en son söz olarak söylemek istiyorum.
 İçime girdiğini, tüyünü yolduğunu
 Son en son söz olarak söylemek istiyorum.
 İçimde tavusların bir bir kaybolduğunu.
 Bana da bir çift ak kanat kaldığını
 Son, en son söz olarak söylemek istiyorum.(M.R, 1999: 43).

Karakoç'un ilk şiir kitabı olan Monna Rosa'daki şiirlerine bakarak O'nun söz söyleme ve şiir yazmadaki maharetini görmek mümkündür. Bu şiirler hem biçim hem de söyleyiş bakımından üst düzey şiirlerdir.

I.3.1.2. Körfez/ Şahdamar/ Sesler

Bu inceleme yapılırken 'Şiirler III Körfez-Şahdamar-Sesler /7.Baskı 1998 basımlı' kitap incelendi. Ayrıca 'Gün Doğmadan' isimli, şairin bütün şiirlerini topladığı kitapla karşılaştırıldı. Gün Doğmadan kitabında şiir kitaplarının kronolojik sıra gözetilerek okuyucuya sunulduğu görüldü. Burada kronolojik sıra gözetilerek inceleme esas alındı.

I.3.1.2.1. Şahdamar

'Şahdamar' şiirleri, şairin 1953-1957 yılları arasında yazdığı şiirleri ihtiva etmektedir. "İkinci sağınak, ateş sağnağı. Güneş karıncalanmaları." (G.D, 2009: 39)

ifadeleri ‘Şahdamar’ şiirlerinin özünü verir. “Sezai Karakoç ikinci şiir kitabı olan Şahdamar’la Türk şiirindeki yerini iyice perçinlemiş, modern şiire ve İkinci Yeni anlayışına uygun şiir kurma ve ifade etme biçimiyle İslamcı Türk şiirinin modern sanat kulvarına girişinin öncüsü olmuştur.” (Sönmez, 2003: 146).

‘Şahdamar’ kitabındaki şiirlerin çoğunun ideolojik özellik taşıdığı söylenebilir. Kapalı Çarşı, Bay Yabancı, Kara Yılan, Ötesini Söylemeyeceğim, Tahta At, Karayılan, Kan İçinde Güneş, Sultan Ahmet Çeşmesi gibi şiirler Karakoç’un genellikle Doğu-Batı çatışmasını işlediği şiirlerdir. Bu şiirlerde Doğu-Batı, sen-ben, biz-siz karşıtları oluşturularak İslam dünyası ile Batı dünyası karşılaştırılır. Batının teknolojisi, ahlaksızlığı, yaptığı zulümler, emperyalist-sömürgeci tavrı, ahlaki kirlilikleri, ruhsal bozukları, gayr-ı meşru davranışları, yasak aşkları, yanlış inanışları, maddeciliği, acımasızlığı, mimarisi, kültürü eleştirilir. Bütün bu yanlışlıkların karşısına İslam medeniyeti ve insanı çıkarılır. Doğu insanının saf ve temiz aşkını, Batı dünyası karşısında ezilmişliğini, ezilenlerin büyük mücadelesini, ileri görüşlülüğünü, ahiret inancı maddeden ziyade manayı önemseyişini, adaletini, örfünü, mimarisini, inanışını, hâsılı her şeyini batı dünyası karşısında yüceltir. Kitaba ismini veren ‘Şahdamar’ şiirinden alınmış aşağıdaki parçalar doğu-batı karşıtlığı siz-biz tezadıyla gözler önüne serilir:

(...)

Biz mahcup ve onurlu çocuklarız

Başımızı kaldırıp bir bakmayız

Siz rüyalarınızda yaşayıp durursunuz

Siz güvercinleri gözlerinden vurursunuz

Siz ekmeğin hamurunu, aşkın hamurunu samandan yoğurursunuz

Siz rüyalarınızda yaşayıp durursunuz (K.Ş.S, 1998: 59).

(...)

Ruhumuzun içinde kar yağar

Anamızdan doğduğumuz geceden beri

Heybemizi emektar makinelerle yükleriz

Fikirlerimizi tıfıl vinçlere

İri buğday tanelerinin trenleri yürüttüğünü bilmeyiz

Biz yangında koşuyu kaybeden atlarız
 Biz kirli ve temiz çamaşırları
 Aynı zaman aynı minval üzere katlarız
 Biz koşu bittikten sonra da koşan atlarız. (K.Ş.S,1998: 60).

‘Ping-Pong Masası’ şiiri şairde dünyanın gelip geçici bir oyun olduğu izlenimini yansıttığı eseridir. İnci Dakikaları, Köşe, İlk, Sessiz, Müzik, İşaret, Kayboluş gibi şiirler daha çok aşk konulu şiirlerdir. Sevgilinin güzelliğinin ve erişilmezliğinin anlatıldığı şiirler, sevgiliye sitem, aşkın acısı ve güzelliği, kavuşamama hâsılı aşk pek çok yönüyle bu şiirlerde kendini hissettirir. Şahdamar kitabındaki şiirlerde şair genellikle yalın bir dil kullanmakta. Fakat buna karşın İkinci Yeni’nin kapalı şiir dili hâkim. Şair bazen şiirlerinde bir şeyleri anlatmaktan ziyade saklamaya çalışır. Bunu yaparken de sık sık imgelere başvurur. İmgeler vasıtasıyla anlattığı manzaranın üzerine adeta sis perdesi çizer. Bu da şiiri net bir resim olarak karşımızda görmemize engel olur.

I.3.1.2.2. Körfez

Sezai Karakoç’u II. Yeni Şiir Akımı içerisinde kabul eden araştırmacılar için ‘Körfez’ kitabı oldukça önemlidir. Körfez şiirleri, şairin 1957-1962 yılları arasında yazdığı şiirlerden oluşur. II. Yeni şiirinin özelliği olan kapalılık Körfez’de pek çok şiirde kendini hissettirir. Genellikle “bu dil, sürrealizmin anlam ötesi, usdışı ve gerçek-üstü anlayışının doğurduğu otomat yazı düzenidir.” (Özcan, 2009: 282) İmgelerle yüklü mısralar, kullanılan semboller şairin dünyasına girmek isteyen okurun önünde bir set olarak durur. Karakoç, kitabın girişinde Körfez için “üçüncü sağık, gölge sağık. Akşam yıldızının çıkagelişi”(G.D, 2009:79) ifadelerini kullanır.

Anne-çocuk temasının şairin şiirlerinde en yoğun olarak ele alındığı şiir kitabıdır denilebilir. Balkon, Deniz, Festival, Anneler ve Çocuklar, Sevgi, Eski Kirazın Gereği, Büyüyüp de Çocuk Kalmak, Çocukluğumuz, Samanyolu’nda Veba, İpin Ucunu Kaçıran İnsanlar, Batış, Kanarya, Yapı Aralıkları, Çatı, Av Edebiyatı, Reklamlarda Yaşama, Şehzade Başında Gün Dogmadan şiirleri hep bu bağlamda değerlendirilebilecek şiirlerdir. Hatta Rübailer 1-2-3 şeklinde yazılan her parçada anne-çocuk temasını

bulmaktayız. Bu şiirlerin bazılarında anne-çocuk teması doğrudan ana konuyu oluştururken, bazen yardımcı konu ve düşünce şeklinde tezahür etmektedir. Anne ve çocuk temasını, çalışmamızın ana bölümünde ayrıntılı bir şekilde ele alacağız. Ahmet Ada, “İkinci Yeni ve Sezai Karakoç’un İlk Şiir Kitabı: Körfez” adlı makalesinde şu görüşlere yer verir:

“Garip şiirinin konuşma diline karşı, karmaşık ve imgesel bir dille ve yeni izleklerle bir alternatiftir Körfez. Ama ben İkinci Yeni şiirini, dolayısıyla Körfez’i de Garip şiirine bir başkaldırı olarak görmüyorum. Çünkü tıkanan şiir kanallarını açma yönünde bir yenileniş ve arayış şiiri olarak görmek gerekiyor İkinci Yeni’yi. Sonuçta Sezai Karakoç da içlerinde bütün İkinci Yeni şairleri birbirine benzemez şiirler yazıyorlar. Yenileniş ve arayış dönemi geçip durulunca, her şair kendi şiirsel değişimini (üslubunu) kuruyor.” (Ada, 2003: 157).

Sezai Karakoç’un şiiri imge yüklü olması bakımından İkinci Yeni’ye yaklaşırken, şairin kullandığı İslami referanslar ve metafizik yönüyle ikinci yeni şiirinden ayrılır. Cemal Süreya ve Ece Ayhan’la aynı dünyaların insanları değildir. “Onun şiirinin ortaya çıkışı Monna Rosa ile olmuştur. Monna Rosa, elden ele dolaştırılan uzun bir şiirdir. 1951-1953 tarihini taşır Monna Rosa. Sezai Karakoç, Cemal Süreya, Ece Ayhan gibi çiraklık dönemi olmadan usta bir şair olarak çıkışını yapıyor. Körfez’i, Şahdamar’ı, Sesler’i yayımlayan şair, modern bir şiir kurarken de geleneksele, leitmotivler düzleminde de olsa, bakmaktadır. Modern olanın içinde geleneksel olanın da sürüp gelmesi Sezai Karakoç’un şiirini İkinci Yeni’den koparıyor. Kırılma noktası Hızır Kırk Saat oluyor.” (Ada, 2003:156).

Cümle kurgusunda kırılmalar, imge ağırlıklı bir dil, kısaca İkinci Yeni Şiiri’nin özelliklerini aşağıdaki mısralarda görmek mümkündür:

(...)

Güneştir düşen turuncusunda menekşeler sunarım

Gece artık hiç dönülmeyecek o yerdeki sevgiliye (K.Ş.S, 1998: 104).

(...)

Kurumuş kullanılmamış karpuzlar mı

Hastalara soy kadınların armağanı
 Horuz tüyü nerde incir yaprakları
 Örmek için yüzünü ölen adamın(K.Ş.S, 1998:125).
 (...)
 Ölüler ve fareler artar
 Evlerin kahverengi sevinçlerinde
 Mahallenin alt yanında
 Tanrı'yı yitirmiş bir çiroz sergi (K.Ş.S, 1998: 117).

İkinci Yeni içinde Karakoç, metafizikçi yönelimiyle de dikkat çekmektedir. kanal açıyor. Onun şiirlerinde fizik ötesi pek çok kavramı görmek mümkündür. O, şiirini kurarken hem gelenekten hem de modern olandan faydalanır. Diğer kitaplarında olduğu gibi Körfez'de de İslami öğelerin yoğun bir şekilde mısra aralarına serpiştirildiği görülmektedir. “Şiirde çiraklığı olmamış bir şairdir. Sezai Karakoç. Değişimi daha çok zihniyet dünyasındadır. Doğu ve İslamcı görüşler, argümanlar malzemesi ve sesi olmuştur.” (Ada, 2003:156)

Karakoç şiirlerinde bol bol telmihlerden faydalanır. Özellikle İslami öğeleri sıkça kullanır. Peygamberler tarihinden pek çok hatırlatmalara başvurur. ‘Yoktur Gölgesi Türkiye’de, Çocukluğumuz, Küçük Naat’ şiirleri bunlara örnektir. ‘Çocukluğumuz’ isimli şiir; anne-çocuk, diriliş düşüncesi ve İslami öğeleri bir arada barındıran şairin zihniyetinin oluşumundan izlerin bulunduğu dikkate değer bir şiirdir.

Anemin bana öğrettiği kelime
 Allah, şahdamarından yakın bana benim

Annem bana gülü şöyle öğretti
 Gül, O’nun O, sonsuz iyilik güneşinin teriydi

Annem, gizli gizli ağlardı dilinde Yunus
 Ağaçlar ağlardı, gök kuyulaşırdı güneş ve ay mahpus (G.D, 2009: 97).

Körfez şiirleri de genellikle Şahdamar şiirleri gibi imgelerle örülü, kapalı İkinci Yeni Şiiri'nin özelliklerini taşımaktadır.

I.3.1.2.3. Sesler

Sezai Karakoç'un 1962-1976 yılları arasında yazdığı şiirlerdir. Karakoç, kitabın başında “dördüncü sağanak: geometri sağanağı. Doğaüstü kent çizgileri” (G.D, 2009:121) şeklinde bir not düşmüştür. “Sezai Karakoç'un isimlendirmesiyle bu bir geometri sağanağı halinde doğaüstü kent çizgilerinin bir şölenidir adeta” (Muharrem: 2003:161).

‘Sesler’ adlı şiir kitabında Sesler, Köpük, Kav, Somut, Fırtına, Yaz, Bahçe Görmüş Çocukların Şiiri, Gök Gürültüsü Anıtı gibi şiirlerinde anne-çocuk teması bazı şiirlerde ana temayı oluştururken, bazılarında yardımcı öge veya imge konumundadır.

İkinci Yeni şiirinin özellikleri ‘Sesler’ kitabındaki şiirlerde de sıkça görülmektedir. ‘Sesler’ şiirinden alınmış aşağıdaki mısralar şairin imgeleri kullanmada ne derece başarılı olduğunun göstergesidir:

Deve şiir uzmanı fil bilgi meleği
Bense sanat edindim
İpimi kelebek kanadını
Pervane yaprağını kemirmeyi

Liman eksilen denizi tut
Şehir kuruyan karıncaları topla
Ben ağımı ortasından kestim .(K.Ş.S, 2003: 24).

Sezai Karakoç diriliş şairidir. Diriliş’e inanır. O’na göre asıl yaşam ölümden sonra başlar.

Ölülerin yatağı sonsuzluk çayırları
 Fildişinden bir doktorum
 Elimde denizlerden bir koleksiyon
 Bana yalnız ölen gelir
 Ben ölümden sonrasına bakan bir doktorum (K.Ş.S, 1998: 28).

“Sesler şair ile toplumun ölüm karşısındaki konumlarını kıyaslayan bir şiiirdir. Şairin tercihi şehre ait saptamalardan sonra ‘mezarlara yerleşmiş adsız ölümsüz o ses’ ile iletişime geçmektir. Sesler’de şair boşunallığın gürültüsüne adanmaktansa mezarın sahiciliğini duyumsar. Ölümün gündelik yaşamı kontrolde tutuyor olması, nesneler düzeninin kandırmacasına karşı bir güvencedir. Diğer yönden ölüm, hayatın fanilik bölgesinin gerisinde kalmayıp öte yakasına tutunacak sonsuz canlılığa ilerlemektir. Bir iç devrimdir o. Bu yanıyla etik bir işlev taşıdığı kadar, geçicinin süslerini bozup bekanın tablosuna bizi ilave ettiği için estetik bir tesire de haizdir.” (Muharrem: 2003: 164-165).

Sesler kitabının en dikkate değer şiirlerinden biri de Köpük’tür. Köpük tam bir Sezai Karakoç şiiridir. Metafizik, felsefe, anne-çocuk, ölüm, diriliş ve İslam bu şiirde güzel bir kompozisyon oluşturur. Fakat bu kompozisyon bizim bildiğimiz manada bir kompozisyondan ziyade imgelerle örülü bir kompozisyonudur.

Mustafa Muharrem ‘Geometri Sağnağı Altında Sesler ve Sezai Karakoç’ adlı makalesinde Köpük şiiriyle ilgili şu tespitlerde bulunur: “Sesler’de yer alan en dikkat çekici şiirlerden biri, lirik bir eda ile epopeyi terkipleyen bir ara-mesnevi örneği durumundaki Köpük’tür. Sezai Karakoç’un Hızır ile Kırk Saat ve Taha’nın Kitabı başlıklı yapıtlarına teknik bir önsözdür sanki. Aynı zamanda İkinci Yeni’nin hemen bütün bulguları imgesellik, cümle kurma, serbest çağrışımlara uygun kelime seçimleri, şairin dize soloları, yaptığı kesitlemeler bu şiiri hafifsenmeyecek bir iddia kabul etmemize yeterlidir. İzlenimcilikten dışa vurumculuğa ve gerçek üstücülüğe uzanan kullanımlar, absürditeye varan ifade sayıklamaları, daha yetkin şiirlerle muhatap edileceğimizin haberidir. Köpük’te Sezai Karakoç gelecekte yazacağı şiirlerin göz kamaştırıcı maketi içine sokar bizi.” (Muharrem: 2003: 165). Aşağıdaki mısralar şairin İkinci Yeni üslubunun şiire yansımasıdır:

Köpekler neyi havlıyor hangi gülü
 Horozlar neyi ürperiyor savaşı mı
 Bir yumurta ortasında gece yarısı
 Sen ey şair ki ellerini kollarını çarmıha gerdin
 Ölüm ki tabiatüstü hayatların meneceri
 En yeni buluşu intihardır.(K.Ş.S, 1998: 8).

Sadece Köpük şiirinde bile bu tarzda pek çok mısranın kullanıldığı görülmektedir. Köpük şiirinde Yasin suresiyle ilgili şairin söylemleri bizlere adeta ‘Taha’nın Kitabı’nın yazılacağına habercisi gibidir. ‘Yasin’ ve ‘Taha’ Kur’an-ı Kerim’in iki suresidir. Sezai Karakoç’un bir diriliş şairi, İslâm’ın dirilişinin şairi olduğunu aşağıdaki İslami referanslarda görmek mümkündür. Yasin yenilenmeyi ve dirilişi getirendir:

Evi, sokağı, çarşığı onaran Yasin
 Paslanan güneşi sıgayan sure
 Atalara doğru yürüyen sure
 Eve ve ellere can veren sure
 Geceye zikzaklar çizdiren sure
 Güneşi batıran doğuran sure
 Hamile Meryem’i doğurtan sure
 Evin taşlığına çiçekler serpererek
 Yağmuru çatıda döndüren sure
 Huzuru geceye ekleyen sure
 Gece gündüz bir bekçi gibi
 Ebedî bir gözcü nöbetçi gibi
 Evin yüreğinde bekleyen sure(K.Ş.S, 1998: 12).

Yasin ve dolayısıyla İslam etrafa ışık saçarken; batılı filozoflar tedirginlikleri, yılgınlıkları, bunalımları, öfkeleri ve sarhoşluklarıyla ortalığı karartmaktadırlar:

Güneşti önleyen çağın siyahını
 Kafka'yı kemiren
 Camus'yü tedirgin eden
 Sartre'a zaman zaman yılgı veren
 Heidegger'i düşündüren
 Kierkegaard'ı bunaltıp
 Heidegger'i düşündüren
 Schopenhauer'deki öfke
 Nietzsche'deki savaşçılık
 Faulkner'i sarhoş eden
 Van Gogh'u Van Gogh eden
 Chagall'i Chagall eden (K.Ş.S, 1998: 14).

'Sesler' kitabında dikkate değer önemli şiirlerden biri de 'Fırtına'dır. Bir fırtına ortalığı kasıp kavurmaktadır. Bu fırtınanın önünde oruç, namaz, şehit gömleği, melekler ordusu, O Çocuk gibi İslami öğeler durmaktadır. Yani Fırtına'da yalpalamamak için İslam'a sımsıkı sarılmanın gerekliliği anlatılmaktadır. Ad ve Semud halkını, Nuh halkını, Lut halkını, Firavunları batıran hep bu 'Fırtına'dır. İslam'ın gerekleri yerine getirildikten sonra fırtına başkalaşmakta, güzelleşmektedir.

Fırtına kömürdü elmas oldu
 Gül açıldı insan oldu
 Bülbül çerden çöpten atladı
 Her sabah yağmur demetlerini
 Derlemeye çağıran benim o biçiliş sesim
 Kayalarda yeniden ulu bir yuva yaptı

 Ekin gibi biçildim öldüm ama dirildim
 Kemiğin ve etin ateşini attım öteye
 Surelerin gözlerine alıştım bir asma kütüğünde(K.Ş.S, 1998: 25).

Görüldüğü üzere İslam'ı yaşamak şairin dirilişini sağlamıştır. Şairin asıl yapmak istediği bütün insanlığın dirilişidir. O, bütün insanlığa Fırtına'dan korunma yolunu haykırmaktadır. İslam'ı haykırmaktadır

“Sesler’in yine epik şiire geçişin hemen berisinde doğaya yönelmiş ince dikkatin imge yoğunluklu ruhlaşmış dekor halinde uzamlaştırılmasına Güz Anıtı, Gök Gürültüsü Anıtı ve Kış Anıtı şiirlerinde tanık oluruz. Çok çarpıcı tablolaştırmalarla bu üç şiir, doğayı süren oluşun bir bilinçaltı olarak işitmenin eserleridir. (Muharrem, 2003:166).

Bahçe Görmüş Çocukların Şiiri’nde büyüklerin savaş yıllarında çektiği sıkıntılar dile getirilirken, çocukların kiraz bahçelerinde eğlenmeleri anlatılmaktadır.

O yıllar savaş yıllarıydı geceleri karartma
Gündüzleri fırın önlerinde birikirdi halk
Biz çocuklarla büyükler arasındaki fark
Bir yanda şehir bir yanda kiraz bahçeleri (K.Ş.S, 1998: 112).

Sesler’de İkinci Yeni Şiiri’nin kapalı, imgelerle örülü şiirlerinin yanında; İslami referansları ön plana çıkaran diriliş düşüncesi paralelinde yazılmış şiirler de vardır.

1.3.1.3. Hızır’la Kırk Saat

‘Hızır’la Kırk Saat’ 1967 yılında yazılmıştır. Şiir kitabı kırk bölümden oluşmaktadır. Sezai Karakoç’un ‘Eğik Ehlamlar’ adlı kitabında Hızır’la Kırk Saat’in yazılışı için söyledikleri ilginçtir: “Hızır’la Kırk Saat adlı kırk bölümlü şiirimi 1967 yılı Mayıs ve Haziran aylarında Yenikapı’da, deniz kenarında, kayalıklar arasındaki bir kır kahvesinde yazdım. Aşağı yukarı, kırk gün, akşamüzeri, bir iki saat, orada, deniz dalgalarının kıyıya çarpma seslerini dinleyerek ve her seferinde şiirin bir bölümünü yazarak kitabı tamamladım. Zaten bu yüzdendir ki şiire Hızır’la Kırk Saat ismini verdim: Sanki orada Hızır’a randevu vermişim de, her gidişimde, bu randevunun verimi ve armağanı olarak bir bölümle döndüm”(E.Y.III, 2000: 20).

Bu, şair için “Beşinci sağnak: akış sağnağı. Geceleyin abı hayat için millet yolculuğı”(G.D, 2009: 173) olur. Burada dikkati çeken iki nokta var. Birincisi ab-ı hayat yolculuğı, ikincisi bu ab-ı hayat yolculuğun zamanı, yani geceleyin olması.

“Ab-ı hayat: Ölmezlik suyu, damlaları sonsuz hayat bağışlayan tatlı ve lezzetli su bengisu.”(Pala, 1999: 12)dur. İnanişaya göre İskender, Hızır ve İlyas ölümsüzlük suyunu aramak için Zülumatlar Ülkesine (Karanlıklar Ülkesi) giderler. Hızır ve İlyas acıktıklarında bir şey yeme ihtiyacı duyarlar. Yanlarındaki pişmiş balığı yemek için ellerini yıkamaya gittiklerinde sudan, balığın üzerine bir damla su değince balığın dirildiğini görürler. Bunun ab-ı hayat olduğunu öğrenirler ve bundan içerler. Böylece ölümsüzlüğe kavuşurlar. Fakat bir daha bu suyu bulamazlar. İskender Pala Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü’nde tasavvufi manada ab-ı hayatın; İlahi aşk anlamında tasavvufi bir sembol olarak kullanıldığını, ledün ilminden kinaye olduğunu, İnsan aklını diriltten sözler olduğunu belirtir.

Sezai Karakoç’un geceleyin ab-ı hayat için millet yolculuğı bu manada mürşitten sözler almak, nasihatler dinlemek, ledün ilmine sahip olmak bağlamındadır. Hızırla Kırk Saat’te Karakoç için rehber Hz. Hızır’ın kendisidir. Şiirlerde anlatıcı Sezai Karakoç’tan ziyade Hızır’dır.

Ben kötülere iyilik saçarım.

Bu ceza olur.

İyilere iyilik.

Kötülere kötülük.

Yapacak kadar güçlü ve seraplı olamam.(H.K.S, 1998: 12).

Hatta kitabın 5. bölümünde Hızır açıkça konuşur. Kendini tanıtır ve bizlere seslenir. Şiirin sonunda da imzasını atar:

Ben Hızır... gün... falan saatte... yerde

İnceleme yaptım

Anne suçsuzdu ve öldü

Baba suçsuzdu eski incirler gibi hışırırdıyordu

Küçük çocuk suçsuzdu
 Bal rengi bir akıl sarasına bağışlandı.
 Öbürleri suçsuzdu
 Çiçeğe yeni durmuşlardı
 Suçlu bendim
 Geç kalmıştım
 Evin kötü düşü balkona ağmıştı
 Komşu evlerde ayin başlamamıştı
 Kendimi iki yüz yıl insanoğluna görünmemeğe mahkûm ettim
 İmza Hızır
 Pulsuz
 Tarih Çin seddinden sonra 5000
 Şahitler bütün oğullarım.(H.K.S, 1998: 13).

Hızır ile Kırk Saat'in yedinci bölümünde de yine açıkça görülmektedir ki anlatıcı Sezai Karakoç değil Hızır'ın kendisidir.

Bugün iki çocuğun konuşmasına kulak konuğu oldum
 Biri beni öbürüne çiziyordu.
 Hızır'ın çizgileri derindir diyordu
 Su ışıltısıdır karanlıkta gözleri
 Sağ kolunun çizgisi parlarsa
 Tanda bir palmiye gibi
 Sol kolu karanlık kış gecesi
 Yaşı hep altmış üç
 Yüzü yeni gelmiş bir vahiy gibi
 Gözlerinin önünde hep Rahman Suresi canlanır
 Kalbi hep Yasin okur...(H.K.S, 1998: 15).

Sezai Karakoç'un 'geceleyin ab-ı hayat için millet yolculuğu' tabiri şairin bireyselden ziyade toplumsal düşündüğünün göstergesidir. Karakoç ab-ı hayatı kendisi için değil millet için aramaktadır.

Hızır ile Kırk Saat'te geçen kavramlar, terimler ve imgeler şairin düşünce dünyasını ve faydalandığı kaynakları göstermesi bakımından dikkate değerdir: Müslüman, Hz. İbrahim, hutbe, Hz. Hızır, Hz. Zülküf, Hz. İsa, Hz. Yahya, Hz. Musa, diriliş, çocuk, Hz. Cebrail, Kur'an, Hz. Meryem, Hz. İlyas, cami, gül, Hz. Nuh, Hz. Şuayb, kırklar, yediler, Mekke, Hz. Yunus, Hz. Lut, Hz. Eyyub, Hz. Yuşa, Zebur, Harut, Marut, Bedir, Kureyş, Hz. Ali, zeytin, nar, Hz. Azrail, Hz. İsrail, yeşil, Medine, Cennet, Araf, İdris, Hz. İshak, Hz. Şit, Hz. İlyas, Hz. Yusuf, Bünyamin, sahabi, Dört Kitap, İstanbul, Mevlana, Mesnevi, Şems, Yasin, fütihat, Şam, Muhyiddin, Bağdat, Hallac-ı Mansur, Şeyh Galip, Tunus, Mursiye, Kudüs, Konya, Mekke, kubbe, minare, Ayasofya, Beyaz El, Mısır, ehram, muştı, Nil, Dicle, Urfa, örümcek ağı, Kevser, Mescid-i Aksa, şehit, Hz. Salih, Burak, Miraç Gecesi, Muştucu, Hz. Lut, sure, Refref, namaz, çöl, melek, Hz. Asiy, Fetih Suresi, Mevlüt, Tevrat, İsevî, Diyarbakır, Nuh Tufanı, Safa, Hacer-i Esved, Nil, Fırat, Dicle, Kâbe, Hendek, Mekke Fethi, Ayet, Mehdi, Kadir Gecesi, Kıtırmir, ay, bengisu, çeşme...

Sezai Karakoç buradaki şiirleri kurarken telmih sanatından bolca yararlanır. Yine mezkûr kavramlarda görüldüğü üzere Hızır ile Kırk Saat Peygamberler tarihinden süzölmüş bir eser görünümündedir.

I.3.1.4.Taha'nın Kitabı, Gül Muştusu

I.3.1.4.1.Taha'nın Kitabı

Taha'nın Kitabı 1967-1968 yıllarında yazılmıştır. Üslup ve içerik olarak Hızır ile Kırk Saat'e benzer. Sezai Karakoç'un altıncı şiir kitabıdır. Gün doğmadan isimli eserinde Taha'nın Kitabı ile ilgili: "Altıncı sağınak. İnsan sağınağı. İnsanda insanlığın yeşerip solması ve yeniden dirilişi." (G.D, 2009: 297) tabiri geçmektedir. Sezai Karakoç diriliş şairidir. Mezkûr ifade de bunu desteklemektedir.

"Taha'nın Kitabı, Sezai Karakoç'u hemen bütün yönleriyle yansıtan bir destan şiiridir. İçinde yaşadığı dönem somut verilerden, mücerret manada insanın bütün zamanlarda yaşadığı ve yaşayabileceği içsel ve dışsal olaylara kadar bir insanın -şairin çevresinde anlatımıdır." (İpek, 2003: 173).

Taha'nın Kitabı yedi bölümden oluşmaktadır. Bunlar: 1.Değişim, 2.Savaş, 3.Dipnotu, 4.Arayılar, 5. Taha Sabır Kentinde, 6. Taha'nın Ölümü, 7. Taha'nın Dirilişi adlı başlıklardan oluşmaktadır. Eserin birinci bölümü yani 'Değişim' bölümü Taha'nın bir kavis görmesiyle başlar. Bu kavis Taha'da bir değişimi de beraberinde getirir. Halbuki Taha'yı hiçbir ok hiçbir yay değiştirmemiştir. Yüreğiyle karşılaşınca bütün kılıçlar adeta bir saman gibi kırılmıştır. Taha'ya göre bu kavis bir eleğimsağma kavisidir. Ve bu kavis Hz. Zülküf'ül'den, Mesnevi'den, Tevrat'tan, Hz. Hızır'dan izler taşımaktadır. Tam bu noktada Taha'nın karşısında Onun tersini düşünen bir Soyтары çıkmaktadır. Bu, soytarıların en soytarısıdır ve düşünceleri tamamen şeytanidir.

Plan gerek plan

Göge bir plan gerek

Mermerlerin planı

Şeytan gerek şeytan

Göge bir şeytan gerek

Mermerlerin şeytanı (T.K,1998: 11).

Taha'nın Samanyolu'na övgüsüne karşılık, Soyтары'nın bakışı tamamen negatiftir. Taha için Samanyolu pek çok şey ifade etmektedir. Onda hep pozitif çağrışımlar uyandırmaktadır.

İkinci bölüm Savaş başlığını taşımaktadır. Savaş bölümünün başında da Taha bir kavis görür. Bu bölümde Taha'nın yarasalarla savaşı söz konusudur. Bu yarasalar korkunçtur. Bunlar bütün işlerini sesleriyle gören yaratıklardır. Bunların sesi bazen çılgın atlara vurulmuş bir eğer bazen de kubbe kurşunlarından daha ağırdır. Hatta bazen lağımlar birliği gibi akan bütün aynaları paslandıran bir özelliğe sahiptir. Bütün bu olumsuz tabloya karşılık Taha Kur'an'a sarılacaktır. Kalbini Kur'an muşambalarına saracaktır.

Kalbini sararak Kur'an muşambalarına

Bütün benliğini verdi yarasa duvarına

Sonra çocukluğunda öğrendiği o uranyum kelimelerini (T.K, 1998: 17).

“Yarasaların çağdaş gücüne karşı Taha, tarihi ve Anadolu’yu imdada çağırır. Değişik biçim ve şekillerde saldıran yarasarlar karşısında Taha, çocukluğunda öğrendiği uranyum kelimeleri hatırlar. Bu kelimelerin yardımıyla yarasarların niteliğini kavrar.”(İpek, 2003: 177).

Yarasaların Taha’ya birinci hücumundan sonra Taha ‘Doktor’la karşılaşır. Bu doktor olumsuz özelliklerle mücehhezdir. “Doktor, doktor olmaktan çok bir misyoner gibidir; yarasarların, bilimsel kimlik kazanmış şeklidir” (İpek, 2003; 177). Bu bağlamda Taha’nın Doktor’a seslenişi manidardır:

Bilirim bilirim İncil’den yola çıktınız
Ama yolu çabuk şaşırdınız
İncil’den kendinize bir şeyler katacağınıza
Kendinizden İncil’e çok şeyler kattınız
Sevdiniz öyle sevdiniz ki sevdiğinizi tutup mermere işlediniz
Ama sonra tutup mermere taptınız
Mermeri kadeh kadeh
Bir alacakaranlık gibi içtiniz
Sonra kustunuz mermeri (T.K,1998: 19).

Taha, yarasarlar ve Doktor gibi olumsuzluklara karşı kendini Kur’an’ın kalesiyle muhafaza eder.

Eserin üçüncü bölümü ‘Dipnotu’ başlığını taşımaktadır. Burada Taha ‘Evin Ölümü’nü anlatır. Anne, kardeş ve baba sırayla ölürler. Ailenin toplumun çekirdeği olduğu düşüncesinden hareketle, şairin ailenin ölümüyle toplumun bozulmuşluğunu gözler önüne sermeye çalıştığı söylenebilir. Taha’nın Kitabı’nda Hızırla Kırk Saat’te olduğu gibi sık sık peygamberlere telmih yapılır. Taha’nın kurmak istediği medeniyetin temelleri peygamberlerden izler taşımaktadır. Hz. Yahya, Hz. İsa, Hz. Süleyman, Hz. Eyyub’la, Hz. Zülküfül peygamberlerden dem vurulur. Mucizelerinden bahsedilir. Bu peygamberlerin bazılarının çektikleri sıkıntılar anlatılır.

Yahya'nın üstünde bir haberi sabırsızlıkla bekleyen gece
 Ağızdan ağıza Kudüs'ü aşacak haberi
 Roma'yı sarsacak haberi
 Çocuklarda yankılanacak
 İsa'da ağlanacak haberi
 Haberi işte bu haberi duydu
 Yahya'nın dudaklarından duydu Taha
 Ve surları rüzgârla deviren Süleyman
 Titredi korkusuz bir karıncadan
 Yahya'nın sözleri dirildi Taha'da
 İsa'nın gözleri görüldü Taha'da
 Acılarda saklambaç oynadı Eyyub'la
 Yaş bir çınar gibi kesildi Zekeriya
 Kaleye hücum ettiği an Zülküfül
 Kılıcı uzatan Tahaydı (T.K, 1998; 57).

Özellikle Hz.Zülküfül ve Hz. Yahya'nın Karakoç'ta yoğun bir şekilde işlendiği görülür. Hz.Zülküfül makamının şairin doğum yeri Ergani'de olması hiç şüphesiz, Hz.Zülküfül'le ilgili anlatılanların şairde derin izler bıraktığının göstergesidir. “Hz. Yahya Roma'ya bir duruştu bir sestti. Bu nedenle de başı kesilerek öldürülmüştür. Çağın en güçlü devletine karşı hakikati söylemekten çekinmemiş ölümle şahadetle hayat mimarlarının kulağına hakikati eriştirmek gibi bir misyonu yüklenmişti.” (İpek, 2003: 181-182). Hz. Yahya'nın gözleri ve sözleri Taha'ya ilham verir.

Sonra birden ortada Yahya'nın başı
 Eğildi önüne Taha'nın başı
 Yahya'nın gözleri Taha'nın takıldı gözlerine
 Taha kulak verdi.
 Yahya'nın dudağında donmuş olan sözlerine
 Sözler donmuş ama ölmüş değil
 Mumyalanmış gibi kelimeler (T.K, 1998: 56).

Taha'nın 'Arayışlar'ı ve 'Taha'nın Sabır Kentinde' geçirdiklerinin ardından Taha'nın ölümü gerçekleşir. Bu durum Karakoç'un varoluşçuluk ve diriliş felsefesinin yansımasıdır. Diriliş felsefesi, Karakoç'taki varoluşçuluk, Batılı varoluşçulardan keskin çizgilerle ayrılır.

"Emmanuel Mounier'ye göre varoluşçuluk ağacının kökleri Sokrates Stoa'cılara St. Augustin ile St. Bernard'a değin uzanır. Varoluşçuluğun temelinde Blaise Pascal (1623- 1662) onun üstünde Main de Birand (1766- 1824) onun üstünde de Sören Kierkegaard (1813- 1855) bulunur. Kierkegaard'dan sonra varoluşçuluk iki dala ayrılır.

1. Dinci (Hristiyan) varoluşçular: Danimarkalı Sören Kierkegaard, İsviçreli Karl Barth, Alman Karl Jaspers, Max Scheler, Landsberg, Fransız Maurice Blondel, Henri Bergson, Charles Peguy, Gabriel Marcel, Le Senne, Beyaz Ros Nicola Berdiaeff, Leon Chestov, Soloviev vb...

2. Dinci olmayan, tanrı tanımaz varoluşçular: Friedrich Nietzsche, Martin Heidegger, Jean Paul Sartre vb..." (Bezirci, ?, 12).

Varoluşçuluğun etkileri II. Dünya Savaşı'ndan sonra ülkemizde de etkili olur bunların pek çok eseri Türkçeye çevrilir. Görüldüğü üzere batılı varoluşçuların bir kısmı varoluşçuluğu dini temeller üzerine inşa ederken, diğer kısmı da tanrıtanımazlık üzerine temellendirmişlerdir.

Mesela J.P Sartre hiçbir kuralı tanımaz. "Sartre'in varoluşçuluğu dinin ve ahlakın dışındadır; çünkü bu felsefe özgür seçişe dayanır, dolayısıyla Tanrı'nın önceden bildirilmiş buyruklarını görmezlikten gelir, ahlak kurallarının yol göstericiliğine de inanmaz. Önsel değerleri, geleneksel verileri tanımadığından kişioğlunu boşluk içinde dayanaksız bırakır. Öte dünyaya inanmadığı için insanı tükenmez bir umutsuzluğa tutsak eder." (Bezirci, ? : 16). Karakoç; Nietzsche, Heidegger ve Sartre'ın tam tersi bir düşünceye sahiptir. Ahlak kurallarının yol göstericiliğine inanır, geleneksel veriler onun için oldukça önemlidir. Geleneğe sıkı sıkıya bağlıdır. Sezai Karakoç için bu dünya ahiret için bir tarladır. Hakikat öldükten sonraki yaşamla başlar, yani dirilişle. Taha'nın Kitabı bir diriliş kitabıdır. Kur'an-ı Kerim'in yirminci suresinin adıdır Taha. Bu sure "Hz

Ömer'in Müslüman olmasına vesile olan sure" (İpek, 2003: 175) dir. Hz Ömer bu sureyi okuduktan sonra adeta dirilişi yaşamış, yeni bir hayatı tercih etmiştir."Sezai Karakoç'un kitabına bu ismi seçmesinde Hz Ömer'in Müslüman olmasına vesile olmasının çağrışımları etkili olmuş olabilir. Çünkü Hz. Ömer bu sure sayesinde bir değişimi yaşamış ve Müslüman olmuştur. Dolayısıyla 'Taha' ismi bir değişim sembolü olmuştur." (İpek 2003:175).

Taha'nın dirilişinin anlatıldığı bölüm 'Taha'nın Kitabı'nın en can alıcı ve dikkate değer bölümüdür belki de. Onulmaz bir ölüm, kavuran bir felçle ölmesine rağmen; Taha 'Dört Melek ve Kur'an'la dirilir.

Dört melek ve Kur'an'la
Dirildi Taha
Onulmaz bir ölümle
Kavuran bir felçle
Öldüğü halde
Dört melek ve Kur'an'la
Dirildi Taha
Cebrail'le Mikail'le
Üç sur ve İsrail'le
Dirildi Taha (T.K, 1998: 63).

Nemrut'un ateşinde yanmışken, Firavun suyunda boğulmuşken; melekler Hz. İsa'nın doğumunu, Hz. Muhammed Mustafa'nın doğumunu anarak diriltirler Taha'yı. Taha'nın dirilişi anlatılırken Karakoç'un anlatımı oldukça canlıdır.

Taha'nın dökülmüş özünü pul-pul toplayarak
Silkerek saçlarının içindeki ölü toprağını
Üstüne yüreğindeki fosfordan serperek
Ayrılmış kemiklerini
Birinci yaradılış dizisine getirerek
Ve durmadan gülerek durmadan gülerek
- Meleklerde bir mevlit korusu

Bir ilahi çağlayanı
Hızır diriltti Taha'yı

Sonra et bağlama dönemi geldi
Vücut bahardaymışçasına çiçeklendi
Kalpteki eller elere doğru yürüdü
Ciğerdeki ayaklar ayaklara doğru
Bir akşam deniz nasıl yarılr da
İçinden bir ay çıkar eksiksiz
Taha'nın kalıntılarının içinden
Öyle bir Taha doğuyordu derinden derine (T.K,1998: 65).

Yukarıdaki mısralar bizlere bir ameliyat masasında yapılan işleri hatırlatmaktadır. Fakat burada doktor dört melek, Hz. Hızır, Kur'an, Hz. İsa'nın doğumunun, Hz. Muhammed Mustafa'nın doğumunun anılmasıdır. Taha'yı diriltten bunlardır.

Hz. Mikail, bal, zeytin ve nardan olan nimet sofrasını açar; Hz. Azrail ölümü damarlardan çeker. Hz. Cebrail: "Oku Rabbinin adıyla!" şeklinde hitap eder Taha'ya. Hz. İsrail üç kez üfler suruna ve diriliş aşama aşama gerçekleşir.

İlk üfleyişte kemikler dirildi dizildi
İkinci üfleyişte etler yerine geldi
Üçüncü üfleyişte ruh indi
Bir Taha geliyordu pınarlardan
Bir daha geliyordu (T.K,1998: 67).

Taha'nın Kitabı Taha'nın şahsında insanın macerasıdır. Taha "bu dünya içinde bire bir acıyı, sıkıntıyı, çileyi, sarsıntıyı, ölümü, dirilişi, uygarlığın ölümünü ve dirilişini barındıran bir dünyadır."(İpek, 2003:182).

Karakoç'un diriliş şairi olduğunu biliyoruz. Taha'nın Kitabı'nda olduğu gibi onun dünyasında "Diriliş: Varoluşun gerçek anlam ve amacına dönüşür. Tanrı'nın rızalığını elde etmek için kendini insanlığa ve topluma adamaktır. Diriliş bütünüyle

yepyeni bir insan ve o insanın içinde yaşadığı mekân ve toplum özlemidir.” (Çağan, 2003: 355). Bu bağlamda Taha, Karakoç tarafından idealize edilmiş insanlık için örnek bir karakterdir.

I.3.1.4.2.Gül Muştusu

Edebiyatımızda ve dünya edebiyatında gül üzerine yazılmış pek çok kaynak bulunmaktadır. Bunlar toplanıp bir araya getirilse, ciltler dolusu kitaplar olacaktır. Mevlana: “Eğer Gül’ün vasıflarının şerhini devamlı, durmadan söylesem, yüzlerce kıyamet geçer de o yine bitmez.”(Pala, 2005: 76) demiştir. Gül, renk, şekil ve nitelik yönlerinden işlenmiştir pek çok eserde. Özellikle Divan Edebiyatı şairleri için gülün apayrı bir yeri vardır. Bakî, Fuzûlî, Nabî, Nef’î, Nailî, Nedim ve Şeyh Galib’in şiirlerinde gülün kokusu, taraveti hissedilir. Hepsisi adeta bir gül bahçesi kurar şiirlerinde.

Sezai Karakoç’un ‘Gül Muştusu’ adlı eseri gelenekten beslenişin tezahürüdür. Karakoç bu eserini 1969- 1970 yılları arasında yazmıştır. Karakoç, eserini “Yedinci sağnak: Gök sağnağı. Yer sağnağı. Tutuşan göller. Hıdrellez rüzgârlarının kapı aralayışı.” (G.D, 2009:361) olarak imler.

‘Gül Muştusu’ 14 bölümden oluşan uzun bir şiirdir. “Klasik şiirimizdeki nazım biçimlerinden mesnevinin çağdaş bir denemesi diyebileceğimiz bu şiir, Batılıların poem dedikleri, klasik Batı edebiyatının uzun ağıtlarını da anımsatır.” (Akbayır, 2003:185)

Gül Muştusuyla ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Muzaffer Uyguner: “Gül Muştusu, özellikle çocuk ve çocukluk ana konularını işlemektedir. Gül bahar ile birlikte açan bir çiçek olarak yeniden dirilişin, yeniden cisme kavuşmanın sembolüdür.” (Akbayır, 2001: 186) demektedir. Karakoç’un şiirini ‘Birer İmgede Toplanış’ Başlığıyla açımlayan Ebubekir Eroğlu: “Gül Muştusu, Hızırla Kırk Saat ve Taha’nın Kitabı’nın bir bağlantısı gibidir. Aynı ilham evresinin ürünüdür. Çeşitli bilgiler arasında dallanıp budaklanmış bir evrenin seçilmiş bir imge (gül) üzerinde toparlanmasıdır.” (Akbayır, 2001: 186) der. Ayrıca Ebubekir Eroğlu insanın Peygamber çizgisine bakarak, o

aydınlıkta kendini tanıması yolundaki çağrının bu eserde bir imgeye yüklenerek ortaya çıkarıldığını söyler.

Beşir Ayvazoğlu: “Özlenen ülkenin ve medeniyetin nitelikleri üzerine söylenmiş bir şiir” (Akbayır, 2003: 186) olduğunu belirtir. Gül Muştusu da bir diriliş şiiridir. Baharla birlikte her şey canlanacak ve dirilecektir.

Üç mevsim ölsen de
Hiç olmazsa dirilirsin baharda (G.M, 1998: 72).

Şair baharla birlikte, gül mevsimiyle birlikte bütün tabiatın dirilişine şahadet eder. Karakoç dikkatli bir gözlemcidir. Dirilişi pek çok yönden temaşa eder. Baharla birlikte şair adeta ilk yaratılışa dönmüştür. Düşmanına bile gül saçmaktadır. Taş bile şairin gözünde baharda çiçeklenmektedir. Genç çocuklarla çeşmelere koşan kızların bu mevsimde aşkları tazelenir. Hâsılı her şey güzelleşir, şairin günlünde rengârenk çiçeklenir. Gül Muştusu’nun en önemli özelliklerinden biri de şairin doğduğu ve yaşadığı yerlerle ilgili şairin bakış açısıyla bizlere bilgi verilmesidir.

Dicle’yle Fırat arasında
Bir eski şehir cennet titremesi
Sarı güller çevirmiş dört yanını (G.M, 1998: 80).

Anlatılan şehir Diyarbakır’dır. Sezai Karakoç Diyarbakır Ergani doğumludur. Çocukluğunu yaşadığı yerdir burası. Burada yaşayan insanlar bahar yağmuruyla açılacak gülleri hararetle beklerler, nişanlarda gül şerbeti içilir. Hastalara gül şurubundan ilaç yapılır. Dicle ile Fırat arasında ipekten sedirlerinde Kur’an okunan bir yerdir burası. Kadınlar; çocuklarını öldürülmüş babalarının kanlı giysilerini çocuklarına göstererek büyütürler.

Şiddetli kan davalarının ülkesi
Kadınlar büyütürlerken çocuklarını
Bir aşı vurur gibi şahdamarlarına
Göstererek öldürülmüş babalarının

Kanlı giysilerini (G.M, 1998: 81).

Üzeyir deresi, Zülküf'ül tepesi şairin muhayyilesinde önemli bir yer edinmiştir. O Hz Zülküf'ül'ün menkıbelerini dinleyerek büyümüştür. Buradaki insanların gönüllerinde sürekli gül açar, gül kapanır. Yaşlı-genç herkes gül taşır bütün dünya ülkelerine. Karakoç doğduğu yeri müspet ve menfi her yönüyle sever.

Bir kere daha doğsam orda doğarım elbet

Batsam orda batmak isterim

Bir güneş gibi (G.M, 1998: 82).

Sezai Karakoç'u Sezai Karakoç yapan öğelerin farkındadır şair. Bir insanın kişiliğini oluşmasına sebep olan iki temel unsur vardır: 1. Aile 2. Çevre. Şair bunun bilincindedir. Bu yüzden onu oluşturan öğelere sadık kalır. Onları sahiplenir. Görüldüğü üzere şair şiirini oluştururken Diyarbakır'ın folklorik özelliklerini, örf adet ve genelliklerini ve inancını göz önüne serer.

Gül, Hz. Muhammed'i simgeleyen bir semboldür. Sezai Karakoç için de gül demek Peygamber demektir.

Gül gelecek

Kıyamet demek gülün geri gelişi demek

Gül, Peygamber mustusu, Peygamber sesi (G.M,1998: 87).

Bahar demek gül demektir şair için. Gül demek her şey demektir.

Gül yaprağından kubbe

Gülfidanından çatı

Gül kokusundan anne

Gül şurubundan aşk sanatı.(G.M,1998: 90).

Gül şarabından içilir sabahları. Gül şarabı namazın tam kendisidir. Bir şarapta oruçlardır.

Gül şarabında içtik sabahları
 Namazın ta kendisi gül şarabı
 Bir şarap oruçlarımızdır damıtanı(G.M,1998: 92).

Gül şarabından içenler gül uygarlığında erirler.

Gül uygarlığı
 Gül şarabının uygarlığı
 Gül kokusundan mest olup
 Ölüyken dirilenler gibi
 Ağacağz kente şimdi (G.M, 1998: 94).

‘Gül Muştusu’nda da şair diğer eserlerinde olduğu gibi İslami referansları sık sık kullanır. Şiir bir dua ile sona erer. Bu dua Allah’adır. Bu duada Hz. Peygamber’i, ‘yetiş’ sedalarıyla imdada çağırır şair.

Yetiş ayağının tozu olduğumuz Peygamber
 Yetiş her zaman diri olan varlığıyla
 Yetiş yak lambamızı
 Yetiş aydınlat karanlığımızı
 Yetiş yeşillendir çöllerimizi
 Yetiş dirilt insanımızı (G.M, 1998: 111).

Diriliş için Hz. Peygamber’den yardım isteyen bir ruh hali içindedir şair. Nitekim bu diriliş ancak Allah’ın izni, Peygamber’in yardımıyla gerçekleşecektir.

Yetiş Peygamber imdadı yetiş
 Yetiş Allah’ın izniyle
 Yetiştir erlerini
 Diriliş bayraklarını taşıyan
 Şehit gömleklerini peşin giymiş
 Ateşten, sudan geçer gibi geçen
 Allah önünde her varı yok gören

Dağların üstünde erip
 Kentlere şafaklar gibi ağan
 Küçük askerlerini
 Gül diksınler diye yeni topraklarına
 İnsanın ta gönlüne
 Yetiştir erenlerini
 Allah'ım
 Âmin (G.M, 1998: 112).

Görüldüğü üzere şair hem tabiatla bir gül mevsimi arzularken, bununla paralel insanların ruhen gül mevsiminde yaşamalarını istemekte ve bu sebepten bir yakarış ve dua haline geçmektedir. Bu hal meczup bir dervişin tavrına benzer.

I.3.1.5. Zamana Adanmış Sözler

‘Zamana Adanmış Sözler’ Sezai Karakoç’un genellikle 1971- 1974 yılları arasında yazmış olduğu şiirlerden oluşur. Şairin: “Sekizinci sağnak: Ebedi yaz sağnağı. Ruhun ve tarihin yıkılıp yeniden yapılma fırtınaları.” (G.D, 2009: 423) olarak imlediği eserlerde ideolojik karakterli şiirlere rastlamaktayız. “Gül Muştusu (1969- 1970) Taha’nın Kitabı (1967- 1968) hatta Hızır ile Kırk Saat (1967) kitaplarındaki duyarlık sürüyor Zamana Adanmış Sözler’de. Çünkü Karakoç’un İkinci Yeni şairlerden duyarlılık yönüyle kesin bir şekilde ayrılmaya başladığı yıl 1967 yılıdır.” (Karadeniz,2003:197).

‘Zamana Adanmış Sözler’in ilk şiiri Fecir Devleti’dir. Ebubekir Eroğlu, Fecir Devleti’ nin , “geçmişe doğru bir yapı araştırmasının olduğu kadar geleceğe yönelik bir yapı oluşturma düşüncesinin şiiri” (Eroğlu, 1981: 43) olduğunu söyler. Karakoç, Fecir Devleti’nde şiirin kahramanları ve ulusu için dua eder. Bu dua ve yakarış şairin hangi referansları ön plana çıkardığını göstermesi açısından dikkate değerdir.

Işık tut Rabbim
 Büyük ışığını esirgeme bizden
 Koruyan acımana
 Güzeller güzeli adlarına

Sığınan bu erlere
 Işık tut Rabbim
 Kur'an'ın aydınlığını yay gönlümüze
 Peygamber duasını eş et bize
 Saçılın senin solmaz baharının gülleri yolumuza
 Sırrına sır katılsın ulusumuzun
 Yırtılsın inkârın zarı
 Reddin seddi yıkılsın
 İnancın fecri doğsun
 Ağsın sabahyıldızı gibi ufkumuza (Z.A.S,1999: 13).

İslami referansları ön plana çıkaran Karakoç adeta Asr-ı Saadet dönemi gibi bir dönemi arzulamakta ve istemektedir. Şair bu isteklerini 'İslamın Dirilişi' adlı eserinde şöyle dillendirir. "Müslüman'ın kendine dönmesi kültür ve medeniyet hamlesini yeni baştan İslam'a ayarlaması demektir. Bunun da en büyük belirtisi, düşüncesi onun kültürüyle yoğrulacak keskinleşecek ve tazelenecek, davranışı İslam'ın çizgisinde gelişecek ve onun cihad aksiyonunu yüklenecektir. Yüreği İslam içtenliğiyle kabarcak, yaşantısı İslam yaşantısı olacak, çağı İslam'ın değer yargılarıyla yorumlayacak sorumluluğu İslamcı bir anlam kazanacaktır." (İ.D, 2005: 58). Şairin arzuladığı İslam'ın dirilişidir. Bunun için önce düşüncede dirilişin gerçekleşmesi gerekir. "İslam halklarının yeniden kendilerini bulmaları için, her şeyden önce, İslam aydınının gelmesi, onun gelmesi için de bir düşünce dirilişi şarttır." (İ.D, 2005: 24- 25).

Turan Karataş; Fecir Devleti'nin toplumsal kuruluşun destanı olarak yorumlanması gerektiğini belirtir; Karakoç, Fecr'i işaretlemekle, karanlığın bitmesini, aydınlığın gelmesini istemekte ve arzulamaktadır.

Damarlarımız canlansın eski ruhun dirimiyle
 Alev duman ve kan içinde
 Bir şafak yapısı belirsin önde
 Şeyh Galib'in divanı gibi
 Yükselsin önümüzde yeni bir fecrin devleti
 Çağırdığım işte bu FECİR DEVLETİ

İnsanlığın yeni bir kader dönüşümünde
 Mercan kitap ve doğurgan bir yaradan
 Zamanın an an tanık olduğu
 Bütün gerçekliğiyle surelerden
 Gelecek yeni bir, bir insan ruhu
 Yüzü hep dönük fecir devletine
 Gönlünde hep cennetten bir site
 İpek örtülerin hışırtısı
 Gün yüzlü insanların gezintisi
 Dillerinde ipekten yumuşak
 Kılıçtan keskin ayetler
 Gezinirler fecir yapısının ufkunda (Z.A.S, 1999: 14).

‘Zamana Adanmış Sözler’de bulunan önemli şiiirlerden biri de ‘Masal’dır. Turan Karataş’ın doktora tezi olarak hazırlayıp ‘Doğu’nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç’ ismiyle yayımladığı eserine bu ismi vermesine, ilham kaynağı olan şiiir Masal şiiiridir. Şiiirde, Doğulu bir babanın Batı’ya giden yedi çocuğunun başından geçenler anlatılır. Batı’ya sırayla giden altı oğul Batı kültürü ve medeniyeti içerisinde yok olurlar. Kendi benliklerini koruyamazlar. Yedinci oğul Batı’nın yolunu tuttuğunda aklındaki en önemli düşünce Batı karşısında değişmemektir. Bunun için ölmeyi bile göze alır. Batı’ya erdiğinde en büyük Batı kentinin en büyük meydanında durur ve Allah’a kendisini değiştiremesinler diye dua eder. Kendisine gelen ilham üzere bulunduğu yeri kazmaya başlar, sonra yarı beline kadar kazdığı çukura girer. Etrafında büyük bir kalabalık oluşunca onlara şöyle seslenir:

Batılılar!
 Bilmeden
 Altı oğlunu yuttuğunuz
 Bir babanın yedinci oğluyum ben
 Gömülmek istiyorum buraya hiç değişmeden
 Babam öldü acılarından kardeşlerimin
 Ruhunu üzmem istemem babamın
 Gömün beni değiştirmeden

Doğulu olarak ölmek istiyorum ben
 Sizin bir tek ama büyük bir gücünüz var:
 Karşınızdakini değiştirmek
 Beni öldürseniz de çıkmam buradan
 Kemiklerim değişecek toz ve toprak olacak belki
 Fakat değişmeyecek ruhum (Z.A.S, 1999: 19).

Batılılar ‘yedinci oğul’un kazdığı kuyudan çıkması için günlerce dil dökseler de,’ yedinci oğul ‘gün gün erimiş kendini feda etmiştir. Sezai Karakoç diriliş şairidir. Ve O’na göre şairler, diriliş kafilesinde en ön sırada yürüyen kişilerdir. Şair diriliş için yol göstermiştir. Bu bağlamda değişmeden ölen ‘yedinci oğul’un ölmesiyle aslında diriliş başlar.

‘Zamana Adanmış Sözler’ kitabında dinî metafizik içerikli şiirlerden biri de ‘Ses’tir. Hz. Muhammed’e Hira Mağarası’nda gelen ilk vahyin anlatıldığı mesaj ağırlıklı bir şiirdir.

Mağarada bir ışık
 Birden tuttu ortalığı
 Cinler, şeytanlar kaçıştı
 Bir ben kaldım bir de melek
 Bir tavandan geliyor ses
 Bir duvardan geliyor
 Dört bir yandan geliyor
 “Oku Rabbinin adıyla” (Z.A.S, 1999: 22- 23).

Sezai Karakoç Hz. Muhammed’le birlikte, İslam, İnsan ve uygarlık için bir sürecin bittiğini, yepyeni bir sürecin başladığını belirtir. Karakoç, Hz. Muhammed’e yüce bir sevgiyle bağlıdır. “Diriliş Tezi, uygarlığın temel dinamiği olarak, Nebevi misyonu, Son Peygamberle tamamlanan Din’i ve bu dine dayalı devlet tecrübesini esas alır: Medeniyetin anlam ve kaynağı vahiydedir. Öbür medeniyet türlerinden ayrılmak için buna ‘Vahiy medeniyeti’, ‘Hakikat Medeniyeti’ denilmelidir ki, öbür

medeniyetlerin, medeniyetin asıl amacına yaklaşımları, ya da uzaklaşımları da Vahye göredir.”(Lekesiz, 2003: 38-39).

“Şehzadebaşında Gün Doğmadan isimli şiir daha çok şekliyle dikkati çeker. Her dördünlüğün sonunda ‘gün doğmadan Şehzadebaşında’ dizesinin yinelenmesi, şiire yapay bir lirizm kazandırırken, özdeki masumiyeti de güçlendirir. Bu haliyle şiir bir ninniye, bir türküyü hatırlatır ve umutla, müjdeyle son bulur.” (Karataş, 1998: 273). ‘Küçük Na’t’ isimli şiir, şairin Hz. Muhammed’e sevgisini ve hayranlığını dile getirdiği bir şiirdir.

Göz seni görmeli ağız seni söylemeli
Hafıza seni anmak ödevinde mi
Bütün deniz kıyılarında seni beklemeli
Sen eskimoların ısınması sevgililer mahşeri (Z.A.S, 1999: 30).

Sezai Karakoç ‘na’t’ türüne ayrı bir önem verir. Aşağıdaki tespitler hem şairin ‘na’t’ türüne bakışını hem de şairin yazdığı ‘Küçük Na’t’ şiirinin açılmanması bağlamında oldukça önemlidir.

“İnsanın ufku mümindir. Müminin ufku Peygamber. Peygamberin ufku da, mutlak gerçeklerin habercisi, her Peygamber’i şahsiyetinin katlarında bir yaprak gibi bulunduran Son Peygamber... Peygamber nasıl insanın ufkuysa Na’t da şiirin ufkudur.”(E.Y.I, 2007: 103). “Na’t, insanın, insanı, kendini Peygamber de araması, gerçeği O’nun çevresinde dolaşarak bulmaya çalışması, O’na yaklaştırmaya çalışarak yaradılışın sırrına erileceğini idrak edişidir. Na’t, Peygamber’in şiirle yapılmak istenen bir portresidir. Her şair, durduğu yerden ve görme kabiliyeti ölçüsünde O’na bakar; O büyük mükemmelliğin karşısındaki duygularını zabt etmeye çalışır. Bütün na’lar adeta, tarih boyunca yapılan tek bir portrenin farklı cephelerden birer örneği gibidir ve tek bir portre içindir. Bir portre ki, tarih ve insan devam ettikçe bitmeyecektir, bütün na’lar, bir meşale ormanı gibi pırıldar insanlığın üstünde; ve insanlık, Peygamber’e doğru bu ışıkların altında sevinçle, aşkla güvenle yürürler. Naat, en ileri ve en mükemmel bir sevgi abidesidir.” (E.Y.I, 2007: 104). “Na’tta, bütün unsurlar, kelimeler, mısralar ve bütünüyle şiir canlıdır. Na’tın atmosferi, sahabelerin, içinde bulunduğu atmosferden bir

örnektir. Peygamberlik yolunun diri havasını tatmak. Yani Na't sahabeliğe bir uzanış, o ideal dünyadan bir ışık, bir renk, bir ses getirmek, oraya bir yürek, bir gönül taşımak geleneğinin şiirdeki çalışmasının bir verimidir.” (E.Y.I, 2007:105- 106).

‘Çocukluğumuz’ şiiri Sezai Karakoç’ un nasıl bir çocukluk geçirdiğini, nasıl bir terbiyeden geçtiğini görmek açısından oldukça önemlidir. O’nun ilk eğitiminde ve O’nda diriliş fikrinin oluşmasında annesinin rolü oldukça büyüktür.

Annemin bana öğrettiği ilk kelime
Allah, şahdamarımdan yakın bana benim içimde

Annem bana gülü şöyle öğretti
Gül, Onun, o sonsuz iyilik güneşinin teriydi

Annem gizli gizli ağlardı dilinde Yunus
Ağaçlar ağlardı, gök koyulaşırdı, güneş ve ay mahpus (Z.A.S, 1999: 32).

İlk İslami bilgilerini annesinden alan şairin, yine İslam tarihiyle ilgili pek çok şeyi babasından öğrendiği görülmektedir. ‘Çocukluğumuz’ şiirinin sonunda şairin çocukluk günlerine duyduğu özlem dile getirilir.

Babam lambanın ışığında okurdu
Kaleler kuşatırdık, bir mümin ölse ağlardık
Fetihlerde bayram yapardık
İslam bir sevinçti kaplardı içimizi

Peygamberin günümüzde küçük sahabileri biz çocuklardık
Bedir’i, Hayber’i, Mekke’yi özlerdik, sabaha kadar uyumazdık (Z.A.S, 1999: 33).

‘Zamana Adanmış Sözler’ kitabındaki güzel şiirlerden biri de ‘Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine’ şiiridir. 5 Haziran 2009 tarihinde Seyfettin Demir’le (Edebiyat öğretmeni olan bir arkadaşım) Sezai Karakoç’u ziyaret ettik. O zaman Karakoç’a, bu

şiiiri niçin yazdığı sorulmuştu. O da bu şiiiri, İstanbul için yazdığını söylemişti. Biz burada şiiiri açılmakken şairin bu söylemini göz önünde bulunduracağız. Sezai Karakoç'un Hatıraları'ndaki ifadeler de bu durumu açıkça desteklemektedir: "Ankara'da ikinci memuriyet hayatımda, şehrin ve değişik hayat tarzının tesiriyle, yeni şiirler yazma havasını buldum bir süre. Bu şiirler bir nevi 'sürgün' şiirleridir. İstanbul'dan uzaklaşmanın çağrıştırdığı tarihsel trajedimizi fon olarak kullanan şiirlerdi bunlar. Bu şiirler Şiirler IV adlı şiir kitabımda yer aldı. Kitabın özel adı Zamana Adanmış Sözler'dir. Çünkü zamanla anlamları ortaya çıkacaktır diye düşünmüştüm. Ortadoğu'nun talihsizliğini, İstanbul ve diğer büyük şehirler arasındaki duygu bağıyla somutlaştırmak istedim. Kedere boğulan ve ıstırap çeken şehirlerde Müslümanların çağdaş tutsaklığını gözler önüne sermek istedim." (Karataş, 1999: 266).

İstanbul yüzlerce yıl Osmanlı Devleti'ne başkentlik yapmış bir şehirdir. Bir kültür ve uygarlık şehridir. Tarih içinde pek çok şaire ilham kaynağı olmuştur. Hem Divan şiirinde hem de yeni şiirimizde İstanbul'la ilgili yazılmış pek çok şiir bulmak mümkündür. İstanbul 'un Yahya Kemal, Necip Fazıl, Orhan Veli, Atilla İlhan gibi şairlere ilham kaynağı olduğu aşikârdır. Sezai Karakoç 'gelin gülle başlayalım şiire atalara uyararak' mısrasıyla başladığı şiirde gelenekten de faydalanarak güzel bir İstanbul şiiri yazmıştır. 'Sürgün Ülkeden Başkentler Başkenti'ne şiiri dört bölümden oluşur. Şiirin birinci bölümünde geçen aşağıdaki ifadeler şiirin İstanbul için yazıldığına delalet eder niteliktedir.

Bana ne Paris'ten
Avrupa'nın ülkü mezarlığından
Moskova'dan Londra'dan Pekin'den
Newyork
Bütün bu türedi uygarlıklar umurumda mı
Birazcık Roma'yı hesaba katabilirdim
Ama Roma
Kendi kendini inkâr edip durmakta (Z.A.S, 1999: 48).

Dünyanın önemli merkezleri şairi pek ilgilendirmez. Şiirin ikinci bölümünde 'İstanbul' ismini kullanmasa da şairin uygarlık şehri ve 'Başkentler Başkenti' İstanbul'dur. Bütün türedi uygarlıklar umurunda bile değildir.

Bana ne Paris'ten
 Newyork'tan Londra'dan
 Moskova'dan Pekin'den
 Senin yanında
 Bütün türedi uygarlıklar umurumda mı
 Sen bir uygarlık oldun bir ömür boyu
 Geceme gündüzüme
 Gözlerin
 Lale Devrinden bir pencere
 Ellerin
 Bakî'den Neffî'den Şeyh Galib'den
 Kucağıma dökülen
 Altın leylak (Z.A.S, 1999: 51).

Şiirin dördüncü bölümünde şair İstanbul'un Kanlıca, Emirgan, Kandilli gibi semtlerinin güzelliğinden bahsederken; aynı zamanda İstanbul'u bir İslam merkezi olarak gördüğünün ipuçlarını verir. Şairin Kudüs ve Mısır'a seslenişi İstanbul'a seslenişin ta kendisidir.

Hep Kanlıca'da Emirgan'da Kandilli'nin kurşuni şafaklarında
 Seninle söyleşip durdum bir ömrün baharında yazında
 Şimdi onun birden bire gelen sonbaharında
 Sana geldim ayaklarına kapanmaya geldim
 Af dilemeye geldim affa layık olmasam da
 Ey çağdaş Kudüs (Meryem)
 Ey sırrını gönlünde taşıyan Mısır (Züleyha)
 Ey ipeklere yumuşaklık bağışlayan merhametin kalbi (Z.A.S,1999:54-55)

Şairin şiirde tekrarladığı bazı mısralar vardır ki bu yakarışlar Peygamberimiz'e atfedilmiş intibai vermektedir.

Sevgili

En sevgili

Ey sevgili

Uzatma dünya sürgünümü benim (Z.A.S,1999: 54- 55).

Turan Karataş: "Şiirin birkaç yerinde tekrarlanan bu ifadelerle merhametine sığınılan sevgili âlemlere rahmet olarak gönderilen yüce insan'dan başkası değildir." (Karataş, 1998: 269- 270) ifadesini kullanmıştır. Abdurrahim Karadeniz de, Turan Karataş'la benzer düşünceler içerisinde: "Dördüncü bölümde şiirini söylemi ve sesi daha destansı bir tona bürünür. Anlatı öğeleri ağırlıklarını giderek daha yoğun hissettirirler. Epiğin destansı bir şekilde lirik ile buluşmasını izleriz dizelerde. Bu bölümün üzerine odaklandığı sözcük Sen'dir. Yine bu Sen kullanımı hem gül uygarlığı, hem de Hz. Peygamber anlamlarına gelecek şekilde tekrar tekrar yenilenir. 'Senin kalbinden sürgün oldum ilkin' dizesinde öncelikle Hz. Peygamber'in yüreğine O'nun sevgisine gönderme vardır kuşkusuz. Burada 'sürgün olma' sürgün edilme demek değildir. O'nun sevgi ve duyarlılığına mesaj ve çağrısına duyarsız olma/ duyarsız kalma durumundan kaynaklanan sürgün olma durumu söz konusudur ki, bu durum kendini ve öz benliğini unutmaktan kaynaklanan dünya uygarlığı içinde şaşa kalmaya neden olmuştur." (Karadeniz, 2003: 205).

Karakoç'un, 'Esir Kent'ten Özükeye' başlıklı şiiri yedi bölümden oluşur. İlk beş bölümde başlık kullanan şair, (I-Altınyazısı Şiiri, II-Simya, III-Kurtarış, IV-Özgür Bahar, V-Doğuş) son iki bölüme isim vermemiş, bu bölümleri sadece roma rakamlarıyla (VI, VII) göstermiştir. Ebubekir Eroğlu, Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine ve Esir Kentten Özükeye şiirlerinin, yapı kurulması çalışmalarında da, İslam toplumları ve uygarlığı özelinden ruh arayışları olarak değerlendirilebileceğini belirtir.

I.3.1.6. Çeşmeler/ Ayinler

I.3.1.6.1.Çeşmeler

Sezai Karakoç'un 1975 yılında yazdığı Çeşmeler şiiri sekiz bölümden oluşmaktadır. Bu şiirler 1976 yılında Diriliş'te yayınlanmıştır. Karakoç, Çeşmeler'i: "Dokuzuncu Sağnak: Aynalar sağnağı. Bardaktan boşanırcasına paslanan talihin içinden

gölümseyen uygarlık ırmağı.” (G.D, 2009: 461) olarak tanımlar. Sezai Karakoç, bu şiirinde genel olarak bütün çeşmeleri ve bu kelimenin ardındaki gizli dünyayı anlatır.

Benim yalnızlığımdan
Damıtılmış çeşmeler
Kurumuş unutulmuş
Çeşmelerin akışıyım
İnsanlık içinde (Ç, 1998: 43).

Sezai Karakoç tarafından ‘ölümsüz bir uygarlığın ölümsüz kitabeleri, sonsuzluğun mezar taşları’ olarak tanımlanan çeşmeler, pek çok yönden şairlere benzerler. Hem çeşmeler hem şairler toplumun ortasında çağıldayan unsurlardır. Çeşmeler insanların susuzluğunu giderirken, şairler ruh susayışını giderirler.

Bilirlerdi çeşmelerin de
Kendileri gibi
Toplumun ortasında
Çağıldayıp durduğunu şairler

O insanların susuzluğunu giderir
Arıtır ellerini ayaklarını
Şair de giderir ruh susayışını
Yıkar çirkefe batmış insan ruhunu (Ç, 1998: 46).

Çeşmelerin taşları kırılrsa da üretkenliklerine devam ederler. Onlar göklerin konuğudurlar, yağmurlarla akrabadırlar. Bereket sunarlar. Bu yönden şairlere benzerler. Şairler de bütün eleştirilere rağmen bir şeyler sunmaya çalışırlar topluma.

Taşını kırarsınız çeşmelerin
Başını kırdığınız gibi şairlerin
Ama onlar
Yağmurlarla akrabadırlar
Yer konuğudurlar göklerin

Haber getirirler
Diplerinden dağların

Sesten lambalardır
Sihirli lambaları tarihin (Ç, 1998: 50).

Karakoç, bu şiirinde İstanbul'un çeşmelerinde bir gezinti yaparak her mekânda farklı bir çeşmeyi nazarlara sunmaktadır. Fındıklı Mehmet Ağa, Üsküdar, Sultanahmet, Tophane, Valideçeşme, Kabataş, Sofular... anıt gibi ayakta durabilen tarihî çeşmelere sahiptir.

Ağa Camiinin yanındaki
Baklava biçimi
Dışa doğru bombeli
Direniş bu
Bir velinin kerameti gibi
Çağdışı değil
Çağ açan çağ aşan
Çağı geride bırakan
Ve derken Üsküdar Tophane
Kabataş ve Valideçeşme
Sultanahmet Sofular
Her yerde ve her zamanda
Anıt gibi ayakta durabilen (Ç, 1998: 49- 50).

Çeşmeler toplumun, olayların ve geçmiş zamanın canlı şahitleridirler. Yaşadıkları devirlerden izler taşırlar:

Çeşmeler eşyanın arka yüzünün
Fotoğrafını çekerler
Olayların geçmiş zamanın
Toplumun ve tarihin (Ç, 1998: 52).

“Sekiz bölümde farklı yönleri ve çağrışımlarıyla işlenen çeşme somut simgesi etrafındaki sezgisel, duygusal ve kısmen düşünsel temaların, İslam Medeniyeti merkezli bir duyuş ve düşünüşten kaynaklandığını söyleyebiliriz. Çeşmeler, medeniyetimizi, onun geçmiş güzel zamanlarını, durmuş bir saat olarak, kapanmış bir kapı olarak işaret etmekte, ama aynı zamanda o saatin işlemesi, o kapının açılması için de bir çağrı, hatta bir müjde sesi gibi ele alınmaktadır.” (Abak, 2003: 213). “Çeşmeler, oldukça rahat yazılmış bir şiirdir. Karakoç’un seri nakışlamaları, daha bir bellidir Çeşmeler’de. Saate bağlı musluklar gibi değil de toplumun ortak malı olan ve toplumun ortasında sessizce, bir başına akıp giden çeşmeler gibidir şiir. Kendiliğinden akıp gider, engellere aldırış etmeden; şiirin sıkılgan kalıplarını boşlayarak yapmacıksız serazat ve hür. Bu tavır zaman zaman şairi şiir mantığının dışında gelen betimlemelere kaydırır. Duygu, dahası lirizm kaybolur, dizeler nesir cümlelerinin kalıplarına bürünür ” (Eroğlu, 1998: 278).

Çeşmeler kitabında ‘Sabun Yası’ ve ‘Telefon Farkı’ isminde iki şiir daha vardır. Bu şiirlerin her ikisi de 1957 yılında yazılmış şiirlerdir. ‘Telefon Farkı’ şiirinin, Çeşmeler şiiriyle benzer yönleri vardır.

Çeşmelerden telefon ederim
Sebillerden türbelerden
Saray toz ve dumanlardan
Alinyazısından (Ç, 1998: 63).

‘Sabun Yası’ ve ‘Telefon Farkı’ şiirleri Sezai Karakoç’u II. Yeni şiir anlayışının etkisinde olduğu dönemlerde yazılmıştır. Özellikle ‘Sabun Yası’ adlı şiir imgelerle örülü, kapalı bir şiir olma özelliğiyle tam bir II. Yeni şiiridir.

Kadın azaltır çocukları için
Kullanmasını yabancıları genç gördükçe
Adam konuşurken eli kaybolur kızlarla
Neden getirmeyi unutmasın

Nişanlı sabun demesini
Bilmeyenlere denir

Ben yaşarken kirli
 Ne kirli adamlar vardır
 Yıkadılar sonra anladım
 Ölü olduğumu (Ç, 1998: 60).

Bir medeniyet şairi olan Karakoç, Çeşmeler şiirinde Osmanlı ve İslam medeniyetinin önemli bir parçası olan çeşmeleri tarihi ve sosyolojik yönlerden ele alır. Onların macerasında toplumun macerası gizlidir.

I.3.1.6.2. Ayinler

1976- 1977 yıllarında yazılmıştır. 6 bölümden oluşur. Sezai Karakoç, Ayinleri: “Onuncu Sağnak: Kuş sağnağı. Simurg örneği. Öteye doğru. Daha öteye. Daha öteye ” (G.D, 2009: 481) şeklinde açılar. “Sezai Karakoç, Ayinler şiirini bir tür diyalog biçiminde kurgulamış. Şiirde konuşan iki ‘ses’ vardır. Bunlardan biri, kendini çağın ve modernizm kısılcı altında hisseden bir ses olarak konuşurken, diğeri doğu batı ayrımı yapmaksızın bütün kültür ve uygarlık değerlerine önem veren, bu değerleri günümüze taşırsak, yeniden kurtuluşa ereceğimizi dile getiren bir sestir.” (Sağlık, 2003: 219- 220). Birinci sesin yaşamla ilgili karamsar tavrının karşısında, ikinci ses dirilişi öne sürer. Dirilmek için ölmek gerektiğini belirtir. Yani ölmeyi dirilmekle eş tutar. Başlayan ayin dirilişle sonuçlanacaktır.

‘Ateş Dansı’nda kullanılan dans sözcüğü yerine burada ayin sözcüğü kullanılmıştır. Ebubekir Eroğlu’na göre: “Dans ayin yerine geçmiş, insanı oyalamaktadır. Bu şiirde saflaşma ve doğaya dönüş düşüncesine de rastlanır. Kentteki yaşam, evcil hayvanların bile baharını güze çevirmiştir. Doğa ise, burada artık, insana bir iliştiirmedir. İnsan kendine suni cennetler yapmışsa da tekdüze bir cehennem hayatından dışarı çıkamamaktadır. İşte, ayin, bu durumdaki insanı sarsacak olandır. Saplantılardan kurtarıp gök gürültüsünün, şimşeğin ve yıldırımın görünmeyen yüzüne erdirecek olandır. Ayin, bir harakettir. Depremin silkmesi ile başlayan, zihinlerdeki seslerin dağılmasına yol açan bir hareket. Mevlevilerdeki semaya benzetilen ayindeki müziği yönlendirecek olan da Hz. Musa’nın asasıdır.” (Eroğlu, 1981: 45- 46).

“Ahmet Oktay Ayinler şiirini bütünüyle Tanrı’nın ululanması olarak nitelendirir.” (Sağlık, 2003: 223).

Turan Karataş ‘Ayinler’ için şu yorumu yapar: “Şair yine İslam medeniyetinden yola çıkarak şiirini kurmuştur. Bütün insanlığı, evreni ‘neşesi ve kederiyle kucaklayıp’ ayinlere taşıyıp ve onda anıtlştırır. İslam medeniyeti ve kültüründen yani yerli düşünceden şiire unsurlar taşıyan şair, Batı’yı ihmal etmez, unutmaz. Mukayese için Batı’yı bilmek, olup bitenleri anlamak ve göstermek için Batı’yı bilmek, gerekir ki şair bunun farkındadır ve böyle bir bilgiyle donanmıştır. Sultan Alaaddin, Yahya, Musa, İsa, Meryem, Salome ... gibi tarihî isimler şiirin bir bölümü içinde bir araya gelir ve yerli yerine oturur.” (Karataş, 1998: 274). Bu bölüm Birinci Ayin’dir.

Duvarın gölge oyunlarında Salome eriyip durmakta ama
Kabarmış sıvalarda Yahya
Mantar yosun ve hurma
Gök sofrası
Tekin olmayan mihrab
Meryem
Zaman metafizikçisi bir çağı aşan İsa...
Yapıştır asanı Orga
Büyük Org’a Mucize asanı ey Musa!
Yeniden ayin başlıyor
Sabır depremi limanında (A, 1998: 14).

Her ayin bir diriliş işlemidir. Her ayinde önce olumsuz bir tablo gözler önüne serilirken sonra diriliş işlemiyle manzara değişir. İkinci ayinde şair, dünyadaki olumsuz dönüşümü, bir kadın görünümü ve davranışlarıyla gözler önüne serer. Aşağıdaki mısralar değişimi yansıtırken, aynı zamanda şairin özlemlerini dile getirir.

Boynunda kolye yerine tabanca
Göç etmiş sanki ilkelikten barbarlığa
Yüzünü seyretmek amacıyla

Bir kan ırmağında

Nerede kaldı ikindi suları pastaneleri
 Ve fallar fincan uygarlıklarının çiçekleri
 Evlerden tüten zafer
 Sessizce fethedilen ülke
 Ev gücü
 Karlı dağlar görüntüsü
 Güneşin buzlarda bin çılgın bebeğe bölünüşü
 Dönüşü dönüşümü
 Kapalı çarşılar telaşı
 Düğün armağanı
 Kapı arkalarında duran çile
 Kış tatlıları örneği (A, 1998: 17).

Sezai Karakoç dirilişi İslami referanslarda arar. Kur'an'a sımsıkı sarıldıkça dirilişin gerçekleşeceğini, manzaranın değişeceğini belirtir.

Ama dönüyoruz döndürülüyoruz birden değişiyor sahne
 Bir kez daha kurtuluyoruz Kur'an seheri seferinde
 Ayetler bir ordu gibi kurtarıcı bir ordu gibi
 Dağıtıyoruz bizi çepçevre saran gulyabaniler derneğini
 Kadınların korkuluk maskeleriyle gelen
 Ve merhamet damarımız sömüren
 Şeytan algıları dönemi kapanırken
 Kollarımız göğe açık ve ayağımız yok gibi
 Bir uçuşun tutkusuyla bir yerden bir yere boşalıyoruz gibi
 Ağır sular yerine lavanta serinliği
 Mevlutların yüreğinde doğan şerbet bardağı klanının yıldızı (A,1998:20).

Eser Rüzgâr İkinci Ayin şiirini şöyle değerlendirir: “Batılı değerlerin toplumumuza girmesiyle bir değişim süreci yaşandığı vurgulanmaktadır. Batı’nın Doğu kültürünü etkileme becerisinin anlatıldığı şiirde, bu etkilenme sürecindeki kadınlardan

bahsedilmektedir. Doğu kültüründeki değerlerin dini temele dayandığı, bunun fark edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Çözülme, yabancılaşma, parçalanma yansıtılırken yine de iyimser bir tablo oluşturulmakta, dini tefekkürle öze dönüş ve kurtuluş vurgulanmaktadır.” (Sağlık, 2003: 228). “Üçüncü Ayın şiirinde çağımızın olumsuzlukları ile geçmiş uygarlıkların ölümsüz değerleri karşı karşıya getirilmiştir.” (Sağlık, 2003: 228). Dördüncü Ayın’da olumlu bir tablo vardır. Geleceğin güzel olacağına dair güzel bir tablo ve yine diriliş...

Kuşlar dirildi tepelerde ve tepeler ölümden kurtuldu
Yeni maske gaz zerreciklerini tuttu
Tanrı’dan başkası kalmadı bir bakıma
Her şey birden yok oldu O’nun karşısında
Her şey yeniden var oldu O’nda
Ve sen yeniden ayak bastın dünyaya
Aparı bir gönülle
Tur’dan inen bir akıl
Miraç’tan dönen bir ruhla
Yeniden açıyorsun kapılarını kentin
Sözü uzatmanın yeri yok inan bana
Tek kelimeyle: dirildin söyleyeyim sana (A, 1998: 30).

Beşinci Ayın’da yeni doğan çocukların geleceklerinin parlak olduğu ifade edilir. Onlar düşledikleri âlemi görmeye başlamışlardır. Çünkü Batı bütün maddi varlığını kaybetmiştir. Şair, bu durumu; ‘yandı rahibin zünnarı sarıldığı veli cübbesinde’ ifadesiyle anlatır. Hak gelince batıl zail olmuştur adeta.

Kızgın lavlar çağındadır artık ayın
Yandı rahibin zünnarı sarıldığı veli cübbesinde

Ve çocuk öz annesinin süt ve memesinde
Görmektedir gerçekleştiğini düşlediği âlemin (A, 1998: 35).

‘Altıncı Ayin’ şiiri, gizli bir hazine olan Allah’ın görünmesini anlatır. Burada Yüce Allah’ın Tur Dağı’na görünmesiyle dağın adeta kendinden geçtiği olaya telmih yapılır. Allah’ın yüceliği ve büyüklüğü karşısında aynalar kırılıp yokluğa düşerler.

Ve Tanrı görünüyor artık
 Ve Tanrı onlardan razıdır artık
 Saçılıyor bir hazine gibi ortaya
 Gizli bir hazine gibi ortaya sırlar
 Dayanmaz oldu bu açılıma aynalar
 Kırılıp dökülüp yokluğa karıştılar (A, 1998: 36).

Altıncı Ayin de ilk beş ayinde olduğu gibi diriliş düşüncesiyle son bulur. Diğer eserlerinde olduğu gibi Karakoç bu eserinde de diriliş düşüncesini işlemiştir.

Güller leylaklar ve menekşeler
 Çevresinde dönen
 Diriliş tacını ören
 Son nisan mahşerinde

Artık ne korku ne umutsuzluk
 Taze ışıklarla
 Güneş kılıçları deniz soluklarıyla
 Yeniden çiziliyor ufuk (A, 1998: 39).

Hemen hemen her şiir kitabında diriliş düşüncesini şiirlerine yansıtan Karakoç’un Ayinler’de de aynı düşüncüyü işlediği görülmektedir.

I.3.1.7. Leyla İle Mecnun

‘Leyla ile Mecnun’ hikâyesi Şark Edebiyatı’nın en önemli konularından birisidir. Pek çok şair aynı konuda mesneviler yazmıştır. Bunların en çok bilinen ve sevileni Fuzûlî’nin yazdığı Leyla ile Mecnun mesnevisidir.

Sezai Karakoç'un Gül Muştusu, Taha'nın Kitabı, Hızır ile Kırk Saat gibi kitaplarda gelenekten büyük ölçüde yararlandığı görülmektedir. Bu durum Leyla ile Mecnun adlı hikâyeyi yazmasıyla iyice belirginleşir. Karakoç için gelenek şaire şiiri sevdiren; şairi şair yapan temel unsurlardandır:

“Gelenek şairi ilkin şiire götürendir. Şiiri sevme evvelki şairlerle ruh ilişkilerini kurmakla başlar şairde. Giderek şiir şairin içine yerleşir. Ruhunda yuva yapar. Şairin şiire sempati duyması, sonra da şiirle yoğrulması geleneğin ona ilk etkisi ve armağanıdır. Gelenek şairin ilk dünyasıdır. Kendine güveni ilk onda duyar. Bu içe işleyiş yetenek noktasına kadar ilerler ve onunla birleşirse, kişi şairliğe adım atmış demektir. Yani yeteneği ilk uyandıran, bilinçlendiren, kımıldatan onu harekete geçiren tarihi sosyolojik birikim, gelenektir. Bir yandan doğa öte yandan gelenek, yeteneği yerinden oynatır ve ona ilk denemeler yapma heyecanı heves ve cesareti verir.” (E.Y.I, 2007: 107) Karakoç için gelenek şairin mutlaka geçmesi gereken bir okuldur. O'na göre gelenek dünyası çok boyutlu ve cepheli bir dünya olarak şairin okuludur; şair, bu okuldan aşkla, sevgiyle ve çileyle geçmek zorundadır.

“Eski edebiyatımızda bunca Leyla vü Mecnun varken, bu türünün en başarılı örnekleri yazılmışken, Sezai Karakoç Leyla ile Mecnun'u niçin yazmıştır? Bu sorunun akla yatkın, şu kabil cevapları olabilir:

1. Daha önceki eserlerinde de klasik şiirimizden motifler, sesler yansıtan şairin bunu iyice duyumsatma arzusu.
2. Çok meşhur olan bu aşk hikâyesini çağdaş bir yoruma kavuşturma ve bu geleneği sürdürme niyeti.
3. Kendini bir 'diriliş eri' sayan şairin, ideal aşkı bu çağda da diriltip yaşatma gayreti.
4. Şairin kendi kendini sınaması, yani zirvedekilerin kaleminden en olgun örneklerine kavuşan bu yakıcı aşk öyküsünü bugünün şartları ve şiir dilinin imkânları çerçevesinde ne şekilde, nasıl anlatabilirim merakını giderme isteği...” (Karataş, 1998: 279).

Leyla ve Mecnun hikâyesi, gelenekle bağ kurması, geleneğin çağdaş bir bakış açısıyla yorumlanması, beşeri aşktan yola çıkıp mutlak aşka ulaşmasıyla Karakoç şiirinin özgün örneklerinden biri olmuştur.

“Leyla ile Mecnun’un konusu, eski bir Arap hikâyesine dayanır. Kays adlı şairin sevdiği kız için söylediği şiirlerle başlayan konu, dilden dile, ağızdan ağza geçerken, çeşitli rivayetlerle beslenmiş, uzun süre dağınık parçalar halinde yaşadıkdan sonra 12.yüzyılda Nizami tarafından bütünlenip bir destan haline sokulmuştur. Konu, uzun bir süre hemen her şairin yeniden yazarak kendini denemeye giriştiği bir hikâye olmuştur. Ona tasavvufi görünümün ilk kez Molla Cami tarafından kazandırıldığı edebiyat kaynaklarında belirtilmektedir. Tasavvufi nitelik, Fuzûlî’nin eserinde de bulunmaktadır.” (Eroğlu, 1980: 82)

Karakoç’un ‘Leyla ile Mecnun’u ‘Baba’ ile ‘Yolcu’ arasında geçen bir diyalogla başlar. ‘Baba’ güngörmüş bir kişi olan pek çok yeri gezen ‘Yolcu’dan geleceğe dair bir şeyler öğrenmeye çalışır. Yolcunun sözleri ümit vericidir.

Ama her yerde zebercet, yakut çağlıyor
Kum altın gibi yağıyor gönüllere
Bir ışık giriyor karanlık ülkelere
İçtiğiniz kevserdir, yediğiniz bal ve şekerdir. (L.M, 1997: 8).

‘Baba’ ile ‘Yolcu’ arasındaki diyalog ‘Yolların Getirdiği’ adlı bir başlığa sahiptir. Bu bölümden sonra ‘Birinci Bölüm’ ‘Doğum’ başlığıyla başlar. Başlangıçta Leyla’nın doğumu anlatılır. Leyla’nın doğumu dört farklı şiirle anlatılır. Bunlar: ‘Leyla’nın doğumu için sonradan Mecnun’un söylediği şiir’, ‘Leyla’nın doğumunda bir yer yarattığının söylediği şiir’ , ‘Leyla’nın doğumunda bir gök yaratığının söylediği şiir’ , ‘Rüzgârın dilinden yazılan şiir’dir. Leyla’nın doğumu için Mecnun’un söylediği şiirde Leyla’nın doğumu esnasında tabiattaki değişim dikkati çekmektedir:

Çiğ düştü göklerden
Ve bir bahar günü doğdun sen

Güvercinler geçti menekşelerden
Ve bir bahar günü doğdun sen

Kendi kendine ayna olan nergislerden
Leylakların gün doğuşu ürperişinden
Zambakların kıyı kıyı bakışından
Geldin sen (L.M, 1997: 11).

Leyla'nın doğumundan sonra Mecnun'un doğumu da 'Doğum' başlığı altında farklı bir bölümde anlatılır. 'Günler' bölümünde Leyla ile Kays'ın gelişip olgunlaşmaları, okula gitmeleri, oradan bilgi edinmeleri, birbirlerine âşık olmaları anlatılır. Kays aşkla şöhret bulur. Böylece O'na Mecnun adı konulur.

Sebebini bilmeden bir şeyler sezdiler
Değişim mantıkta ve sözde de kalmadı
Kays'ın bütün davranışlarına sızdı
Bir gün baktılar ki Kays en sıcak günde
Kat kat yün giysiler içinde
Ve bir gün kışın soğuşunda fırtınaların parladığı anda
İpince bir gömlek içinde tiril tiril titremede
Her durumuna da akıl almaz bir açıklama getirmedi
Çoğalan bu haller toplumu zorladı
Kays'ın ondan sonra Mecnun oldu adı (L.M, 1997: 30).

Kays'taki bu değişim anne ve babasının durumu fark etmesine sebep olur. Mecnun'un babası, Leyla'yı Mecnun'a ister. Leyla'nın babası, Kays'ın Mecnun olduğunu söyleyerek, kızını bir deliye veremeyeceğini belirtir. Bu durum iki kabile arasında anlaşmazlıklara sebep olur. O çağda Nevfel adında yiğit, cömert kahraman biri yaşar. Leyla ile Mecnun kabileleri arasındaki problemleri çözmek için Mecnun'u yanına çağırır. Ondaki tavırlardan dolayı O'nu kendisine danışman ve dost yapar.

Önce Mecnun'u şurda burda aratıp buldurdu
Kente getirtip devlet mihengine vurdu

Şu aşka düşüş dışında gördü o kahraman
 Mecnun dedikleri baktı olağanüstü bir insan
 Onu kendisine danışman ve dost yaptı.(L.M, 1997: 46).

Bu arada Leyla ile Mecnun kabileleri arasındaki problem büyür. Bunun üzerine Nevfel Mecnun'a ne yapmak gerektiği hususunda danışır, Mecnun, kendi öcü değil gelecek felaketleri önlemek için sefer yapmayı öğütler. Mecnun, Nevfel ve akıncıları Leyla'nın kabilesine varıp durunca, Leyla'nın kabilesi bu durumu onur meselesi yapar. Böylece savaş başlar. Savaşın sonunda kimin yenip kimin yenildiği belli olmaz. Bunun üzerine Nevfel, Kays'ın karşı durmasına rağmen ikinci savaşı başlatır. Bu savaşta Leyla'nın kabilesi ağır bir yenilgi alır. Nevfel Kays için Leyla'nın babasına başvurur. Fakat Leyla'nın babası Nevfel'i bu durumun mutsuzluk getireceğine inandırır. Bunun üzerine Nevfel askerleriyle geri döner. Nevfel gerçek barışı sağlayamadığı için Leyla ile Mecnun kabilesi tekrar büyük bir savaşa girişirler. Mecnun'un babası, oğlunu Kâbe'ye dua etmesi için götürür. Mecnun'un duası bu savaşı sonlandırır. Mecnun'un babası Kâbe'de oğlu, kavmi kabilesi için dua ederken; Mecnun'un duası Leyla ve Leyla'nın ailesi ve kendi ve Leyla'nın kabilesi içindir. Aslında Mecnun burada bütün insanlık için dua eder.

Sonra onu alıp Kâbe'ye götürdü diz çöktüler
 Beraber ağlayıp gözyaşı döktüler
 Ama biri ağlıyordu oğlu kavmi kabilesi için
 Öbürüyse Leyla ve Leyla'nın ailesi için
 Herkes için kendinin ve Leyla'nın kabilesi için
 Bütün insanlık için insanlık ailesi için
 Boşa giden umutlar dökülen kanlar için
 Bir hiç uğruna devrilen arslanlar için
 Geceye dönmüş günlük güneşlik çağ için
 Gözyaşı döktü Mecnun ölü için sağ için
 Baba ve oğlunun gözyaşı karıştı birbirine
 Öte yandan savaş durdu ansızın ve birdenbire (L.M, 1997: 48- 49).

İkinci bölüm, ‘Çölün Öyküsü’yle başlar. Burada çöle övgüler dizilir. Bu bölümde hikâyede bir kırılma olduğu görülür. Anlatıcının görüşleri ön plana çıkar. ‘Şairin Kuşkusu’ başlıklı bölümde şairin Leyla ile Mecnun hikâyesini niçin yazdığına dair bir arayış içinde olduğu görülür. ”Şark edebiyatlarının en önemli mesnevi konusu olan Leyla ile Mecnun asırlar boyunca otuzdan ziyade Türk şairi tarafından yeniden yazılmıştır.” (Pala, 2003: 5). Bunlar arasında Fuzûlî, Nizamî, Molla Cami gibi büyük sanatkâr ve düşünürler de bulunur. Bu noktada Sezai Karakoç işinin ne kadar zor olduğunu bilir.

Nizamî, Molla Cami, Fuzûlî
 Daha nice ulus şairin kalemiyle
 Anıt eserlerin en büyüklerinden
 En arı duru eğilmez bükülmez
 Benzeri olmaz değişmez dönüşmez
 Bin zırh ve bin kalkan içinde
 İpek kadar kaygan
 Çelikten bir göğde
 Burç ardında burç
 Kale ötesinde kale
 Yaz gündüzünden açık
 Gizli kış gecesinden gece
 Bir öykünün önünde nasıl durdun
 Niçin kendini bu sarp yola vurdun
 Daha iyisini mi yazacaksın içlilikte Fuzûlîden
 Daha ileri mi gideceksin hayalde Nizamîden
 Daha derine mi ineceksin Camîden
 Çağın geçer akça konuları dururken
 Bu ateşten işe giriştin neden (L.M, 1997: 57).

Mecnun çektiği dertlerle olgunlaşırken, Leyla’nın evlendiğini öğrenir. Bu durum O’nu çok etkilemez çünkü aşk nitelik değiştirmiştir. Aşk-ı mecaziden aşk-ı hakikiye geçilmiştir.

O ve Leyla aynı kadere susamaktalar
 Birlikte de olsalar ayrı da olsalar
 Aynı günün biri gecesi biri gündüzü
 Aynı alinyazısının cevheri ve yüzü
 Sevgi gözde değil gönüldedir.
 Vücut değil ruhtur aşka kadir
 Her şey havada bir toz gibi döner durur da
 Yok olur sonunda Tanrı'nın varlığında
 Yaşamak Tanrı uğruna Tanrı içindir
 Geri ne varsa tahttan indir
 Ruh hürdür Tanrı sevgisiyle
 Bağlı değil zaman ve yer ilgisiyle
 Artık buluşmuşlardır Tanrı katında
 Bir yersizlik ve zamansızlık saltanatında
 Bir şey değişmez gelse de gelmese de Leyla
 Fark etmez gitse de gitmese de Mecnun ona (L.M, 1997: 82).

Mecnun'un aşkında meydana gelen değişiklik, Leyla'da da vuku bulmuştur.
 Burada da aşkın, beşeri aşktan İlahi aşka geçtiği görülür.

Her şey havada döner durur
 Sonunda Tanrı varlığında yok olur
 Ruh hürdür vücut esir
 Ruh baldır beden zehir
 Ruh hürdür Tanrı aşkıyla
 Bağlı değil yer ve zaman kaydıyla
 Fark etmez gelse gelmese Kays O'na
 Gitse gitmese ona Leyla
 Tanrı katında buluşmuşlardır
 Hakikat yurduna kavuşmuşlardır.(L.M, 1997: 85).

Leyla ile Mecnun hikâyesinde de Karakoç'un diriliş felsefesi görülür. Leyla ile Mecnun'un ölümü aslında bir diriliştir. Eserin üçüncü bölümünde bu durum şöyle dile getirilir:

Anlatacaktım ölümlerini bir sonbahar eşliğinde
 Bir kış güneşliğinde
 Fakat baktım bu ölüm değil dirilişti
 Tabiatı aşan bir bildiriştir. (L.M,1997: 86).

Karakoç'un diriliş felsefesi İslami referanslıdır: "Allah'ı nasıl inkâr edersiniz? Siz ölü idiniz O diriltti. Sonra sizi O öldürecek, sonra sizi (ahirette) yine O diriltecek, sonra da O'na döndürüleceksiniz. "(Bakara, 28). Kur'an-ı Kerim'de 'Diriliş' konulu onlarca ayet bulunmaktadır. Sezai Karakoç'un bunlardan büyük ölçüde etkilendiği görülmektedir.

Eserin sonunda Leyla ile Mecnun iki ışığa dönüşüp gökte buluşurlar

Mecnun'la aynı anda mı
 Biraz önce mi biraz sonra mı
 En yeşil vahalar bereketinde
 Bir ışığa dönüştü Leyla Ece
 Evde yükselen bir ışık sütunu
 Yükselip tuttu ışık olan Mecnun'u
 Gördü herkes gökte yarıştı iki ışık
 Birbirine kavuştu iki ışık (L.M, 1997: 87).

Öyle ki bu iki ışığın gökte buluşmasını halk uğurlu sayar. Adak ışığı kabul eder. Bu iki ışığın buluşması anında ne dua edilirse kabul edileceğine inanılır.

Ramazan Kaplan; 'Çağdaş Bir Leyla ve Mecnun Hikâyesi: Sezai Karakoç'un Leyla ile Mecnunu' adlı makalesinde şu tespitlerde bulunur: Kaplan; Karakoç'un geleneğe uyararak, böyle bir konuyu anlatmaya cüret etmenin güçlüğünden söz ettiğini; ancak bu konudaki başarısının tartışma götürmeyecek kadar açık olduğunu belirtir. Kaplan'a göre; Karakoç'un başarısında, okuyucuyu hikâyeye ortak eden yüksek bir duyarlılığın varlığı dikkat çeker; bu duyarlılık sayesinde, defalarca işlenmiş bu aşk

hikâyesi, öncekilerin tekrarı hükmünde kalmaz ve yeniden üretilmiş bir metin olmanın bütün özelliklerini taşır.

Karataş’a göre, “Karakoç’un kitabı, Osmanlı Türkçesiyle yazılan eserlerin diline aşinalığı kalmayan yeni nesle, Leyla ile Mecnun gibi ölümsüz bir aşk hikâyesini çağdaş şiirin diliyle duyurarak onların edebiyatımızın bu kıymetli mirasından mahrum bırakmamak gibi önemli bir görevi yerine getirmiştir. Söz konusu eser vesilesiyle günümüz insanı geçmişin gizemli hazineleri mesabesinde olan Doğu klasikleriyle ilgilenir hale gelmiştir. Yine eser sayesinde, Divan edebiyatımızın mesnevilerine bir alaka پیدا olmuştur.” (Karataş, 1998: 287) Abak, eserin Karakoç gibi modern bir şairin diliyle modernize edilerek günümüz neslinin anlayabileceği bir eser haline dönüştürüldüğünü belirtir. Abak’a göre; “Bu eserle Leyla ve Mecnun mesnevisi, artık edebiyatımızın geçmiş görkemli dönemlerinde kalmış yarı arkeolojik bir eser olmaktan çıkmış, modern Türk şiirinin çağdaş ve güçlü bir eseri olarak hayata dönmüştür.” (Abak, 2003: 209).

Sezai Karakoç, Leyla ile Mecnun’da klasik bir tür olan mesneviden faydalanmıştır. Fakat mesnevi nazım biçiminin kurallarını olduğu şekliyle almayan şair; eserinde ölçüyü kullanmaz, yer yer beyit nazım birimini kullanan şair, klasik beyit biçiminden farklı bir tavır takınır. Klasik mesnevilerde her beyit kendi arasında kafiyeleşirken Karakoç’un bu kurala da dikkat etmediği görülür. Hâsılı diğer eserlerinde de gelenekten sık sık yararlanan Sezai Karakoç, Leyla ve Mecnun’da bu tavrını iyice belirginleştirir. ‘Monna Rosa’nın modern bir Leyla ve Mecnun denemesi olduğunu söyleyen şair, modern çağda yazdığı ‘Leyla ile Mecnun’ eseriyle günümüz neslinin okuyup anlayabileceği pek çok yönden orijinaliteye ulaşmış bir eser yazmıştır.

I.3.1.8. Ateş Dansı

Karakoç’un ‘Ateş Dansı’ adlı şiir kitabındaki şiirleri 1978- 1982 yılları arasında yazılmıştır. Bu kitaptaki Ateş Dansı I, II, III adlı şiirler 1978’de, diğer şiirler 1983’te Diriliş’te yayımlanmıştır. “Şair, kitaba adını veren Ateş Dansı isimli üç şiirin birincisinde ‘heykeltıraş için değil, ressam için değil, .şair için model olmayı’ bilen kadının çağdaki konumunu belirler. İkinci şiirde teknik gelişmelere gebe olan, onlara

boğulan ve boğuşan çağın, teknolojiye esir düşen çağın ‘absürt’ bulanıklılığı duyumsatılır. (...) Ateş Dansı III’te yine kadın, dansıyla ateşe tutulan ve ateşleri tutuşturan kadın vardır. Geleceğe kapanık, geçmişini inkâr eden bugünün insanları, o kadını ateşten uçuruma sarkıtmıştır. Ama, şair umutsuz değildir. Bir gün gelecek, bu ateş dansı doğaya ve samanyoluna dönüşecektir.” (Karataş, 1998: 288).

‘Ateş Dansı I’ şiirinde ‘heykeltıraş ve ressam için değil, şair için model olan kadının konumu’ belirlenir. Burada dikkati çeken husus, şair için model olma hususudur. ‘Şair’ başlıklı şiirde Sezai Karakoç şairi kelimeler ülkesindeki bilge olarak tavsif eder:

Ve sen şairsin kelimeler ülkesindeki bilge
El salla fosfordan daha ışıtmış bir umut
Zeytinden daha yeşil bir muştı
Daha sakın palmiyeden defneden
Bir çağrıyla tükenmeyen (A.D, 1998: 13).

‘Bal’ şiiri Alinyazısı Saati’nde bulunan ‘Ağustos Böceği Bir Meşaledir’ şiirine benzer. Şiiri ve şairi anlatan bir eserdir. Bu bağlamda arı şair; bal şiirdir.

Arı, bir avuç altın tozunu alıp çiçeklerden
Döğerek elmas elleriyle gümüş havanlarda
Ağda gibi katarak gönlündeki şekerden
Ruhunu damla damla biriktirir tan rengi kovanlarda (A.D, 1998: 15).

‘Konuk’ adlı şiir şairin geleceğe ilişkin umutlarını dile getirir. Diriliş fikri çerçevesinde değerlendirilebilecek bir şiirdir.

-Ülker yıldızı gene yerinde
Gölge davulunu güneş döğende-
Çıkıp gelecek olan o konuk için
Şimşir tasta su sunmak için (A.D, 1998: 18).

“Gerek ‘Gazel’ şiiri gerekse ‘Şehirlerim’ adlı şiirler, okuru, bugün ile geçmiş arasında götürüp getirirken, trajik olanla traji-komik olan arasındaki sınırlarda gezdirir. Gazel şiiriyle, geçmiş, divan şiirinin biçimlerinden biri olan gazel tarzıyla anlatır. Şehirlerim şiirinde ise, bugünü, günümüzün serbest şiir biçimini kullanarak eleştirir.” (Aydoğan, 2003: 259). Ayrıca ‘Gazel’ şiiri Şeyh Galib’in ‘düştü’ redifli gazeline bir nazire gibidir.

Rüzgâr ısıdı titredi çiğ gül düştü
Tutunduğu dalı tutuşturup bülbül düştü

Gün doğumundan gün batımına kızardı bahçe
Bir leylak bir nergis lale ve sümbül düştü (A.D, 1998: 19).

Sezai Karakoç’un gazel formatında şiirler yazması onun gelenekten beslendiğinin kanıtıdır. “Bilinen dünya şiirine çok büyük bir oylumla hâkimdir Sezai Karakoç, çok geniş bir okuması olduğunu söyleyebiliriz. Osmanlı divan şiiri, halk şairleri; divan şiirini büyük İran klasiklerine, Arap klasiklerine uzatırız, kalburüstü şairlerin büyük çoğunluğunu okumuştur.” (Berki, 2003: 270). Gazel şiirinin yanı sıra, İstanbul’un Hazan Gazeli, Kız kulesi’ne Gazel ve diriliş şiirleri de beyit formatında gazel tarzında yazılmış şiirlerdir. Divan şiirini iyi bilen Sezai Karakoç, özellikle Divan şiiri geleneğinden geniş ölçüde yararlanmıştır. Şairin yazdığı Monna Rosa, Leyla ile Mecnun gibi eserleri de bunun göstergesidir.

Mustafa Aydoğan, Sezai Karakoç şiirinin Divan şiiriyle modern şiirin buluştuğu bir kavşak olduğunu düşünür. Onun şiirinde modern olanla geleneksel olanın yeni bir bağlamda bir araya geldiğini söyler.

Karakoç’a göre; “gelenek dünyası çok boyutlu ve cepheli bir dünya olarak şairin okuludur. Bu okuldan geçmek zorundadır şair. Aşkla, sevgiyle, çileyle...” (E.Y.I, 2007: 114). Sezai Karakoç bu okulu başarıyla geçmiştir. Karakoç, geleneği olduğu gibi taklit etmez, onu modern zamana uyarlar.

‘Yorum’ ve ‘Kuş’ şiirleri tek beyitten oluşan kısa şiirlerdir. ‘Ninni’ şiirinde şairin umutlu olduğu görülür. Şairin ninni okuduğu çocuk, geleceğin kahramanı olacak özelliklere sahiptir.

Sana Tanrı armağanı
Desem uyur musun yavrum
Geleceğin kahramanı
Desem uyur musun yavrum

Gözün göğün siyahından
Göğsün güneş kadehinden
Yüzüne nur saçmış Kur'an
Desem uyur musun yavrum (A.D, 1998: 27).

‘Şairlere ve Şiire Dair Dörtlükler’ bölümünde Sezai Karakoç’un şiir, sanata dair görüşleri ifade edilmektedir. Buradaki dörtlüklerde sadece Sezai Karakoç’un sanatı değil, genel olarak şiir sanatı üzerine görüşler de yer alır. Aşağıdaki mısralar Karakoç’un şiir hakkındaki görüşlerini filozofçasına ifade ettiği mısralardır. Bunlar soyut ifadelerdir.

Şiirin yazanı yoktur
Vardır yalnız okuyanı
Şair de bir okurdur
Kendi şiirinin okuyanı (A.D, 1998: 31).

Ben her şiiri okudum
Kendi şiirim hariç
Okuduğum şiiri yazmam
Yazdığım şiiri okuyamam (A.D, 1998: 32).

Şairler hayat karşısında mücadele eden kişilerdir. Bu mücadelede her şeyini kaybeden şairin arkasında kalacak tek şey şiirlerdir.

Önüne hayat çıkar yol kesen gibi
 Soyulur çırpıplak gider şair
 Bir deri bir kemik öteye geçtiğinde
 Arkasında kalır şiir tomarı kefeni (A.D, 1998: 33).

Karakoç, şairin toplumu ve milleti için bir misyon yüklenmesi gerektiğini düşünür: “Şair sadece, felakete uğramış ulusu için ağıt yakan, ağlayan biri değildir; onu ayağa kaldırmak için başını yükselten, toplum minberine çıkan kahramandır da. Umutlandırandır, muştular saçandır.” (E.Y.I, 2007: 53). “Veliliği, önderliği, kahramanlığı, aşkı ve ölümü millet adına insanlık adına, kelimeler içinde bir kere daha yaşamak borcundadır. O, yalnız milletin geçmişini değil, geleceğini yüklenmiştir. Gelecek felaketleri sezip çılgık çılgıla haber vermek halkı uyarmak ona iyi göstermek bunu da kalplere ve ruhlara işleyecek bir güçle yapmak ödevindedir. (E.Y.I, 2007: 66) “Şair bir topluluktaki, insanların içinde kırık dökük, bin mühürle mühürlü ahenkleri derler, toplar, demetler, buket haline getirir ve onu, toprağın içine uzanan zengin maden damarları gibi edebiyat alanına uzatır. (E.Y.I, 2007: 47- 48) Sezai Karakoç diriliş şairidir, ölümden sonrasına inanan mümin bir şair.

Ben ağıt yazmayı sevmem
 Ölümden değil dirilişten yanayım
 Ölüm değil ölüm sonrasında yana
 Ağıt yazmaktan değil mevlüt yazmaktan yana (A.D, 1998: 37).

Yukarıdaki ifadeler Sezai Karakoç poetikasının özü gibidir. Toplumun ve milletin dirilişini arzulayan Karakoç, Ateş Dansı adlı eserinde de dirilişin peşindedir.

I.3.1.9. Alınyazısı Saati

‘Alınyazısı Saati’ şairin 1979- 1988 yılları arasında yazıp, 1988 yılında yayımladığı 2 şiirden oluşur. Bunlar: ‘1. Alınyazısı Saati, 2. Ağustos Böceği Bir Meşaledir’ şiirleridir. Sezai Karakoç Alınyazısı Saati kitabını şu şekilde imlemiştir: “On üçüncü sahnak: Kış sağnağı. Ölüm, sonra çark bir daha dönecek: diriliş” (G.D,2009: 625)

‘Alınyazısı Saati’ şiiri on üç bölümden oluşan uzun bir şiirdir. 1979- 1988 yılları arasında dünyanın dört bir yanında Müslümanlar zulümlere ve haksızlıklara uğramışlardır, bu olaylar karşısında Müslüman kimliği taşıyan bir şairin sessiz kalması beklenemezdi. Karakoç, bu eserinde yapılan bu zulümlere karşı bir tavır takınır.

“İran Halk Devrimi, Rusya’nın, Afganistan’a askeri müdahalesi Amerika’nın Ortadoğu’daki hâkimiyetini kalıcı kılmaya yönelik girişimleri, ülkemizde periyodikleşmiş ihtilaller vb... olaylar nedeniyle bu yıllar, beyinlere ve yüreklere kazınarak yaşandı duyarlı insanlar tarafından. İnsan oluşumunu belirleyen değerlerin süzgecinden geçirilerek bu yıllara ilişkin gözlemlerin ve sonunda oluşan düşüncelerin şiirsel forma bürünüp Alınyazısı Saati’ni oluşturması, Karakoç gibi duyarlı bir yüreğin izdüşümünün koordinatlarının diriliş ruhuna endekslenmesinin doğal bir sonucu olsa gerek.” (Eryiğit, 2003: 261).

‘Alınyazısı Saati’nin birinci bölümünde Kudüs şehri anlatılır. Şehrin geçmişteki hali ve şimdiki durumu gözler önüne serilir. Karakoç’un, ‘Alınyazısı Saati’nde “Ve Kudüs şehri./ Gökte yapılp yere indirilen şehir. /Tanrı şehri ve bütün insanlığın şehri / Altında bir krater saklayan şehir. /Kalbime bir ağırlık gibi çöküyor şimdi.” şeklinde özetlediği Kudüs şehri, günümüzde bütün olumsuzluklarıyla karşımızdadır. Aslında Kudüs hala çok güzeldir, çirkin olan İsrail’in bu şehre uyguladığı zulümlerdir. İsrail’in ortaya çıkardığı tablo yürek yakıcıdır:

Ve Kudüs şehri, artık yer şehri, toprak şehri
Bakır yaprakların, çelik göğdelerin, acımasız yüreklerin
Demir köklerin, tunçtan ve uranyumdan dalların
Kurşundan çiçeklerin şehri
Gülle kusuyor ana rahmi
Bomba parçalıyor beynini bebeğin
Tanklar saldırıyor evlere bir anda ev yok tank var
Uçak var gök yok utanç var
Ve kime karşı bütün bunlar
Masum insanlara karşı
Binlerce yıl oturdukları yurttta kalmak isteyenlere karşı

Ve kim tarafından bütün bunlar
 Romanın, Babilin, Asurun ve Firavunların
 Ve nice milletlerin zulmünü görenler tarafından
 Zalime olan öcünü mazlumdak alarak
 Zalim olmak ve en zalim olmak
 Ve artık ne İbrahim ne Yakup ve ne Musa var
 Tersinden okunan Tevrat hükümleri (A.S, 1998: 9).

“İsrail Batı’nın çıkarlarını sürdürmek için Ortadoğu’nun kalbine hançer gibi saplanan işgalci bir güç görünümündedir. Karakoç İsrail’e gelen Yahudilerin ülkelerine bakarak bile bu hükme varılacağına altını çizer. Fransa’dan, Almanya’dan ve diğer Avrupa ülkelerinden gelip Ortadoğu’ya yerleştirilen Yahudiler, bu ülkelerin Ortadoğu’daki sömürge politikalarını sürdürmek gibi bir misyonu üstlenmiştir.” (Emre, 2003: 46)

‘Alınyazısı Saati’nin ikinci bölümünde Bağdat anlatılır. Bağdat İslam uygarlığı için önemli bir şehirdir. Kerbelâ şehitlerinin bulunduğu bir yerdir. İslam uygarlığının başkentidir. Evliyaların şehridir. Bin bir gece ülkesidir.

Bağdat ki Kerbelâ şehitlerinin kanıdır harcı
 İslam uygarlığının başkenti
 Harun Reşit barışı
 İmam-ı Azam adaleti
 Cüneyd’in gözleri
 Geylanî’nin gönlü ve halidir
 Ve Halid’in zikri
 Bin bir gece ülkesi
 Bin bir gündüz gerçeği
 Fuzûlî’nin günü
 Leyli vü Mecnun nefesi
 Ve Hallac-ı Mansur’un kanıyla besli
 Gece meleği (A.S, 1998: 12- 13).

Bağdat da Kudüs gibi bir talihe sahiptir. Geçmişten günümüze pek çok savaşın yaşandığı bir mekân olmuştur. Burada yaşayan insanlar da savaşlardan ve zulümlerden çok çekmiştir. Hiç şüphesiz Bağdat'a bu acıları çektirenlerle, Kudüs'e zulmedenler aynı zihniyete sahiptirler.

Kitap yüklü develer boğuldu
Ateş yüklü atlar yürürken yandı
Kördüğumdür halifenin sırrı
At nallarının altında (A.S, 1998: 13).

‘Alınyazısı Saati’nin üçüncü bölümü Şam’la ilgilidir. Şam da Kudüs ve Bağdat gibi iki önemli İslam şehirlerindendir. Şam’ın da hâlihazırdaki durumu bunlardan farksızdır.

Bir nar gibi koparılan Şam
Yabancı ellerce gerçek dalından
Güneşten ayırıp götürülen geceye
Renginden ruhundan anısından soyulan. (A.S, 1998: 18).

Şam şehri de Bağdat ve Kudüs gibi geçmişiyle Sezai Karakoç’ta güzel intibalar bırakan bir yerdir.

Peygamberlerin türbeleri makamları
Mahallelerinde ağaçlarla çevrili

Altından suların aktığı
Bir sırrı fısıldayan yeşil rüzgârı

Tevrat çizgisi Zebur yankısı
İncil sesi Kur’an nefesi
Şam sokaklarının sabah öncesi
Ve güneşi yere indiren öğlesi (A.S, 1998: 16).

Şam'ın şu an içinde bulunduğu durum şairi ümitsizliğe düşürmez. Hatta Şam şair için özel bir anlama sahiptir. Diriliş'in yeniden başlayacağı mekândır.

Yeniden doğuş diriliş suru çalınca
Benim geri döneceğim şehir Şam'dır
Bir Başşehre döner gibi dönecek askerler
Belki yorgun, fakat neşelerin en neşesiyle (A.S, 1998: 17).

İslam geleceğinde Büyük Atlı'nın Şam'dan geleceğine ait bir inanış vardır. Bu Büyük Atlı Hz. Mehdi'dir. Mehdi gelecek, Müslümanları bir araya toplayacak, onları esaretten kurtaracaktır.

Ama, umutsuzluk yok, en yakın ve keskin günde
Sonunda dönecek talih, gelecek Büyük Atlı
Çileye batmış İslam halkı için kurtarıcı
Görünecek ilkin Şam'da der gelenek saati (A.S,1998: 19).

Karakoç, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci bölümlerde sabahyıldızıyla dertleşir. İslam dünyasının içinde bulunduğu hali sabahyıldızına anlatır. İslam coğrafyasının neredeyse tamamı (Afganistan, Afrika, Filipinler, Beyrut, Habeşistan, Eritre, Kafkaslar, Türkistan, Pakistan, Filistin, İran, Irak, Azerbaycan, Türkiye...) zulüm altında yer almakatadır:

Bırak ben ağlayayım
Esir pazarında satılan Afganistan' a
Açlıktan milyonları kırılan Afrika' ya
Filipinler' e
Habeşistan' a, Eritre' ye, Filistin' e
Esaret prangasıyla kıvranan
Kafkaslar, Azerbaycan, Türkistan'a
Bütün milletlere ülkelere
Irmaklar gibi ben ağlayayım
Sen demir gibi olmalısın

Çelik gibi sabahyıldızı (A.S, 1998: 24)

Şair İslam coğrafyasının birbirinden ayrıştırılmış olmasına üzüldür. Batılılar; birlikler, paktlar kurarken İslam ülkelerinin ayrışmasının neden ve niçinini sorgular.

Pakistan, İran, Türkiye
Dağıttılar birliklerini
En düşman ülkeler

Paktlar kurarken
Seni baş başa koydular kaderinle

Ey İslam ülkeleri
Birlik sizin ana ilkenizken
Paramparça oldunuz
Niçin neden (A.S, 1998: 35).

Bütün bu karamsar tabloya rağmen şair ümitlidir. Dirilişin gerçekleşeceğine emindir.

Bir gün Hayber geçidinden
Kuş uçmaz dağlardan o Sancak geçecek
Kurtuluş olacak o gün
Şehitlerin dirildiği gün
Ebedî anlam ve amaçta. (A.S, 1998: 36).

‘Alınyazısı Saati’ şiirinin sekizinci ve dokuzuncu bölümü İstanbul’u anlatır. İstanbul yeryüzünden ve gökyüzünden ötedeki şehirdir. Doğu’dan Batı’ya uzanan bir kılıçtır. Darbeleriyle Batı çeliğini parçalayan, İslam ruhunun mükemmel bir heykelidir.

Bu yeryüzünden ve gökyüzünden ötedeki şehirdir
O bir kılıçtır Doğu’dan Batı’ya uzanıp
Çin ipeğinden örülmüş şeytan kozasını bölen

Darbeleriyle Batı çeliğini lime lime eden
 O Tanrı'nın kılıç halindeki hilali
 İslam ruhunun kristalleşmiş heykeli (A.S, 1998: 38).

İstanbul da hâlihazırda pek çok güzelliğini kaybetmiştir. İstanbul' un İslam dünyası için önemini bilen Karakoç, mükemmel bir İstanbul için savaşmaya hazırdır.

Servi için savaşırım çınar için savaşırım
 Tozlanmamış gün doğuşu için
 Yıldızlar geceleri yeniden görünsün diye
 Tuz deniz damlasında gülsün
 Çam denizle gülüşsün
 Su tenimizle barışsın
 Ruhumuzla ışınsın diye
 Savaşçıyım ben atalarım gibi
 İstanbul için savaşırım
 Bağdat' ın dervişlik ortağı
 Şam' ın kılıç kardeşi
 Olan İstanbul için (A.S, 1998: 44).

‘Alınyazısı Saati’nin 10. bölümü ‘Kız Kulesine Gazel II’ alt başlığını taşır. Bu bölüm de Müslüman ülkelerin içinde bulunmuş olduğu zor durumu anlatır. Aşağıdaki mısralar, bu bölümü özetler niteliktedir.

Batı, ateş ve duman
 Rus, kızıl buz
 Hint, boğucu su,
 Çin yutan kum çölü
 Tanrım, Müslüman ne korkunç afetlerle çevrili (A.S, 1998: 48).

Şiirin on bir, on iki ve on üçüncü bölümlerinde de bu bölüme benzer bir durum söz konusudur. Diriliş şairi Karakoç her şeyin mükemmel olacağına inanır. Diriliş gerçekleşecek ve her şey değişecektir.

Kendi uygarlığımız
 Yenilememiz gereken
 Ve diriltmemiz
 Kopyadan taklitten dönmek
 Ölümden dönmekten daha zor ama
 Var olmanın tek şartı
 Kaderin kaderle çarpışması
 Kaderin kaderi ertelemeşi
 Kaderin kaderi yenmesi
 Yeniden var olmanın sırrı
 Dirilmek ve diriltmek görevi
 Ölümün çürütemediği güzellik
 Ben o güzelliği söylüyorum
 Ben o güzelliği söylüyorum
 Ölümün ötesindeki güzellik (A.S, 1998: 58).

“Bu on beş dize, Karakoç’un düşünce dünyasının kapılarını açmak için bir anahtar mesabesindedir. Şiirlerinin hemen çoğunda fikrin galebe çalmasına büyük bir ustalıkla set çeken ve kendine özgü lirikliğiyle okuru adeta büyüleyen Sezai Karakoç, ‘Alınyazısı Saati’nde düşüncesiyle şiirin önünü tıkamış ve şiiriyeti kaybetmiştir.” (Karataş, 1998: 293).

‘Alınyazısı Saati’nin ikinci şiiri ‘Ağustos Böceği Bir Meşaledir’ adını taşır. Eryiğit’e göre; “Ağustos Böceği sembolüyle şairin sıra dışı tasvirini yapıyor Karakoç. Ağustos Böceği sembolüyle birebir örtüşen alt kimlikte şair vasfı ustaca sergileniyor.” (Eryiğit, 2003: 266). Ağustos Böceği’nin dolayısıyla şairin kâinata bakışı ve algılayışı farklıdır. Bir damla suyun değerini altına çeviren, çiğ damlasını bir zümrüt olarak gören bir bakış açısına sahiptir.

Ağacın dalında güneşe doğru yaklaşıyor
 Suyun, bir damla suyun değerini altın ediyor
 Çiğ damlası bir zümrüttür diyor

Susadıkça eşsiz sesiyle şarkılar söylüyor
İlahiler okuyor güneşe gönderiyor. (A.S, 1998: 60).

Turan Karataş da, şiirde Ağustos Böceği'nin bir sembol, şairi temsil eden bir simge olduğunu belirtir. "Onun için şair de bir meşaledir. Işıtan, aydınlatan, toplumuna yol gösteren bir meşale."(Karataş, 1998: 294).

Güneşi yakıcı güneş bilen gölgeyi reddeden
Gölgeden saklanma kurnazlığını reddeden
Aç kalma bahasına olsa da öten
Susamanın armonilerini en iyi bilen
Matemden alevden bir gömlek giyen
Yapraktan bir saray ören
Sesini bir şehir gibi boşaltan nehre
Dağlara kırlara ve ormanlara zerre zerre (A.S, 1998: 60).

'Ağustos Böceği Bir Meşaledir' adlı şiir, 'Alınyazısı Saati'nde yer alan diğer şiirlerden farklı bir yerde durmaktadır. 'Alınyazısı Saati' şiirleri İslam dünyasının içinde bulunduğu durumu nazarlara sunarken 'Ağustos Böceği Bir Meşaledir' şiirinde ağustos böceği şairi karşılayan bir sembol olarak kullanılır.

I.3.2. Sezai Karakoç'un Diğer Eserleri

I.3.2.1 Hikâyeleri

1. Hikâyeler I - Meydan Ortaya Çıktığında
2. Hikâyeler II - Portreler

I.3.2.2. Piyesleri

1. Piyesler - Armağan

I.3.2.3. Çeviri Şiirleri

1. Batı Şiirlerinden
2. İslamın Şiir Anıtlarından

I.3.2.4. Düşünce Ağırlıklı Eserleri

1. Ruhun Dirilişi
2. Kıyamet Aşısı

3. Çağ ve İlham I-II-III-IV
4. İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü
5. Dirilişin Çevresinde
6. İslam
7. İslamın Dirilişi
8. Diriliş Neslinin Amentüsü
9. İnsanlığın Dirilişi
10. Yitik Cennet
11. Gündönümü
12. Makamda
13. Diriliş Muştusu
14. Düşünceler I-II
15. Fizik Ötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I-II-III
16. Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I-II
17. Unutuş ve Hatırlayış
18. Varolma Savaşı
19. Çağdaş Batı Düşüncesinden
20. Samanyolunda Ziyafet

I.3.2.5. Denemeleri

1. Edebiyat Yazıları I Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir
2. Edebiyat Yazıları II Dişimizin Zarı
3. Edebiyat Yazıları III Eğik Ehramlar

I.3.2.6. İncelemeleri

1. Yunus Emre
2. Mehmed Akif
3. Mevlana

I.3.2.7. Günlük Yazılar

1. Farklar
2. Sütun
3. Sur
4. Gün Saati

I.3.2.8. Söyleşileri

1. Röportaj

1.1 Tarihin Yol Ağzında

2. Konferans:

2.1 Çıkış Yolu I-Ülkemizin Geleceği

2.2 Çıkış Yolu II- Medeniyetimizin dirilişi

3. Meydan Konuşması

3.1 Çıkış Yolu III- Kutlu Millet Gerçeği

II. BÖLÜM

ANNE VE ÇOCUK KAVRAMLARI, BU KAVRAMLARIN DÜNYA VE TÜRK EDEBİYATINDA KULLANIMI

Anne ve çocuk kavramları birbirini tamamlayan iki kavramdır. Anne hayattaysa, çocuk, çocukluğunu yaşar. Çünkü çocuğun yanı başındaki kişidir anne. Anne, çocuğun ilk öğretmenidir. Çocuk, okul çağına kadarki dönemde eğitimi neredeyse tamamen annesinden alır. Hâsılı anne ve çocuk birbirleri için vazgeçilmez biricik varlıklardır.

‘Türkçe Sözlük’te anne: “Çocuğunu dünyaya getiren kadın, ana, valide.” (TDK, 2005: 103) olarak tanımlanırken D. Mehmet Doğan, anneyi: “Çocuklu kadın, ana, valide, mader” (Doğan, 2001: 66) şeklinde tanımlar.

Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü’nde çocuk: “Genel anlamda olgunluğa erişinceye kadar her yaştaki erkek ve kızlara verilen ad; iki yaşından erginlik çağına kadarki hayat dönemi; doğumlarından 12 yaşına kadar kız ve erkeklerin ortak adı; erinlik dönemine erişmemiş kimse” (Alaylıoğlu, Oğuzkan, 1976: 52) şeklinde tanımlanır. Mehmet Doğan, çocuğu: “Doğumdan bulûğ çağına kadar insan yavrusu, sabi, tıfil, beçe” (Doğan, 2001: 267) olarak tanımlarken Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde: ”Küçük yaştaki oğlan veya kız, bebeklik ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız” (TDK, 2005: 444) biçiminde tanımlanır. “Çağcıl tanıma göre iki ile on beş yaş arasındaki yıllarını süren her insan varlığına çocuk diyoruz.” (Karaosmanoğlu, 2005: 29). “Yasalara göreyse çocukluğun sona erdiği yerdeki yaş sınırı daha ileri bir noktada bitiyor. On sekiz yaşına basan her insanoğlu çocukluk çağını bitirip reşit olduğu için anne ve babasının yükümlülüğünden çıkmakta özgür.” (Karaosmanoğlu, 2005: 29). Çocuklar yaşları küçük varlıklar olsa da bazen yaptıklarıyla herkesi şaşırtırlar. Aslında onlar mükemmel varlıklardır. “Çocuğu, zihinsel bakımdan gelişmemiş küçük bir insan olarak görmek yanlıştır. O, kendine özgü ruhsal yapısı, psikolojik davranışları olan farklı bir dünyadır.” (Akbayır, Şahin, 2005: 193). Daha geniş bir tanımla: “Çocuk, doğduğu andan itibaren kendine has bir karaktere, davranışa, duyguya, zekâyâ ve görünüme sahip olan, içinde bulunduğu her bir yaşa göre ayrı ayrı fiziksel, ruhsal ve zihinsel özellikler gösteren ve bu özellikleri henüz tam olarak yerine oturmamış olan,

bütün bunların yanında yaratıcı özelliği en zengin ve en renkli süreci kapsayan, kendine özgü ilgi ve ihtiyaçları olan ve yine kendine özgü yeteneklerle donatılmış insan yavrusudur.” (Demirel, 2010: 1).

Bir çocuk önce ailesine sonra sosyal çevresine bağlı olan bir varlıktır. O, geleceğin sahibi, kurucusu, inşa edicisidir. İyi çocuklar yetiştirmek iyi bir gelecek kurmak demektir. “İster biyolojik, ister kültürel, ister medeniyet açısından düşünelim: çocuk gelecektir. Bu, hem yerel, hem de evrensel bağlamda böyledir. Yani çocuk, millî bağla kendi milletinin; beşerî bağla insanlığın geleceğidir. Bu bağ, çocuğun önem ve değerini, son tahlilde, tartışılmaz kılmaktadır. Hemen belirtmekte yarar var: Çocuk, söz konusu aidiyet bağını verili olarak alır. Yaratılışın önü alınmaz bir cilvesi olarak o, başkaları tarafından yetiştirilip sosyalleştirilir. Bu sosyalleşmenin biyolojik, psikolojik, nihayet, kültürel evreleri vardır ve bu evreler boyunca o, ebeveynleri, öğretmenleri, nihayet toplum tarafından eğitilir.” (Tekin, 2005: 469). Sağlıklı bir toplum sağlıklı bireylerle kurulacaktır. Sağlıklı bireyler çocukluklarını hakkıyla yaşayan çocuklarla kurulacaktır.

İnsanın yapı taşları çocukluk çağında oluşur. Bir insanın kavram ve kelimelerle karşılaşması ve bunları adlandırması çocukluk çağının ürünüdür. Bir insanın karakterinin oluşumunda iki ile beş yaş arasındaki dönem oldukça önemlidir. Çocukluk sonrası yaşamda insanların yaptıkları, çocuklukta elde ettikleri birikimin kullanılmasından ibarettir.

Çocukların yaşamlarının ilk yılları genellikle annesi ile iletişim halinde geçer. Çocuklar gelişip olgunlaştıkça özellikle üç yaşından sonra anneden bağımsız hareket etmeye başlarlar. Bu da onların dış dünyayla bağlantılarına yeni bir boyut kazandırır, onları sosyalleştirir

İnsanın yapı taşları çocukluk döneminde oluşurken, çocuğun bu dönemde en fazla etkilendiği varlıkların başında anne ve babası gelir. Çocuklar; en çok, anne ve babalarını gözleyerek iletişim kurarlar. Anne ve babaların birbirleri ile olan diyalogları, birbirlerine gösterdikleri olumlu ve olumsuz tavırlar çocuklar tarafından gözlenir. Bu çağda çocuklar için en iyi model anne ve babalarıdır. Bir anne baba çocuğunu en iyi

şekilde yetiştirmeli, onun ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Çünkü onların en önemli görevi; fiziksel, psikolojik ve zihinsel yönden sağlıklı bir birey olarak yetişmeleri için çocuklarına gerekli ortamı oluşturmak ve onları yetiştirmektir. Anne ve babaları tarafından iyi yetişmiş çocuklar, ileriki yaşlarda toplumla uyumlu sosyal ilişkiler geliştirirler.

Anne ve çocuk kavramlarının edebî eserlerde kullanımı Batı dünyasında bizden öncelere dayanır. “Çocuk kitaplarının tarihine inilince, 16.yüzyıla kadar çocuklar için yazılmış bir kitap olmadığı görülür. Okur-yazarlık artışıyla çocuklar yetişkinlerin kitaplarına kendiliğinden yönelirler. Günümüzde çocuk klasikleri dediğimiz birçok kitap yetişkinler için yazılıp çocuklar tarafından okunmaya başlanan kitaplardır. Böylece ‘Dünya çocuk klasikleri’ doğar. 19. yüzyıl ortalarında çocuk edebiyatı kültürü oluşur ve 20.yüzyılın başlarından itibaren çocuklar için kitap yazılması çocuk edebiyatı için bir açılım getirir. Bilimsel gelişmelerin çocuk dünyasının çocuğun tanınmasını kolaylaştırmasıyla birlikte bu alandaki çalışmalarla yaygınlaşır. Eğitimci yazarlar tarafından çocukluk çağlarına göre edebiyat yapılması gündeme getirilir” (Konar, 2005: 209).

Batı’da çocuk kitapları XIX. yüzyılda hem içerik hem de şekil olarak gelişmeye başlamıştır. Bu yüzyılda, macera ve gezi türü çocuk romanları rağbet kazanır. Lewis Carroll’un ‘Alice Harikalar Diyarında’ eseri 19. yüzyılda Batı edebiyatında yazılmış en önemli eserlerden biridir. Batı edebiyatında Denizler Altında 20 Bin Fersah, Tom Sawyer’in Maceraları gibi pek çok çocuk eseri kaleme alınmıştır.

Masal, ninni, bilmece, hikâye, tekerleme gibi sözlü edebiyat ürünü olan eserler, Türkiye’de, ilk çocuk edebiyatı ürünleri olarak kabul edilebilir. Mevlânâ’nın Mesnevi’sinde geçen bazı hikâyeler de çocuğa görelilik bağlamında değerlendirilebilir. Doğu edebiyatlarından Türkçeye çevrilen Kelile ve Dinme gibi eserlerde de çocuklara uygun anlatımlar bulunmaktadır.

Tanzimat Dönemi’nde çocuk edebiyatı ürünü diyebileceğimiz pek çok ürünün çeviri yoluyla dilimize kazandırıldığını görmekteyiz. Dilimize çevrilen eserler içinde çok sayıda çocuk kitabı da vardır. “Çocuklara ahlâkî öğüt niteliği taşıyan kitapları bir

yana bırakacak olursak, bizdeki çocuk edebiyatının ilk örneklerini Tanzimat aydınlarının batıdan, çeviri yoluyla elde ettikleri eserler oluşturur. Çocuk eğitimi ve psikolojisi üzerinde de önemle durulan bu dönemde, J.J Rousseau'nun batıyı kuşatma altına alan eğitim felsefesi bizde de karşılığını buldu; Ziya Paşa'nın Emil tercümesi, Yusuf Kâmil Paşa'nın Fenelon'dan yaptığı Telemak tercümesi, Tarihçi Lütü'nin Daniel de Foe'den yaptığı Robinson Crusoe tercümesi, Şinasi'nin ve Recaizâde Mahmut Ekrem'in La Fontaine tercümeleri, Batılı eğitim anlayışının bizde de var olmasını arzu eden aydınların iyi niyet göstergeleri idi. Hatta Şinasi, sadece La Fontaine çevirisi yapmakla kalmamış; onun öyküleriyle Fransız edebiyatı havasında manzumeler de kaleme almıştır.” (Gündüz, 2005: 137- 138).

Tanzimattan sonra dilimize çevrilen pek çok eserden sonra, Halk Edebiyatı ürünlerine ilgi de artmıştır. Birçok folklor çalışması yapılmıştır. Derlenen ninniler, masallar, hikâyeler, bilmeceler önemli çocuk edebiyatı ürünleridir.

“Tanzimat'tan sonra bilhassa Batı'dan yapılan tercümeler arasında çok sayıda çocuk kitapları da bulunmaktadır. Bu dönemde Ahmed Midhat, Muallim Naci, Recaizade Ekrem gibi yazarlar, çocuklara yönelik eserler yazmışlardır. Meşrutiyet döneminden itibaren çocuk edebiyatında önemli bir gelişme görülür. Bu dönemde birçok çocuk dergisinin neşredilmesi dikkat çekicidir. Milli Edebiyat döneminde çocuklara hitap eden şiir, masal ve hikâye türü eserler vasıtasıyla sade Türkçenin yaygınlaştırılması gerçekleştirilmiştir. Bu anlayış, Türk halk edebiyatının önem kazanmasıyla birlikte Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Cumhuriyet'ten sonra Dede Korkut Masalları, Nasrettin Hoca Fıkraları, bilmeceler, maniler, ninniler ve Anadolu'da yaygın olarak anlatılan masallar yazılı hale getirilerek neşredilmiştir. Günümüzde çocuk masalları ve hikâyeleri yazarı pek çok çocuk edebiyatı yazarı bulunmaktadır.” (Bilkan, 2005: 11).

Millî Edebiyat dönemi sanatkarlarının çocuk edebiyatı ürünlerine önem verdikleri görülmektedir. Ziya Gökalp, M. Emin Yurdakul, M. Fuad Köprülü gibi şahsiyetler çocuklara hitap eden, çocuk duyarlılığını dile getiren eserler kaleme almışlardır. “Ziya Gökalp, Kızıl Elma (1915), Yeni Hayat (1918) ve Altın Işık (1923) adlı kitaplarına giren manzumelerin büyük bir bölümünü, çocuklara ahlakî ve millî

duyguları aşlamak amacıyla kaleme almıştır. M. Emin Yurdakul'un çocuklara hitap eden şiirleri vardır. Ali Ekrem Bolayır'ın Çocuk Şiirleri (1917) ve Şiir Demeti (1923), Fuad Köprülü'nün Mektep Şiirleri ve Nasrettin Hoca (1918) adlı kitapları, bu dönem çocuk şiirinin dikkate değer örnekleridir. M. Fuad Köprülü 1917'de Nasrettin Hoca kitabına yazdığı mukaddimede Türkiye'de çocuk edebiyatını Ali Ulvi Elöve'nin 'Çocuklarımıza Neşideler', İbrahim Alaaddin'in 'Çocuk Şiirleri' ve özellikle de Tevfik Fikret'in 'Şermin'i ile başlatır." (Şimşek, 2005: 225).

1915- 1925 yılları arasında çocuk edebiyatı açısından üretken diyebileceğimiz bir dönemden sonra da çocuk duyarlığıyla yazılmış birçok eser olmuştur. Bu çalışmaların özellikle Cumhuriyet'ten sonra daha da yaygınlaştığı görülmektedir.

"Cumhuriyetin ilk çeyreğinde Faruk Nafiz Çamlıbel, Orhan Seyfi Orhon, Samih Rıfat, Hasan Ali Yücel, Vasfi Mahir Kocatürk, Halide Nusret Zorlutuna, Emin Recep Gürel gibi isimler de çocuk için şiir yazmayı denerler. Kitaplık çalışmalarında Emin Recep'in Altın Kitap'ı, Aka Gündüz'ün Çocuk Kitabı, İlhami Bekir Tez ve Galip Naşit Arı'nın 'Hayat Bilgisine Göre Çocuk Şiirleri' bu çerçevede değerlendirilebilir. M. Faruk Gürtunca'nın hamasi duyguları işlediği 'Çocukların Şiir Kitabı' ve Mehmet Necati Öngay'ın okul, aile ve çevre duyarlığını dile getiren 'Çocuk Şiirleri'(1942), Sonbahar (1962), Sevgi Bahçesi (1963) adlı kitapları bu vadede adı anılacak çalışmalardır. Mümtaz Zeki Taşkın Çocuklarımıza Resimli Şiirler'i (1959), Şükrü Enis Regü, Bayram Yeri (1947) ve Elma Ağacı (1971) kitaplarıyla edebiyat tarihine geçerler. Çocuk duyarlığını yakalama konusunda Çocuk Bahçesi (1941) ve Çocuklar Gemisi (1946) adlı eserleriyle Ceyhun Atıf Kansu'nun özel bir yeri vardır. Ardından Fazıl Hüsnu Dağlarca, duyarlığı ve söyleyişiyle çocuk şiirinde özgün bir tarzın temsilcisi olarak ortaya çıkacaktır." (Şimşek, 2005: 226). 1970'li yıllardan itibaren çocuğu işleyen, çocuk duyarlığını dile eserlerde hem nitelik hem de nicelik bakımından bir artış olmuştur. Bu dönemden sonra Türk çocuk şiirinde çocuğa görelilik özelliği olan pek çok tema işlenmiştir.

Edebiyatımızda çocuk duyarlığıyla eser veren kişilerin başında Kemalettin Tuğcu, Fazıl Hüsnu Dağlarca, Gülten Dayıoğlu ve Cahit Zarifoğlu gibi kişiler gelmektedir.

Birkaç kuşağın çocukları, okuma yazmayı Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarıyla öğrendi. O'nun kitaplarıyla okuma alışkanlığı edindi. Pek çok şeyi O'nun kitaplarından tanıdı. Küçüklerini sevmeyi, büyüklerini saymayı, dürüstlüğü, çalışkanlığı, erdemli olmayı O'ndan öğrendi. “1940’lardan neredeyse 1970’lerin sonlarına kadar çok okundu. Onu çok okunur kılan da ölünceye, dek içindeki çocuğu yaşatmış olmasıdır. Kemalettin Tuğcu, çocuklara merhameti, sevgiyi, dostluğu, yardımlaşmayı, dürüst ve adil olmayı öğütlemiş: saf, temiz duygularını yönlendirmiştir elli sayfayı aşmayan romanlarda.” (Tuğcu, 2005: 401).

Çocuk şiiri alanında üretken yazarlarımızın başında Fazıl Hüsni Dağlarca gelmektedir. 1940’ta yazdığı ‘Çocuk ve Allah’ adlı eserde çocuğa göre bir şiir anlayışını benimser. Bu benimseyiş yaşamı boyunca devam eder. Dağlarca yıllarca çocuk duyarlığıyla yazılmış başarılı eserler verir.

“Dağlarca çocuğa özgü duyarlığı yakalama ve ifade etme konusunda özgün bir tavrın temsilcisidir. Her yaş düzeyindeki çocuğa hitap edebilmesi yanında, imge üretmedeki ustalığı, eser ortaya koymadaki verimliliği ve aldığı temaların çeşitliliğiyle de öncü bir imzadır. Söz konusu temaları doğa sevgisi, hayvan sevgisi, yurt sevgisi aile bireylerine yönelik sevgi; okul, toplumsal değerler, evren, oyun, yeryüzü kardeşliği, para, sinema, Allah, Atatürk, bağımsızlık savaşı, ölüm düşüncesi gibi alt başlıklarda toplamak mümkündür. Her kitap, bir tema bütünlüğü içinde kurgulanarak kaleme alınmıştır. Toplam şiir kitaplarının beşte birini oluşturan yirmiye yakın çocuk kitabı Dağlarca’nın çocuğu ve şiiri ne ölçüde ciddiye aldığının göstergesidir. Şairinin yalnızca bu yönüyle örnek alınması bile, Türk çocuk şiirinin gelişmesi açısından önemlidir.” (Şimşek, 2005: 414).

Çocuk romanı alanında eser veren en üretken şahsiyetlerin başında ise Gülten Dayıoğlu gelir. “Barış, kardeşlik, savaşlar, özgürlük, bağımlılık, sömürü, kölelik, doğal dengenin bozulması, silahlanma gibi konuları ele aldı bu romanlarında.” (Ateş, 2005: 418). Romanlarında, halk dilindeki deyimleri ustaca kullanan Dayıoğlu, çocukların bu eserleri okurken daha çocuk yaşta bu deyimlerle karşılaşp anlamalarına katkıda bulundu. Bu da çocukların dil gelişimine olumlu katkılar sağladı.

Cahit Zarifoğlu da şiirlerinde anne-çocuk diyalogunu fazlaca işleyen sanatkârlardan biridir. “Zarifoğlu’nun şiirlerinde çoğu zaman anne hem bir kadındır, hem bir eştir, hem de çocuklarının hamilidir. Annenin olduğu yerde genelde çocuk vardır. Bunun yanında çocuk kadar sık olmamakla birlikte baba ve ev motifiyle de karşılaşırız.” (Çelebioğlu, 2005: 422).

Çocuk duyarlığıyla yazılmış eserlerin tümünde annenin olduğu yerde çocuğun, çocuğun olduğu yerde annenin varlığından söz edilebilir. Zira çocuk annenin terbiyesinden geçmiş bir varlıktır.

III. BÖLÜM

SEZAI KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE ANNE ve ÇOCUK TEMASI

‘Sezai Karakoç’un şiirlerinde anne ve çocuk temasını incelemeye başlamadan önce, ‘tema’ kavramına bakmayı uygun bulduk. ‘Türkçe Sözlük’te tema: “Asıl konu; öğretici veya edebî bir eserde işlenen konu, düşünce, görüş” (TDK, 2005: 1945) olarak tanımlanırken D.Mehmet Doğan Büyük Türkçe Sözlüğü’nde temayı: “Bir esere hâkim olan fikir ve his; temel motif, ana konu” (Doğan, 2001:1288) olarak tanımlar. Tema ve konu aynı şeyler değildir. Konu görünen somut olay iken, tema işin özüdür. “Toplumsal yaşamın manevi içeriğini yansıtan tematik öge, sanatta, içeriğin bir düzeyi, bir kat’ı olarak kendini belli ederken; konu, sanatsal biçimin bir düzeyi, bir kat’ı olarak kendini belli eder; konu, temanın imgesel olarak somutlaştırılışıdır.” (Kagan, 1982: 405). “Yazılı anlatı türlerinin yaşam kaynağı temalardır. Bir başka ifadeyle tema edebî metinlerin ortaya çıkma, yazılma nedenidir.” (Uludağ, 2010: 83). Tema daha geneli ifade eder ve soyuttur, konu ise daha somut algılanan bir olgudur. “Tema kavramı, daha genel-olan, daha genel anlamda bir şeyi; konu kavramı ise daha tikel-olan, somut-olan bir şeyi kapsar. Konu, bir hikâye okuduğumuz, bir resme baktığımız, sahne ya da perdede bir oyun izlediğimiz zaman, doğrudan doğruya algıladığımız dış aksiyondur; tema ise, görmesek de, işitmesek de, kavramamız gereken şekilde, bu aksiyonun iç anlamı’dır.” (Kagan, 1982: 407).

Bir sanat eserinin başarısı yazarın seçtiği konuyu tematik anlamda başarılı bir şekilde işlemesine bağlıdır. İnsanların bir sanat eserine duydukları ilgi, temanın derinliği ve toplumsal anlamıyla; bir toplumun, ihtiyaçlarını ne kadar karşıladığıyla belirlenebilir. Özellikle çocuk edebiyatı ürünlerinin temelini temalar oluşturur. Sanatçı, eserini tema çerçevesinde ele alır ve bunu çocuğun anlayabileceği bir dil ve üslupla kaleme alır.

Sezai Karakoç’un eserlerinde ‘anne’ ve ‘çocuk’ teması oldukça yoğun bir şekilde işlenmektedir. Anne ve çocuk teması, bazen şairin çocukluğu ve annesi

bağlamında şekillenirken bazen de genel olarak anne ve çocuk teması çerçevesinde şekil alır.

Karakoç diriliş şairidir. Müslümanların ve İslam medeniyetinin içinde bulunmuş olduğu durum Karakoç'u üzer. Bilimde, sanatta, edebiyatta geride kalmış olan İslam milletlerinin haline üzülen şair, gelecekte ümitsiz değildir. Karakoç Müslümanların önce düşüncede sonra aksiyonda harekete geçmesini ister. Dirilişi gerçekleştirmek gerekir. Dirilişi gerçekleştirmenin yolu çok çalışmaktan geçer. Fakat çok çalışmak için öncelikle bir intibah yani uyanış şarttır. Dirilişi gerçekleştiren herkes elinden geleni yapmalıdır. Özellikle anneler, diriliş neslinin öncüsü ve rehberi olmalıdır. Çünkü onların terbiyesi ile yetişmiş çocuklar, geleceğin öncüleri olacaktır.

III. 1. SEZAI KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE ANNE TEMASI

Karakoç'un diriliş düşüncesinde annenin önemli bir yeri ve görevi vardır. O, diriliş neslinin ilk öğretmeni ve eğiticisidir. Karakoç'un şiirlerinde 'anne' kavramı pek çok yerde farklı temalar bağlamında işlenmiştir. Bunlar: Annelik, koruyuculuk, kutlu kadınlar, şefkat, bakıcılık, öğreticilik, merhamet, rehberlik, annenin öncü oluşu, annenin çalışkanlığı, özlenen ve özlem duyulan biri oluşu, cesaret ve korkusu, özlenen geleceğin inşa edicisi olması, mükemmelliği; annenin estetik ve güzel oluşu, tecrübe sahibi olması, doğurganlığı, iyi bir sezme yeteneğine sahip oluşu, mutluluk ve mutsuzluğu, mahzunluğu, mazlumluğu gibi bağlamlarda ele alınmıştır.

III.1.1. Anne, Annedir

Annelik çok yönlü bir olgudur. Şefkat, koruyuculuk, bakıcılık, merhamet, sadakat, doğruluk, öğreticilik, sabır ve hoşgörü, mükemmellik, doğurganlık, tecrübe... gibi özellikler bir annede bulunması gereken özelliklerdir. Bu sebeple 'annelik' alt başlığıyla incelediğimiz bu bölümü daha geniş bir perspektiften görmek gerekir.

Karakoç İslami bir kişiliğe sahiptir. Diriliş düşüncesi de bu çerçevede gelişmiştir. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de insana, anne-babaya iyi davranmasını

tavsiye etmiştir. ‘Ahkaf Suresi’nde anneliğin kutsallığı ve zorluğu dile getirilmiştir, bu sebeple anne- babaya güzel davranılması emredilir:

“-Biz insana, ana-babasına iyilik etmesini tavsiye ettik. Annesi onu zahmetle taşıdı ve zahmetle doğurdu. Taşınması ile süten kesilmesi, otuz ay sürer. Nihayet insan, güçlü çağına erip kırk yaşına varınca der ki: Rabbim! Bana ve ana-babama verdiğin nimete şükretmemi ve razı olacağın yararlı iş yapmamı temin et. Benim için de zürriyetim için de iyiliği devam ettir. Ben sana döndüm. Ve elbette ki ben Müslümanlardanım.

-İşte, yaptıklarının iyisini kabul edeceğimiz ve günahlarını bağışlayacağımız bu kimseler cennetlikler arasındadırlar. Bu, kendilerine verilen doğru bir sözdür.” (Ahkaf, 15- 16).

Analığın en önemli vasıflarından biri doğurganlıktır. Analar, gelecek nesli biçimlendirecek olan çocukları doğuran kutsal varlıklardır. ‘Hızır ile Kırk Saat’in 8. bölümünde anlatıcı olan Hızır’a Zülküf’ün söyledikleri ananın doğurganlığı ve ses özelliğiyle ön plana çıkmaktadır.

Zülküf’ün bana dedi

Doğuranlar bendendir

Ana sesi bendendir. (H.K.S, 1998: 17).

Geleceğin belgesi ‘ana karnı’dır. Annenin doğurganlığı gelecek nesli oluşturur. Hızır ile Kırk Saat’in 17. bölümünde ananın doğurganlığına vurgu yapılır:

Başaksa bana ait

Çocuk benim ülkemdir

Ana karnı geleceğin belgesi (H.K.S, 1998: 40).

“Kadınlığın en ideal merhalesi annelik, en kutsal vasfı da anne olduğu için Karakoç’un şiirlerinde anneyi anlatan birçok dizeyle karşılaşırız. Annesinin ölümü üzerine yazdığı ‘Yoktur Gölgesi Türkiyede’ şiirinde kendi annesinin şahsında bir bakıma bütün annelerin vasıflarını da belirtir.” (Karataş, 2008: 314).

Sabahları gün doğmadan uyanır
 Dilini yutacak olur içi kanlanır
 Gün boyu çalışır aydınlanır
 Kederini anlarsanız size ne mutlu
 Acır fakir çalışan kadınlara
 Titrer bir gönül kıracak diye hanım dizi

İncedir billurdandır yoktur gölgesi Türkiye’de
 Bir meçhul Meryem mermerden değil ama kutlu
 Gözlerine baksanız erirsiniz kar gibi
 Elinizi sallarsanız rüzgârından sallanır
 Bir geyik olur sizi arar melül ve bakır
 Görür gibi uyur konuşur gibi susar güler gibi ağlar (K.Ş.S, 1999: 83).

‘Köpük ’ şiirinde bir kadının mükemmel olabilmesi için anne olması gerektiği vurgulanır. Şairin anneye bakışı bir heykeltıraşın bakışına benzer. Bütün fazlalıklardan arındırılmış bir kadın portresinden oluşacak olan annedir. Bu anne, bir acıma anıtıdır. Aynı zamanda çocuklara mavi kırmızı bir penceredir. Bir yol gösterendir. Rehberdir.

Bir kadını al onu yont yont anne olsun
 Her kadın acıma anıtı bir anne olsun
 Çocuklara açılan mavi kırmızı pencere anne
 Sen bu şehrin sokaklarından geç pencerelerle
 Bir insanı al onu çöz çöz çocuk olsun.(K.Ş.S, 1999: 10).

‘Reklâmlarda Yaşama’ şiirinde tanıtılan çocuk oldukça ileridedir. O akranları için iyi bir modeldir. Öyleki bu çocuk bir işi yapmak için gelmiştir. Bütün çocukların bir an’ı bu çocuktur. Anneler bu an’ı yakalamak için anne olurlar. Bir kadının anne olurkenki mutluluğu hiçbir şeyle karşılaştırılamayacak kadar büyüktür.

Bir işi yapmak için geldi
 Bütün çocukların bir anı onda

O anı yakalamak için

Anneler anne olurlar. (K.Ş.S, 1999: 121).

Görüldüğü üzere annelerin öncelikli vasıfları anneliktir. Annelik de annelerin pek çok özelliğini içinde barındıran geniş bir açılıma sahiptir. Annelik, anneleri hem kutsaliyet hem de mükemmellik noktasında ön plana çıkaran bir kavramdır.

III.1.2. Kutlu Kadınlar/ Anneler

Anneler kutlu ve değerli varlıklardır. Kutlu ve değerli anneler içerisinde de bazı anneler vardır ki diğerlerinden daha büyük, daha yüce ve daha kutludurlar. Bunlar peygamberlere anne olan kadınlardır.

Karakoç'a ve şiirine, 'kainatın en kutlu insanı Hz. Muhammed'in annesi Hz. Amine, Hz. İsa gibi yüce bir insana gebe kalan Hz. Meryem, Hz. Musa'yı büyüten ve yetiştiren Hz. Asiye gibi yüce ve kutlu kadınlar ilham kaynağı olmuşlardır.

Sezai Karakoç'un kadını algılayışı çağdaşı olan şairlerden farklıdır. Çağdaşı olan şairler "kadını putperest bir bedevinin hurmadan putu gibi şiirine sokarken, Sezai Karakoç'un kadını algılayış ve yorumlayış farklıdır. Kadın onun şiirinde ideal ve muhayyel bir varlıktır ya da öyle olmalıdır. Bu, bir yenileniştir modern şiir için. Özlediği kadın tipi de Meryem'dir." (Karataş, 1998: 314) Hz. Meryem kutlu bir insan oluşu, Hz. İsa'yı babasız dünyaya getirmesi, üstün bir kadın oluşu gibi yönleriyle Karakoç'un şiirinde yer bulurken; şairin ilham kaynağı Kur'an'dır.

Hz. Meryem Allah tarafından rızıklandırılan kutlu bir insandır. "Bunun üzerine Rabbi onu güzel bir kabulle kabul etti ve onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi. Zekeriya'yı ondan sorumlu kıldı. Zekeriya her ne zaman mihraba girdiyse, yanında bir yiyecek buldu: 'Meryem, bu sana nereden geldi?' deyince, 'Bu, Allah katındandır. Şüphesiz Allah, dilediğine hesapsız rızık verendir' dedi." (Al-i İmran, 37)

O Allah tarafından seçilmiş ve âlemlerin kadınlarına üstün kılınmıştır. “Hani melekler: “Meryem, şüphesiz Allah seni seçti, seni arındırdı ve âlemlerin kadınlarına üstün kıldı,' demişti.” (Al-i İmran, 42)

Buhari, Menakıbu'l Ensar'ında Peygamberimizden rivayetle: “Göklerin en hayırlı kadını İmran'ın kızı Meryem, yeryüzünün en hayırlı kadını ise Huveylid'in kızı Hatice'dir.” (Gazel, 2008: 51) buyurmuştur.

Buhari ve Müslim'den aktarılan bir hadiste de Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: “ Kadınlardan kâmil olanlar dört kişidir: Firavun'un karısı Asiye, İmran kızı Meryem, Huveylid kızı Hatice ve Muhammed'in (a.s.m) kızı Fatıma.” (Gazel, 2008: 33)

‘Köpük’ şiirinde kadın/ anne dini telmihlerle çıkar karşımıza. Akşamın gelişi Meryem'in kente girişi gibidir. Akşam sanki kutsal bir çocuğu doğurur gibidir. Bu yönüyle de Meryem'e benzetilir. Şunu da unutmamak gerekir ki akşam gündüzün habercisidir. Meryem'in gelişi karanlıkları, zülûmatları dağıtmıştır. Hz. İsa'nın gelişini müjdelemiştir.

Akşam kente bir Meryem gibi girer

Bir çocuk kutsal bir çocuk doğurur gibi (K.Ş.S, 1999: 10)

‘Köpük ’ şiirinde Yasin Suresi'nin faziletleri ön plana çıkarılır. Bu sure güneşi doğurup batıran Hz. Meryem'i doğurtan sure olarak açıklanır.

Eve ve ellere can veren sure

Geceye zikzaklar çizdiren sure

Güneşi doğuran batıran sure

Hamile Meryem'i doğurtan sure (K.Ş.S, 1999: 12).

‘Hızır'la Kırk Saat'in 12. bölümünde Hz. Meryem'in Hz. İsa'ya gebe kalması ve O'nu doğurması anlatılır. Bu doğum olağanüstüdür. Bilindiği üzere Hz. İsa bir mucize eseri olarak babasız yaratılmıştır. Zira Allah indinde yaratma oldukça kolaydır. Allah'ın

bir şey için ‘Ol’ demesi yeterlidir: “İstediğimiz zaman herhangi bir şey için sözümüz, ona yalnızca ‘Ol’ demekten ibarettir; o da hemen oluverir.” (Nahl, 40)

Yankı yapan kutlu kadın muştı sana
 Bir meleğin bir sözünden gebe kalan kutlu kadın
 Ayrılığın şiddetinden gebe kaldın
 Aydınlığın artışından oldu İsa (H.K.S, 1998: 28).

‘Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine’ şiiri İstanbul’u anlatan bir şiirdir. İstanbul bütün güzellikleriyle şairi büyüleyen bir uygarlık şehridir. Burada şairin şehirleri ve kutsal kadınları birbirleriyle özdeşleştirdiği görülür. İstanbul ‘çağdaş Kudüs (Meryem)’, ‘sırrını gönlünde taşıyan Mısır (Züleyha)’dır. Ve bunların kutsallığı ve güzelliği İstanbul’a aksetmiştir.

Ey çağdaş Kudüs (Meryem)
 Ey sırrını gönlünde taşıyan Mısır (Züleyha) (Z.A.S, 1999: 54).

Hiz. Muhammed’in en büyük mucizelerinden biri de Miraç Hadisesi’dir. Miraca çıkan Peygamberin yanında ‘alınını kurulayan annesinin eli’ vardır. Hızır ile Kırk Saat’in 32. bölümünde Miraç Hadisesi şöyle anlatır.

Sonra
 Refref de durdu geriledi
 Peygamber geçti atıldı ileri
 İleri ileri sütunlardan ileri
 Taş heykellerden ileri
 Kelimelerden ileri
 Gün doğuşundan doğusundan ileri
 Kalpten öteye ileri
 Düşünceden ileri
 Yalnız aşkı sevgiydi onun pelerini
 Alınını kurulayan anne eli
 Sonra gördü ve bildi Görüneni

Görünmeyen görüneni
 Atıp bütün köprüleri
 Tattı o Tek Denizi (H.K.S, 1998: 96).

Hızır'la Kırk Saat'in 33. Bölümü Hz. Muhammed'in doğumunu anlatır. Doğum esnasında Hz. Meryem ve Hz. Asiye gibi kutlu insanlar da hazır bulunmaktadırlar.

Meryem çarşaf'ları açıyordu
 Suya bırakılmış çocuğu
 Kurtaran kadın Asiye
 Savıyordu al kadınlarını dışarı
 Çok melek vardı ki
 Doğan günün yüzünü fırçalıyordu
 Ayın yüzünü cilalıyordu. (H.K.S, 1998: 99).

Peygamberimizin annesi Hz. Amine'dir. Sezai Karakoç, Hızır'la Kırk Saat'in 33. bölümünde O'na "Kutlu Anne" olarak seslenir. Çünkü kâinatın en hayırlısı olan Hz. Muhammed Mustafa'yı doğurmuştur.

Ey kutlu anne günaydın
 Ey doğan çocuk günaydın
 Kabaran deniz
 Günaydın
 Koşan muştı kölesi günaydın
 Günaydın bütün insanlar
 Günaydın yeryüzünün yüz akı Müslümanlar
 Günaydın
 Kur'an Cebrail
 Günaydın
 Sur İsrail (H.K.S, 1998: 101).

Diriliş şairi olan Karakoç, dirilişin gerçekleşmesi için rol modeller benimsemiştir. Bu rol modeller (kutlu kadınlar) dirilişi gerçekleştirecek yeni neslin anneleri için mükemmel örneklerdir.

III.1.3. Anneler Koruyucudur

Anne hem çocuğu için hem de ailesi için bir koruyucudur. Bu bağlamda düşünüldüğünde annenin oldukça güçlü bir varlık olduğu gerçeği karşımıza çıkmaktadır.

‘Sepet’ şiiri Karakoç’un İsrail ve Filistin’e bakışını sunar. Geçmişten günümüze İsrail Filistin’e zulmetmektedir. Bu zulüm Filistin insanına ekmek sepetlerinin boyutunu değiştirmiş, büyütmüştür. Çocuklarını korumak için hareket eden anneler düşman askerlerinin ilk kontrol ettikleri şeyin ekmek sepetleri olduğunu bilirler. Bundan dolayı çocuklarını mı, ekmeklerini mi, ekmek sepetlerine koyacaklarına kararsızdılar.

Anne ne koysun içine
Ekmek mi çocuk mu
Düşmanın ilk baktığı
Ekmek sepetleri (Z.A.S, 1999: 34).

Anneleri bu ruh haline sokan durumu daha iyi anlayabilmek için Akif Emre’nin ‘Bir Dünya Tasarımı ve Ortadoğu’ başlıklı makalesinde İsrail ile ilgili tespitleri dikkate değer bir durum arz eder: “Ortadoğu’nun kalbine yabancı bir unsur olarak, zorla giren ve tüm dengeleri altüst eden İsrail gerçekte batının bölgeye uzanan koludur. İsrail sadece siyasal ilişkiler olarak değil, demografik ve kültürel anlamda da batının uzantısı görünümündedir. İsrail doğal şartlarda oluşmuş bir ülke değildir. Batının çıkarlarını sürdürmek için Ortadoğu’nun kalbine saplanan işgalci bir güç görünümündedir. Karakoç, İsrail’e gelen Yahudilerin ülkelerine bakarak bile bu hükme varacağının altını çizer. Fransa’dan Almanya’dan ve diğer Avrupa ülkelerinden gelip Ortadoğu’ya yerleştirilen Yahudiler, bu ülkelerin Ortadoğu’daki sömürge politikalarını sürdürmek gibi bir misyonu üstlenmiştir.” (Emre, 2003: 46).

‘Yağmur Duası’ şiirinde de anne-çocuk kavramları birlikte kullanılmıştır. Şair annesinin daha doğduğu ilk gün kendisine afsunlu gömlek giydirdiğinden bahseder. Burada da anne koruyuculuk fonksiyonuyla görülür. Fakat doğan çocuğa giydirilen afsunlu gömlek onun içindeki fırtınaları durduramamıştır.

Nedense aldanmış ilk gece annem
Afsunlu bir gömlek giydirmiş bana
İşte vuramadı gökler bana gem
Dinmedi içimde kopan fırtına
Nedense aldanmış ilk gece annem. (M.R,1999: 9).

‘Sevgi’ şiirinde müjdelenen bir durum söz konusudur. Bir gün gelecek ki gün ışığından mahrum bırakılmış genç kızlar anneleriyle parka çıkacaklardır. Şiirde geçen ‘gün ışığından mahrum bırakılmış genç kızlar’ söylemi cahiliye dönemi Araplarının kız çocuklarına yaptıkları zulümleri hatırlatmaktadır. Hz. Muhammed geldikten ve İslam medeniyetini kurduktan sonra pek çok kötü gelenek gibi, bu gelenek de tarihe kavuşmuştur.

O gün gün ışığından mahrum
Mahrum bırakılmış genç kızlar
Anneleriyle parka çıkarlar
Anneleriyle anneleriyle anneleriyle (K.Ş.S, 1999: 107).

“Anne aile hayatının, daha şümullü bir ifade ile insanlık hayatının nirengi noktasıdır. Yaşamayı daha anlamlı kılan bir çizgi, bir motiftir.” (Karataş, 1998: 314) Anne hem çocuğu için bir koruyucudur hem de ailesi için. Çocuğunu büyütmesinin yanı sıra evin bütün sorumluluğu ondadır. ‘Taha’nın Kitabı’nın üçüncü bölümünde (Dipnotu-Evin Ölümü) annenin düşüşü, yok oluşu anlatılırken, bununla birlikte adeta evin direği düşmüştür. Anne her şeyi çekip çevirendir. O yoksa aile de yok olur. Ev adeta yıkılır.

“Evin Ölümü’nde çöküş anneyle başlar. Aileyi bir arada tutan, evi yaşatan anne düşmüştür. Topraktan koparılıp demire indirilen anne düşmüştür, ölmüştür. Anne’nin ölümü bir devletin başkentinin düşmesi gibidir. Başkent düşünce, nasıl toplumsal düzen bozulur, toplumu bir kargaşa alırsa, annenin ölümüyle de ‘ev’ o duruma düşmüştür. Artık evde hiçbir şey ve hiç kimse eskisi gibi değildir. İnsanları birbirlerine bağlayan bağ kopmuş, herkes bir yana dağılmış ve hatta herkes birbirlerine düşman olmuş, birbirini lanetler duruma gelmiştir.” (İpek, 2003: 178).

Ve anne ilkin düştü
 Anne indi demire
 Bir ağıt var çamaşır ipinde bile
 Artık kurşundan gölgeler baba ve kardeşler
 Durup suçluyorlar birbirlerini
 İlerlerken lanetliyor her biri kendisini
 Öldü anne ve mutfaklar kilitlendi
 Kilerler boşaltıldı farelerce
 Anne gitti evler döndü yazlık otellere
 Anne gitti ve sular buruştu testilerde
 Artık çamaşırlar yıkansa da hep kirlidir
 Herkes salonda toplansa da kimse evde değildir (T.K, 1998: 26).

Anne sadece çocuğunun değil, ailesinin tamamının koruyucusudur. Hatta daha geniş bir perspektiften bakıldığında anneler toplumların koruyucusudur.

III.1.4. Anneler, Bakıcıdır

Çocuklar büyüüp olgunlaşınca kadar annelerine bağımlıdırlar. Bu bağımlılık özellikle 0-6 yaş döneminde en üst düzeydedir. Anne çocuğun bakıcısıdır, bu dönemde neredeyse çocuğun bütün ihtiyaçlarını gören kişidir. Fakat annenin bakıcılığı, çocuğu için sadece çocukluk döneminde değil, bir ömür boyu devam eden bir süreçtir.

‘Ayinler’ kitabının Altıncı Ayin’inde anne diriliş içerisindeki dönüşümde önemli bir fonksiyona sahiptir. Çocuğunun bakıcısıdır. Çocuğu besleyendir.

Kızgın lavlar çağındadır artık ayin
Yandı rahibin zünnarı sarıldığı veli cübbesinde
Ve çocuk öz annesinin süt ve memesinde
Görmektedir gerçekleştiğini düşlerinin (A, 1998: 35).

“Süt emme imgesiyle şairin beslenme hayat bulma yani dirilme anlamını hissettirdiğini söyleyebiliriz.” (Sağlık, 2003: 231). Tabiatın değişim ve dönüşümüyle çocuk düşlediği âlemin gerçekleştiğini görür. Sezai Karakoç bir uygarlık şairidir. ‘Fecir Devleti’ şiirinde yeni bir dünyayı inşa ederken alev, kan ve gül içinde Şeyh Galib bir muştucu görevindedir. Kadın / anne de çocuğa akan bir şelaledir. Bu şelale dünya kayalıklarından cennete dökülür.

Ve Şeyh Galib, yeniden iş başında şafakta
Yenidünyanın ilk ustalarından
Benim dünyamın muştucularından
Alev duman kan ve gül içinde
Leylak, kadından düşen şafak
Ve kadın, anneden çocuğa akan
Bir şelale belki, dünya kayalıklarından
Ta... Cennete dökülecek (Z.A.S, 1999: 8).

Annenin dünya kayalıklarından çocuğa akan bir şelale oluşu ve bu şelalenin dünya kayalıklarına dökülüşü Hz. Muhammed’in: ‘Cennet anaların ayağının altındadır.’ hadisini hatırlatmaktadır. Ayrıca Şeyh Galib’in duman, kan ve gül içinde bir muştuculuk işlevini görmesi, şairin ‘ateş’ redifli şiirine gönderme yapmaktadır:

Gül ateş gülbün ateş gülşen ateş cûybar ateş
Semender-tıynetan-ı aşka bestir laleazar ateş (Pala, 2001: 134).

Şeyh Galib'in yukarıdaki mısraları Karakoç için ilham kaynağı olmuştur. Görüldüğü üzere şair yeni bir medeniyetin inşasında Şeyh Galib gibi geleneğin önde gelenlerinden faydalanırken; çocukların birinci öğretmeni olan annelere ve çocuklarına da önemli bir rol biçer.

III.1.5. Anneler Müşfiktir

Müşfik kelimesi 'şefkatli' anlamında kullanılan bir sözcüktür. "Şefkat, acıyarak, koruyarak sevme" (TDK, 2005: 1854) ve "acıyıp esirgeme, sakınma, esirgeyerek sevme" (Doğan, 2001: 1230) anlamlarında kullanılır. Şefkat sözcüğünün insana çağrıştırdığı ilk anlam ise; annenin çocuğuna karşı beslediği aşırı sevgidir.

'Ateş Dansı' kitabında geçen 'Ninni' şiirinde, anne çocuğunu uyutmaya çalışırken aynı zamanda çocuğuna bazı telkinlerde bulunur. Bu telkinlerde İslami referanslar ön plana çıkar. Anneyi bu kadar içten söyleten çocuğuna karşı beslediği şefkattir.

Sana Tanrı armağanı
Desem uyur musun yavrum
Geleceğin kahramanı
Desem uyur musun

Gözün göğün siyahından
Göğsün güneş kadehinden
Yüzüne nur saçmış Kur'an
Desem uyur musun yavrum (A.D, 1998: 27).

Görüldüğü üzere burada uyutulmaya çalışılan çocuk sıradan biri olmayıp güzelliğiyle ön plana çıkarılan geleceğin kahramanı bir çocuktur. Şunu da unutmamak gerekir ki her annenin gözünde kendi çocuğu olağanüstü özelliklere sahiptir. Burada karşımıza çıkan anne İslam inancını içselleştirmiş çocuğuna karşı derin sevgi besleyen mütevekkil bir kadındır.

Karakoç'un 'Körfez / Şahdamar / Sesler' şiir kitabında 3 tane rubai bulunur. Bunlardan sonuncusu anlatıcının vasiyeti gibidir adeta. Anlatıcı ölürken başucunda doktoru değil annesini görmek istemektedir. Annesinin şefkatini, sevgisini güzelliğini son anında görmek ve hissetmek ister.

Doktor istemem annem gelsin
Yataklar denize atılsın

Çocuklar çember çevirsin
Ölürken böyle istiyorum. (K.Ş.S, 1999: 126).

'Anneler ve Çocuklar' şiirinde annenin ölümünün çocuğu, çocuğun ölümünün de anneyi derinden etkilediği görülür. Bir anne için en kötü zaman çocuğunu kaybettiği an olsa gerektir. Bu durumu anlatmak ve anlamak için kelimeler kifayetsiz kalır. Bunu anlamak için anne olmak gerekir. Annenin çocuğuna karşı duyduğu sevgi ve şefkat aşktan çok ötededir. Aşkta kısmî de olsa bir karşılıklılık esastır. Yani karşılıklı bir menfaat esastır. Fakat şefkat bunun çok ötesindedir. Anne çocuğunu sever ve hiçbir karşılık beklemez. Çocuğu için gerekirse kendini ateşe atar. Çocuğu onun güneşidir. Şayet çocuğunu kaybederse güneşini kaybeder. Dolayısıyla dünya simsiyah görünür gözüne. Bir âmâ; yahut ne yapacağını bilmeyen bir mecnun gibi olur. Bir kaçış psikolojisi içine girer. Herkesten kaçır.

Çocuk öldü mü güneş
Simsiyah görünür gözüne
Elinde bir ip nereye
Bilmez bağlayacağını anne (K.Ş.S, 1999: 120).

Kaçır herkesten
Durmaz bir yerde
Anne ölünce çocuk
Çocuk ölünce anne (K.Ş.S, 1999: 120).

Anne sevgisi dünya sevgilerinin çok üstündedir. Zira genişliğinden daha zarif, daha latif, daha inceliklidir anne sevgisi. Genişliğin çocuğa yapamadığını anne yapar. Çünkü çocuğun ay'ı da güneşi de annesidir.

Bahçede uyuyan çocuğu
Yüzüne vuran
Kırpiklerini kınakına gibi yakan gün uyandıramaz da
Anne uyandırır babanın eşi uyandırır.(H.K.S, 1998: 43).

Anne ve çocuk birbirlerinin dünyasıdır. Biri ölünce diğeri de ölümle çırpınır. Bu çırpınış bir martının balık görürkenki haliyle, bir denizin gün batarkenki boğulmuş bir kuş gibi çırpınışına benzer.

Bir balık görünce nasıl çırpınırsa bir martı
Gün batınca nasıl çırpınırsa
Boğulmuş bir kuş gibi
Bir deniz
Çocuğu ölünce öyle çırpınır bir anne
Annesi ölünce bir çocuk öyle çırpınır.(H.K.S, 1998: 54).

Annelerin çocuklarına karşı hissettikleri derin ve kuvvetli sevgi şefkattir. Anneler için çocukları dünyanın en değerli varlıklarıdır. Kadınlar anne olduktan sonra her şeyin merkezinde çocuklarını görürler ve onlar için en iyisini düşünürler.

III.1.6. Anneler Merhametlidir

Merhamet sözcüğü: “Şefkat gösterme, acıma, birini esirgeme.” (Devellioğlu, 1995: 621) “Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma.” (TDK, 2005: 1373). “Başkalarının durumu karşısında duyulan şefkat hissi, acıma” (Doğan, 2001: 901) şekillerinde tanımlanır. Bu bağlamda ‘merhamet’ sözcüğünün, ‘şefkat ve acıma’ sözcükleriyle yakın anlam ilgisi olduğu

görülmektedir. Bu sebeple ‘Anneler Müşfiktir’ başlığı altında incelediğimiz bölümün aynı zamanda ‘merhamet’ temasıyla doğrudan ilintili olduğu söylenebilir.

Karakoç’un ‘Av Edebiyatı’ isimli uzun şiirini bir acıma anıtı olarak değerlendirebiliriz. Zira şair avcılarının tavırlarını anlamlandıramaz. Yaptıkları eylemin zulm olduğunu düşünür. Zira avcı ölüm için bulunur. Avını öldürür. Hâlbuki öldürülen ya anne-baba ya da çocuktur. Avlanan anne ise, çocuğu açıkta kalır. Şayet avlanan çocuk ise, annenin acısını hiçbir şey dindiremez. Aşağıdaki mısralar şairin anne ve çocuğa bakışını gözler önüne sererken avcıya öğüt vermesi bağlamında da dikkate değerdir.

Avcı tüfeğini yöneltmiş avcı vurma bu kuşu
 Bu rengi bozma bu düzeni değiştirme
 Bu altın tüyler kan görmesin
 Seni evde beklerken çocuklar
 Onun da yuvasında bekleyen yavruları var
 Tüfeğini yere çevir
 Bu ölüme ancak yer dayanır
 Bu ses göklere uygun ve ayarlı
 Üstünde kuş uçmayan ağaçları düşün. (K.Ş.S, 1999: 34).

‘Hızır’la Kırk Saat’in 22. bölümünde çocuğun hasta hali en çok anneyi telaşlandırır. Ne yapacağını bilmez anne. Telaşla bir şeyler yapmaya çalışır. Bu telaşın sebebi çaresizlik ve annedeki merhamettir.

O kardeşteki göz ağrısı
 Anne telaşı
 Çocuğa dönüp çaresiz duran
 Size dönüp bir umutla ışıyan (H.K.S, 1998: 53).

‘Köpük ’ şiirinde kadınlığın son merhalesinin annelik olduğu vurgulanır. Şairin anneye bakışı bir heykeltıraşın bakışına benzer. Bütün fazlalıklardan arındırılmış bir kadın portresinden oluşacak olan annedir. Bu anne bir acıma anıtıdır. Merhamet sahibidir.

Bir kadını al onu yont yont anne olsun
 Her kadın acıma anıtı bir anne olsun
 Çocuklara açılan mavi kırmızı pencere anne
 Sen bu şehrin sokaklarından geç pencerelerle
 Bir insanı al onu çöz çöz çocuk olsun. (K.Ş.S, 1999: 10)

Kan davaları ülkemizin gerçeklerinden biridir. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaygın olan kan davaları nice insanı canından ederken binlercesini de evinden ve yurdundan etmiştir. Karakoç, kan davaları sonucu eşlerini ve çocuklarını kaybeden kadınların, onlara karşı besledikleri aşırı merhametten dolayı, diğer çocuklarına, kan davalarının sürmesi noktasında telkinlerde bulunduğunu belirtir.

‘Gül Muştusu’ Sezai Karakoç’un çocukluğunun geçtiği şehri anlatır, burası Diyarbakır- Ergani’dır. Gül bolluğu vardır bu kentte. Gül suyu şifadır hastalara. Çocukluğunun geçtiği şehrin gelenek ve görenekleri ön plana çıkarılır. Kan davalarının ülkesidir bu yer. Anneler, çocuklarına intikam hissiyle ‘öldürülmüş babalarının kanlı giysilerini’ gösterirler. Şahdamarlarına bir aşı vurur gibi. Böyle büyütürler çocuklarını. Annelerin çocuklarına ve sevdiklerine karşı hissettikleri aşırı merhamet hissi, çocuklarına ve sevdiklerine zarar verenlere karşı büyük bir kin şeklinde tezahür eder. ‘Gül Muştusunun V. bölümünde’ bu durum şöyle anlatılır.

Şiddetli kan davalarının ülkesi
 Kadınlar büyütürler çocuklarını
 Bir aşı vurur gibi şah damarlarına
 Göstererek öldürülmüş babalarının
 Kanlı giysilerini (G.M, 1998: 81).

‘Gül Muştusu’nun XII. Bölümü’nde bir kan davası sonucundan öldürülen çocuğun ölümü üzerine annenin ağıtı yürekleri parçalar. Evladını kaybeden anne buna sebep olanlara beddua eder. Mekân yine şairin çocukluğunun geçtiği yer, Diyarbakır’dır.

Kahrolun oğulları
 Kara kışa batın
 Dağılsın yuvanız
 Fırtınada karınca yuvası gibi (G.M, 1998: 104).

Kadının çocuğunun henüz evlenmemiş olması yaş itibariyle küçük olduğunun göstergesidir. Bu durum kadının acısını arttırmakta, bedduasını şiddetlendirmektedir.

Üşüsün karıncalar etinize
 Oğlum muratsız gitti
 Sizi Fırat götürsün
 Oğlum muratsız gitti (G.M, 1998: 104).

Oğlu ölen anne acısıyla baş başa kalırken, ölen çocuklarının öcünü almak için diğer çocuklarına telkinlerde bulunur.

Oğul almazsan öcünü
 Öcünü kardeşinin
 Sütümü helal etmem
 Emdiğin haram olsun (G.M, 1998: 104).

Evlat, annenin bir parçasıdır. Ciğeridir. Ciğeri koparılan, ciğeri yanan bir anne bu acıyla ölmek ister. Bu sefer bedduayı başkasına değil anne kendisine yöneltir.

Allah nasıl verdinse
 Öyle al canımı
 Ciğeri sökülmüş ana
 Ölmeyip de yaşar mı (G.M, 1998:105).

Çocuğunu kaybeden annenin psikolojisiyle beraber tabiatı algılayışı da bozulur. Artık gün kara, su acıdır. Yeşil ağaç adeta köz olmuş, her şey yanmıştır. İfritler annenin aklını yemiş, anne mecnun olmuştur. Yüreği kopmuş ciğeri ezilmiş anne ne yapacağını bilememektedir.

Artık gün kara su acı
 Yeşil ağaç köz olmuş
 Aklımı yemiş ifritler
 Yüreğim kopmuş ciğerim ezilmiş (G.M, 1998: 105).

Merhamet hissi hem toplumlar hem de bireyler için oldukça önemlidir. “Kişiliğin bütünlüğü, merhamet ve hoşgörüye bağlı olurken, toplumların birlik ve bütünlüğü de aynı ölçütlere bağlıdır.” (Mehmedoğlu, 2005: 128). Merhamet sözcüğü, şefkat gösterme, acıma, anlamlarında kullanılır. Hiç şüphesiz merhamet, şefkat ve acıma sözcükleri en fazla annelerle anlam kazanır. Fakat dünyanın en merhametli varlıklarından olan anneler, kendi çocuklarına ve sevdiklerine zarar verenlere karşı yine kendi çocuklarına ve sevdiklerine karşı hissettikleri merhametten dolayı kin duyabilirler.

III.1.7. Anneler Bilgili ve Büyük Öğretmenlerdir

“Bir anne- babanın temel görevi; fiziksel psikolojik ve zihinsel yönden sağlıklı bir çocuk yetiştirmektir. Ayrıca içinde yaşadığı toplumun kültürel değerlerini ve kurallarını bebeğe aktararak, ilerde içinde yaşayacağı toplumla uyumlu sosyal ilişkiler geliştirmesinin yollarını öğretmektir.” (Şendil, Balkan,2005: 68). Karakoç’un gerek kendi çocukluğunu gerekse genel olarak çocuğu anlattığı pek çok mısırada anne öğretici olarak ön plana çıkar.

Karakoç’un hayatında en fazla iz bırakan şahsiyetlerin başında kimler gelir gibi bir sorunun yanıtını almak için ‘Çocukluğumuz’ şiiri başlı başına kâfidir. Şiirin ilk üç beytinin ilk kelimeleri ‘annem’dir. Anne burada daha çok öğreticilik görevinde görülür. Çocuğuna iyi telkinler veren bir öğretmen gibidir. Anne önce Allah’ı öğretmiştir çocuğuna. Allah’ın insanlara şahdamarından daha yakın olduğunu öğretmiştir.

Annemin bana öğrettiği ilk kelime
 Allah, şah damarımdan yakın bana benim içimde (Z.A.S, 1999: 32).

Annenin öğrettiği bu ilk bilgiler İslami bilgilerdir, Allah'ın insanlara şah damarından yakın oluşu insana Kaf Suresi'ndeki hitabı hatırlatır: “ Andolsun, insanı Biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz ve Biz ona şah damarından daha yakınız.” (Kaf, 16).

Şiirin ikinci beytinde annenin bu defa Hz. Muhammed'i çocuğuna tanıttığını görürüz. Annenin öğreticiliği bir çocuğun seviyesine inilerek yaptığı bir tanıtımadır. Yani anne burada iyi bir pedagog görünümündedir. Zira anne gülü tanıtmıştır çocuğuna, sonra gülün sonsuz iyilik güneşinin (Hz. Muhammed) teri olduğunu anlatmıştır. Çocuk gülü severken Peygamber'i, Peygamber'i severken gülü sevmiştir.

Annem bana gülü şöyle öğretti

Gül, Onun, o sonsuz iyilik güneşinin teriydi. (Z.A.S, 1999: 32).

'Çocuklumuz' şiirinin üçüncü beytinde annenin ağlarken bile çocuğuna bir şeyleri öğrettiği müşahede edilir. Ağlarken bile Yunus'u dilinden düşürmeyen bir anne vardır. Annenin dilinden düşürmediği Yunus Emre ilahileridir. Yunus Emre, İslamiyet'in yayılmasında büyük emeği geçen Anadolu erenlerindendir. O'nun öğretileri İslami öğretilerdir.

Annem gizli gizli ağlardı dilinde Yunus

Ağaçlar ağlardı, gök koyulaşırdı, Güneş ve ay mahpus (Z.A.S, 1999: 32).

Karakoç'un İslami bir kimliğe bürünmesinde annesi kadar babasının da rolü vardır. “Kış geceleri evden eve dolaşan gazavatname, Siyer-i Nebi gibi kitapları babası ahenkle okur, onlar da dinlerler. Ya da Muhammediye, Ahmediye, Battal Gazi kitapları...” (Sert, 2003: 327).

Çocuğun ilk öğretmeni annesidir. Pek çok şeyi ondan öğrenir çocuk. Model olarak onu seçer kendine. Aldatılmamayı, düşmemeyi, gezmeyi, kötülülerden korunmayı, umudu, iyiliği sevgiyi, sadakati, doğruluğu, sükûneti, mutluluğu ve daha pek çok şeyi ondan öğrenir. Aşağıdaki şiir, Karakoç'un annesinden ne tür bilgiler

edindiğini bizzat birinci ağızdan anlatan bir şiir parçasıdır. Annesi ona hem dini bilgileri hem de yaşamda kendisine faydalı olabilecek pek çok şeyi öğreten biridir.

Çocukluğumda öğretmişti annem
Aldanışı aşmayı
Köprüden düşmemeyi
Saçaklarda kolaylıkla gezmeyi
Yılan zehirini
Çatlamamış dudaklarla emmeyi
Soygunda soyulmamayı
Uçaktan düşülse de ölmeyi
Büyüyü fark etmeyi bayındır bilgilerden
Bir kelimeyle
Ulu bir kelimeyle
Yüce bir isimle (H.K.S, 1998: 74–75).

‘Ötesini Söyleyemeyeceğim’ şiirinde ahlaksız bir kadından bahseden annenin çocuğuna öğüdü vardır. Bu öğüt onun her şeyi konuşmaması üzerinedir. Burada öğüt veren anne ‘Şarklı’dır. O edep ve hayâ timsalidir. Öyle ki Batılıların ahlaksızlığını dile getirmekten bile imtina eder:

Annem böyle konuşmak ayıptır dedi
Annem o kadına şeytan diyor (K.Ş.S, 1999: 63).

‘Gök Gürültüsü’ adlı şiirde, çocuk gök gürültüsünün sesinden ne olduğunu merak eder. Sorgulayıcı bir tavır takınır. Anne burada da öğretici bir konumdadır. Çocuğun muhatabıdır.

Ve çocuk der anne bağırın
Hayvanın adı ne
Cevapsız bir sorudur bu
Ama çocuk bir boğa gibi düşünür onu (K.Ş.S, 1999: 39).

Kadınlar anne olduktan sonra kemale erer, olgunlaşırlar. Çünkü çocuk yetiştirmek onlara pek çok şeyi öğretir. Dahası yaşamları boyunca pek çok tarihî olaya şahit olan anneler, hem pek çok tarihî hadiseyi öğrenir hem de içinde yaşadıkları toplumun örf, adet, gelenek ve görenekleriyle bütünleşerek bilgilenirler. Karakoç'un çocukluğu döneminde yaşayan yaşlı kadınlar, Türkiye'nin kuruluş yıllarını görmüştür. Bu yıllar Kurtuluş Savaşı'nın yaşandığı yıllardır. Bu kadınlar I. Dünya Savaşı'nın dehşetini ve sefaletini bizzat yaşamışlardır. Bu dönem tarihin yeniden yazıldığı yıllardır. Bundan dolayı, bu dönemi yaşayan kadınların konuşmaları bile tarihtir. Onlar bilgilidir; irfan sahibidir. Onlar, bugün bizim tarih kitaplarından öğrendiğimiz olayların yaşandığı yılların canlı tanıklarıdır.

Ah yüzü kurumuş bir bağın çalı çırpısına dönmüş
Yaşlı kadınlar korosu
Sessiz bir yası yüzleriyle okuyanlar
Bir cihan savaşını matem tülbindinde damıtanlar
Benim kadınlarım
Konuşmaları bile bir tarih olan (G.M, 1998: 73- 74).

'Hızır ile Kırk Saat'in 20. bölümünde anlatıcı Hızır'dır. Gebelerin hamileyken Hızır'ı yanlış bildiği, doğumlarda ise kanaatlerinin değiştiği anlatılır. Ayrıca anneler diğer insanların görmediğini görebilirler. Burada Anadolu kadınının irfan ehli oluşu ön plana çıkarılırken, yine Anadolu kadınının düşüncesinde, zor durumda kalanlara yardım eden 'Hızır' motifi ön plana çıkarılır.

Gebeler bizi yalan yanlış sezerler
Doğumlarda aydınlıkça bilirler
Çocuğun çevresindeki ışık
Ki onu yalnız anneler görürler.
O ışık bizdendir onu bilirler. (H.K.S, 1998: 46).

Anneler irfan ehlidir. Şefkat, merhamet gibi duygularla mükemmelleşen anneler, çocukları için önemli modellerdir. Çocukların anneye bağlılığı sadece çocukluk döneminde değil, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu nedenle toplumların geleceği

ideal annelerin yetiştireceği ideal çocuklarla şekillenecektir. Bunlar diriliş neslini oluşturacaklardır.

III.1.8. Ana Rehberler

Çocuklar, yaşamları boyunca arkadaşlarından, öğretmenlerinden, çevrelerinden pek çok şey öğrenirler; fakat onların asıl yol göstericileri anneleridir. Anneler çocuklarına yaşamlarının her aşamasında rehberlik yaparlar.

‘Esir Kentten Özülkeye’ şiirinin birinci bölümünde Karakoç’un çocukluğunu geçirdiği kasabadan bahsedilir. Burası güllerin kasabasıdır. Bu gül mekânda şair için iki model ve rehber vardır. Biri annesi, diğeri güldür. Şair, anne ve gül aynalarından bakarken kendini bulur. Anne tek başına bir aynadır şair için. Anne insanın eksikliklerini gösteren bir yol göstericidir.

Çocukluğum güllerin kasabasıydı sanki
Baharda anne ve gül çifte aynaydı sana (Z.A.S, 1999: 58).

‘Fırtına’ şiirinin 2. bölümünde her şeyi değiştiren fırtına analardan adeta el almakta ve analara benzetilmektedir. Unutulmamalıdır ki bir insanın kişiliğinin oluşmasında aile ve çevrenin büyük bir katkısı vardır. Yine aile içerisinde de çocuğu en fazla etkileyen annedir. Bir çocuğun kişiliğinin oluşmasında anne bir fırtına gibidir. Çocuğa istediği gibi şekil verebilir. İyi ya da kötü.

Develeri ata ve atı yılana
Çeviren bir fırtına
Bütün canlılar yılana dönüp
Fırtınanın özü olup aktılar
Tozları ki gözlerimizdi
Islığı sesimiz çılgığımız
Doğura doğura gidiyordu fırtına
Analardan aldığı büyük analıklarla.(K.Ş.S, 1999: 23).

‘Sesler’ şiirinde, kadınlar, çocukların ayaklarını boyayan altın saçlı yaratıklar olarak gösterilir. Şair anlatmak istediğini üstü kapalı sembollerle sunmuştur. ‘Çocukların ayaklarını boyamak’ onlara yön vermek, rehberlik yapmak anlamındadır.

Çocukların ayağını boyayan kadınları
Geçtim bir bir bakarak yüzlerine

Altından saçlarına
Bir deniz günle karışık değiştiriyordu renklerini (K.Ş.S, 1999: 27).

Anneler yaşamları boyunca edindikleri bilgi ve tecrübeyi çocuklarıyla paylaşırlar. Onlar güngörmüş insanlardır. Çocuklarının dünyanın en iyisi olmasını isterler. Onları tehlikelerden korumak, bilgilendirmek, uyarmak için yaşam boyu öğütler verirler. ‘Leyla ve Mecnun’ hikâyesinde ‘Annesinin Mecnun’un Ağzını Arayışı’ bölümünde, annenin çocuğunun ağzını ararken ona öğüt verdiği görülmektedir.

Annesi bir gün Mecnun’u az çok iyi bir halde buldu
Oğlum, dedi biliyor musun artık vakit geldi
Evlenmek bir adettir, insanlık âdeti
Hele biz göçebelerde zaruretin zarureti
Bir an önce eş seçmek gerek
Ben düşünüyorum ki artık evlenmelisin (L.M, 1997: 33).

Anne çocuğunun bütün dertlerine, sıkıntılarına ortak olmak ister. Fakat ‘Leyla ve Mecnun’ hikâyesinde olduğu gibi çocuklar genelde sorunlarını ailelerinden gizlerler.

Kim gönlüne yakındır söyle saklama anandan
Fakat ne yaptıysa laf alamadı ağzından Mecnun’un (L.M, 1997: 33).

‘Leyla ve Mecnun’ hikâyesinde Mecnun’un annesi mükemmel bir rehber olarak karşımıza çıkar: “Mecnun’un annesi kişiliğinde eksiksiz bir Anadolu kadını görüntüsü çizmiştir. Oğlunun derdine ortak olmak isteyişi, onun evlenme konusundaki niyeti ve evleneceği kızı öğrenmedeki tutumu, bugün hala devam eden bir anlayışla evlenerek

çoğalmayı bir güç vesilesi görmesi, annelik duyarlığı, merhameti ve bütün bunların ötesinde kadınca sezgisiyle, sanki yüzyıllar önce yaşanmış bir aşk hikâyesindeki kahramanın annesinden değil de günümüzde pek çok örneği ile karşılaşabileceğimiz bir Anadolu kadınından söz edilmektedir. Metnin pek çok yerinde görülmesi imkân dâhilinde olan bu durumu, Karakoç' un duyarlılığının yaşadığı toplum ve toprağın kültüründen beslenmesinin bir göstergesi oluşuyla açıklamak ve onun adına olumlu bir tutum saymak gerekir.” (Kaplan, 2003: 245- 246).

Dirilişin gerçekleşmesi için, öncü annelere ihtiyaç vardır. Karanlığı dağıtacak önemli bir unsurdur anne. Hz. Meryem'in öncülüğü ve bilginliği bir 'diriliş'i doğurmuştur. Karakoç'un şiirinde de anne bilginidir, savaşçıdır. Sisleri dağıtan, çanların alacakaranlığından çıkaran, toprak karabasanından, ölüm kasabasından çıkarandır. Hâsılı öncüdür. Diriliş eridir.

Saçılır göğümüze
Savaşçı bilgin anne
Çıkarız bir bir bir sisten
Çanlar alacakaranlığından
Toprak karabasanından
Ölüm kasabasından
Gün doğuşuna
Sabah çağrısına
Diriliş pazarına
Gül şarabının
Atları yerinden sıçratan
Coşkunluğu sarhoşluğuyla (G.M, 1998: 93).

‘Alınyazısı Saati’nde hâlihazırdaki durum kötüdür. Bu kötümser tabloya rağmen şair ümitsiz değildir. Diriliş yeniden gerçekleşecek, ‘kan seli olarak değil, gül halinde’. Dirilişin öncüsü anneler olacak, diriliş erleri olan çocuklar yetiştireceklerdir.

Bitti sanılan bu yerde
 Yeniden başlayacak
 İndi sanılan bu perde
 Yeniden açılacak
 Onların istediği gibi değil
 Kaderin istediği biçimde
 Kan seli olarak değil
 Gül sağanağı halinde
 Ve yeniden
 O anneler o sevgililer
 Ve o aydın o yiğit çocuklarını getirecekler
 Senin kurşunla yaralanmış
 Kana batmış gözlerini
 Ruhlarından akan
 Ak ve billur
 Bir kevserle yıkayacaklar
 Gök gök olacak
 Yer yer olacak
 Ve yeniden başlayacak maceramız
 Dünya ve ahiret hayatımız (A.S, 1998: 31).

Aydınlık yarınlar aydın bireylerle gelecektir. Parlak ve aydın bir nesil bilgili, kültürlü, şuurdu annelerin öncülüğü ve rehberliğiyle gerçekleşecektir.

III.1.9. Anneler Çalışandır/ Çalışkandır

Annelik denilince aklımıza öncelikli olarak annenin çocuğuna yaptığı bakıcılık görevi gelir. Fakat annenin çocuğuna bakmak dışında yaptığı pek çok iş vardır. Anneler evlerinin bütün işlerini çekip çeviren birer kahramandırlar.

‘Gül Muştusu’nda Karakoç doğduğu ve çocukluğunun geçtiği yerdeki kadınların ev işleriyle meşguliyetini kaleme alır. Güneşe konulan nişasta, domates suyu ve ipe

dizili biber, tarhana ve bulgur yazın hazırlanıp kışın tüketilen ürünlerdir. Ateşler yakılır dutlar kurutulur. Evin kilerine kiraz ve vişne biriktirilir. Bütün bunlar dudaklarında gül türküleri olan kadınların elinden çıkar. Onlar ev işlerini yapan sanatkârlardır.

Kuşlar dolmuş bahçemize
 Konmuş nişasta güneşe
 Domates suyu ve ipe dizili biber
 Tarhana ve bulgur
 Evin kışı yazda hazırlanır
 Kazanlar kaynar
 Ateşler yakılır
 Dut kurutulur
 Tesbih taneleri gibi kiraz ve vişne
 Biriktirilir evin kilerine
 Yaz bir yay gibi gerilir yılın üstüne
 Kış sıkıştırılır
 Düşünceden başlayarak
 Ellerin emeğiyle
 Bütün bunlar kadınların sanatı
 Ve dudaklarında gül türküleri (G.M, 1998: 100).

‘Taha’nın Kitabı’nda, ‘Taha’nın Ateş Üstünde Konuşması’ bölümünde Taha çocukluğunda öğrendiklerini anlatırken; annesinin kova kova su taşımasından, gülleri sulamasından, askerlerin ardından su serpmesinden çamaşır yıkamasından bahseder. Taha’nın annesi ev işlerini yapan tipik bir Anadolu kadını olarak resmedilir:

Ben yeşil bir yağmur gördüm
 Annemin kova kova taşıdığı çeşmelerden
 Çamaşır yıkadığı en küçük gülleri suladığı
 Askerlerin ardından serptiği (TK, 1998: 50).

Samanyolu, Karakoç'ta hep müspet yankı bulur. 'Taha'nın Kitabı'nda 'Samanyolu Destanı' kısmında Doğu çocuklarından bahsedilirken, kadınların çalıştıkları (badem kırdıkları) görülür.

Güldür çığ gibi yağın samanyollarından
Uyanır uyanmaz güneşe saldıran doğu çocuklarına
Güzün badem kıra kıra erişir kadınlar ona (T.K, 1998: 12).

Anadolu kadını sabahın erken saatlerinde kalkar ve işini yapar. Gün boyunca çalışır. 'Hızır ile Kırk Saat'ın 31. bölümünde akşamın sütünü sağıp dam kıyılarına toplanan kadınlar tasvir edilir.

Akşam sütünü sağıp kadınlar
Alçak bir dam kıyısına toplandılar.(H.K.S, 1998: 80).

Anneler sadece çocuklarının bakıcılığını yapan bireyler değildir, onlar evlerinin bütün işlerini çekip çeviren fedakâr kahramanlardır, aile kurumunun ayakta kalmasını sağlayan toplumun temel taşlarıdır.

III.1.10. Anneler Özlenendir/ Özlem Duyulandır

İnsanlar geçmişleriyle var olur. Geçmişte yaşanan güzel günlere özlem duyulur. Hele bir de zaman içinde insanlar çok sevdiği anne baba gibi değerli varlıklarını kaybetmişse geçmişe duyulan özlem katlanarak artar. 1957 yılında annesinin ölümü Karakoç'u derinden etkilemiştir. Sonraki dönemlerde bu durum şiirlerinde özlenen/özlem duyulan temasıyla yer bulur.

'Sonbahar' şiirinin I. bölümünde Karakoç'un yıllar geçmesine, annesi vefat etmesine rağmen annesini hayallerinde hiç ölmemiş gibi yaşattığı görülmektedir. Burada şairi üzen iki unsur vardır: birincisi; sevgilinin gidişi, ikincisi; annenin ölümü. Şair yıllar geçmesine rağmen çocuk psikolojisi ile hareket etmektedir.

Sanki yıllar önce
 Koyup gitmemiş sevgili
 Annem hiç ölmemiş gibi
 Günden öç alır geceler (Z.A.S, 1999: 35).

‘Tören’ şiirinde şairin alışılmadık bağdaştırmalarla yine geçmişe sığındığı görülmektedir. ‘Eski dağ kentine dedelerin ses kınası saçıldığında’ şairin gözkapağında ısıldayan çocuk-anne monoloğudur. Monolog iç konuşma şeklinde gerçekleşir. Şair hayallere sığınarak kendi çocukluğunu ve annesini anımsar. Annenin özlenen oluşu şairi çocukluk günlerine götürür.

Isıldayan ne bir göz kapağında
 Çocuk anne monoloğu mu
 Ses kınası saçıldığında
 Eski dağ kentine dedelerin (Z.A.S, 1999: 44).

‘Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine’ şiirinin merkezinde İstanbul vardır. İstanbul bir medeniyet şehridir, güzeldir, mükemmeldir; türedi uygarlıkların baş şehirlerinden farklıdır. Şair, özlenen annenin boşluğunu adeta İstanbul’la doldurmaktadır. Bir anne gibi ufukları dolduran şehir çocukları gülle-anne arasında barındırmaktadır. Bu durum şairin annesine ve çocukluğuna özleminin ifadesidir.

Ey bitmeyen kalbimin Samanyolu destanı
 Sen bir anne gibi tuttun ufukları
 Ve çocuklar gülle anne arasında
 Seninle günler arasında
 Tuhaf bir ışık bulup eridiler
 Çocuklar dağ hücrelerinde eridiler
 Aramızdaki sırra (Z.A.S, 1999: 52).

Abdurrahim Karadeniz ‘Zamana Adanmış Sözlerin Minyatür ve Ebruli Bakış Açısı’ adlı makalesinde yukarıdaki mısraları şöyle anlatır: “Bu dizeler, çocukları/geleceği etkileyen anne; çocukları/geleceği belirleyen uygarlığımız ve

çocukları/geleceği belirleyen Hz. Peygamber ve onun mağaradan başlayan mesajına bir gönderme olmak üzere üç değişik anlam katmanına açılıyor.” (Karadeniz, 1999: 204)

‘Deniz’ şiirinde denize bakan anlatıcı annesinin, uzakta yaşayan annesinin gözlerini görmeye çalışır. Çıkılan mekân balkondur. Balkondan denize bakılarak özlenen anneyle bir nevi hasret giderilir. Burada gerçekleştirilen eylem reel değil, hayalidir. Yapılan eylem bireysel de değildir. ‘Çıkarız’ ifadesinde de görüldüğü üzere ‘biz’ çerçevesinden yapılan bir eylemdir.

Balkona çıkarız geceleri
Denize bakarız uzun uzun
Görmek için gözlerini
Ta uzakta yaşayan annemizin (K.Ş.S, 1999: 115).

İnsanlar geçmişte yaşadıkları güzel günlere, geçmişte kaybettiklerine özlem duyarlar. Karakoç’un yaşamında önemli bir yer tutan anne ve babasının vefatı, şairde derin bir üzüntüye sebep olmuştur. Bu bağlamda Karakoç’un şiirlerinde, geçmişin güzel günlerine özlem dile getirilir.

III.1.11. Özlenen Gelecek Annelerle Gelecek

Anneler gelecek neslin kurucularıdır. Gelecek nesli onlar yetiştirirler. Annelerin çocuk eğitimi mükemmelleştikçe ve ideal halini aldıkça çocuklar mükemmelleşecek bu paralelde güzel bir gelecek kurulacaktır.

Sezai Karakoç, özlenen geleceğin ideal annelerin yetiştireceği ideal çocuklarla gerçekleşeceğine inanır. ‘Özlenen gelecek’ şairin ‘diriliş felsefesi’ çerçevesinde geliştirdiği bir temadır. Karakoç her alanda dirilişi arayan şairdir. Dirilişi örfte, kültürde, medeniyette, eğitimde, dinde ve pek çok alanda arzular. Anneler geleceğin sahibi olan çocukların yetiştiricileridir. Karakoç’un idealize ettiği özlenen geleceğin kurulması için kendini pek çok alanda iyi yetiştirmiş mükemmel annelere ihtiyaç vardır. Mükemmel anneler mükemmel çocuklar yetiştirecek, böylece diriliş gerçekleşecektir.

Karakoç'un annesinin vefatı şairde iç kırılmalara sebebiyet vermiştir. Özlenen geleceğin inşasında anne birinci derecede etkilidir. Annenin dirilişi her şeyin yeniden dirilişidir aslında.

Annedir bu gelen ufuklardan
Öldükten sonra gelen anne
Sanki sizi tam o sırada doğurmakta
Sanki tam şimdi doğmaktasınız Eyyub Sultanda (TK, 1998: 42).

Annenin gelişiyile birlikte çocuk da yeniden doğmaktadır. 'Taha'nın Kitabı'nda yeniden doğan Taha gibi. Bu yeniden dirilişte mekân Eyyub Sultan'dır. Şairin seçtiği mekân manevi değeri yüksek bir yerdir. Çünkü Eyyub Sultan'ın İslamın yayılmasında ve dirilişinde büyük katkısı olmuştur.

Sanki tam şimdi Taha
Bir kere daha doğmakta
Yeniden bir kere daha doğmakta
Eyyub Sultanda Eyyub Sultanda (TK, 1998: 43).

'Taha'nın Kitabı'nda ölümden sonra annenin dirilişini arzulama şairin özlenen gelecekte kurmak istediği bütünlük içinde anneye misyon biçmesinden kaynaklanır. Çünkü çocukların aldıkları ilk eğitim anne kucağıdır.

Artık anne yeni bir anne getirme dileği
Baba yeni bir baba örmenin örnek heykeli (TK, 1998: 31).

Hız. Muhammed'in en büyük mucizelerinden biri de 'şakk-ı kamer' mucizesidir. 'Hızır ile Kırk Saat'in 31. Bölümünde Hız. Peygamber'in ay'ı bölmesine telmih yapılır. Ay bölününce yeni bir medeniyet kurulacaktır. Bu yeni kurulan medeniyette kız çocukları ve anneler çok değerli varlıklar olacaktır. Artık kız çocukları toprağa diri diri gömülmeyecek, kadınlara; hem anne, hem kardeş hem de çocuk denecektir. Çünkü 'şakk-ı kamer' mucizesi gerçekleştiğinde insanlar Hız. Muhammed'e iman edeceklerdir.

Böl ayı yıkalım ayın ve evin içindeki yapıları
 Atalardan miras biçimleri
 Tazeleyelim beyaz badanayı
 Döndürelim üzümü üzüm sınırına
 Kanı kan sınırına
 Anne diyelim kardeş diyelim çocuk diyelim kadınlara
 Sıfır yüzdesinde tutalım faizi
 Gömmeyelim toprağa
 Varlığından utandığımız kızı (H.K.S, 1998: 82).

Ayın bölünmesiyle hayat yeniden başlayacaktır. Adeta diriliş gerçekleşecektir.
 Anneler gerekli kıymeti alacaktır.

Durmuş meme
 Pörsük anne
 Ayın parçalanışındaki
 Sıcaklıkla
 Döner ilk iş gününe (H.K.S, 1998: 86).

‘Fecir Devleti’ yeni bir medeniyeti inşa etmenin şiiridir. Bu medeniyet inşa edilirken bazı sıkıntılı dönemler, sancılı anlar, çileli günler geçirilecektir. Çocuklarına güzel bir gelecek sunmak için bu sıkıntıları çekecek kişiler anne babalardır.

Hayatları bir ölümce yağma edilmiş
 Anne ve babaların çilesinden
 Çalınmış miraslarının içinden
 Örselenmiş kefenlerinin içinden
 Geliyorlar ustalar çıraklar
 Şafak işçileri
 İkinci mimarları (Z.A.S,1999: 12).

Gelecek annelerin ve onların yetiştirdiği çocuklarıdır. Fakat güzel bir gelecek için çile çekmek gerekir. Çocuk yetiştirmek başlı başına bir çiledir. Karakoç'un istediği yetiştirilen her çocuğun anneleri tarafından bir 'diriliş eri' olarak yetiştirilmesidir.

III.1.12. Anneler/ Kadınlar Mükemmeldir

Anneler mükemmeldir. Kadınlar anne olduktan sonra mükemmelleşirler. Kadınlarda bulunan merhamet, şefkat, sabır, nezaket... gibi özellikler anne olduktan sonra en üst merhaleye ulaşır, bu da onları mükemmelleştirir. Karakoç'un şiirinde anneler/ kadınlar; güzellikleri, tecrübe sahibi oluşları, sabır kahramanı olmaları, masumlukları, sezgici oluşları, cesaretleri ve korkularıyla, utangaç tavırlarıyla mükemmel bir tablo gibi dururlar.

'Yoktur Gölgesi Türkiyede' adlı şiirde kadın/ anne yaptığı işler yönüyle anlatılır; gün doğmadan uyanan, gün boyu çalışan, fakir kadınlara acıyan biridir; nezaketlidir. Bir tek gönül kırmaktan çekinir. Dürüstlüğüyle, çalışkanlığıyla, nezaketiyle karşımıza çıkarılan tipik bir Anadolu kadınıdır. İdealize edilmiş bir Anadolu kadını. 'Yoktur Gölgesi Türkiyede' şiiri Karakoç'un annesini kaybettiği dönemlerde ve bu hassasiyetle yazılmıştır.

"Annesini şu cümlelerle anlatıyor Sezai Karakoç: Annemi anlatmamsa hemen hemen imkânsız. Herkes annesini sever ve onu azizleştirir. Her anne de anne olmak bakımından bu azizleştirilmeye layıktır.(...) Annem hiç kimseyi kırmayan, kimseye kötü söz söylemeyen, kimsenin aleyhinde konuşmayan, asla dedikodu yapmayan, son derece zeki olduğu halde, bu tarafını hiç belli etmeyen, duyarlı, saf bir din heyecanını sürekli olarak içinde yaşayan, duygularını hiç dışa vurmayan, gülümseyerek karşılayan, (...) sonsuz hoşgörülü, bir şey yiyip yemediği belli olmayan, oruçlu günüyle oruçsuz günü hemen hemen aynı, (...) Yunus Emre'nin ilahilerindeki saflıkla dolu kadındı." (Eren, 2003: 280)

Sabahları gün doğmadan uyanır

Dilini yutacak olur içi kanlanır

Gün boyu çalışır aydınlanır
Kederini anlarsanız size ne mutlu

Acır fakir çalışır kadınlara
Titrer bir gönül kıracak diye hanım dizi (K.Ş.S, 1999: 83).

Şiirde tanıtılan kadın bir meçhul Meryem'dir. Mermerden değildir; ama kutludur. Zarif ve güzeldir. Gözleri etkileyicidir, eritir insanı adeta. Görür gibi uyur, konuşur gibi susar, ağlar gibi güler. Mükemmeldir. Hem güzelliğiyle hem de davranışlarıyla büyüleyicidir.

İncedir billurdandır yoktur gölgesi Türkiye'de
Bir meçhul Meryem mermerden değil ama kutlu
Gözlerine baksanız erirsiniz kar gibi
Elinizi sallarsanız rüzgârından sallanır
Bir geyik olur sizi arar melül ve bakır
Görür gibi uyur konuşur gibi susar güler gibi ağlar (K.Ş.S, 1999: 83).

Bir çocuk için dünyadaki en güzel varlık annesidir. Karakoç'un şiirlerinde kadın/ anne estetik özellikleriyle de ön plana çıkarılır. Şair, 'Gül Muştusu' adlı şiirinde güllerden kurulu bir medeniyet tasavvur eder. Bu medeniyetin dört başı güllerle mamurdur. Kubbesi gül yaprağından, çatısı gülfidanındandır. Aşk sanatı gül şurubundandır. Bu mükemmel tabloyu bütünleyen annenin gülden kokusu ve güzelliğidir.

Gül yaprağından kubbe
Gülfidanından çatı
Gül kokusundan anne
Gül şurubundan aşk sanatıdır (G.M, 1998: 90).

Karakoç'un 'Aşk ve Çileler' şiiri şairin sevdiğinden yola çıkarak kadını estetik öğelerle tanımlamasıyla genelleşir. Eller ve parmaklar bir kadını kadın yapan unsurlar olarak (estetik) ön plana çıkarılır.

Ellerin, ellerin ve parmakların
 Bir narçiçeğini eziyor gibi
 Ellerinden belli olur kadın
 Denizin dibinde geziyor gibi
 Ellerin, ellerin ve parmakların. (M.R, 1999: 22).

Anneler güngörmüş insanlardır. Yaşamları boyunca tecrübe kazanırlar. Tarihî hadiseler, savaşlar, felaketler, afetler insanlara pek çok şey öğretir. Anneler de acısı tatlısıyla bir hayat yaşayıp bir tecrübe edinirler. 'Gül Muştusu' Karakoç'un doğduğu yeri, Diyarbakır- Ergani'yi, anlatan bir şiir kitabıdır. Burada yaşayan yaşlı kadınlar tam bir tecrübe abidesidirler. Onlar pek çok şeyi görmüş hayatı acısıyla tatlısıyla yaşamışlardır. Hayat yüzlerine aksetmiştir. Cihan Savaşı'nı görüp matem tutan bu kadınların konuşmaları bile bir tarihtir. Yeni nesil onların konuşmalarından, yüzlerinden bile pek çok şey öğrenirler. Hâsılı insanlar geçmişlerini onlarla bilir, geleceklerine onlara göre yön verirler.

Ah yüzü kurumuş bir bağıın çalı çırpısına dönmüş
 Yaşlı kadınlar korusu
 Sessiz bir yası yüzleriyle okuyanlar
 Bir cihan savaşını matem tülbindinde damıtanlar
 Benim kadınlarım
 Konuşmaları bile bir tarih olan (G.M, 1998: 73-74).

İnsanlar, yaşamları boyunca pek çok sıkıntıyla karşılaşır. Çoğunlukla da yaşanan bu sıkıntılara karşı isyan ederler; fakat yapılması gereken isyan değil, sabırdır. Sezai Karakoç 1933 yılı Ergani doğumludur. O'nun çocukluğunu idrak ettiği yıllarda yaşayan yaşlı kadınlar çok zor günlerden geçmişlerdir. Kurtuluş Savaşı'nı bizzat yaşamışlardır. I. Dünya Savaşında yaşanan acılarla yoğrulmuşlar, bütün bunlara sabretmişlerdir. Şairin deyişiyle bir cihan savaşını matem tülbindinde damıtmışlardır.

‘Pişmanlık ve Çileler’ şiirinde de anne sabır iletisiyle karşımıza çıkar. Zaman geçmekte, annenin saçları ağarmaktadır. Zaman geçerken ocak sönmekte, ateş kül olmaktadır. Ateşin içinde gül, servi, ardıç ve çocuk büyümektedir. Ateşin içinde gül, servi, ardıç ve çocuğun büyümesi çekilen sıkıntıların yakıcı olduğunu imlemek içindir. Nitekim çocuk büyütme ateşte gül açtırmak kadar zordur. Bu işi ancak sabır ve şefkat kahramanı bir anne yapabilir.

Ocak sönüyor, ateş kül oluyor
Annenin saçları beyaz,
Anne saçlarını yoluyor
Ateşin içinde gül açar, servi büyür, ardıç büyür, çocuk büyür
Ocak sönüyor, ateş kül oluyor,
Anne ruhunda ruhumu eğiliyor.(M.R, 1999: 34),

‘Hızır ile Kırk Saat’in 5. bölümünde anlatıcı Hızır’dır ve inceleme yapmıştır. İnceleme sonucunda anne, baba ve çocuk masum görülmüştür.

Ben Hızır... gün... falan saatte.... Yerde
İnceleme yaptım
Anne suçsuzdu ve öldü
Baba suçsuzdu eski incirler gibi hışırdıyordu
Küçük çocuk suçsuzdu. (H.K.S, 1998: 13).

Bir çocuğu en iyi tanıyan kişi annesidir. Bu sebepten çocuğun içine düştüğü durumu önce annesi sezinler. ‘Leyla ile Mecnun’ hikâyesinde Mecnun’un tavırlarındaki değişikliği sezinleyen anne Mecnun’un âşık olduğunu düşünür.

Annesi yavaş yavaş sezinledi bir şeyler olduğunu
Anne yüreği bu onun hali ilkin ona yansımış oldu (L.M, 1997: 32).

“Mecnun’un annesi kişiliğinde eksiksiz bir Anadolu kadını görüntüsü çizmiştir. Oğlunun derdine ortak olmak isteği, onun evlenme konusundaki niyeti ve evleneceği kızı öğrenmedeki tutumu, bugün hala devam eden bir anlayışla evlenerek çoğalmayı bir

güç vesilesi görmesi, annelik duyarlılığı, merhameti ve bütün bunların ötesinde kadınca sezgisiyle, sanki yüzyıllar önce yaşanmış bir aşk hikâyesindeki kahramanın annesinden değil de günümüzde pek çok örneği ile karşılaşabileceğimiz bir Anadolu kadınından söz edilmektedir.” (Kaplan, 2003: 245- 246).

Mecnun’un âşık olduğu kişinin kim olduğunu öğrenmek isteyen anne, Leyla ismini zikredince çocuğunda yakıcı külden kızgın bir bakış görür. Durumu sezinleyen anne çocuğunu daha fazla üstelemez.

Yalnız Leyla’nın adı geçince elinde olmaksızın
Bir bakış fırlattı annesine yakıcı külden kızgın
Anne bir şeyler sezinledi ve üstelemedi daha (L.M, 1997: 33).

Çocukları söz konusu olduğunda dünyanın en cesur varlığı anneler olur. O zaman tam bir kahraman gibi davranırlar. Önerine çıkan hiçbir engelden korkmazlar; fakat çocuklarına karşı duydukları aşırı sevgi onlara bazen çocuklarını kaybetme duygusunu hatırlatır ki anneleri korkutan asıl şey budur. ‘Balkon’ şiiri bu bağlamda değerlendirilebilecek bir şiirdir. Son dönem mimarî yapıların vazgeçilmez unsurlarından biri olan balkonun yapısı ile şairde ve annelerde bulunan çocuk sevgisi bir araya gelince ‘Balkon’ şiiri ortaya çıkmıştır. Çünkü çocuk balkondan düşerse ölecektir. Bu durum şairde ve annelerde derin bir korku uyandırmaktadır.

Çocuk düşerse ölür çünkü balkon
Ölümün cesur körfezidir evlerde
Yüzünde son gülümseme kaybolurken çocukların
Anneler anneler elleri balkonların demirinde.(K.Ş.S, 1999: 116).

Anadolu kadını utangaçtır, hayâ timsalidir. Modern kadının aksine içe dönüktür. Karakoç’un ‘Köpük’ şiirinde kızlar anne adayları olarak karşımıza çıkarılır. Her kız çocuğu bir anne adayıdır. Hatta annelik bir yerde yarım olan kadın benliğini tamamlayan yegâne unsurdur. Anneler ve kızlar birer hayâ timsalidirler. Karacadağ pirinci ayıklamayan kendi ve başkasının düğününe giden kızlar başlarını dönüp dönüp saklayan tiplerdir.

O gün
 Başkasının düğününe giden kızlar
 Kendi düğününe giden kızlar
 Karacadağ pirinci ayıklamayan
 Her çocuğa birden anne olmayan
 Kızlar dönüp dönüp başlarını
 Saklanıyorlardı. (K.Ş.S, 1999: 15).

Karakoç'un şiirlerinde anneler, diriliş düşüncesi bağlamında mükemmel varlıklar olarak tasavvur edilir. Mükemmel özelliklerle donanmış anneler, mükemmel çocuklar yetiştirecek bu da dirilişi sağlayacaktır.

III.1.13. Olumsuz Nitelikli Kadınlar/ Anneler

İyi bir toplum, iyi yetişmiş annelerin yetiştireceği çocuklarla kurtulur. Zaten diriliş de böyle gerçekleşecektir. 'Olumsuz Nitelikli Kadınlar/ Anneler' diye açımladığımız ve anlatmaya çalıştığımız bu bölümdeki kadınlar bazen olumsuz ve kötü niteliklere sahip Batılı kadınlar bağlamında ele alınırken bazen de zamanın değiştirdiği anneler/ kadınlar eksik ve noksan taraflarıyla anlatılır. Eksik taraflarıyla anlatılan anneler/ kadınlar bazen şairin 'diriliş' düşüncesi çerçevesinde mükemmelleşirken; bazen de şairin bu annelerin/ kadınların mükemmelleşeceğine dair görüşleriyle son bulur.

Karakoç'un şiirinde Batılı kadınlar, Batı'nın bütün sefih yaşamını üzerinde taşıyan kötü kadınlardır. Bu şiirlerde şairin 'siz' diye hitap ettiği kesim, Batı'nın ahlaksızlığını yaşayan tiplerdir.

'Şahdamar' şiirinde Karakoç 'siz' diye imlediği kötü alışkanlıklara sahip kişilerin özelliklerini sıralarken, kötü kadınlardan ve kızlardan da dem vurur. Bunlar rakı içen kadınlardır, çiçek yiyen kızlardır.

Siz hürsünüz; siz şartsız ve kayıtsızsınız
 Bir balığın, bir siyah, bir karabalığın
 İncecik kılçığı üzerine yemin edersiniz
 (K) harfi üzerine yemin edersiniz
 Rakı içen kadınların, çiçek yiyen kızların
 İyilikleri, günahları ve çeyizleri üzerine yemin edersiniz. (K.Ş.S, 1999:58).

‘Ötesini Söyleyemeceğim’ şiirinde anlatıcı küçük bir kız çocuğudur. ‘Bay Yabancı’ diye seslendiği kişi Batı’yı temsil eden bir semboldür. Anlatıcı, ‘Bay Yabancı’ya seslenirken onların (Batılıların) beyanlarının olumsuz yönlerini ön plana çıkarır. Tasvir edilen kadınların ruh hallerindeki çirkinlik yaşamlarına aksetmiştir. Onların kadınları ahlaksızdır. Anlatıcının annesi bu tür kadınların şeytan olduğunu söylemektedir çocuğuna. Bunun karşısında bizim kadınlarımız efendi ve utangaçtır. Her şeyiyle mükemmeldir.

Hani sizin şu yüzü kurabiye bir bayanınız var ya
 Beyaz ve yumuşak
 Hani tepesinde ikisi kısa biri uzun üç tüy var
 Onu siz başka yerlerden getiriyordunuz
 Sayın bayanınızın gözleri çakmak çakmak yanıyordu
 Siz ötekini Bay Yabancı gizli gizli öpüyordunuz
 Elinizle onu belinden tutuyordunuz sonra öpüyordunuz
 Siz bizi görmüyordunuz
 Biz ağacın tepesinden seyrediyorduk
 Siz onu öpüyordunuz
 Ötesini söylemeyeceğim Bay Yabancı
 Ben siz belki bilmezsiniz on yaşındayım
 Annem böyle konuşmak ayıptır dedi
 Annem o kadına şeytan diyor
 Bizim kediler de ona tuhaf tuhaf bakıyorlar
 Siz şeytanı çok seviyorsunuz galiba Bay Yabancı
 Siz şeytanı niye bu kadar çok öpüyorsunuz

Kabul ediyorum sizinki bizimkinden güzel

Ama bizimki sizinkinden daha efendi ve daha utangaç (K.Ş.S, 1999: 62-63).

Annelik merhameti gerektirir. Fakat bazen anneler merhametin aksine acımasız bir hale gelebilir. Acımasız anneler bazen kendi çocuklarına bile acımasızca davranır. ‘İpin Ucunu Kaçıran İnsanlar’ şiirinde II. Yeni şirinin kapalılık özellikleri görülür. Şiirde geçen anne çocuğuna değil, farelere ekmek veren acımasız biridir. Buradaki farenin bir imge olduğu göz ardı edilmemelidir. Fakat yine de ortaya çıkan tablo olumsuzdur.

Biri annem demişti annem

Bana ekmek vermezdi farelere verirdi. (K.Ş.S, 1999: 108).

Afganistan, Afrika, Filipinler, Habeşistan, Eritre, Filistin, Azerbaycan, Türkistan gibi dünyanın dört tarafında yaşayan Müslümanların zulm altında kalmaları Karakoç’u çok üzer. ‘Alinyazısı Saati’nin 6. şiirinde kadınların ve annelerin değişimi, mutsuzluğu ortaya çıkarmıştır. Şair; sevgi, merhamet ve şefkat kahramanları anneleri arar. Ama tablo bunun tersinedir. Erkeklerin kötü alışkanlıklarına özentili olan kadınlar seli, onlar gibi, kumar, içki ve şiddetin esiri olmuşlardır.

Ve o kadınlar nereye gittiler

Anne olan sevgili olan o kadınlar

Çocuklarının üzerine titreyen

Kirpiklerinde hep aynı

Sevgi ve merhamet ışığı

O kadınlar gökyüzüne mi çekildiler

Eleğimsağmalara mı göçtüler

Muratlarımızla birlikte

Ve şimdi

Erkeklerin kötü alışkanlıklarına özentili

Bir kadınlar seli

Onlar gibi kumar içki ve şiddetin esiri (A.S, 1998: 30).

Karakoç bu olumsuz kompozisyon karşısında da ümitsiz değildir. Sevgili anneler geri gelecek, dirilişi gerçekleştireceklerdir.

Bitti sanılan bu yerde
 Yeniden başlayacak
 İndi sanılan bu perde
 Yeniden açılacak
 Onların istediği gibi değil
 Kaderin istediği biçimde
 Kan seli olarak değil
 Gül sağanağı halinde
 Ve yeniden
 O anneler o sevgililer
 Ve o aydın o yiğit çocuklarını getirecekler
 Senin kurşunla yaralanmış
 Kana batmış gözlerini
 Ruhlarından akan
 Ak ve billur
 Bir kevserle yıkayacaklar
 Gök gök olacak
 Yer yer olacak
 Ve yeniden başlayacak maceramız
 Dünya ve ahiret hayatımız (A.S, 1998: 31).

Sezai Karakoç var oluş sebebi olarak gördüğü diriliş düşüncesinde anne ve çocuğa çok büyük sorumluluklar yükler. Diriliş ancak annelerin yardımıyla, onların yetiştireceği yeni nesillerle gerçekleşecektir.

‘Ateş Dansı’ şiirinde ateşte dans eden bir kadın çıkar karşımıza. Giysileriyle dansıyla sıra dışı bir insandır. “Sezai Karakoç, ilk defa bu kitabında Divan şiirine açık göndermeler yapar, onunla bağlantısını biçimsel olarak dışlaştırır. (Gazel tarzı

denemeleri) Öte yandan kitabın ilk şiiri olan Ateş Dansı şiirinde olduğu gibi, bu izleği paradoksal bir çerçeve içerisinde oluşturmayı dener. (Aydoğan, 2003: 257).

Ateşe düştüğünü gördüm kadının
Dans edişini durduramamıştı yine de (A.D, 1998: 257).

“Bu şiirdeki kadın imgesinin ne Leyla ile ne de herhangi bir kadın imgesiyle doğrudan bir bağlantısı görünmüyor. Bazen, onu insan ötesi bir durumda buluyoruz” (Aydoğan, 2003: 258)

Soluğu alevdi, kızgın kum çığıydı sesi
Sonbahar kızılıyla elleri tutuşturuyordu göğü
Cennet kentinden cehennem kentine atılmış köprü
İdi vücudunu saran bir ebemkuşağı kefeni
Durduramamıştı yine de dans edişini (A.D, 1998: 7).

“Buradaki kadın imgesi gerçek değildir. Alegoriktir”(Aydoğan, 2003: 258). Kadının dansı Ateş Dansı III. şiirinde de devam eder. Yine sıra dışılık söz konusudur. Kadın kendisini kendisi için yakan bencil biridir.

Beni çıkarmayın karşısına
Dansıyla ateşe eren kadının
Ki bakışı yansır güllerde leylaklarda
Ben mührünü kırıyordum bin bir cadının
O kendisini kendisi için yaktığında (A.D, 1998: 11).

Karakoç’un pek çok şiirinde başlangıçta görülen olumsuz tablo şiirin sonunda diriliş düşüncesi çerçevesinde olumlu bir hal alır. ‘Ateş Dansı’nda da aynı durum söz konusudur.

Ama gün gelir dans dönüşür duaya
Ateş uzun bir Samanyolu olur
Onu çeker kendisine bir rüya

Fosfor bir kaynağın başında solur
Kantar her ateşi dindiren suya (A.D, 1998: 12).

Modernleşen toplumun baş aktörleri kadınlar olarak çıkarılır karşımıza. Karakoç'un 'İkinci Ayin'inde karşımıza çıkarılan kadın geleneksel kadının özelliklerinden sıyrılmıştır. İkinci suları pastalarını anımsamamaktadır. Fincan fallarıyla uğraşmamaktadır. Evinin kadını olmayı unutmuş, evinin çilesini çekmeyen bir kimliğe sahiptir. Şaire göre ilkelikten barbarlığa geçen bir tiptir. Boynunda da kolye yerine artık tabanca taşımaktadır. Yüzünü bir kan ırmağında seyretmektedir. Hâsılı burada anlatılan kadın, Karakoç'un idealindeki kadın tipinin zıttıdır.

Ve derken birden çıkageliyor kadın
Nehirlerin içinden yeni bir dökümle
Benzersiz olmaya değil benzerim olmaya savaşıyor
Barikatlardan bahsediyor bana
Boynunda kolye yerine tabanca
Göç etmiş sanki ilkelikten barbarlığa
Yüzünü seyretmek amacıyla
Bir kan ırmağında (A, 1998: 17).

Burada en çok dikkati çeken husus kadının ilkelikten barbarlığa geçişidir. Yani değişime uğrayan kadın da gelenekten, örf, adet dini bilgilerden yoksundur. Bu durum Onu içinde bulunduğu ilkelikten barbarlığa yani vahşiliğe götürür. Çünkü bu dönüşümde kadının tutunabileceği bir dal yoktur. Bu sebepten dönüşüm hızlı ve tehlikeli bir şekil alır. Değişen barbarlaşan kadınlar çıplaklık eğilimindedirler.

Belimizden ipeksi dokunuşlarla tutan bir el
Bizi bırakmayan kadın figürleri
Kabartmalardan çıkıp geliyor
Ve sonra kayboluyorlar birer birer
Ve yine yalnızız kurumuş bir ırmak gibi
Sonbahar ağaçları gibi çıplaklık yöneliminde
Kokakola bardaklarından devrilen hayaller (A, 1998: 18).

Eser Rüzgâr şiirde geçen kokakola sembolünü şöyle yorumlar: “Aslında kokakola bir alegoridir. Yabancı kültürün bizim özümüzden uzaklaşmamıza yol açtığını anlatan bir alegoridir. Neden ayran bardakları değil de kokakola bardakları? Bu şairin bilinçli seçimi olup, yabancılaşmayı ve özden uzaklaşmayı ifade eder. Şair, bu durumun bir kanun, bir gelenek (ayin) haline geldiğini insanlığın bunun ortasında olduğunu, yabancılaşma sürecinde kendi kimliğinden uzaklaştığını ifade ediyor.” (Sağlık, 2003: 227) İkinci Ayin’in sonunda kurtarıcı geliyor. Bu kurtarıcı Kur’an’dır. Kur’an ayetleri bir ordu gibi gulyabaniler derneğini dağıtıp dirilişi gerçekleştiriyor. Şeytan algıları dönemi kapanırken, diriliş dönemi başlıyor.

Ama dönüyoruz döndürülüyoruz birden değişiyor sahne
 Bir kez daha kurtuluyoruz Kur’an seheri seferinde
 Ayetler bir ordu gibi kurtarıcı bir ordu gibi
 Dağıtıyoruz bizi çepçevre saran gulyabaniler derneğini
 Kadınların korkuluk maskeleriyle gelen
 Ve merhamet damarımızı sömüren
 Şeytan algıları dönemi kapanırken
 Kollarımız göğe açık ve ayaklarımız yok gibi
 Bir uçuşun tutkusuyla bir yerden bir yere başlıyoruz gibi (A, 1998: 20).

‘Samanyolunda Veba’ adlı şiirde çocuklarının ölüş şartlarını bilen ilerdeki korkularla korkan, zarif, latif ve mükemmel annelerin yok olduğundan şikâyet edilir. Şair noksansız anneyi aramaktadır. Mükemmel anne tipi mükemmel çocukları yetiştirecektir. İyi bir aile eğitimi almayan çocuk pek çok yönden eksik kalacaktır. Çocuğun en iyi öğretmeni annesidir. Değişen dünyayla birlikte anneler de değişmiştir. Aşağıdaki mısralarda şairin olumsuz yönde değişen anne tipine sitemi vardır.

Önceden bilen ölüş şartlarını çocuklarının
 Elleriyle değen koklayan hazırlayan adeta
 Sebebine ermeden erişmeden
 Korkan ilerdeki korkularla
 Noldu zarif latif anneler noldular (K.Ş.S, 1999: 77).

Karakoç'un şiirlerinde işlenen olumsuz nitelikli kadınlar, kimi şiirlerde olumsuz ve kötü niteliklere sahip Batılı kadınlar çerçevesinde ele alınırken kimi zaman da, zamanın değiştirdiği anneler/ kadınlar, olumsuz ve eksik taraflarıyla anlatılır. Şair, zamanın değiştirdiği kadınların diriliş düşüncesi çerçevesinde uyanışa geçeceğine inanır.

III.1.14. Anneler Düşüncelidir

Annenin düşünceli duruşu genelde çocuklarının dertleriyle hemhal olduğu zamanlarda görülür. Anneler çocuklarının mutluluklarıyla sevinir, kederleriyle kederlenirler. Karakoç'un şiirlerinde de durum bu minval üzeredir.

'Monna Rosa'nın üçüncü şiiri kızın ağzından (sevgilinin) söylenen 'Pişmanlık ve Çileler'dir. Bu şiir bir aşk şiiridir. Anlatıcı olan genç kızın içinden çıkılmaz bunalımı, anneye de sirayet etmiştir. Tabiat, çocuk ve annenin ruh hali birbiriyle özdeşleşir. Anne adeta bir dert ortağı olarak çıkar karşımıza. Dış tabiatın hali de annenin haliyle örtüşür.

Rüzgâr eser, yağmur yağar, tilkiler üşür
 Bir odun parçası aydınlatır ocağı
 Anne ateşin önünde perişan
 Anne ateşin içinde hür...
 Rüzgâr eser, yağmur yağa, tilkiler üşür.(M.R, 1999: 28).

'Pişmanlık ve Çileler' şiirinde anne zıtlıklar içinde sunulur okura. Annenin başı elleri arasındadır. Anne düşüncelidir. Annenin parmaklarında aydınlık günlerden bir yüzük bulunur. Aynaya, geceye, maziye dönük bir fotoğraf duvardadır. Fakat annenin düşünceli duruşu şiirde tezadı kurmaktadır.

Annenin başı elleri arasında
 Parmağında aydınlık günlerden kalma yüzük

Bir fotoğraf asılıdır duvarda
 Aynaya, geceye, maziye dönük
 Annenin başı elleri arasındadır.(M.R, 1999: 31).

Aşağıdaki mısralarda dizinde derman olmayan ümitsiz ve düşünceli bir anne tablosu iyice kendini hissettirir. ‘Annenin kafasının iki parça oluşu’ annenin başka birini (çocuğunu) düşündüğüne bir göndermedir.

Kediler halıları parçalıyor
 Kırmızı bir ışık düşüyor yere
 Annenin dizinde derman yok
 Annenin kafası iki parçadır.(M.R, 1999: 31).

‘Köpük’ şiiri şairin hayatından izler sunan önemli bir şiirdir. Yapılan betimleme ve tasvirlerde kadınlar, anneler bir uğraş içinde ve düşünceli olarak karşımızda belirirler.

Çamaşır yıkardı kadınlar kızlar
 Biz çocuklar bize bulaşmış ölüm tüveyçlerini
 Yıkardık ısıtırdık
 Kızlara vuran ışık yalnız o ışık artardı
 Annelerde derinleşen kış çizgileri
 Biz çocuklarsa buğulu.(K.Ş.S, 1999: 17).

Çamaşır yıkamak ve bunları asmak Anadolu kadınının monoton işidir. Burada tasvir edilen annelerde ‘derinleşen kış çizgileri’ görülür. Yani düşünceli görünen anneler olumsuz ve üzgün bir ruh haline sahiptirler.

III.1.15. Kadınlar/ Anneler, Mutludur/ Mutsuzdur

Anneler çocuklarının mutluluklarıyla mutlu olur, üzüntüleriyle hüznlenirler. Nitekim bir kadın anne olduktan sonra yaşamını neredeyse çocuğuna vakfeder.

‘Leyla ile Mecnun’ hikâyesinde ‘Leylanın Doğumu İçin Sonradan Mecnun’un Söylediği’ şiirde Leyla’nın annesinin mutluluğu dile getirilir. Rüzgârların karları süpürdüğü, kuş seslerinin işitildiği bir mevsimde (bahar mevsiminde) Leyla doğar. Bu durum annenin yüzünü aydınlatır, ona mutluluk verir.

Ve rüzgâr karları süpürdüğünde
 Ve insanı çıldırtan kuş sesleri işitildiğinde
 Birdenbire aydınlandı annenin yüzü
 Ve bir bahar günü doğdun sen (L.M, 1997: 11).

Leyla’nın doğumu dünyaya ötelere haber verilir. Babanın uzaklardan yeni döndüğü bir zamanda annenin yüzü aydınlanır. Leyla doğar. Leyla’nın doğduğu gün sıradan bir gün değil. Güzel bir bahar günüdür. Tabiattaki değişim ve mutluluk annenin yüzüne akseder.

İlkin horozların gözüne göründün
 Dünyaya haber verdiler ötelere
 Baban yeni dönmüştü eve ıraklardan
 Birden aydınlandı annenin yüzü
 Ve bir bahar günü doğdun sen (L.M, 1997: 11).

Leyla’nın doğumundan sonra ‘Rüzgârın Dilinden’ söylenen ‘Ninni’de de annenin yüzündeki gülümsemeler aktarılır.

Annesinin yüzünde sonsuz gülümsemeler (L.M, 1997: 17).

‘Hızır ile Kırk Saat’ kitabının ‘2. bölümü’nde mutsuz bir kadın tipi vardır. Bu bölümde anlatıcı Hızır’dır. Hz. Hızır, kadının üstün olduğu ama mutlu olamadığı günleri görmüştür.

Kadının üstün olduğu ama mutlu olamadığı
 Günlere geldim bunu bana öğretmediniz.(H.K.S,1998: 9).

‘Hızır ile Kırk Saat’in ‘30. bölümü’nde anlatıcı ‘anlat’ diye seslenir. Anlatılması gerekenler içinde annenin huzursuzluğu ve çocukların kalp çarpıntıları da vardır. Şüphesiz anneyi en fazla sevindiren nasıl çocuğu ise huzursuz eden de yine odur.

Annenin huzursuz hazırlığını
Deniz kıyısında duruyormuşçasına
Bakan çocukların
Kalp çarpıntısını (H.K.S,1998: 77).

Anneler, çocuklarının mutluluklarıyla sevinir, onların hüznleriyle hüznlenirler. Kadınlar anne olduktan sonra dünyaya bakış açıları değişir. Artık çocukları için yaşamlarını idame ederler. Pek çok şeye çocuklarının faydası nazarıyla bakarlar.

III.1.16. Anneler Mazlumdur

“Mazlum: Zulüm görmüş, haksızlığa uğramış, kendisine zulmedilmiş” (TDK, 2005: 1358) anlamında kullanılan bir sözcüktür. İslam coğrafyasının büyük bir zulüm içerisinde olduğu ortadadır. Özellikle İsrail’in Ortadoğu’da uzlaşma bilmez politikası ve Filistin halkına karşı yaptıkları gün gibi ortadadır. Sezai Karakoç, sadece Filistin’de değil, bütün İslam coğrafyasında yapılan zulümleri fırsat düşükçe eserlerinde, köşe yazılarında dillendirmiş ve eleştirmiştir.

‘Alınyazısı Saati’ndeki ‘1. şiir’ Kudüs üzerine yazılmıştır. Kudüs gökte yapılp yere indirilen şehirdir. Fakat İsraililerin zulümüyle bu tablo değişmiştir. Artık yer şehridir, toprak şehridir. Burada ana rahmi gülle kusmakta, bebeklerin beynini de bombalar parçalamaktadır. Şehir bütün manevi hüviyetini kaybetmiştir. Zulüm altında kalan bir kadın adeta mahşeri, kıyameti yaşamaktadır. Sürekli ağlamaktadır.

Bir evde perdeyi indiriyor bir kadın
Mahşerin perdesini kıyametin perdesini

Ağlıyor yere inen saçları göğü yırtan kefen beyaz elleri (A.S, 1998: 8).

1979- 1988 yılları arasında yazılan ‘Alınyazısı Saati’ o dönemde dünyadaki iç karışıklıkların, savaşların aksettiği bir kitaptır. Anlatılan manzara o günden bugüne pek değişmiş değildir. İsrail, Karakoç’a göre: “Batının çıkarlarını sürdürmek için Ortadoğu’nun kalbine hançer gibi saplanan işgalci bir güç görünümündedir.” (Emre, 2003: 46).

‘Kan İçinde Güneş’ şiirinde, savaş ortamında kadınlara ve annelere yapılan zulümler Karakoç’u yaralamaktadır. Yapılan zulümler adeta kıyameti koparmıştır.

Elektrik lambalarının altında
Kadın kanları
Kadınlar susmuştu
Konuşan erkekti
Kadın gömlekleri yırtılıyordu
Anne gömlekleri
Ve mesut dakikaları beklemiş
Bütün saatler
Tırak deyip durdu.(K.Ş.S, 1999: 66).

Şairin ruh halinde bütün saatler durmuştur. Şairin anlattığı mekân Peşte’dir. Tablo iğrençtir. Burada da Batı zihniyetinin ahlaksız tarafı ön plana çıkarılmıştır.

III.1.17. Anneler/ Kadınlar Mahzundur

İnsanlar kaybettiklerine hüznlenir ve özlem duyarlar. Kaybedilenin değeri büyüdükçe hüzn de katlanarak artar. Karakoç’un şiirinde hüzn genellikle kaybedilen büyük bir değere karşı duyulan üzüntü şeklinde tezahür eder.

“Sezai Karakoç, dört yıkılmışlık içinden geliyorum diyor Hatıralar’ında. Bunları, inkâr edilen Osmanlı’nın yıkılışı, bir Mezopotamya ve Selçuklu şehri olan

Ergani'nin yıkılışı, 2'inci Dünya Savaşı'nın getirdiği ekonomik yıkılış ve ailesinin, geçirdiği krizlerle yaşanan yıkılışı olarak sıralıyor. Ergani' de ilkokulu okuduğu yıllar, dedesinin, anneannesinin, dayılarının, teyzesinin ve ağabeyinin kısa bir zaman içinde, bir bir öldüğü yıllardır. Ve tanıklık ettiği ölümler, yaşanan sefaletten dolayı baş gösteren salgınlarla kitlesel boyutlara ulaşır.(Eren, 2003: 280).

“1957 annesinin ölümü üzerine, ölümün soğuk ve somut yüzünü tanıyan Karakoç, bu hadiseyle çok sarsılmıştır. Şiirlerindeki dramatik hava, daha da ağırlaşmıştır. Bir ağıt karakteri taşıyan ‘Yoktur Gölgesi Türkiye’ de şiiri ölüm duyarlılığıyla yazılan somut bir örnektir. Şair hatıralarında şöyle diyor: ‘24 yaşındaydım Zaten hüznle dolu olan şiirlerime bu kez ölümün gölgesi düşmüştü. Metafizik bir havaya bürünmüştü şiirlerim. Fizikötesini kurcalama psikolojim son derece yoğunlaşmıştı.’ (Karataş, 1998: 328- 329).

Karakoç'un aşağıdaki mısralarında özellikle çocuğunu kaybeden annelerin ruh hali anlatılır. Savaş yıllarının getirmiş olduğu sefaletten kaynaklanan üzüntüyü de görmek mümkündür. ‘Hızır ile Kırk Saat’in 38. Bölümü’nde ise Hz. Muhammed’in vefatı anlatılırken ‘Peygamber kadınları’nın hissettiği derin üzüntü de dile getirilir.

‘Anneler ve Çocuklar’ şiirinde annenin ölümünün çocuğu, çocuğun ölümünün de anneyi derinden etkilediği anlatılır. Anne çocuğunu kaybedince gözleri görmez olur, dünya simsiyah görünür gözüne. Güneşini yitiren anne deliye dönmüştür adeta. Zira annenin ‘elindeki ipi nereye bağlayacağını bilememesi’ bir delinin tavrına benzer. Bir anne için en kötü zaman çocuğunu kaybettiği andır. Çünkü annenin en değerli varlığı çocuğudur.

Çocuk öldü mü güneş
Simsiyah görünür gözüne
Elinde bir ip nereye
Bilmez bağlayacağını anne (K.Ş.S, 1999: 120).

Bu derinden etkileyiş anneyi üzer ve yalnızlığa iter. Anne herkesten kaçan hiçbir yerde durmayan biri olur. Çocuklar da annelerini kaybedince aynı tavrı takınırlar.

Kaçar herkesten
 Durmaz bir yerde
 Anne ölünce çocuk
 Çocuk ölünce anne (K.Ş.S, 1999:120).

‘Hızır ile Kırk Saat’in 22. Bölümü’nde de bir annenin çocuğunu kaybettiğinde bunun vermiş olduğu üzüntüyle nasıl bir ruh haline büründüğü anlatılır. Annenin çocuğa, çocuğun anneye sevgisi anlatılamaz. İkisi birbirinin dünyasıdır. Biri ölünce diğeri de adeta ölümle çırpınır. Bu çırpınış bir martının balık görürkenki haliyle, bir denizin gün batarkenki boğulmuş bir kuş gibi çırpınışına benzer.

Bir balık görünce nasıl çırpınırsa bir martı
 Gün batınca nasıl çırpınırsa
 Boğulmuş bir kuş gibi
 Bir deniz
 Çocuğu ölünce öyle çırpınır bir anne
 Annesi ölünce bir çocuk öyle çırpınır.(H.K.S, 1998: 54).

‘Ölüm ve Çerçevesel’ şiirinde üzülen anneler çocuklarının problemlerine üzülen annelerdir. Bu şiirde anneler, babalar ve erkek kardeşler bir hüznün türküsü tuttururken hafif ve sarı yanan lamba adeta yerde bir titreme intibai vermektedir. Burada üzülen anneler çocuklarının problemlerine üzülen annelerdir. Aslında mekânda bir titreme yoktur. Titreme şairin yüreğinde ve kafasındadır. Bu ruh haliyle örtüşen hafif ve sarı ışık şairin ruh haliyle de paralellik arz eder.

Bir lamba yanıyor hafif ve sarı
 Titriyor yıldırım düşmüş gibi yer

Anneler, babalar, erkek kardeşler
 Ta içinde duyar ani bir ağrı

Bir hüznün şarkısı tutturur gider
 Anneler, babalar, erkek kardeşler. (M.R, 1999: 25).

Karakoç Diyarbakır Erganilidir. Güneydoğulu kadınları, onların çektiği acıları çok iyi bilir. Buradaki annelerin saçları acıyla ağarmıştır. Birinci Cihan Savaşı'nın anıtlarıdır onlar. Yoksulluk, savaş, tabiat şartlar saçlarını beyazlatmıştır. Çektikleri acılardan dolayı gözyaşı akıtırlar. Fakat gözyaşları bengisudan daha arıdır.

Açar özlü gençlik sandıklarını
Saçları acıyla ağarmış bir anne
Bir güneydoğulu kadın
İddiasız anıtı
Birinci Cihan Savaşı'nın
Rastladığı bir kız entarisine
Siler bengisudan arı
Gözyaşlarını (H.K.S, 1998: 78).

'Hızır'la Kırk Saat'in 38. Bölümü'nde Hz. Muhammed'in vefatı anlatılır. Bu olay herkesi derinden etkilemiştir. Hz. Ali, Hz. Ömer, Hz. Ebubekir, Hz. Cibrail ve bütün kâinat bu üzüntüyü ta iliklerine kadar hissetmiştir. Hz. Peygamber'in vefatı kadınları da derinden etkilemiştir. 'Peygamber kadınları' çarşaf arkalarında ağlarken daracık bir saatte kıyameti duymuşlardır.

İç odalarda çarşaf arkalarında
Ağlarken peygamber kadınları
Duydular kıyameti bir anda
Daracık bir saatta (H.K.S, 1998: 122).

Taha'nın Kitabı'nda Taha'nın ölümü gerçekleşirken Doğu, çocuk düşüren bir anne gibi görünür şaire. Çünkü Taha İslam âleminin, yani 'Doğu Medeniyeti'nin kahramanıdır. Taha'nın ölümüyle 'Doğu Medeniyeti' kahramanını kaybetmiştir.

Doğu sonsuz bir grevin
Çocuk düşüren bir annenin
Güneşi düşürmüş son seheri (T.K,1998,61).

Taha'nın ölümünde anneler bir umut beklerken, kirazı beklerken, yani bahar mevsimini beklerken ölüm bu umudu dağıtmıştır.

Anneler kirazları beklerken

Bir bardak suda ölüm kaynamış (T.K;1998: 61).

Karakoç bir umut ve diriliş şairidir. Diriliş umudun gerçekleşmesidir, umudun kendisidir. Nitekim Taha'nın Kitabı'nda da ölümden sonra bir diriliş gerçekleşecek, bu da yepyeni bir Taha'yı getirecektir.

III.2. SEZÂİ KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE ÇOCUK TEMASI

Karakoç'un şiirlerinde, çocuk kavramı önemli bir yer tutmaktadır. Pek çok şiir çocuk teması çerçevesinde kurulur. Çocuk teması da genellikle diriliş düşüncesi etrafında şekillenir. Bugünün çocukları, yarının büyükleri olarak dirilişi gerçekleştirecek insanlardır. Karakoç'un şiirlerinde anne kavramı gibi çocuk kavramı da farklı temalar bağlamında kullanılmaktadır. Bunlar; kutlu çocuklar, çocukların özlenen geleceğin sahibi olmaları, oyun ve çocuk, iyilik ve güzelliklerle dolu geçmiş, aşk, özlem, mutluluk, güzellik, hüznün, sevgi, mükemmellik, muhtaç olma, bağlılık, saf ve temiz oluş, kederli olma, merhamet, korku, sevimlilik gibi bağlamlarda şekillenir.

III.2.1.Kutlu Çocuklar

Pek çok edebî ve dinî kaynakta peygamberlerin çocukluğundan bahsedilir. Onlar yaşamlarıyla bütün insanlığa örnek ve modeldirler. Onların yaşamları sıradan insanlardan farklıdır, yaşamlarındaki farklılıklar çocukluk dönemlerinde hatta doğduklarında apaçık ortaya çıkar. Onlar, Allah tarafından görevlendirilmiş bazı mucizelerle mücehhez olunmuş kutlu insanlardır. Bu bağlamda Onlar daha doğmadan da mucizeleri zuhur edebilir.

Karakoç'un şiirinde çocukluğuyla zikredilen peygamberler Hz. Muhammed, Hz. İsa, Hz. Musa ve Hz. İsmail'dir.

‘Hızır ile Kırk Saat’in 33. şiiri Hz. Muhammed’in doğumunu anlatır. “Çağdaş bir mevlit gibidir.” (Karataş, 1998: 249). “Mevlit tarzındaki eserlerde Nur-u Muhammedî’nin yaratılışı öbür peygamberlerden geçerek Hz. Muhammed’e gelişi, Hz. Peygamber’in doğumu doğmadan önceki ve sonraki olağanüstü haller anlatılmaktadır.” (Timurtaş, 1990: III). Karakoç’un şiiri Peygamber’in doğduğu gece meydana gelen olaylardan bazılarını hatırlatarak başlar.

Sütunlar çökse ne dersiniz
 Save gölü kurusa
 Ne dersiniz
 Sönmez ateş sönse (H.K.S, 1998: 98).

O doğduğunda kâinat dirilmiştir. O’nun doğumuyla pek çok mucize meydana gelmiştir: “Teşrif ettikleri gece bir yıldız doğdu. Medayindeki Kisra Sarayından 14 burç çatırdayarak yıkıldı. Kâbe’nin içini karanlık ve kirlere boğan putların pek çoğu baş aşağı yıkıldı. İstahbarat’ta bin seneden beri yanmakta olan Mecusîlerin kocaman ateş yığınları bir anda sönüverdi. Takdis edilen meşhur Save Gölü bir anda kuruyuverdi. Dünyaya teşrifleri anında, Şark ve Garbı küçük bir oda gibi aydınlatan bir Nur görüldü. Semave Vadisi, taşan seller altında kalıp suya gark oldu. Gökkubbeden salkım salkım yıldızlar döküldü.” (Suruç: 2006: 61- 66).

Hz. Muhammed’in doğduğu gece Hz. Meryem, Hz. Asiye gibi kutlu kadınlar da hazır bulunmuşlardır. Melekler kâinatın en kutlu çocuğunu karşılamının hazırlığını yapmaktadırlar. Büyük bir sevinç ve mutluluk içindedirler.

Hurmadan bir kentin sesini duyan
 Meryem çarşafı açıyordu
 Suyu bırakılmış çocuğu
 Kurtaran kadın Asiye
 Savıyordu al kadınlarını dışarı
 Çok melek vardı ki
 Doğan günün yüzünü fırçalıyordu
 Ayın yüzünü cilalıyordu (H.K.S,1998: 99).

Yüce Allah'ın "Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." (Enbiya, 107) diye hitap ettiği 'Kutlu İnsan'ın doğumuyla kâinat yeni bir çağa kavuşmuştur. Bu, büyük bir muştudur; âlemlerin dirilişidir.

Ey kutlu anne günaydın
 Ey doğan çocuk günaydın
 Kabaran deniz
 Günaydın
 Koşan muştı kölesi günaydın
 Günaydın bütün insanlar
 Günaydın yeryüzünün yüz akı Müslümanlar
 Günaydın
 Kur'an Cebrail
 Günaydın
 Sûr İsrafil (H.K.S, 1998: 01).

Peygamberin doğumu, mevlit yazan şairlere, velilere, Fetih Suresi'nin gerçekleştirimi ordulara da bir muştudur.

Günaydın başbuğlar
 Fetih Süresinin
 Gerçekleştirimi ordular
 Mevlüt yazan şairler
 Umutsuz insan için
 Ufuklarda
 Tozkoparan veliler
 Yüreğinde bir denizi
 Çalkalayan kadınlar. (H.K.S, 1998: 101- 102).

Peygamber'in doğumu, diğer dinlerin gerçek müntesiplerine, gün yüzüne özlem çeken herkese, her şeye büyük bir müjdedir.

Günaydın Tevrat'ı aslından okuyan
 İncilin öz sesini duyanlar
 Gerçek Musevî gerçek İsevî
 Gerçek Hristiyan
 Havralarda
 Manastırlarda
 Kendilerini çekip çıkaranlar demekten
 Gün yüzüne özlem çekenler (H.K.S, 1998: 102- 103).

‘Hızır ile Kırk Saat’in 34. şiiri de Hz. Muhammed’le ilgilidir. Daha doğmadan babasını, küçük yaşta annesini kaybeden Hz. Muhammed daha çocukken yetim kalmıştır.

Seheri bir elektrik akımı yaparken Cebrail
 Bir sancak gibi indirirken şafağı
 Zincir gibi boşanırken kubbelerin kıyameti
 Hepimiz için çek çileyi
 Ey babasız büyümüş
 Görünüp kaybolan bir hayal gibi yetiştirmiş anneyi
 İki dünya
 Çin ve Melek beyi
 Şairlerin örtüsüne özendiği
 Gölgesiz Peygamber (H.K.S, 1998: 106).

“Altı yaşında iken annesini kaybeden Peygamber Efendimizi, yaşlı dedesi Abdulmüttalib himayesine aldı.” (Suruç, 2006: 101) Yaşı oldukça ilerlemiş olan dedesi hastalanınca torununu Ebu Talib’e emanet etti. “ Ebu Talib’in serveti azdı; ama merhameti ve şefkati boldu. Muhammed’i, himayeye ancak o layık olabilirdi.” (Suruç, 2006: 108). Daha çocuk yaşta yetim kalan Hz. Muhammed’i koruyan ve gözetten Allah’tır.

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber'e şöyle hitap edilir: “ O seni yetim bulup da barındırmadı mı? Seni yol bilmez bulup yola iletmedi mi? Seni yoksul bulup zengin etmedi mi? Öyleyse sakın yetimi ezme.” (Duha, 6- 9).

‘Hızır ile Kırk Saat’ kitabının 13. şiirinde anlatılıcı Hz. Hızır’dır. Hz. İlyas’la buluştuğu bir baharı, yeşilin yıldönümünü muştulamaktadır. Burada halk arasında yaygın olan bir inanca - ‘Hıdırellez’ gününe- telmih yapılmaktadır. Hıdırellez günü: Hz. Hızır ve Hz. İlyas’ın her bahar başlangıcında buluştuklarına inanılan Milâdî 6 Mayıs, Rumî 23 Nisan gününe verilen isimdir. Bugün Hz. Hızır ve Hz. İlyas buluşarak sohbet ederlermiş .“Bugün her ikisi buluşup Kâbe’ye hacca giderlermiş” (Pala, 1999: 184) Hızır’ın Allah’ın lütfu ile dolaştığı yerde yeşillikler çıkar ve çorak yerler çiçeklere bezenirmiş, zaten ‘Hızır’ kelime olarak: “Yeşillik, yeşerme, tazelik anlamlarına gelmektedir. Hıdırellez de Hızır ve İlyas’tan bozma bir isimdir.” (Pala, 1999: 184) Bahar ve yeşil dirilişin kendisidir, Hz. Hızır ve Hz. İlyas beraberce enlemlere, boylamlara, adı Mehmed olan çocuğa dirilişi müjdeliler.

Biz yeşilin yıl dönümünü kutlayalım
Baharı muştulayalım
Enlemlere boylamlara
Sabır yatırıma
Adı Mehmet olan çocuğa
Müthiş bir ruhun tıbbı gibi (H.K.S, 1998: 32).

Adı Mehmet olan çocuk Hz Muhammed’in kendisidir. Hz. Muhammed ‘müthiş bir ruhun tıbbı’ gibidir. Müthiş bir ruhun tıbbı olarak dünyaya gelen Hz. Muhammed, büyük bir dirilişi gerçekleştirecektir. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de Hz. Muhammed'e hitaben: “Ey Peygamber; Biz seni hem bir şahit, hem bir müjdeleyici, hem bir uyarıcı olarak gönderdik. Hem de izniyle Allah’a bir davetçi ve nurlar saçan bir kandil olarak gönderdik.” (Ahzab, 45- 46). “Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.” (Enbiya, 107) şeklinde seslenir.

‘Fırtına’ şiirinde ortalığı kasıp kavuran bir fırtınadan bahsedilir. Hiçbir şey bu fırtınanın önünde tutunamamaktadır. Sadece bir ‘Çocuk’ bu fırtınanın önünde durur. Bu

‘Çocuk’ fırtınayı dindirecek güçlerle donanmıştır. Kur’an sayfalarından inen büyük melekler ordusu o gencin önünde ve arkasında bu dehşetli fırtınaya doğru yürürler. Bu çocuk Hz. Muhammed’dir.

Bu fırtınanın önünde
O çocuktan başkası duramaz
O kabartacaktır toprağı
Bir dağ kurarak ölülerden

Kur’an sayfalarından inen
Büyük melekler ordusu
O gencin önünde arkasında
Yürürler bu kadim fırtınaya doğru (K.Ş.S, 1998: 25).

‘Fırtına’ imgesi, Hz. Muhammed gelmeden önce kâinatın içinde bulunmuş olduğu durumu imlemek için kullanılmıştır. O gelmeden önce Arap yarımadasında putlara tapılırdı. Kız çocukları diri diri toprağa gömülürdü. Dünyanın her tarafında zulüm ve işkenceler vardı. O’nun gelişiyle Kâinatın içerisinde bulunmuş olduğu tablo değişmiş, fırtınalar nitelik değiştirmiş, yerini güzelliklere bırakmıştır.

Fırtına kömürdü elmas oldu
Gül açıldı insan oldu
Bülbül çerden çöpten atladı
Her sabah yağmur demetlerini
Derlemeye çağıran benim o biçiliş sesim
Kayalardan yeniden ulu bir yuva yaptı

Ekin gibi biçildim öldüm ama dirildim
Kemiğin ve etin ateşini attım öteye
Sûrelerin gözlerine alıştım bir asma kütüğünde (K.Ş.S, 1998: 25).

“Zamana Adanmış Sözler’in mesaj ağırlıklı şiirlerinden biri de ‘Ses’tir. Peygamberimize, Hira mağarasında ilk vahyin gelişini dile getiren destansı bir şiirdir.” (Karataş, 1998:272)

Dünyanın ucunda bir çocuk
Kitabın ak sayfasını çeviriyor
Bağın yeşil yaprakları arasında.
Kimdir o çocuğa fısıldayan

Cebrail’dir o kitabı taşıyan
Koyan dünyanın en yüce yerine (Z.A.S, 1999: 20).

Kamil Eşfak Berki ‘Ses’ şiiri için şunları söyler:

“Peygambere mağarada vahiy gelişinin, insan tekine uygulandığı görsel olarak da çok güçlü, adeta zaman ve mekânda bir zoom olan bu şiir, şiir sanatında soyutlama dolayısıyla aşkınlığın büyük bir örneğidir bizce. Şiirin girift yanı odur ki, olay mağaradan çıkılır: bir üzüm bağı dekorunda, çocuk yapraklar arasından Cebrail’in fısıldamasına muhatap olur. Böylece, bu şiirde şairin Peygamberle bir tür co-existence hali içinde aşk derecesi dışavurumlaşmış, ayrıca anlatımda otobiyografik vurgudan kaçınılmamıştır.”(Karataş, 1998: 272- 273). Görüldüğü üzere şiirde dikkati çeken husus, Hz. Muhammed’in daha çocukken Hz. Cebrail ile muhatap oluşudur.

‘Ses’ şiiri Hz. Muhammed’e ilk vahyin gelişini dile getirir. Bu sure Alak Suresi’dir. Toplam 19 ayetten oluşan Alak Suresi’nin ilk ayeti “Yaratan Rabbinin adıyla oku. (Alak, 1) ayetidir. Bu, ‘Ses’ şiirinde şöyle tezahür eder:

Bir şimşek gibi aydınlık
Melek kelimelere basa basa
Oku Rabbinin adıyla oku dedi (Z.A.S, 1998: 21).

İnen ilk ayet İslam dinine de ilk çağrıdır. İslam’ın çağrısını Sezai Karakoç ‘İslamın Dirilişi’ adlı eserinde şöyle dile getirir: “Hemen bir dağa bitişik aydınlık bir kasabada çeşmelerin gün doğmadan insanı çağırışı gibi baharda tarlaların çiftçiye

çağırışı gibi, şubat ayında sonsuz kar ovasının gece yarısında oyuna doymamış çocukları, arkadaşlarının dili ve sesiyle çağırışı gibi, martının çağırışı gibi, haziranın çağırışı gibi İslam insanı çağırıyor.” (İ.D, 2005: 55). “Kur’an canlı, diri ve kutsal diliyle çağırıyor, kadim yapraklar arasından, namaz vücutlardan ve ruhlardan bir Cebrail nefesi gibi geçerek çağırıyor. Oruç bir ilkbahar bulutu gibi şehirlere iniyor ve suya hasret insanları çağırıyor. Kâbe, anıt bir meşale gibi yolların en birikmiş kavşağında, çağırıyor. Buyruk çağırıyor, yasak çağırıyor. Farz ve sünnet, hazır ve gayb çağırıyor. İslam çağırıyor.” (İ.D, 2005: 56).

‘Hızırla Kırk Saat’ın 12. şiirinde Hz. Meryem ve Hz. İsa anlatılmaktadır. Hz İsa’nın daha bebekken konuşmasına telmih yapılır. O, doğmadan konuşmayı öğrenen bir insandır.

İşte o vakit çocuk doğuran kelime geldi
Doğmadan konuşmayı öğrenen insan geldi
O doğmadan seninle konuşan bir erdi
Uzun bir kıştan sonra gelen ilk gün ışığı gibi
Bir insan gibi bir er gibi gören
Karşılayıp konuklayan kadın muştı sana (H.K.S, 1998: 27- 28).

Hz Meryem, Hz İsa’yı babasız dünyaya getirmiştir. Bu olay Allah’ın emriyle gerçekleşmiştir. Fakat bunun üzerine İsrailoğulları Hz. Meryem’e iftirada bulunmuşlardır. Yüce Allah Hz. Meryem’i, Hz İsa’yı beşikte konuşturarak iftiralardan korumuştur. Hz İsa’nın daha bebekken beşikte konuşması Kur’an’ı Kerim’de şöyle anlatılır:

-“Bunun üzerine Meryem çocuğu gösterdi. ‘Biz, dediler, beşikteki bir sabî ile nasıl konuşuruz?’

-Çocuk şöyle dedi: ‘Ben, Allah’ın kuluyum. O, bana Kitab’ı verdi ve beni peygamber yaptı.’

-‘Nerede olursam olayım, O beni mübarek kıldı; yaşadığım sürece bana namazı ve zekâtı emretti.’

-‘Beni anneme saygılı kıldı; beni bedbaht bir zorba yapmadı.’

-‘Doğduğum gün, öleceğim gün ve diri olarak kabirden kaldırılacağım gün esenlik banadır.’(Meryem, 29- 33).

Karakoç, şiirinde Hz Meryem’in, Hz İsa’ya gebe kalışını ‘aydınlığın artışından oldu İsa’ dizesiyle dile getirir.

Bir meleğin bir sözünden gebe kalan kutlu kadın
Ayrılığın şiddetinden gebe kaldın
Aydınlığın artışından oldu İsa
Artık çıkabilirsin temmuz öğlesine ama
Üç gün yüce bir oruca borçlandırıldın (H.K.S, 1998: 28).

Allah’ın kudreti her şeye yetendir: “Meryem: Rabbim! dedi, bana bir erkek eli değmediği halde nasıl çocuğum olur? Allah şöyle buyurdu: İşte böyledir, Allah dilediğini yaratır. Bir işe hükmedince ona sadece ‘Ol!’ der; o da olurur.” (Al-i İmran, 47).

Sezai Karakoç’un ‘bir meleğin bir sözünden gebe kalan kutlu kadın’ ifadesinde geçen melek Hz. Cebrail’dir. Hz. Meryem’in, Hz. İsa’ ya gebe kalacağı, Hz Cebrail tarafından kendisine bildirildi. Kur’an-ı Kerim’ de bu hadise Hz. Muhammed’e hitaben şöyle dile getirilir:

- “(Resûlüm!) Kitap’ta Meryem’i de an. Hani o, ailesinden ayrılarak doğu tarafında bir yere çekilmişti.

-Meryem, onlarla kendi arasına bir perde çekmişti. Derken, biz ona ruhumuzu gönderdik de o, kendisine tastamam bir insan şeklinde göründü.

-Meryem dedi ki: Senden, çok esirgeyici olan Allah’a sığınırım! Eğer Allah’tan sakınan bir kimse isen (bana dokunma).

-Melek: Ben, yalnızca, sana tertemiz bir erkek çocuk bağışlamam için Rabbinin bir elçisiyim, dedi.

-Meryem: Bana bir insan eli değmediği, iffetsiz de olmadığım halde benim nasıl çocuğum olabilir? dedi.

-Melek: Öyledir, dedi; (zira) Rabbin buyurdu ki: Bu bana kolaydır. Çünkü biz, onu insanlara bir delil ve kendimizden bir rahmet kılacağız. Bu, hüküm ve karara bağlanmış (ezelde olup bitmiş) bir iş idi.” (Meryem, 16-21).

Hz Meryem, daha Hz İsa’yı doğurmadan önce, Hz İsa’nın beşikte konuşacağı mucizesiyle haberdar edilmiştir. Bu durum Kur’an-ı Kerim’de şöyle dile getirilir:

“Salihlerden olarak beşikte iken ve yetişkinlik halinde insanlara (Peygamber sözleri ile) konuşacak.” (Al-i İmran, 46).

İsrailoğullarının Peygamberlere karşı isyankâr davrandığı ‘Hızırla Kırk Saat’in 13. şiirinde dile getirilir. Altını altın, gümüşü gümüş bilen bu millet, Allah’ın gönderdiği elçileri bilmemiştir. Burada da Hz. İsa’nın daha çocukken İsrailoğulları’na seslendiği dile getirilir.

İsrail bir tarihi gece gezerek geçirdi
Altını altın bildi
Gümüşü gümüş bildi
Elçiye elçi bilemedi
Sonra İsa geldi
Önce çocuk olup dedi
Sonra büyüüp dedi. (H.K.S, 1998: 31).

‘Taha’nın Kitabı’nda Sezai Karakoç Samanyoluna bir destan yazar. Samanyolu şair için pek çok şeyi çağrıştırır. Samanyolu geceden geceye İslam şehirleri üzerine kurulan Meryem’in yalvarışından İsa’nın neşesinden bir zafer takıdır.

Zafer takıdır kurulmuş geceden geceye
Babil’den, Mısır’dan, Kudüs’ten, Mekke’den yükselen
Gökyüzünde bir mıknaş gibi dönen
Meryem’in yalvarışından İsa’nın neşesinden (T.K, 1998: 13).

‘Köpük şiiri, Karakoç’un çocukluğuyla ilgili pek çok bilgi vermektedir. Karakoç’ un anne ve babasının anlattığı menkıbevî anlatıların etkisinde kalması Karakoç’la Hz. İsa’yı zamanı aşan yerde buluşturur gibidir. Hz. İsa Karakoç için kutlu ve mübarek bir çocuktur.

İsa bu saçaktan saçağa atlarken
 Eteklerinden bahçeye kan dökülen
 Saçından sakalından geceye bir çiğ düşen
 İsa’dır bu benim yanımda oturmuş bir taşta
 İki bin yıllık bir hece taşına
 Taş nerde başlıyor nerde bitiyor ise
 Sürekli bir alışveriş var aralarında (K.Ş.S, 1998: 18).

‘Köpük’ şiirinde karanlıkları ve akşamları aydınlatan çocuklardan bahsedilir. Bu işi yapan Hz. Meryem’in oğlu Hz. İsa ve Hz. İbrahim’in oğlu Hz. İsmail’dir.

Akşam kente bir Meryem gibi girer
 Bir çocuk kutsal bir çocuk doğurur gibi
 Her yönden bir ses yükselir bu karanlık nedir
 Kurban kesilirkenki karanlık
 İbrahim’in bıçağındaki karanlık loşluk aydınlık
 Keskin ışık
 İsmail
 İsmail bir çocuk başından serçe geçen
 Mavi bir gül nöbeti sertçe geçen (K.Ş.S, 1998: 10).

Hz. İbrahim’in bıçağında görünen karanlık Hz. İbrahim ve Hz. İsmail’i aydınlığa çıkarmıştır. Kur’an-ı Kerim’de; Hz. İbrahim’in Hz. İsmail’i Allah rızasını gözeterek kurban etmeye götürüşü ve Yüce Allah’ın Hz. İbrahim’e ihsanı şöyle anlatılır:

- “- O : ‘Rabbim! Bana sâlihlerden olacak bir evlat ver’, dedi.
- İşte o zaman biz onu uslu bir oğul ile müjdeledik.

-Babasıyla beraber yürüyüp gezecek çağa erişince: Yavrucuğum! Rüyada seni boğazladığımı görüyorum; bir düşün, ne dersin? dedi. O da cevaben: Babacığım! Emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulursun, dedi.

- Her ikisi de teslim olup, onu alnı üzerine yatırınca:

-Biz ona: ‘Ey İbrahim!’ diye seslendik.

-Rüyayı gerçekleştirdin. Biz iyileri böyle mükâfatlandırırız.

-Bu, gerçekten, çok açık bir imtihandır.

-Biz, oğluna bedel ona büyük bir kurban verdik.

-Geriden gelecekler arasında ona (iyi bir nam) bıraktık:

-İbrahim'e selam! dedik.

-Biz iyileri böyle mükâfatlandırırız.” (Saffat, 100-110).

Hiz. İbrahim, Hiz. İsmail’i Allah rızasını gözeterek kurban etmek istemiş, Hiz. İsmail de Allah’ın emrine itaat ederek bunu kabul etmiştir. Bu zorlu imtihanı kazanan Hiz. İbrahim ve Hiz. İsmail Allah tarafından ödüllendirilmişlerdir.

‘Hızırkı Kırk Saat’ kitabının 28. şiiri Hiz. Musa’yı anlatır. Hiz. Musa’nın doğuşu İsrailoğulları için bir kurtuluştur.

Bir çocuk doğdu

Ve doğar doğmaz güldü

Yeni yeni doğan İsrail

Bunu bir uğur saydı (H.K.S, 1998: 71).

“Musa Aleyhisselamin doğumunun yaklaştığı sıralarda idi ki Firavun Velid, rüyasında, Beytülmakdis tarafından gelen bir ateşin Mısır evlerini sararak Kıbtî evlerini yakıp harap ettiğini, İsrailoğullarına ait evlere ise, dokunmayıp geri bıraktığını gördü.” (Köksal, 2005: 9) Bunun üzerine sihirbaz ve kâhinlerini toplayan Firavun rüyasını tabir ettirir. Firavun’un kâhinleri İsrailoğullarından bir çocuk doğacağını ve Firavun’un saltanatına son vereceğini söylerler. Bunun üzerine Firavun doğan bütün erkek çocukların öldürölmesi talimatını verir. Bu durum Kur’an da şöyle anlatılır:

“Firavun, (Mısır) toprağında gerçekten azmış, halkını çeşitli zümrelere bölmüştü. Onlardan bir zümreyi güçsüz buluyor, bunların oğullarını boğazlıyor, kızlarını ise sağ bırakıyordu. Çünkü o bozgunculardandı.” (Kasas, 4). Hal böyle iken Yüce Allah Hz. Musa’yı koruması altına alacaktır:

“Musa'nın anasına: Onu emzir, kendisine zarar geleceğinden endişelendiğinde onu denize (Nil nehrine) bırakıver, hiç korkup kaygılanma, çünkü biz onu sana geri vereceğiz ve onu peygamberlerden biri yapacağız, diye bildirdik. (Kasas, 7).

Bunun üzerine Musa’nın annesi Musa’yı bir tabutun içinde Nil nehrine bırakır. Tabut Firavun’un konağı yanındaki bir ağaçlığa düşer. Firavun’un eşi Asiye Hatun tabutta çocuk olduğunu görünce kalbinde ona karşı bir şefkat oluşur. Firavun onu öldürmek istese de Asiye Hatun buna müsaade etmez. Hâsılı Firavun eliyle yetiştirilen bu çocuk, Allah’a elçi olacak, Firavun’un saltanatına son verecektir.

Musayla büyücüler karşı karşıya geldi

İsrail ve Mısır karşı karşıya geldi

Kızıldeniz bir ceylan derisi gibi gerildi

Kurumuş da olsa ağaçta

Bir can vardı ki

O canı canlandırmayı

Musa’nın eli bildi

Ve ağaç cıvayı yendi

İnanç yendi bilgiyi (H.K.S, 1998: 71).

Yaşamlarıyla bütün insanlığa örnek ve model olan Peygamberler ve onların çocukluklarında yaşadıkları Karakoç’un şiirlerinde önemli bir yer tutmaktadır. Onların yaşamlarındaki farklılıklar daha çocukluk dönemlerinde kendini gösterir. Onlar, Allah tarafından görevlendirilmiş, insanlığa rehber ve öncü olan kutlu insanlardır.

III.2.2.Özlenen Gelecek, Şuurlu Çocuklarla Gelecektir

Toplumların geleceği çocukların aldıkları eğitim ve gelecekte üstlenecekleri görevlere paralel olarak şekillenir. Yani yeni neslin iradesi, dirayeti ve kararlılığı bir milletin konumunu belirler.

İster biyolojik, ister kültürel, ister medeniyet açısından düşünelim: çocuk gelecektir. Bu, hem yerel, hem de evrensel bağlamda böyledir. Yani çocuk, milli bağla kendi milletinin; beşeri bağla insanlığın geleceğidir. Bu bağ, çocuğun önem ve değerini, son tahlilde, tartışılmaz kılmaktadır. (Tekin, 2005: 469).

Diriliş düşüncesi çerçevesinde tasarlanan gelecek güzel olacaktır. Çünkü İslam Medeniyeti geçmiş zamanlarda bu güzellikleri yaşamıştır. Asr-ı Saadet, Dört Halife Devri, Abbasiler, Selçuklu Devletleri ve Osmanlı Devleti. İslam uygarlığının gelişip olgunlaşmasını sağlamıştır. Bugün hâlihazırda dünyanın dört bir köşesinde Müslümanlar ezilmektedir. Bilim, teknik, sanat ve pek çok alandaki geri kalmışlık bugünkü Müslümanları zor durumda bırakmıştır. Bu bağlamda her alanda dirilişin gerçekleşmesi gerekmektedir. Dirilişin gerçekleşmesi için de iyi bir nesle, iyi yetişmiş çocuklara ihtiyaç vardır.

Karakoç dirilişin gülle gerçekleşeceğine inanır. Gül, Hz. Muhammed'i temsil eden bir semboldür.

Ey gül sen bahar yağmuruna karışan
Diriliş şarabı olursun bize
Ölüp de diriliş çocukları oluruz biz
Seni kana kana bahar bardaklarından içince (G.M, 1998: 91).

Gül şarabı içildikten sonra diriliş gerçekleşecek. Diriliş gerçekleştiğinde dirilenler çocuk olarak dirilecektir. Bu çocuklar yeni bir nesil oluşturacaktır. Şairin deyişiyle diriliş nesli. Dirilişin gerçekleşmesi için gereken gül şarabı Hz. Peygamber'in öğretileridir. Nitekim 'Gül Muştusu' şiirinin dokuzuncu bölümünde gül şarabının namaz ve oruç olduğu görülür.

Gül şarabından içtik sabahları
 Namazın ta kendisi gül şarabı
 Bir şarap oruçlarımızdır damıtanı (G.M,1998: 92).

Karakoç, çocukları geleceğin sahipleri olarak görür. Karakoç'un diriliş düşüncesini gerçekleştirecek onlardır. Dirilişin gerçekleşmesi için iyi yetişmiş annelere ihtiyaç vardır. 'Alınyazısı Saati'nin 6. şiirinde 'sabahyıldızına' seslenen şair, bir durum tespiti yapmaktadır. Hâlihazırdaki tablo çok da iç açıcı değildir. Sevgi, merhamet sahibi annelerin yerini, batılılaşmayı yanlış anlamış kumar, içki ve şiddetin esiri kadınlar almıştır. Şaire göre bu kadınlarla dirilişi gerçekleştirmek imkânsızdır.

Ve o kadınlar nereye gittiler
 Anne olan sevgili olan o kadınlar
 Çocuklarının üzerine titreyen
 Kirpiklerinde hep aynı
 Sevgi ve merhamet ışığı
 O kadınlar gökyüzüne mi çekildiler
 Eleğimsağmalara mı göçtüler
 Muratlarımızla birlikte
 Ve şimdi
 Erkeklerin kötü alışkanlıklarına özentili
 Bir kadınlar seli
 Onlar gibi
 Kumar içki ve şiddetin esiri (A.S,1998: 29- 30).

Yukarıdaki tablo şairi karamsarlığa sokmaz. O, ümitlidir. Şuurlu anneler gelecek, aydın ve yiğit çocuklarını getirecek, onlar da dirilişi gerçekleştireceklerdir. Özlenen geleceğin mimarları bu annelerin yetiştirdiği çocuklar olacaktır.

Ve yeniden
 O anneler o sevgililer
 Geri gelecekler
 Ve o aydın o yiğit çocuklarını getirecekler (A.S,1998: 31).

İslam medeniyetinin zulüm altında kalmasını anlatan ‘Alınyazısı Saati’nin 4. şiirinde Sezai Karakoç ‘sabahyıldızına’ seslenmektedir. İslam uygarlığının; Irak’ın, İran’ın... ölen kadın ve çocuklarına ağlayan şair, sabah yıldızından bir temennide bulunur. Aslında bu temennide yine umut ve diriliş ön plana çıkarılmaktadır. Şairin istediği, sabahyıldızının her zaman ışıması, her sabah ezan gibi, uyanan çocuğun (diriliş çocuğunun) rüyasına sızmasıdır.

Umut gibi ışık
Ezan gibi uzan her sabah
Ve rüyasına siz
Uyuyan çocuğun (A.S, 1998: 23).

‘Ninni’ şiiri Sezai Karakoç’un idealize ettiği çocuğa söylenen bir şiirdir. Burada anlatıcı annenin kendisidir. Sezai Karakoç, çocukları Allah’ın armağanı ve geleceğin kahramanları olarak düşünür. Bunlar sureten ve sîreten mükemmel çocuklardır. Yüzlerine Kur’an’ın nurunun yayıldığı diriliş çocuklarıdır.

Sana Tanrı Armağanı
Desem uyur musun yavrum
Geleceğin kahramanı
Desem uyur musun yavrum

Gözün göğün siyahından
Göğsün güneş kadehinden
Yüzüne nur saçmış Kur’an
Desem uyur musun yavrum (A.D, 1998: 27)

Karakoç’un idealize ettiği çocuk İslami bir kimlik taşır. Bunları yetiştiren anneler iyi bir İslami donanıma sahiptirler. Karakoç bu annelerin yetiştireceği çocukların dirilişi gerçekleştireceğine inanır.

‘Beşinci Ayın’ şiiri de bir diriliş şiiridir. Bu dirilişte anneye ve çocuğa büyük görevler düşmektedir. Anne çocuğunu iyi eğitecek, O’na diriliş ruhunu verecektir. Çocuk da aldığı eğitimle ideal bir düşünceye sahip olacak, ideal bir âlemi düşleyecektir.

Kendi kültürünü, toplumunu, inancını hâsılı her şeyini benimsemiş bir nesil, Batı'nın zünnarını sırtından çıkaracaktır.

Kızgın lavlar çağındadır artık âyin
Yandı rahibin zünnarı sarıldığı veli cübbesinde
Ve çocuk öz annesinin süt ve memesinde
Görmektedir gerçekleştiğini düşlediği âlemin (A, 1998: 35).

Sezai Karakoç 'Leyla ile Mecnun' eserinde hem Leyla'yı hem Mecnun'u dirilişi gerçekleştirecek çocuklar olarak tasavvur eder. 'Leyla ile Mecnun'da Leyla'nın doğumunda 'bir gök yaratığının söylediği şiir' dirilişin habercisidir. Gök yaratığının diriliş söylemine aynı şekilde Leyla da karşılık verir. Şair burada Leyla'dan yola çıkarak bütün Leylaların dirilişin bir parçası olması gerektiği mesajını verir. Bir peri güzelliğinde olan Leyla bir diriliş eridir.

Bir peri miydi bir peri miydi
Sevgilim bir peri miydi
Diriliş dedim diriliş dedi
Kav dedim kav dedi (L.M, 1997: 15).

'Leyla'nın doğumu için sonradan Mecnun'un söylediği' şiirde Leyla'nın doğumuyla adeta kâinatın bir değişim ve dönüşüm yaşadığı görülür. Bu değişim ve dönüşüm aslında dirilişin ta kedisidir.

Çiğ düştü göklerden
Ve bir bahar gün doğdun sen

Güvercinler geçti menekşelerden
Ve bir bahar gün doğdun sen

Kendi kendine ayna olan nergislerden
Leylakların gün doğuşu ürperişinden
Zambakların kıyı kıyı bakışından
Geldin sen (L.M, 1997: 11).

Rüzgârların karları süpürmesi kuş seslerinin işitilmesi bahar mevsiminin alametidir. Baharın bir diriliş olduğu unutulmamalıdır. Burada hüsn-i talil sanatını ustaca kullanan şair baharın gelişiyile birlikte güzel günlerin geleceğinin haberini verir.

Ve rüzgârlar karları süpürdüğünde
 Ve insanı çıldırtan kuş sesleri işitildiğinde
 Birdenbire aydınlandı annenin yüzü
 Ve bir bahar günü doğdun sen (L.M, 1997: 11).

‘Leyla ile Mecnun’da rüzgârın dilinden söylenen şiir Leyla’ya yazılmış bir methiye gibidir. Leyla’nın güzelliği tabiata akseder. Tabiat güzelleşir, bahara döner. Bahar dirilişin kendisidir. Leyla’nın düşleri bile gelecek güzel günlerin habercisidir. Kuşlar bile onun düşlerinden renk alır.

Kuşlar öttü Leyla için
 Güller açtı Leyla’dan ötürü
 Uyku bir bahara döndü
 Leyla ayla yıldızların
 Arasında paylaşıldı
 Ortasında kapışıldı
 Susun bütün dünya şehir
 Leyla derin bir uykuda
 Güller Leyla’nın uykusunda olgunlaşırlar
 Leyla’nın düşlerinden renk alır kuşlar (L.M, 1997: 18).

‘Leyla ile Mecnun’ eserinde Mecnun’un doğumunun anlatıldığı bölümde Mecnun’un özellikleri sıralanır. Adı Kays olacak bu çocuk sonradan hal ve tavırlarından dolayı Mecnun ismini alacaktır. Bu çocuk ilerde, bir değişim ve dönüşümü gerçekleştirecek emareleri taşımaktadır.

Böyle doğdu çocuk bir bakıma
 Sorabilirsiniz, göze çarpan
 Olağanüstü ne vardı diye

Değişim yok belki bir hazırlık vardı ilerdeki değişime
Adını koydular ama ne yarar, değiştirilecekti o ad (L.M, 1997: 23).

Toplumların geleceği çocukların eğitiminden geçer. Yeni neslin eğitim seviyesi arttıkça milletin refah seviyesi de artacaktır. Burada annelere büyük görevler düşmektedir. Diriliş nesli, şuurlu annelerin yetiştireceği şuurlu çocuklarla gelecektir.

III.2.3.Çocuklar Oyunla Hayatı Kavrır

“Çocuğun hayata, dünyaya ve insanlara karşı bakışı yetişkinlerden farklıdır. Bu konudaki duygu, düşünce ve inançları gerçeğin izlenimlerinden yoksun olduğu için daha çok ‘hayal’ ve ‘oyun’ bağlamında gerçekleşir.” (Taşdelen, 2005:324) “Oyun oynamak çocuk için bir gereksinimdir. Çocuğu gerilimlerden kurtarır. Bedensel enerjinin boşalmasına yol açar. Renk, boyut ve objelerin anlamlarını kavramasını sağlar. Kurallara uymayı öğretir. Çocuk oyun yoluyla kendi güçlerini sınar, başka çocuklarla ilişki kurabilmeyi öğrenir.” (Uysal, 2005: 89).

Tökel’e göre; çocuk için önemli olsun veya olmasın hayat bir ‘oyun’ çerçevesinde anlam kazanır, oynanabilen şey güzel, oynanmayan şey kötüdür ve onun değerler kavramının yönlendiren en önemli gösterge oyundur.

“Bugün çocuk eğitiminde modern kuramların merkezinde de ‘oyun’ kavramının olduğu bilinmektedir. Çocuğa hangi tür eğitim verilecekse verilsin bunun mutlaka oyunla bir beraberliği olmalıdır. Bugünkü bilimsel terminolojide çocuk için oyun sözünün ifade ettiği anlam hiç de hafife alınacak veya boş geçecek bir basitliğe sahip değildir.” (Tökel, 2005: 79).

Çocukların gelişiminde oyunun büyük bir rolü vardır. Sezai Karakoç ‘Çocukluğumuz’ adlı şiirde arkadaşlarıyla oyun oynamaktadır. Bu oyunda Hz Ali’nin rolü paylaşılamamaktadır; çünkü Ali büyük bir kahramandır. Çocukların kendilerine model aldığı büyük bir kahraman. Karakoç’un babasının uzun kış geceleri anlattığı cenklerde Ali kıratına binerek gelen, herkesi kurtaran bir kahramandır.

Çocuklarla oynarken paylaşamazdık Ali rolünü
 Ali güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar kahraman
 Ali olmaktan bir sedef her çocukta (Z.A.S, 1999: 32- 33).

Sezai Karakoç' un 'Köpük' şiiri şairin çocukluğu hakkında pek çok bilgi vermektedir. Şiirde Erzincan depremini yaşayan bir çocuk ile Karakoç' un arkadaşlığı anlatılır.

Sezai Karakoç' un doğum yılı 1933'tür. Yani şair bu şiiri 30'lu yaşlarda kaleme almıştır. Şiirde sözü geçen Erzincan depreminin tarihi 26- 27 Aralık 1939'dur. Yaklaşık 8 şiddetinde meydana gelen bu depremde otuz binden fazla insan hayatını kaybetmiştir. Deprem meydana geldiği tarihte Sezai Karakoç yaklaşık 6- 7 yaşlarındadır.

Depremden artakalmışlardı biz de
 Bir halk evi yapamamıştık da ondan
 Oraya gitmiştik siyah incir ağaçlarına
 Çıkardık ilk defa tadardık o hep Erzincan' ı
 Anlatırdı öğle olmadan öğle namazını kılan
 Öğle olduktan sonra öğle namazını yeniden kılan
 Büyük annesini bense oruç tutardım menengiç kahvesi içerdim
 Akşamları yolumu hep bir çocuk beklerdi
 Döğüşmek için
 Ama ben onu dövmezdim o da beni dövemezdi
 Sonra Afrika olan Ömer- çünkü biz onu
 Afrika yapmıştık oyunda o Ömer tek başına bizi yenerdi. (K.Ş.S, 1998:

15- 16).

Karakoç'un çocukluğunda oynadığı oyunlarda anne ve babasının anlattığı Ahmediyeler, Muhammediyeler, Hz. Ali Cenknemeleri ve menkıbevî anlatıların büyük etkisi görülür. Arkadaşlarıyla oyun oynarken O ve arkadaşları Hz. Ömer ve Hz. Ali gibi iki İslam büyüğünü kendilerine model alır. Onların rolünde oyunlar oynarlar.

Yani kardeşi Avustralya Ali'yi, kardeşi
 Avrupa Ali' yi ve Asya beni
 'Gider içerde güçlenir güçlenir gelirdik'
 Ama Afrika Ömer O hep kış yaz tarlalanın
 Dağlarda koyunlara çiçeklere ateş yakan
 Böcek ezdiren bütün düğün böceklerini ezdiren
 Ve hep düğün orbası içen O Afrika Ömer
 Hepimizi tek başına yenerdi. (K.Ş.S,1998: 16).

Karak'ta oluşan diriliş düşüncesinin İslami referanslara sahip olduğunu söylemiştik. Nitekim bir çocuğun dinî nitelikli kahramanları oyun oynarken bile model alması oldukça anlamlıdır. Hatta Karak'ta diriliş düşüncesinin oluşmasında bu oyunların da etkili olduğu söylenebilir.

“Yapılan araştırmalar çocuğun ruhsal yapısının dinî inanca yatkın ve yetenekli olduğunu göstermiştir. Bazı araştırmalara göre çocuğun ruhuna dinî alaka, eğitim, duygu, düşünce ve isteklerin yerleştirildiği hatta bazıları dinî inancın sadece onun ruhuna yerleştirilmekle kalmayıp, aynı zamanda onun içgüdüsel bir yapı içerisinde onda doğal olarak doğup geliştiğini, inanmanın çocuğun yapacağı en doğal iş olduğunu’ ortaya koymuştur.” (Evren,2005:309).

‘Yapı Aralıkları’ şiirinde şairin çocuklara bir tavsiyesi vardır. Çocukların ocukluklarını yaşamaları gerektiğini tembihleyen ve onlara bu şekilde telkin veren şair, onların oyun oynamaları gerektiğini belirtir. Bunu ‘ember çevirmeyi unutmayın’ sözüyle ifade eder.

Çocuklar gözünüzü aın
 Gün gelir iş içten geçer
 Çember çevirmeyi unutmayın
 Yapı aralıklarından bakmayı da (K.Ş.S, 1998: 124).

‘Rubailer 3’şiiirinde de şair bir vasiyeti dile getirir. Son nefesinde yanı başında doktor yerine annesinin olmasını isteyen şair, çocukların etrafında çember çevirmelerini yani oyun oynamalarını ister.

Doktor istemem annem gelsin
Yataklar denize atılsın
Çocuklar çember çevirsin
Ölürken böyle istiyorum (K.Ş.S, 1998: 126).

‘Rubailer 2’ şiiirinde çocukların oyun içinde de olsa evde kullanılmayan işe yaramaz nesneleri kullanışlı hale getirdikleri anlatılır. Kullanışlı hale getirdikleri nesneler ‘şapka’ imgesiyle anlatılmıştır.

Evde ne kadar şapka varsa
Geçmiş günlerin başarısı kini
Çocuklar kullanışlı hale kor
Oyun içinde de olsa hepsini (K.Ş.S, 1998: 126).

Çocuklar, “oyun yolu ile deneyim kazanırlar, öğrenirler ve becerilerini geliştirirler. Çocuklar, oyun oynadıkça duyguları keskinleşir, yetenekleri gelişir. Duyduklarını, gördüklerini sınar, dener ve öğrettiklerini pekiştirirler.” (Ünlü, 2005: 22) Karakoç’un şiiirlerinde de çocuklar, çocukluklarını yaşayan bireyler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Karakoç’un kendi çocukluğunda model aldığı Hz. Ali, Hz. Ömer gibi kahramanlar, şairde diriliş düşüncesinin oluşmasında etkili olmuş kahramanlardır.

III.2.4.İyilik ve Güzelliklerle Dolu Geçmiş, Dirilişi Gerçekleştirir

İyi bir gelecek iyi bir geçmişle gerçekleşebilir. Gelecekte yükselecek binalar inşa edilen temelin sağlamlığına binaen yükselir. Bu bağlamda çocukluk bir insanın yapı taşlarının oturduğu dönemdir.

Sezai Karakoç'un şiirinde 'iyilik ve güzelliklerle dolu geçmiş' gerek İslâm'ın insanlığa ve çocuklara getirdiği güzellikler gerekse şairin çocukluğunda yaşadığı güzellikler bağlamında ele alınabilir.

'Hızır ile Kırk Saat'in 34. şiiri Hz. Muhammed'i anlatır. Onun gelişiyle her şey olumlu yönde değişmiştir. Bu değişimden en çok çocuklar etkilenmiştir. Zira Hz. Peygamber onlar için güzel bir gelecek hazırlamıştır. Bu çocukların özlediği ve istediği bir gelecektir.

Sen kuracaksın
Seher çocuklarının
Tek kentini
Sen bildireceksin
Dünya geldi geleli
En önemli haberi (H.K.S, 1998: 109).

Cahiliye devrinde özellikle kız çocuklarına yapılanlar bu dönem insanların insanlıktan nasıl çıktığını göstermektedir:

“ Çöl Araplarının bir kısmı kız çocuklarının dünyaya gelmesini bir felaket, bir yüz karası sayarlardı. Bu sebeple doğan çocuk kız olunca, bazen kimsenin görmesine bile fırsat verilmeden gaddar babaları tarafından diri diri toprağa gömülüyor ve kuyulara atılıyorlardı.”(Suruç, 1998: 179).

“Bazen de anneler, doğum yaklaşınca çukur kazdırırlardı. Dünyaya gözlerini açan yavru kız ise, hemen çukura atılır, üzeri toprakla örtülürdü.

Babalar öldürmeyi kararlaştırdıkları kızlarını, altı yaşına gelince, güzel elbiseler giydirerek, sanki akraba ziyaretine gidiyorlarmış gibi çöle götürürlerdi. Zavallı çocuk, orada daha önce kendisi için hazırlanmış mezara bırakılır, üzerine de toprak atılarak diri diri gömülürdü.” (Suruç,1998:179). Hz. Muhammed'den sonra bu vahşet tablosu tamamıyla değişir. Kız çocuklarını diri diri toprağa gömen bir zihniyetin yerine, bir karıncayı bile incitmekten imtina eden bir zihniyet gelir. Çocuklar için güzel bir gelecek kurulmuştur.

Yeni ve gerçek kardeşlikler kurulmuş
 Çiçek çiçeğe durmuş bahar gelmiş
 Çocuklar kurtulmuş (H.K.S, 1998: 111).

Yukarıdaki mısralar Hz. Muhammed'in gelişiyle ortaya çıkan tabloyu özetler niteliktedir. O'nun yaşadığı dönem Asr-ı Saadet dönemi olarak bilinir. Bu dönem insanlığın huzur ve mutluluk içinde yaşadığı bir dönemdir. Hz. Muhammed'in öğretileri insanlığı refah ve huzura kavuşturmuştur. Bugün ortaya çıkan huzursuzluğun sebebi Peygamber'in getirdiği öğretilerden uzak kalmaktan kaynaklanmaktadır. Karakoç geçmişte yaşanmış iyilik ve güzellik dolu geçmişin diriliş düşüncesiyle hayat bulacağına inanır.

'Gül Muştusu' kitabında Sezai Karakoç'un çocukluk ve gençlik yıllarıyla ilgili bilgilere yer verilmektedir. Karakoç'un çocukluk yılları Ergani'de geçmiştir. Karakoç çocukluğuyla ilgili olarak Hatıralar'ında şu bilgilere yer verir:

“ Çocukluğumuzun kasabası bende daha çok tatlı taraflarıyla yaşar. Evimizin önündeki bağ, arkasındaki bahçe, kendine mahsus suyu ve havasıyla kasabanın üstünde adeta biraz bağımsız bir hayat kurmamızı sağlamıştı.(...) Yere serilmiş yataklarda adeta gözümüz yıldızlar dünyasına kaymış dalar giderdi; sanki uykuyla göklere yükselir, yıldızlar âleminde bir rüya ikliminde dolaşır gibi yaşırdık. Sabah kuş sesleri arasında uyanırdık.” (Eren, 2003: 280).

Güllerin diyanı olan Ergani'de her şey gülün güzelliği kadar güzeldir. Her evin penceresinde gül şişeleri dizilidir. Manevi bir atmosfer vardır bu mekânda. Güller salâvatlarla derilir. Gül dağıtılır, gül satılır burada. Tam bir huzur ortamı hâkimdir mekâna. Karakoç çocukluğunu böyle bir mekânda yaşamıştır:

Salâvatlarla gül derer
 Gül dağıtır
 Gül satarlar
 Bir gençlik gibi açılan sokak ağızlarında
 En çok gül sebilinin kenti bu kenttir.
 Her evin penceresinde dizili gül şişeleri. (G.M, 1998: 86).

Mekâna hâkim olan unsur gül olunca her şey güle yoğrulmuştur. Çocukların kavgası bile gül ile. Taş yerine gülün atıldığı bir yerdir burası. Gülle yıkanır çocuklar burada, okullara, kitaplar arasında gül taşınır. İmtihanlarda gül yetişir imdada.

Biz çocuklarsa
Güllerle döğdük birbirimizi her baharda
Gül fırlattık birbirimize taş yerine
Gülle ıslattık birbirimizi
Gül sularında yıkadık saçlarımızı
Gül sularında yıkandık leğenlerde
Gül taşıdık okullara kitaplar arasında
Pencereden uzanan bir gül
Güçlendirdi bizi imtihanlarda (G.M,1998: 86).

Görüldüğü üzere Karakoç çocukluğunu iyilik ve güzelliklerle dolu bir mekânda geçirmiştir.

Karakoç'un kişiliğinin oluşmasını sağlayacak ilk ciddi eğitimini anne ve babasından aldığı görülmektedir. 'Çocukluğumuz' şiiri Karakoç'un çocukluğunda anne ve babasından nasıl bir eğitim aldığını gözler önüne sermektedir. Karakoç'un aldığı bu eğitimde Müslüman bir ailenin hassasiyeti görülür.

Annemin bana öğrettiği ilk kelime
Allah, şahdamarımdan yakın bana benim içimde

Annem bana gülü şöyle öğretti
Gül, Onun, o sonsuz iyilik güneşinin teriydi

Annem gizli gizli ağlardı dilinde Yunus
Ağaçlar ağlardı, gök koyulaşırdı, güneş ve ay mahpus

Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde
Binmiş gelirdi Ali bir kırata (Z.A.S, 1999: 32).

Karakoç'un kişiliği anne ve babasından aldığı eğitimle olgunlaşmıştır. O, daha bir çocukken anne ve babasından; insanlara şahdamarından daha yakın olan 'Allah'ı, 'Gül Kokulu Peygamber'i, Yunus ilahilerini, Hz. Ali'nin kahramanlıklarını öğrenmiştir.

'Yaz' şiirinde Karakoç, çocukken yaşadığı yaz mevsimlerini anlatır. Kelimelerine ve şiirine bir zehir karışmıştır. Fakat bu zehir öldürücü değil kurtaran bir zehirdir.

Yaz geceleri Yusufu tutun kuşlarını eritirdim
 Kuşluklarda halamın bir vakit fazla namazından
 Açardı gök sofrasını mucize annesi
 Kadınlar yalnız kadınları buruşturan akrebi
 Parmakların ucundan emilerek alınan zehri
 -Hiç çatlamamış dudakların aldığı zehri –
 Ben hiç emmedim amma dudağımda
 Kaynar o yaz akrebinin izi
 Kelimelerime ve şiirime hep o
 Çocukluğun zehri
 Kurtaran zehir karışır
 Tutkal gibi yapışır (K.Ş.S, 1998: 43).

İyilik ve güzelliklerle dolu bir geçmiş dirilişi gerçekleştirecektir; çünkü iyilik ve güzelliklerle yaşanmış bir geçmiş, çocukların model ve örnek alabileceği bir zaman dilimidir. Yine unutulmamalıdır ki geçmiş geleceğin üstüne inşa olur. Temelin sağlamlığı binanın sağlamlığıyla doğru orantılıdır.

III.2.5.Çocuklar Öğrenendir

Çocuklar hızlı öğrenen varlıklardır. Onlar büyüyüp olgunlaşmaya dek ailelerinden, çevrelerinden pek çok şeyi model alarak öğrenirler.

“İster biyolojik, ister kültürel, ister medeniyet açısından düşünelim: çocuk gelecektir. Bu, hem yerel, hem de evrensel bağlamda böyledir. Yani çocuk, milli bağla kendi milletinin; beşeri bağla insanlığın geleceğidir. Bu bağ, çocuğun önem ve değerini, son tahlilde, tartışılmaz kılmaktadır. Hemen belirtmekte yarar var: Çocuk, söz konusu aidiyet bağını verili olarak alır. Yaradılışın önü alınmaz bir cilvesi olarak o, başkaları tarafından yetiştirilip sosyalleştirilir: Bu sosyalleşmenin biyolojik, psikolojik, nihayet kültürel evreleri vardır ve bu evreler boyunca o, ebeveynleri, öğretmenleri, nihayet toplum tarafından eğitilir.” (Tekin, 2005: 469).

Karakoç’un şiirlerinde ‘öğrenen çocuk’ profili bazen şairin biyografik yaşamından kesitler sunarken bazen de genel olarak çocuk bağlamında anlam kazanır. Bu şiirlerden hareketle Karakoç’un aldığı eğitimin daha çok dinî bir hüviyete sahip olduğu görülmektedir.

“Din, bireye, sevgi kavramını, yaratana ve yaratılana sevgi duyabilme yeteneğini sunarken, aslında bir açıdan da kendiliğine ulaşma sevgisi ve aşkını sunmuş olur. Sevgi, yoğun haliyle aşk, ne zaman din ile birlikte düşünölmekten bağımsızlaşırsa, o zaman dinin özellikle sosyal hayattaki birleştiricilik fonksiyonunda tehlikelere açık olacağını söylemek yanlış olmaz.” (Mehmedoğlu, 2005:127).

‘Çocukluğumuz’ şiiri Sezai Karakoç’un aldığı ilk eğitimi ve bu eğitimin niteliğini göstermesi açısından dikkate değerdir. Sezai Karakoç’un annesinden aldığı eğitim dinî içeriklidir. Annesinden Allah’ı ve Peygamber’i öğrenen Karakoç, yine annesinden Yunus Emre gibi bir şahsiyeti öğrenmiştir.

Annemin bana öğrettiği ilk kelime
Allah, şahdamarımdan yakın bana benim içimde

Annem bana gülü şöyle öğretti
Göl, onun, o sonsuz iyilik güneşinin teriydi

Annem gizli gizli ağlardı dilinde Yunus
Ağaçlar, ağlardı, gök koyulaşırdı, güneş ve ay mahpus (Z.A.S, 1998: 32).

Şair Allah'ın insanlara şahdamarından daha yakın olduğunu annesinden öğrenmiştir ki bu bilgi İslami temelleri olan bir bilgidir. Kaf Suresi 16. ayet-i kerimesi şöyledir:

“ Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz ve biz ona şah damarından daha yakınız.” (Kaf,16).

Şair gülü de annesinden öğrenmiştir. Bu gül sonsuz iyilik güneşinin teri olan Peygamber'dir. Gül, Peygamber'i temsil eder. Bundandır ki gülü çok seven Karakoç bunu şiirinin vazgeçilmez bir parçası haline getirmiştir.

Sezai Karakoç'un eğitiminde babanın da büyük bir rolü olmuştur. Hz Ali cenk namelerini babasından öğrenmiştir. İslam tarihinde gerçekleşmiş pek çok olayı öğrendiği kişi yine babasıdır.

Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde
Binmiş gelirdi Ali bir kırata

Ali ve at gelip kurtarırdı bizi darağacından
Asya'da, Afrika'da, geçmişte gelecekte

Biz o atın tozuna kapanır ağlardık
Güneş kaçırdı, ay düşerdi, yıldızlar büyürdü

Çocuklarla oynarken paylaşamazdık Ali rolünü
Ali güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar kahraman
Ali olmaktan bir sedef her çocukta (Z.A.S, 1999: 32- 33).

“Kış geceleri evden eve dolaşan gazavatnâme, Siyer-i Nebi gibi kitapları babası ahenkle okur, onlar da dinlerler. Ya da Muhammediye, Ahmediye, Battal Gazi kitapları...” (Sert, 2003: 327).

Babam lambanın ışığında okurdu
 Kaleler kuşatırdık, bir mümin ölse ağlardık
 Fetihlerde bayram yapardık
 İslam bir sevinçti kaplardı içimizi

Peygamberin günümüzde küçük sahabîleri biz çocuklardık
 Bedir’i, Hayber’i, Mekke’yi özlerdik, sabaha kadar uyumazdık (Z.A.S, 1999: 33).

Okumaya daha küçük yaşta başlayan Sezai Karakoç, ilk İslami bilgilerini de küçük yaşta edinir. “Babasının bir arkadaşının yazıhanesinde bir kitap bulur, iştahla okuduğunu gören yazıhanedeki amca kitabı hediye eder O’na. Bu kitap bir ilmihaldir. İlk namaz surelerini oradan öğrenir.” (Sert, 2003: 327). Ailesinden dini eğitimini de alan Karakoç çağın insanının tek taraflı eğitim anlayışını şöyle eleştirir.

“Çocuğunu hep teknik öğretime koşturuyorsun, çağın alışkanlıklarına ve eğilimlerine uyarak. Onu edebiyata ve düşünceye de yönelt. Müslüman, şuurlaş. Çileleş ve şuurlaş. Hazreti Hüseyin’in sırf bir dünya günü görmek için şehit olmadığını bil ve şuurlaş. Din ve gerçek için ebedî bir modeldir sana.” (İ.D, 2005: 60).

‘Taha’nın Kitabı’nda Taha’nın yarasalarla savaşı esnasında en önemli silahı çocukluğunda öğrendiği dualardır. Bunların verdiği ilhamla kalbini Kur’an muşambalarına saran Taha yarasalarla savaşa girer. Taha pek çok yönden Sezai Karakoç’a benzer. Sezai Karakoç’un da çocukluğunda anne ve babasından İslami referanslı bir eğitim aldığı görülmektedir. Bu durum Sezai Karakoç’u bir diriliş eri yapmıştır.

Kalbini sararak Kur’an muşambalarına
 Bütün benliğini verdi yarasa duvarına
 Sonra birden hatırladı çocukluğunda öğrendiği o uranyum kelimelerini
 (T.K,1998: 16).

Sezai Karakoç anne ve babasından dinî bir eğitim almakla beraber, aldanişı aşmayı, köprüden düşmemeyi, yılan zehrinden korunmayı, soygunda soyulmamayı hâsılı hayatın zorluklarına karşı mücadeleyi de öğrenmiştir.

Çocukluğumda öğretmişti annem
Aldanışı aşmayı
Köprüden düşmemeyi
Saçaklarda kolaylıkla gezmeyi
Yılan zehrini
Çatlamamış dudaklarla emmeyi
Soygunda soyulmamayı
Uçaktan düşülse de ölmeyi
Büyüyü fark etmeyi bayındır bilgilerden
Bir kelimeyle
Ulu bir kelimeyle
Yüce bir isimle (H.K.S, 1998: 74- 75).

Taha'nın Kitabı'nda 'Taha Sabır Kentinde' bölümünde Taha'nın çocukluğunda öğrendikleri anlatılır. Taha dolayısıyla Karakoç korkulara karşı afat suyu içen, akrebe ve yılanla karşı korunan, muharrem ayını ve Kerbela günlerini yâd eden biridir. Öğrendikleri ve yaşadıkları onu zorluklara karşı dayanıklı hale getirmiştir.

Korkulara karşı acı afat suyu içtim
Şerbetlendim yılanla akrebe karşı
Baharda aşı işareti alnıma kırmızı toprak tazesinden
Aşure yedim muharrem ayında
İçmedim kana kana su Kerbelâ günlerinde (T.K,1998: 49).

Karakoç'un 'Leyla ile Mecnun' hikâyesinin 'Günler' bölümünde Leyla ve Mecnun'un okul yılları anlatılır. Öğrencilik kimliğiyle karşımıza çıkan Leyla ve Mecnun okulda yazıyı, eski ve yeni bilgileri, dinî bilgileri aşkları, şiirleri ve efsaneleri öğrenmiştir.

Çöl okulu çekti onları da
 Bütün kabile ileri gelenlerinin çocukları gibi
 Öğrendiler yazıyı yeni bir dil gibi
 Ezberlediler şiirleri efsaneleri
 Gönüllere ateş düşüren ilgileri
 Tanrı ve insan hakkında eski belgelerden kalma sözler
 Peygamberlerden kalma sözler
 İçlerinde Kâbe'nin uzak bir kent gibi çizgileri yandı
 Günler ve geceler Kara Taş alev alev yandı
 Öğrendiler eski ve yeni bilgileri (L.M, 1997: 24).

Gelenekleri, töreleri, tören ve şölenleri, ata binmeyi, deveye su vermeyi, güneş, ay'ı ve yıldızları, çölün bilgisini ve pek çok şeyi de Leyla ve Mecnun okuldan öğrenirler.

Gelenekleri töreleri tören ve şölenleri
 Yiğitlik namus onur ve doğruluk üzerine
 Doldu dağarcıkları en özlü söz ve öykülerle
 Yakın ve uzak kabileler bilindi
 Soylar soplalar kan davaları öğrenildi
 Kimden kime kalan ö var
 Kimler bağışlanacaklar
 Eksik bir şey kalmadı öğrenileceklerden
 Ata binmekten deveye su vermekten
 Güneş ay yıldızlar ve rüzgârlar
 Fırtınalar ve gelip geçmiş
 İlahi ceza ve gazaplar hakkında
 ölün bilgisi bellidir ne artar ne eksilir
 Ve her çocuk tarafından tam ve kesinlikle bilinir
 Leyla da Kays da öğrendi
 Birbirlerini tanıdıkları gibi
 Tanıdık bilgilerin tüm gerçeklerine erdiler (L.M, 1997: 25).

‘Hızır’la Kırk Saat’ kitabının 3. şiirinde anlatıcı Hızır’dır. Hızır, bu şiirde hem öğrenen hem de öğreten durumundadır. Kundaktaki çocuklara, fundalara, keçilere, keçiyollarına hâsılı canlı ve cansız unsurlara öğretici konumundadır.

Ey ulular sizin bana öğretmediğinizi
Ben yarılmış aydedeye öğrettim
Delikanlı ateşlere öğrettim
En umutsuz bekârlara öğrettim
Kundaktaki çocuklara öğrettim
Öğrettim fundalara, keçilere, keçiyollarına (H.K.S, 1998, 11).

Köksal Hz. Hızır’la ilgili şu tespitlerde bulunur:

“Hızır Aleyhisselama, Allah tarafından; Musa Aleyhisselamın bile bilmediği özel bir ilim verilmişti ki, Musa Aleyhisselam, onu öğrenmek için, uzun bir yolculuğu göze almıştı.” (Köksal, 2005: 107).

Yukarıdaki mısralarda görüldüğü üzere Hz. Hızır bilgili ve âlim bir kişidir. Kundaktaki çocuklara, canlı ve cansız varlıklara bile bir şeyler öğretmektedir.

Karakoç’un şiirlerinde, öğrenen çocuk profili, genellikle dinî hususiyetleri öğrenen bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. Karakoç çocukların fen ilimleriyle birlikte din ilimlerini de öğrenmesi gerektiğine inanır. Çünkü dirilişin bilgili ve inançlı bir neslin çabalarıyla gerçekleşeceğine inanır.

III.2.6.Aşkın Yaşı Yoktur

Dünya edebiyatında olduğu gibi Türk edebiyatında da edebî eserlerde en fazla işlenen konuların başında ‘aşk’ konusu ve bu paralelde ‘aşk teması’ gelir. Edebî eserlerdeki başkahramanlar daha çocuk denilen yaşlarda yakınlaşmaya başlarlar. Bu yakınlaşma zamanla yerini kuvvetli bir aşka bırakır. Leyla ve Mecnun mesnevisinde Leyla ile Mecnun’un yakınlaşması daha okul yıllarında başlar. Sezai Karakoç’un

şiiirlerinde de daha çocuk yaşta aşk duygusunu yaşayan kahramanlarla karşılaşmak mümkündür.

‘Ötesini Söylemeyeceğim’ şiiri Fransızların Tunus ve Cezayir üzerindeki sömürgeci politikasını yansıtan bir şiirdir. Bu şiirdeki anlatıcı on yaşında bir kız çocuğudur. Çocuğun konuştuğu ‘Bay Yabancı’ Batı’yı temsil eden bir zihniyete sahiptir. Şiirde baştan sona Bay Yabancı ve dolayısıyla Batılı zihniyeti eleştirilir. Anlatıcı Batılıların aşklarını da eleştirir. Bunun karşısında kendi aşkını yüceltir. O, amcasının oğlunu sevmektedir. Amcasının oğlu da sadece O’nu sevmektedir.

Ötesini söylemeyeceğim Bay Yabancı
Ben siz belki bilmezsiniz on yaşımdayım
Annem böyle konuşmak ayıptır dedi
Annem o kadına şeytan diyor
Bizim kediler de ona tuhaf tuhaf bakıyorlar
Siz şeytanı çok seviyorsunuz galiba Bay Yabancı
Siz şeytanı niçin bu kadar çok öpüyorsunuz
Kabul ediyorum sizinki bizimkinden daha güzel
Ama bizimki sizinkinden daha efendi daha utangaç
Onu hiç görmedim o bize hiç gelmiyor
Hele yağmur onu hiç deliğinden çıkarmıyor sanıyorum
Ben yağmuru çok seviyorum Bay Yabancı
Sizin ıslak saçlarınızı hiç sevmiyorum
Tunusluların saçlarına benzemiyor sizin saçlarınız
Bizim saçlarımıza benzemiyor sizin saçlarınız
Ben karayım beni de amcamın oğlu seviyor
Sizin o kadını sevmiyor Süleyman
Süleyman benden başka kimseyi sevmiyor
Ben de onu seviyorum
Onu ve bizim evi seviyorum (K.Ş.S, 1998: 63).

Sezai Karakoç'un 'Leyla ile Mecnun' hikâyesinin 'Günler' bölümünde Leyla ve Mecnun'un okul yılları anlatılır. Okul yılları Leyla ve Mecnun'un aşklarının olgunlaştığı yıllardır. Zira şair aşkın ilk bakışta ve ilk tanışmada gerçekleştiğine inanır.

Birbirlerini tanıdıkları gibi
Tanıdık bilgilerin tüm gerçeklerine erdiler
Kabul etmiyorum ki aşkları okulda başlamış olsun
Bir ilk yakınlaşmadan ileri varsın
Gerçi o iklimlerde erken erginleşir insan
Yine de okul yaşlarında aşamaz duvarı insan
Ama aşk ki ezelî bir tanışıklıktır
Doğmadan önce başlamışlıktır
İlk bakışta ve ilk tanışmada duyurmaz mı kendini
Ve gün gün büyümeyen mi memedeki bir çocuk gibi (L.M, 1997: 25).

'Yağmur Duası' şiiri bir aşk şiiridir. Şair çocukluğundan bahseder bu şiirde. Annesi ilk gece çocuğuna afsunlu bir gömlek giydirmiştir. Annenin maksadı çocuğunu sıkıntılardan korumaktır. Fakat şairin içindeki sıkıntıları dindirememiştir. Zira şairin sıkıntısının ana kaynağı aşktır. Şairi bir çıkmaza sokmuştur.

Nedense aldanmış ilk gece annem,
Afsunlu bir gömlek giydirmiş bana
İşte vuramadı gökler bana gam
Dinmedi içimde kopan fırtına
Nedense aldanmış ilk gece annem (M.R, 1999: 9).

'Pişmanlık ve Çileler' şiiri 'Monna Rosa' şiirinin üçüncü bölümüdür. Burada anlatıcı kız çocuğudur. Pişmanlık yaşar, ümitsizdir, intihara meyillidir. Sıra dışı bağdaştırmaların kullanıldığı şiirde aşkın bir kız çocuğunu içine soktuğu sıkıntı dile getirilmiştir. Mermisiz, ateş almak üzere duran tüfek gerçekte yoktur. Zira bir tüfek mermisizse ateş alması imkânsızdır. Kız çocuğu burada kendini tüfek imgesiyle anlatmıştır.

Bir tüfeğin burnu havadadır.
 Ateş almak üzeredir, mermisiz,
 Ben bir küçük kızım, ben bir deli kızım
 Bir tüfek ateş almak üzeridir, mermisiz...(M.R, 1999: 30).

Küçük kızın bu psikoloji içerisindeyken en büyük yardımcısı annesidir. Anne düşüncelidir, Çocuğun ruhuna eğilendir. Şairin burada kullandığı ‘ateş’ imgesi aşkın kendisidir. Bu ateşte gül açmakta, servi ve ardıç büyümektedir. Aynı zamanda çocuk da bu ateşte büyümekte, olgunlaşmaktadır.

Ocak sönüyor, ateş kül oluyor
 Annenin saçları beyaz,
 Anne saçlarını yoluyor,
 Ateşin içinde gül açar, servi büyür, ardıç büyür, çocuk büyür
 Ocak sönüyor, ateş kül oluyor
 Anne ruhunda ruhuma eğiliyor,(M.R, 1999: 34).

‘Kara Yılan’ şiirinde Karakoç, kendini güneyli çocuk olarak tanıtır. Saçlarını acının elinde unutan bir güneyli çocuk, Kara Yılan’ ı parmaklarından süt içmeye çağırır. Kara Yılan da burada bozulmuş, kendi benliğini unutmuş yanlış batılılaşan tipleri temsil etmektedir.

Ben güneyli çocuk arkadaşım ben güneyli çocuk
 Günahlarım kadar ömrüm vardır
 Ağarmayan saçımı güneşe tutuyorum
 Saçlarımı acının elinde unutuyorum
 Parmaklarımdan süt içmeye çağırıyorum seni
 Ben güneyli çocuk arkadaşım ben güneyli çocuk (K.Ş.S, 1998 :73).

Buradaki güneyli çocuğun çektiği ıstırapların sebebi aşktır. Aşk göğsünde bir çiçek gibi değil, bir kurşun gibi taşımaktadır.

Ben çiçek gibi taşıyorum göğsümde aşkı
 Ben aşkı göğsümde kurşun gibi taşıyorum
 Gelmiş dayanmış demir kapısına sevdanın
 Ben yaşamıyor gibi yaşamıyor gibi yaşıyorum
 Ben aşkı göğsümde kurşun gibi taşıyorum (K.Ş.S, 1998: 74).

Görüldüğü üzere; aşk, Karakoç'un şiirlerinde bazen daha çocuk yaşta insanları etkileyen bir olgu olarak sunulmaktadır. Bu şiirlerde aşk saflığın ve temizliğin sembolü olurken aynı zamanda insanları olgunlaştırmaktadır.

III.2.7.Çocukluk Özlem Duyulan Bir Zamandır

İnsanlar geçmişleriyle var olur. Çocukluk ve gençlikte yaşanan mekân ve zaman, zamanla özlem duyulan olgular haline gelebilir. İnsanlar geçmişin güzel günleriyle hâlihazırdaki durumlarını karşılaştırarak geçmişe duyulan özlemlerini dile getirebilirler.

Karakoç'un şiirlerinde özlem teması daha çok çocukluğa duyulan özlem şeklinde tezahür eder. Şair çocukluğunun geçtiği kasabayı ve burada yaşadığı anıları dile getirir. Şairin çocukluk yılları Ergani'de geçmiştir. Ergani şair için özel bir yere sahiptir. Karakoç, Hatıraları'nda Ergani'yi şöyle anlatır: “ Çocukluğumuzun kasabası bende daha çok tatlı taraflarıyla yaşar. Evimizin önündeki bağ, arkasındaki bahçe, kendine mahsus suyu ve havasıyla kasabanın üstünde adeta biraz bağımsız bir hayat kurmamızı sağlamıştı.(...) Yere serilmiş yataklarda adeta gözümüz yıldızlar dünyasına kaymış dalar giderdi; sanki uykuyla göklere yükselir, yıldızlar âleminde bir rüya ikliminde dolaşır gibi yaşırdık. Sabah kuş sesleri arasında uyanırdık.” (Eren,2003: 280).

İlk eğitimini ailesinden alan Karakoç, ilk İslami bilgilerini de onlardan almıştır. Yüce Allah'ı Hz. Muhammed'i, Yunus'u, Hz. Ali'yi, Bedir'i, Hayber'i, Mekke'yi daha çocukken anne ve babasından öğrenmiştir. Gazavatnameler, Ahmediyeler, Muhammediyeler, Battal Gazi kitapları O'nu çok etkilemiştir. Sezai Karakoç içinde

yaşadığı dönem içerisinde bunların olmamasına içerler. Geçmişte kalan güzel günlerine özlem duyar.

Şimdi hiçbirinden eser yok
Gitti o geceler o cenk kitapları
Dağıldı kalelerin önündeki askerler
Çocukluk güzün dökülen yapraklar gibi (Z.A.S, 1999: 33).

Ergani doğumlu olan Sezai Karakoç, 1964 yılında yazdığı ‘Köpük’ şiirinde çocukluk günlerine özlemini dile getirir. Onun çocukluğu, ruhaniyeti yüksek bir yerde geçmiştir. Burada bir ‘Peygamber Makamı’ bulunmaktadır. Bu Peygamber, Kur’an-ı Kerim’de de adı zikredilen Hz. Zülkifl’dir.

Hz. Zülkifl’ in yanı sıra ‘Sultan Şehmus ve Veysel Karanî’nin ruhani yücelikleri de Sezai Karakoç’u çocukluk yıllarında derinden etkilemiştir. Şüphesiz yaşadığı çevrede devamlı bu ulu insanlarla ilgili anlatıları dinleyen Karakoç, bu ruhani yapıya uygun bir zihniyete sahip olmuştur.

Zülküfül Dağının bahçeleri
Yalnız orda açar özel bir Peygamber çiçeği
Ağız yakan özel bir Peygamber çiçeği
Sultan Şehmus ve Veysel Karanî
İncir yaprağıyla sildiler gözümü çocukken
Ve sen ey sıcak doğu gecelerinin bitmeyen göz ağrısı
Çocuklara mahsus çocuklara ait çocuklara dair göz ağrısı
(K.Ş.S,1998:12).

Sezai Karakoç’ un ‘Sultan Şehmus ve Veysel Karani / incir yaprağıyla sildiler gözümü çocukken’ söylemi ‘Sultan Şehmus ve Veysel Karani’nin etrafında anlatılan menkıbevî anlatıların şairin hayatında derin izler bıraktığının ifadesidir.

‘Samanyolunda Veba’ şiirinde değişen çocuk tiplerine bir sitem varken, şair kendi çocukluğundaki gibi çocuklara özlem duyar. Gece yarılarından sonra

samanyoluna bakan, samanyoluna bakarak çocukluğunu uzatmaya çalışan, güneşin doğuşunu gözleyen çocuk tipleri artık yoktur.

Nerde çocuklar gece yarılarında sonra
Çıkıp samanyoluna bakan
Bakarak çocukluğu uzatmaya çalışan
İşleri güneşin doğuşunu yayınlamak
Bütün o çocuklar neredeler (K.Ş.S, 1998: 77).

Şair yıllar sonra özlem duyduğu çocukluk günlerini bulamamaktan şikâyetçidir. Bütün karaları gezdiğini söyleyen şair, çocukluğunun dürbünleri içinden geçen kutsal şehirleri bulamadığına üzülür.

Bütün elmalar çürüdü
Çocukluğumuzun dürbünleri içinden
Geçen siyah halkalı kutsal şehirlerden
Birini bulamadım gezdim bütün karaları (K.Ş.S, 1998: 78).

“Sonbahar I.” Şiiri, bu mevsimin şair üzerinde uyandırdığı intibaları anlatır. Şairin çocukluk ve gençlik dönemlerinde yaşadıklarına karşı duyduğu özlem dile getirilir bu şiirde. İlginç olan ‘Sonbahar’ mevsiminin şairde olumsuz değil, olumlu çağrışımlar uyandırmasıdır.

Rüyalar bende kiraz gibi
Olur ve çürür bu mevsimde
Gün doğar ve yükselir de
Ben yatağında bir kaptan

Gemisini terk etmeyen bir kaptan
Gibi eski günlerin hülyalarında
Bir deniz hazinesine sarılmış
Çocukluktan gençlikten yapılan

Sanki yıllar önce
 Koyup gitmemiş sevgili
 Annem hiç ölmemiş gibi
 Günden öç alır geceler (Z.A.S, 1999: 35).

‘Hızır ile Kırk Saat’in 22. şiirinde de Karakoç’un çocukluk günlerine özlem duyduğu görülür. Karlı kurban bayramlarına, kuru üzüm iftarlarına, anne ve babanın sesine özlem duyan bir çocuğun ruh hali görülür burada.

An o çocukluğu ki
 Karlı kurban bayramlarını
 Kuru üzüm iftarlarını
 Bağa taşan ev seslerini
 An an ki
 Kurtuluşunu şimdi bulursun belki
 İçinden güneşe varan ses babadır gündüzleri
 Ayı kurcalayan ses anadır geceleri (H.K.S, 1998: 54).

İnsan geçmişi olan bir varlıktır. Geçmişte yaşanan yaşam, insanın kişiliğini oluşturur. Zaman geçtikçe değişime uğrayan insan, zaman içinde değer verdiği bazı şeyleri yahut kişileri kaybedebilir. Kaybedilenin değeri arttıkça geçmişe duyulan özlemin şiddeti de artmaktadır. Karakoç da bu bağlamda kaybettiklerine özlemini dile getiren bir şairdir.

III.2.8. Çocuklar Mutludur

İnsanoğlunun mutluluk duygusunu en fazla hissettiği dönem çocukluk dönemidir. Çünkü çocuklar için dünya bir oyun ve eğlence yeridir. Dünyanın meşgalesinden uzak olan çocuklar, hayatın tadını çıkaran yaptıklarından mutluluk duyan varlıklardır.

‘Hızır ile Kırk Saat’in 36. şiiri Hz. Muhammed’in Mekke’den Medine’ye hicretini anlatır. Hz. Muhammed ve beraberindekiler Medine’ye teşrif ederken, kadınlar, erkekler ve ‘gök çiğinin tüveyçleri çocuklar’ onları sevinç ve mutlulukla karşılamışlardır. ‘Yeri sarsan, göğü titreten yeni bir yürüyüşün, yürek yumuşatan bir yürüyüşün marşıyla’ onları karşılamışlardır.

Göründü gönlün sularında
 Uyandı tatlı bir sabah havası
 Ve karşıladılar onları
 Yollar da
 Kent sokaklarında
 Anıt gibi erkekler
 Damlarda ufku giyinmiş kadınlar
 Gök çiğinin tüveyçleri çocuklar
 Yeni bir yürüyüşün
 Yer sarsan gök titreten
 Yürek yumuşatan bir yürüyüşün marşıyla
 “Bir gün doğdu üstümüze ay doğdu
 Ufuktan
 Yükselen ve hep parlayan” (H.K.S, 1998: 115- 116).

Hz. Peygamber’i karşılarlarken çocuklar büyük bir coşkuyla O’nun gelişini kutlarlar. Çünkü çocuklara en çok merhametli ve şefkatli davranan Hz. Muhammed olmuştur. Çocukları zulmün karanlığından çıkarıp, onlara aydınlık bir gelecek bırakmıştır. Çocuklarını diri diri toprağa gömen acımasız bir zihniyetin yerine, sevgi ve şefkatin en yüce merhalede yaşandığı bir düzen kurmuştur. Bu yüzden çocuklar O’nun gelişini büyük bir mutluluk ve sevinçle karşılamıştır.

‘Esir Kent’ten Özülkeye’ şiiri yedi bölümden oluşur. Dördüncü bölümde (Özgür Bahar) şair, hayalî bir âlemde çocukluğundaki güzellikleri yaşar. Çevresindeki çocuklar ve güller hem şaire hem de mekâna mutluluk saçarlar.

Sonra birden bir sükûnet indi üstüme
 Sen geldin gözlerimin önüne yüzünde bir gülümseme
 Çevrede çocuklar mutluluklar gül demetlerinden bir küme
 Gönlüme salkım salkım düşlerini bırakan (Z.A.S, 1999: 65).

‘Taha’nın Kitabı’nda, ‘Samanyolu Destanı’ başlıklı şiirde samanyolunun insanlara ilham verdiği anlatılır. Samanyolu çocuklara gül sunar. Onlara mutluluk verir. Çocukların dışında kadınlar da bundan nasibini alır. Hâsılı Samanyolu bütün kâinata yansıyan ve kâinatı güzelleştiren bir olgudur.

Güldür çığ gibi yağın samanyollarından
 Uyanır uyanmaz güneşe saldıran doğu çocuklarına
 Güzün badem kıra kıra erişir kadınlar ona
 Geceleri vurur bir zikir gibi kim toprak mezarlara
 Su gibi yansıtır ağıtları aya ve bakıra
 Gökte akan tunçtan bir Dilcedir ama
 Işık solmaz kavunlara, umut vermez kan kırmızı karpuzlara
 Geceleri Kur’an’ı indirir arılara karıncalara
 Gündüzleri bir yakıdır zeytinlere, incirlere, narlara
 Bir verimdir annelerin süt bağlarına (T.K, 1998: 12).

‘Gül Muştusu’ şiirinin 6. bölümünde baharın gelişiyle yağın yağmurun tabiata canlılık katışı anlatılır. Çayırın yağmur çizgilerinde göğün yükselişleri çocuklara mutluluk verir.

Toprağın çağırmasına ulaşan yağmur
 Tohumların diriliş çağrısına
 Çocuksu çağrıya uyardı inen su
 Çayırın yağmur çizgilerinde
 Göğün yükselişleri
 Çocukların göğü tıslımlayan özlemleri
 Bir çubuk ucuna tüyleri ve paçavralar takarak
 Kapalı kapıların önünde haykırarak

Gök boşanışını çağırmları
Baharı maskaralaştırmaları (G.M, 1998: 83).

‘Reklâmlarda Yaşama’ şiirinde anlatılan çocuk; elinde ekmek, daima gülen bir çocuktur. Bu çocuk iyi, neşeli ve mutlu bir çocuktur.

Hep çocuk kalacak o
Elinde ekmek gülen çocuk
Bu çocuğun ilerisi yok
Bu çocuk ne iyi ne neşeli (K.Ş.S, 1998: 121).

İnsanoğlunun mutluluk duygusunu en fazla hissettiği dönem çocukluk dönemidir. Çünkü çocukluk, insanların en mutlu günlerini yaşadıkları dönemdir. Çocuklar bu dönemde dünyanın bütün meşgalesinden uzak, hayatı oyun çerçevesinden algılayan mükemmel bir yapıya sahiptirler.

III.2.9.Çocuklar Kahramandır

“Çocuğun bilgi kaynağı, çoğu kez önce anne ve babası, sonra yakın arkadaşları, daha sonra da çevresinde güvendiği, sözü dinlenen kişilerdir. Bu bilgilenme ve iletişim, okul yıllarına kadar böyle devam edip gider.” (Aşıcı, 2005: 20). Hatta okul yıllarından sonra da bu iletişimin sürdüğü görülür. İlk dinî eğitimini ailesinden alan Karakoç cesaretli bir kişilik kazanmıştır. Zira şairin diriliş düşüncesi cesaretin yansımasıdır.

“Dinin, bireyin bireyselliği macerasında ona yapacağı vazgeçilmez olgunluk katkılarından biri de cesarettir. Cesaret biçimleri oldukça çeşitlidir. Dinin bir erdem olarak görebileceği cesaretlerden biri, bireyin kendi olma cesaretidir. Diğerisi ise kişinin kendi iradesiyle Tanrı’ya inanma cesaretidir. Olgun bir bütünlükten söz edilecekse bu iki tür cesareti deneyim haline getiremeyen bireyin, bu bütünlüğü sağlayabilmesi zor gözükmeştir.” (Mehmedoğlu, 2005:130).

Bu bağlamda Karakoç'un şiirlerinde cesaretli ve kahraman çocuklar bulunmaktadır. Bunlar kendilerine büyük kahramanları model ve örnek alırlar. Karakoç'un anne ve babasından dinlediği anlatılar hayatında büyük değişiklikler yaparken; O'nun kişiliğinin oluşmasını da sağlamıştır:

“Kış geceleri evden eve dolaşan gazavatname Siyer-i Nebi gibi kitapları babası ahenkle okur, onlar da dinlerler. Ya da Muhammediye, Ahmediye, Battal Gazi kitapları...” (Sert, 2003: 327). Bu kitapları okuyan ve anlatıları dinleyen çocuklar buradaki kahramanları severler. Kendilerini onlar gibi düşünürler.”Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde/ Binmiş gelirdi Ali bir kırata /Ali ve at, gelip kurtarırdı bizi darağacından/ Asya’da, Afrika’da, geçmişte, gelecekte/ Biz o atın tozuna kapanır ağlardık/ Güneş kaçardı, ay düşerdi, yıldızlar büyürdü.” Özellikle Ali’nin kahramanlıkları çocukları cezbe eder. Bu sebeple Ali rolünü paylaşamaz çocuklar. Herkes Ali olmak ister.

“İyilerle kötülerin savaşımında, çocuk, kötülerini yenen bir kahramanla bütünleşmek ister. Kendini onun yerine koyarken içindeki iyi insanı geliştirmeye çalışır.” (Onaran, 2003: 456).

Çocuklarla oynarken paylaşamazdık Ali rolünü
Ali güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar kahraman
Ali olmaktan bir sedef her çocukta (Z.A.S, 1999: 32- 33).

Karakoç'un “baba tarafının atalarında sipahi ağaları var. Savaşlara katılmışlar, yararlıklar göstermişler. Kendilerine beratlarla tımarlar bağlanmış. Dedesi Plevne Savaşı’na katılmış, Gazi Osman Paşa’nın takdirini kazanmış bir asker.” (Sert, 1999: 326). Görüldüğü üzere Karakoç'un dedeleri savaşlarda bulunmuş kahramanlıklar göstermiştir. Babasının lambanın ışığında okuduğu anlatılar onun zihninde büyük yer edinmiştir. Babasının anlatımı öyle güçlüdür ki onu dinleyen küçük çocuklar kaleler kuşatır, fetihlerde bayram yapar, bir müminin ölümüyle ağlar, adeta Peygamber’in küçük sahabeleri olurlar.

Babam lambanın ışığında okurdu
 Kaleler kuşatırdık, bir mümin ölse ağlardık
 Fetihlerde bayram yapardık
 İslam bir sevinçti kaplardı içimizi
 Peygamberin günümüzde küçük sahabîleri biz çocuklardık
 Bedri, Hayber'i, Mekke'yi özlerdik, sabaha kadar uyumazdık (Z.A.S, 1999: 33).

Yukarıdaki mısralardan da anlaşılacağı üzere Sezai Karakoç diriliş düşüncesinin temellerini ailesinden almıştır.

Rusya'nın Afganistan'a asker çıkarması şairde derin bir üzüntüye sebep olur. İslam ülkeleri parçalanmıştır. Birlik İslâm'ın temel ilkesi olmasına rağmen İslam ülkeleri parçalanmıştır. Afganistan kendi kaderine terk edilmiştir. Ortaya çıkan tablo olumsuzdur. Bütün bu olumsuzluklara rağmen şair dirilişe inanmaktadır.

Ama Afganistan'ın
 Kahraman çocukları
 Bir bir can verecek gerekirse
 Yurtları mukaddesatları uğruna

 Hindikuş dağlarında bugün
 Bambaşka bir ateş yanıyor
 Sönmez bir ateş bir ateş tohumu
 Geleceğin diriliş meşaleleri için (A.S, 1998: 36).

Şaire göre dirilişi gerçekleştirecek olanlar Afganistan'ın kahraman çocuklarıdır. Gerekirse canlarını bir bir feda edecek olan bu çocuklar diriliş meşalesini tutuşturacaklardır. Böylece her taraf aydınlanacak, diriliş gerçekleşecektir.

III.2.10. Çocuklar Mükemmeldir

Çocuklar mükemmel insanlardır. Bulunduğu mekânı güzelleştiren, oraya estetik güzellik katan varlıklardır. Karakoç'un şiirlerinde çocuklar; mükemmel varlıklar olmaları çerçevesinde ele alınırlar. Bu bağlamda çocuklar saf ve temizdir, merhametlidir, insanları hayata bağlayan varlıklardır, bilgili ve sorgulayıcıdır, sevimli ve hayâ sahibi varlıklardır.

Karakoç 'Taha'nın Kitabı'nda her şeyiyle mükemmel bir tablo, bir mekân çizer. Burası -altından ırmakların aktığı, yetmiş iki vaktin var olduğu, her vaktin bahar olduğu, bir mevsimde dört mevsimin yaşandığı, ipekten sedirlerin bulunduğu, öbür tarafından eşyayı gösteren kızların olduğu, insanların sonsuzluğa baktığı bir mekân-cennettir. Burada her şey mükemmeldir. Buradaki mükemmellik tablosu içinde mükemmel çocuklar da bulunmaktadır. Bu çocuklar inci gibi çocuklardır.

Bir yer var orada ipekten sedirler
Orada inci gibi çocuklar
Orada öbür tarafından eşyayı gösteren kızlar
İnsanlar uzanmış sonsuzluğa bakar
Altından ırmaklar akar
Orada yetmiş iki vakit var
Fakat her vakit de bahar bahar bahar
Bir mevsim geldi mi öbür mevsim gitmeyecektir
Bir mevsimde dört mevsim birden devşirilecektir. (T.K, 1998: 22).

Cennet her şeyiyle mükemmel bir mekândır. Karakoç'un yukarıdaki mısraları Kur'an-ı Kerim'de cenneti tasvir eden ayetlerden iktibas edilmiş gibidir:

“İman edip iyi davranışlarda bulunanlara, içinden ırmaklar akan cennetler olduğunu müjdele! O cennetlerdeki bir meyveden kendilerine rızık olarak yedirildikçe: Bundan önce dünyada bize verilenlerdendir bu, derler. Bu rızıklar onlara (bazı yönlerden dünyadakine) benzer olarak verilmiştir. Onlar için cennette tertemiz eşler de vardır. Ve onlar orada ebedî kalıcılardır.” (Bakara, 25).

“Muhakkak ki Allah, iman edip iyi davranışlarda bulunanları, zemininden ırmaklar akan cennetlere kabul eder. Bunlar orada altın bileziklerle ve incilerle bezenirler. Orada giyecekleri ise ipektir.” (Hac, 23).

Karakoç diriliş şairidir. Dirilişin, mükemmel annelerin yetiştirdiği mükemmel çocuklarla gerçekleşeceğine inanır. ‘Ötesini Söylemeyeceğim’ şiiri bu bağlamda düşünülebilecek bir şiirdir. “Ötesini Söylemeyeceğim” şiirinin çıkış noktası her ne kadar Fransa’nın Tunus ve Cezayir üzerindeki sömürgeci ve emperyalist baskılarına karşı ortaya konan İstiklal Savaşları ise de genelde Doğu İslam dünyasıyla seküler Batı dünyası arasındaki karşıtlığa yer veriliyor. Bu karşıtlık, Doğu adına konuşan saflığın sembolü olan bir çocuğun Batı’yı görüşü bağlamında çok keskin bir biçimde sergileniyor. Bu karşılaştırma Doğu-İslam dünyasını temsilen bir kız çocuğunun ağzından kimi zaman tahkiye, kimi zaman gözlem, kimi zaman izlenim, kimi zaman yargılama biçiminde sunuluyor.” (Sönmez, 2003: 148). ‘Ötesini Söylemeyeceğim’ şiirinde anlatıcı 10 yaşında bir kız çocuğudur. Bir çocuk olmasına rağmen pek çok şeyi görebilecek bir bilgi ve mükemmeliyete sahiptir.

Ve yağmur yağıyor ben bir şeyler olacağımı biliyorum
 Ellerime bakıyorum ve ellerimin benden bilgili
 Bir hayli bilgili olduğunu biliyorum
 Bilgili fakat parmaklarım ince ve uzun değil
 Sizin bayanınızınki gibi ince ve uzun değil
 Annemi babamı karıştırmayın işin içine
 İnanmazsınız ama onların şuncacık
 Şuncacık evet şuncacık bir alakaları bile yok
 Sizin def olup gitmenizi istiyorum işte o kadar
 Ali de istiyor ama söylemekten çekiniyor
 Hâlbuki siz insanı öldürmezsiniz değil mi?
 Gidiniz ve öteki yabancıları da beraber götürünüz
 Tuhaf ve acaip şapkalarınızı da beraber götürünüz emi
 Boynunuzdaki o uzun ve süslü şeritleri de
 Kirli çamaşırları tahta döşemelerin

Üzerinde bırakmamanızı yalvararak isteyeceğim
 Yalvararak isteyeceğim diyorum Medeni Adam
 Siz bilmezsiniz size anlatmak da istemem
 Kardeşim Ali gömleğinizi mutlaka giyecektir
 Hâlbuki ben Bay Fransız sizin gömleğinizi
 Hatta Matmazel Nikol'un o kırmızı ipekli gömleğini
 Hani etekleri şöyle kıvrım kıvrımdır ya
 Bile giymek istemem istemeyeceğim (K.Ş.S, 1998: 62).

‘Ali’nin ‘Medeni Adam’ın bırakacağı gömleğini giyecek olması onun henüz Batı’nın ahlakî kirlilikleri ve ideolojik kötülükleri konusunda yeterince bilinçli olmamasını, zamanla onların bıraktığı etkilere maruz kalabileceğini belirtir. Kız ise Matmazel Nikol’un güzel süslü elbisesini giymeyi reddeder. Yani modern Batı kadınının ahlaki değerleri ve hayat biçimi anlayışıyla donanmak istemez, bu konuda o daha bilinçlidir. ” (Sönmez, 2003: 148-149).

‘Doğu’ ve ‘Batı’ medeniyetlerinin ‘siz’ ve ‘biz’ imgeleri etrafında anlatıldığı ‘Şahdamar’ şiirinde ‘Doğu’yu temsil eden çocuklar onurlu, hayâ sahibi, mahcup çocuklardır. Bunun karşısında ‘siz’ imgesiyle anlatılan ‘Batılılar’ güvercinleri gözlerinden vuran, aşkın hamurunu samandan yoğuran, rüyalarında yaşayan menfi özelliklere sahip insanlardır:

Biz mahcup ve onurlu çocuklarız
 Başımızı kaldırıp bir bakmayız
 Siz rüyalarınızda yaşayıp durursunuz
 Siz güvercinleri gözlerinden vurursunuz
 Siz ekmeğin hamurunu, aşkın hamurunu samandan yoğurursunuz
 Siz rüyalarınızda yaşayıp durursunuz. (K.Ş.S, 1998: 59).

Karakoç’un şiirlerindeki çocukların en önemli özelliklerinden birisi de merhametli oluşlarıdır. Merhamet sözcüğü: “Şefkat gösterme, acıma, birini esirgeme.” (Devellioğlu, 1995: 621). “Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma.” (TDK, 2005: 1373). “Başkalarının durumu

karşısında duyulan şefkat hissi, acıma” (Doğan, 2001: 901) şekillerinde tanımlanır. Karakoç’un şiirlerinde acıma duygusu çocukların kavgalı olduğu zamanlarda bile ortaya çıkan önemli bir unsurdur. Sezai Karakoç’un çocukluğu Diyarbakır Ergani’de geçmiştir. Burası güllerin memleketidir. Çocukların kavgası bile gül iledir. Taş yerine gül fırlatır çocuklar birbirlerine, gülle ıslatırlar birbirlerini. Gülün güzelliği ve taraveti, çocukları merhametli kılan önemli bir unsurdur.

Biz çocuklarsa
Güllerle döğdük birbirimizi her baharda
Gül fırlattık birbirimize taş yerine
Gülle ıslattık birbirimizi (G.M, 1998: 86).

“Köpük” şiirinde anne mükemmel biridir, merhametlidir. Çocuklara açılan mavi kırmızı penceredir, umuttur. Bunu bütünleyen çocuk masumdur, saf ve temizdir. Bütün fazlalıklardan ve çirkinliklerden arındırılmış bir sanat eseridir. Mükemmel bir varlıktır. Burada şairde bir heykeltıraşın hassasiyeti görülmektedir. Zira anne bütün fazlalıklardan arındırılmış bir kadın olarak sunulurken; çocuk da bütün fazlalıklardan arındırılmış (çözülmüş) mükemmel bir insandır.

Bir kadını al onu yont yont anne olsun
Her kadın acıma anıtı bir anne olsun
Çocuklara açılan mavi kırmızı pencere anne
Sen bu şehrin sokaklarından geç sonsuz pencerelerle
Bir insanı al onu çöz çöz çocuk olsun (K.Ş.S, 1998: 7).

Bilgilenme insanların yaşamları boyunca devam eden bir süreçtir. Bu süreç çocuklukla başlar ölüme kadar devam eder. “Çocuğun bilgi kaynağı, çoğu kez önce anne ve babası, sonra yakın arkadaşları, daha sonra da çevresinde güvendiği, sözü dinlenen kişilerdir.” (Aşıcı, 2005: 20).

Sezai Karakoç’un şiirlerinde çocuklar bazen bildikleriyle okuyucuyu şaşırtırlar. ‘Hızır ile Kırk Saat’ kitabının 7. şiirinde iki çocuk diyalog halindedir. Buradaki çocuklar sıradan çocuklar değildir, bilgilidirler. Öyle ki, iyi bir dinî bilgiye sahiptirler.

Çocuklardan biri Hızır'ı diğerine anlatırken, sanki bir Hızır portresi çizer. Çocuğun anlattıkları şeyler, Anadolu halkının zihnindeki Hızır portresidir.

Bugün iki çocuğun konuşmasına kulak konuğu oldum.
 Biri beni öbürüne çiziyordu
 Hızır'ın çizgileri derindir diyordu
 Su ışıltısıdır karanlıkta gözleri
 Sağ kolunun çizgisi parlarsa
 Tanda bir palmiye gibi
 Sol kolu karanlık kış gecesi
 Yaşı hep altmış üç
 Yüzü yeni gelmiş bir vahiy gibi
 Gözlerinin önünde hep Rahman Suresi canlanır.
 Kalbi hep Yasin okur
 Kulağında ilk ayetlerin depremi
 Ben Hızır'ı gördüm kardeşim
 Ermişler için topluyordu zeytinleri
 Konuşması Hint ilahisi
 Ürküntüsü çocuk çilesi
 Genellikle dağ havasını taşıyan biri. (H.K.S, 1998: 15).

“Çocuğun dünyası keşiflerin dünyası olduğu için, o her şeyi yeniden, tekrar tekrar keşfedebilir. Görmüş olduğu bir nesneyi her daim başka bir nesneye kalbedebilir. Hiçbir oturmuşluğa prim vermez ve asla statü tanımaz. Sorgulayıcıdır. Büyüklerin o çok önem verdikleri hiyerarşik yapılanma, onun indinde birdenbire keyfi bir düzen olup karşımıza çıkabilir. Onun seçmiş olduğu dünyada insan gözsüz görebilir, kulaksız duyabilir, dilsiz tat alabilir vs. Çocuk, imkânı yeniden tanımlamaktır. O, soru sorma biçimiyle, değer verme biçimiyle, algılayış biçimiyle, tasnif etme biçimiyle ve hepsinden önemlisi üretme biçimiyle değme filozoflara taş çıkartabilir. Fakat tabî ki yönteme hiçbir şekilde prim vermeyen filozof olarak.” (Karaosmanoğlu, 2005: 30).

‘Gök Gürültüsü Anıtı’nda gök gürültüsü çıkardığı yüksek sesle ön plana çıkarılır. Oluşan tablo içerisinde bu sesi, yeni duyan bir çocuk, başka seslerle analogi

yaparak karşılaştırır. Onu bir hayvana benzetir. Bu hayvanın boğa olduğunu düşünür. Hâsılı bir şeyleri sorgular.

Ve çocuk der anne bu ne bağıran
Hayvanın adı ne
Cevapsız bir sorudur bu
Ama çocuk boğa gibi düşünür onu
Korkar bu sesten evin ocağına yaklaşır. (K.Ş.S, 1998: 39).

Çocuklar dünyanın sevimli varlıklarıdır. Sempatiktirler. Çocuklar kuşlara benzerler. ‘Kav’ şiirinde otomobilden inen biri tasvir edilirken, çevre de aynı güzellikte resmedilir. ‘Kuşların bir başka biçimi olan çocuklar sevimli varlıklarıyla resmi tamamlarlar.

Ve otomobilden inen sensin iki avucunda deniz
Çevrene üşüşen zeytin ağaçları
Arkandan inenler o kimdir ki avuçlarına gülüyor
Oluşa gülüyorlar kuşlara çocuklara
Kuşların başka bir biçimi olan o çocuklara
Ki senin ellerini görmek bir kurtuluştur çocuklara
Sen yüzünde Akdeniz memnunluğu sen Truvalı Helen
Sana gelmiş bütün Yunanlılar atlı arabalarla (K.Ş.S,1998: 50).

Çocuklar insanları hayata bağlayan sevimli kahramanlardır. Ailenin temel taşlarından biri belki de en önemlisi çocuklardır. Ebeveyni hayata bağlayan en önemli rabıtaadır. ‘Hızır ile Kırk Saat’ kitabının 4. şiirinde anlatıcı Hızır’dır. Bu şiirde Hızır öyle bir devirde bulunmuştur ki kimsenin kimseyi fark etmediği, insanların şuursuzlaştığı bir devirdir. Hızır cami cemaatinin arasından geçer, kimse bunu fark etmez. Hutbede imamın sözlerinin arasına bir söz karıştırır. Sadece birkaç kişi irkilir. Diğerleri susayıp çeşmelere koşarlar. Fakat çeşmeler onların susuzluğunu gideremez. Su onlara acı ve yabancı gelir. Bu garip durumdan onları kurtaran çocuklardır. Çocuklar, adeta su gibi hayat bahşederler ailelerine, onları hayata bağlarlar. Onların iç ırmak yankıları çocuklarını gördükleri vakit diner.

Camide namaz kılan
 Omuzları birbirine dayalı
 İki Müslüman'ın arasından geçtim fark etmediler
 Hutbede imamın sözlerinin arasına tek bir kelime
 Karıştırdım tek bir kelime
 Bir kişi irkildi
 Gerisi susadı susadı
 Çıkar çıkmaz çeşmelere koştular
 Ama su yabancı ve acı geldi
 Çocuklarını görünce o vakit
 Dindi iç ırmak yankıları (H.K.S, 1998: 12).

Çocuklar dünyanın en saf ve temiz varlıklarıdır. “Çocuk denilince ilk akla gelen bu safiyettir, temizliktir. Çocuğun gözlerinin arkasında ikinci bir göz olduğunu düşünemezsiniz. Olduğu gibi ortadadır, önyargısızdır. Kimsecikler “kral çıplak” demeye cesaret edemezken, ‘kral çıplak’ diyecek, diyebilecek saflıktaki varlıktır çocuk. Sevilmesinin nedeni de bu olsa gerek. Çocuk temiz bir cevherdir. Güzellikleri veya çirkinlikleri kazanma yeteneğine sahiptir. Aileye okula, topluma emanet edilmiştir.” (Uçan, 2005: 18).

Hızırla Kırk Saat Kitabı'nın 9. şiirinde anlatıcı Sezai Karakoç'tur. Bu şiirde Karakoç'un çocukken yaptıkları anlatılır. Yapılanlar bir çocuğun safiyetle ve temiz ruhla yaptığı davranışlardır. Eleğimsağmaların altından geçen, samanyollarını gözlemleyen, yaz aylarında çatlayan narları yiyen, güvey atlarını durduran bir çocuğun temiz ruhu yansır mısralara.

Öldükten sonra insan nasıl dirilecekse
 Ölümden ben öyle dirildim
 Kaç eleğimsağma altından geçtim
 Çocukken çok özledim samanyollarını
 Yaz akreplerinin bakmadan edemedikleri samanyollarını
 Kaç kez yedim doğu sabahlarının

Yaz aylarında çatlattığı narlarını narlarını
 Gelinler götürülürken Perşembe akşamları
 Kaç kez yerinde durdurdum güvey atlarını (H.K.S, 1998: 19).

‘Bahçe Görmüş Çocukların Şiiri’nde de Karakoç’un çocukluk günleri anlatılır. Yokluğun ve sefaletin yaşandığı bu yıllarda halk gündüzleri fırınlar önünde ekmek kuyruğu oluştururken, çocuklar bütün safiyetiyle bunlardan habersiz kiraz bahçesinde eğlenmektedirler.

O yıllar savaş yıllarıydı geceleri karartma
 Gündüzleri fırın önünde birikirdi halk
 Biz çocuklarla büyükler arasındaki fark
 Bir yanda şehir bir yanda kiraz bahçeleri (K.Ş.S, 1998: 112).

“Çocuklar elimize alıp oynattığımız kuklalar değildir. Onlar, yaratıcı, yetenekli; umutları, korkuları, merakları ve duyguları olan bireylerdir.” (Sevinç, 2005: 199). “Çocuğu, zihinsel bakımdan gelişmemiş küçük bir insan olarak görmek yanlıştır. O, kendine özgü ruhsal yapısı, psikolojik davranışları olan farklı bir dünyadır.” (Akbayır, Sıdık; Şahin, Şerife 2005: 193). Kısaca onlar mükemmel varlıklardır.

III.2.11.Olumsuz Nitelikli Çocuklar

‘Çocuk’ kavramı genel olarak insanda pozitif intibalar uyandırır. Fakat bazen çocuklar alışılmışın dışında menfi özelliklere de sahip olabilir. ‘Hızırla Kırk Saat’ kitabının 15. şiirinde anlatıcı Hızır’dır. Hz. Hızır ‘bütün suçsuz çocukların katili bir çocuğu’ öldürür. Hızır’ın bu davranışı ilerisi için olumlu bir adımdır.

Öldürmeseydim hiç acımadan
 Gözünün önünde o çocuğu
 Bütün suçsuz çocukların katili
 Firavunu boğar mıydı daha yeni kurumuş bir deniz (H.K.S, 1998: 36).

Şairin yukarıdaki mısraları, Kur'an-ı Kerim'de anlatılan Hz. Hızır ve Hz. Musa'nın arkadaşlıkları esnasında gerçekleşen olayı hatırlatır: "Hızır Aleyhisselama, Allah tarafından; Musa Aleyhisselamın bile, bilmediği özel bir ilim verilmişti ki, Musa Aleyhisselam onu öğrenmek için, uzun bir yolculuğu göze almıştı." (Köksal, 2005: 107). Kur'an-ı Kerim'de olay şöyle anlatılmaktadır:

“-Derken, kullarımızdan bir kul buldular ki, ona katımızdan bir rahmet (vahiy ve peygamberlik) vermiş, yine ona tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.

-Musa ona: Sana öğretilenden, bana, doğruyu bulmama yardım edecek bir bilgi öğretmen için sana tâbi olayım mı? dedi.

-Dedi ki: Doğrusu sen benimle beraberliğe sabredemezsin.

-(İç yüzünü) kavrayamadığın bir bilgiye nasıl sabredersin?

-Musa: İnşaallah, dedi, sen beni sabreder bulacaksın. Senin emrine de karşı gelmem.

-(O kul:) Eğer bana tâbi olursan, sana o konuda bilgi verinceye kadar hiçbir şey hakkında bana soru sorma! dedi.

-Bunun üzerine yürüdüler. Nihayet gemiye bindikleri zaman o (Hızır) gemiyi deldi. Musa: Halkını boğmak için mi onu deldin? Gerçekten sen (ziyanı) büyük bir iş yaptın! dedi.

-(Hızır:) Ben sana, benimle beraberliğe sabredemezsin, demedim mi? dedi.

-Musa: Unuttuğum şeyden dolayı beni muaheze etme; işimde bana güçlük çıkarma, dedi.

-Yine yürüdüler. Nihayet bir erkek çocuğa rastladıklarında (Hızır) hemen onu öldürdü. Musa dedi ki: Tertemiz bir canı, bir can karşılığı olmaksızın (kimseyi öldürmediği halde) katlettin ha! Gerçekten sen fena bir şey yaptın!

-(Hızır:) Ben sana, benimle beraber (olacaklara) sabredemezsin, demedim mi? dedi.

-Musa: Eğer, dedi, bundan sonra sana bir şey sorarsam artık bana arkadaşlık etme. Hakikaten benim tarafımdan (ileri sürebilecek) mazeretin sonuna ulaştın.

-Yine yürüdüler. Nihayet bir köy halkına varıp onlardan yiyecek istediler. Ancak köy halkı onları misafir etmekten kaçındılar. Derken orada yıkılmak üzere bulunan bir duvarla karşılaştılar. (Hızır) hemen onu doğrulttu. Musa: Dileseydin, elbet buna karşı bir ücret alırdın, dedi.

-(Hızır) şöyle dedi: "İşte bu, benimle senin aramızın ayrılmasıdır. Şimdi sana, sabredemediğin şeylerin içyüzünü haber vereceğim."

-"Gemi var ya, o, denizde çalışan yoksul kimselerindi. Onu kusurlu kılmak istedim. (Çünkü) onların arkasında, her (sağlam) gemiyi gasbetmekte olan bir kral vardı."

-"Erkek çocuğa gelince, onun ana-babası, mümin kimselerdi. Bunun için (çocuğun) onları azgınlık ve nankörlüğe boğmasından korktuk."

-(Devam etti:) "Böylece istedik ki, Rableri onun yerine kendilerine, ondan daha temiz ve daha merhametlisini versin."

-"Duvara gelince, şehirde iki yetim çocuğun idi; altında da onlara ait bir hazine vardı; babaları ise iyi bir kimse idi. Rabbin istedi ki, o iki çocuk güçlü çağlarına erişsinler ve Rabbinden bir rahmet olarak hazinelerini çıkarsınlar. Ben bunu da kendiliğimden yapmadım. İşte, hakkında sabredemediğin şeylerin iç yüzü budur." (Kehf, 65- 82).

Hızır'ın çocuğu öldürmesinde bir hikmet vardır. Köksal'ın, Hz. Hızır'ın çocuğu öldürmesiyle ilgili yorumu şöyledir:

"Onun anası ve babası mümin idiler. Oğulları, kâfirdi. Bu ana ve baba, oğullarının üzerine titremekte idiler, şayet, o oğlan çocuğu, olgunluk çağına erişseydi, anasını, babasını azıtacak, onları da küfre bürüyecekti." (Köksal, 2005: 115).

Hızır'la Kırk Saat'in 16. şiirinde de anlatıcı Hızır'dır. Burada da Hz. Hızır'ın öldürdüğü çocuk olayına telmih yapılır.

Şekere alışmış akrebi öldürmezsen
Şekerden zehir yapacaktır
Çocukların için bunu iyi bil
Bu öldürdüğüm çocuk için bir örnektir.
Her yaz bahçelerde binlerce akrep öldürülecektir.
Geziye çıkan çocuklar için (H.K.S, 1998: 37).

Hızır'ın yaptıkları, hikmetli işlerdir. Bu bağlamda insan, herhangi bir olumsuzlukla karşılaştığında olayı kötüye yormamalı, sabretmelidir. Görünüşte olumsuz gibi görünen bir olayın ardından olumlu sonuçlar çıkabileceği unutulmamalıdır.

III.2.12.Çocuklar Sevgiyle Büyür

“Çocuğun, en temel gereksinimi, sevilme ve kabul edilmektir.” (Şendil, Balkan, 2005: 92). Çocukların benlik yapılarının oluşmasında yakın çevrelerinden hissettikleri sevginin büyük önemi vardır.

Sezai Karakoç'un çocuk sevgisi temalı önemli şiirlerinden biri Balkon'dur. Balkon' un mimarî yapısı, şairin ve annelerin çocuk sevgisi, evlerde yapılan balkonlara karşı bir tavır takınılmasına neden olur. Çünkü çocuk balkondan düşerse ölecektir.

Çocuk düşerse ölür çünkü balkon
Ölümün cesur körfezidir evlerde
Yüzünde son gülümseme kaybolurken çocukların
Anneler anneler elleri balkonların demirinde (K.Ş.S, 1998: 116).

Karakoç'un çocukluğunun geçtiği Ergani adeta bir gül diyarıdır. Gülün güzelliği her tarafa nakşetmiştir. Çocuklar kavga ederken taş yerine gül atarlar birbirlerine. Gül sularında yıkanılır, gül taşınır okullara. Hâsılı gül güzelliğiyle her tarafa aksetmiştir..

Biz çocuklarsa
Güllerle doğduk birbirimizi her baharda
Gül fırlattık birbirimize taş yerine
Gülle ıslattık birbirimizi
Gül sularında yıkadık saçlarımızı
Gül sularında yıkadık leğenlerde
Gül taşıdık okullara kitaplar arasında
Pencereden uzanan bir gül
Güçlendirdi bizi imtihanlarda (G.M, 1998: 86).

‘Kanarya’ şiiri de sevgi teması bağlamında şekillenen bir şiirdir. Şair otobüs durağında, deniz kıyılarında her çocuğa ve her insana bir beygir ve bir kanarya vermeyi düşünür. Aynı zamanda bir deniz kıyısında çocuklara dağıttığı kitap ve kanaryadır.

Otobüs durağında
Deniz kıyılarında
Her çocuğa her insana
Bir beygir ve bir kanarya

Bir deniz kıyısında
İçim sedef ve kan
Dağıtırım çocuklara
Kitap ve kanarya (K.Ş.S, 1998: 118).

Çocukların “yaşamın ilk yıllarında gördüğü ilgi ve sevgi, temel güven duygusunun gelişmesinde çok önemlidir.” (Uysal, 2005: 87). Bu bağlamda sevgiyle yetiştirilip büyütülen çocuklar hem daha sağlıklı bireyler olacak hem de kişilikleri daha iyi gelişmiş olacaktır. Karakoç’un arzuladığı diriliş nesli sağlıklı bireylerden oluşmaktadır.

II.2.13.Çocuklar Annelerine Bağlı ve Muhtaçtır

Çocuklar annelerine bağımlı olarak dünyaya gelirler. Dünyaya gelir gelmez ağlama sesiyle ispat-ı vücûd ederler. Ne zaman ki annelerine kavuşurlar, İç yangınları o zaman diner. İnsanoğlu çocukluk döneminde anneye o kadar alışır ki her şeyi annesi olur insanın. Bu durum çocukluktan çıkıncaya kadar devam eder. Annenin merhametli sinesinde uyuyan çocuk, onun esrarengiz sesiyle uyanır. Bu ses çocuk için gün ışığından daha latiftir.

Bahçede uyuyan çocuğu
Yüzüne vuran
Kırpiklerini kınakına gibi yakan gün uyandıramaz da
Anne uyandırır babanın eşi uyandırır. (H.K.S, 1998: 43).

Çocuklar annelerine bağlı varlıklardır. Onlar annelerinin bir parçası, anneler de onların ayrılmaz bir parçasıdır. “Hayatın negatifi ölüm; insanlık tarihi boyunca, yaşamanın en trajik olgusu sayılmıştır, çoklarınca bir son, bir yok oluş, hiçlik diye telakki edilmiştir. (Karataş, 1998:327) Hızır ile Kırk Saat’in 22. şiiri bir çocuğun annesini; yahut bir annenin çocuğunu yitirdiğinde içine düştüğü durumu gözler önüne serer. Çocuk anneye, anne çocuğa bağlanmıştır. Bu sevgi annede şefkat şeklinde tezahür ederken, çocukta anneye karşı büyük bir sevgi ve bunun neticesinde ona bağlanma şeklinde görülür. Annenin ölümü; çocukta, gün batımında bir denizin boğulmuş bir kuş gibi çırpınmasına benzer bir davranış meydana getirir. “Ancak, Karakoç’taki ölüm bir çürüme, bir yok oluş, toprağa ve başka bir maddeye dönüşüm değildir.” (Karataş, 1998: 327). Dirilişin kendisidir.

Bir balık görünce nasıl çırpınırsa bir martı
 Gün batınca nasıl çırpınırsa
 Boğulmuş bir kuş gibi
 Bir deniz
 Çocuğu ölünce öyle çırpınır bir ana"
 Annesi ölünce bir çocuk öyle çırpınır
 Çırpın çırpın ki belki görürsün ötesini
 Senin mesleğin bir bakıma bir ölüm mesleği
 Bozulmuş saatleri ölümle iyi etmek
 Ölüme açmak kurumuş dudakları
 Ölümle açmak kapanmış gözleri
 Öleni ölümle diriltmek (H.K.S, 1998: 54-55).

Karakoç’ un ölüm hakkındaki düşünceleri de İslami referanslıdır. O dirilişe inanan bir şairdir. Kur’an’ın diriliş felsefesini özümsemiştir: “Şüphesiz biz diriltir ve öldürürüz, dönüş de yalnız bizedir.” (Kaf, 43).

Çocuk ve anne arasındaki diyalog fitridir. Yani doğuştan, yaratılıştan gelir. Çocuk dünyaya geldiğinde karşısında ilk gördüğü kişi annesidir. O’nun sıcaklığıdır. Fecir Devleti şiirinde şairin ütöpik olarak kurduğu mükemmel bir dünya vardır. Bu dünyada her şey yerli yerindedir. “Fecir Devleti Eroğlu’nun deyişiyle geçmişe doğru bir

yapı araştırmasının olduğu kadar geleceğe yönelik bir yapı araştırmasının da şiiridir.” (Karataş, 1998: 268). Şair anneyi çocuğa akan bir şelale olarak kurgular. Bu şelale dünya kayalıklarından cennete dökülecektir.

Ve Şeyh Galib, yeniden iş başında şafakta
Yenidünyanın ilk ustalarından
Benim dünyamın muştucularından
Alev, duman, kan ve gül içinde
Leylak, kadından düşen şafak
Ve kadın, anneden çocuğa akan
Bir şelale belki dünya kayalıklarından
Ta... Cennete dökülecek (Z.A.S, 1999: 8).

‘Ve kadın, anneden çocuğa akan / Bir şelale belki, dünya kayalıklarından/Ta... Cennete dökülecek’ mısraları, Hz. Peygamber’in: “Cennet annelerin ayakları altındadır.” sözlerine telmih yapmaktadır.

III.2.14.Çocuklar Güzeldir

Bütün çocuklar güzeldir. Dünyanın çirkinliklerini yaşamamış olan çocuklar güzeldir, temizdir ve saftır. Karakoç’un şiirlerinde özellikle ‘Leyla ile Mecnun’da hem Leyla hem Mecnun daha çocukken estetik özellikleriyle ön plana çıkarlar.

Leyla ile Mecnun’da Sezai Karakoç, Leyla’nın doğumunu ‘bir gök yaratığının diliyle’ anlatır. Şiirin ismi ‘Perili Şiir’dir. Bu şiirde doğan çocuk (Leyla) estetik yönleriyle dile getirilir. Şairin diriliş fikri çerçevesinde de dile getirilen Leyla bir periye benzetilir, gözleri yumulu bir periye.

Bir peri miydi bir peri miydi
Sevgilim bir peri miydi
Diriliş dedim diriliş dedi
Kav dedim kav dedi

Gözleri yumulu bir peri miydi
 Gözleri yumulu bir peri miydi
 Bir uyurgezer gibi
 Bir uyurgezer gibi

Çeşmelerin yankısı mıydı
 Çeşmelerin yankısı mıydı
 Aldı bıraktı beni
 Aldı bıraktı beni (L.M,1997: 15).

Aynı mısraların tekrarı Leyla'nın katmerli güzelliğinden kaynaklanır. Baharın gözleri, ışığın kardeşi, ruhumun şebnemi olarak anlatılan bu güzellik anlatıcısı çarpmıştır. Anlatıcı adeta kendisinden geçmiştir. Gördüğü güzellik karşısında ne söyleyeceğini bilmeyen birinin aynı şeyleri tekrar etmesi şeklinde tezahür eden bu anlatım, hem Leyla'ya hem de şiire ayrı bir güzellik katmıştır.

Baharın gözleri miydi
 Baharın gözleri miydi
 Kirlardan bana baktı
 Kirlardan bana baktı

Işığın kardeşi miydi
 Işığın kardeşi miydi
 Kirpikleri gördü
 Kirpikleri gördü

Ruhumun şebnemi miydi
 Ruhumun şebnemi miydi
 Gözyaşlarıma yağdı
 Gözyaşlarıma yağdı (L.M,1997:15- 16).

“Leyla’nın doğumu için sonradan Mecnun’un söylediği” şiirde Leyla’nın doğumuyla beraber Mecnun’un gözünde dünyanın değişimi dile getirilir. Leyla, Mecnun’un gözünde bütün güzelliklerden süzölmüş ideal bir güzeldir. Bu güzellik adeta daha Leyla’nın doğumunda Kays’ı mecnunlaştırmıştır. Leyla’nın güzelliği tabiata aksetmiştir. Bu akis dış dünyaya can katmıştır.

Çığ düştü göklerden
Ve bir bahar gün doğdun sen

Güvercinler geçti menekşelerden
Ve bir bahar gün doğdun sen

Kendi kendine ayna olan nergislerden
Leylakların gün doğuşu ürperişinden
Zambakların kıyı kıyı bakışından
Geldin sen (L.M, 1997: 11).

‘Leyla ile Mecnun’ eserinde rüzgârın dilinden söylenen ‘Ninni’ başlıklı şiirde de Sezai Karakoç’un hüsn-i talil sanatını oldukça ustalıkla kullandığı görülür. Leyla’nın güzelliği kâinatı güzelleştiren bir unsurdur. Güller Leyla’nın uykusunda olgunlaşır, kuşlar Leyla’nın düşerinden renk alır. Leyla’dan sonra uyku bile bahara dönüşmüştür. Leyla’nın estetik özellikleri tabiata aksetmiştir. Hâsılı her şey Leyla içindir.

Kuşlar öttü Leyla için
Güller açtı Leyla’dan ötürü
Uyku bir bahara döndü
Leyla ayla yıldızların
Arasında paylaşıldı
Ortasında kapışıldı
Susun bütün dünya şehir
Leyla derin bir uykuda
Güller Leyla’nın uykusunda olgunlaşırlar
Leyla’nın düşerinden renk alır kuşlar (L.M, 1997: 18).

Leyla'nın doğumunun anlatıldığı bölümler için Ramazan Kaplan şu yorumu yapar: “Girift, iç içe geçmiş imaj ve anlam dokusuyla ve ihtiyatlı bir yaklaşımla, bu bölüm, Hz. Peygamber'in doğumunu da düşünmemize imkân veren çağrışım ve görüntülerle yüklüdür.” (Kaplan, 2003: 239). Kaplan'a göre, Mecnun'un doğumunun anlatıldığı bölümde de Leyla'nın doğumunu anlatan bölümlere benzer özellikler bulunmaktadır: “Mecnunun doğumu dolayısıyla anlatılanlardaki kimi olgular, göndermeler ve çağrışımlarla Hz. Peygamber arasında bağlantılar kurulması bu bölüm için de geçerlidir. O kadar ki, Mecnunla özdeşleşen kimi özellikler bir yana bırakılsa ve metin bunlardan ayrı düşünülse, sanki bu bölümde Hz. Peygamber'in doğumu anlatılmaktadır.” (Kaplan, 2003: 241).

Çöle vahiy indi: dümdüz ol ve hazırlan
 Kumlarını düzelt suyunu damıt ve yellerin bahara dönsün
 Bir gün Gelecek Olan'a işaret olsun diye
 Gönlün nişanı bir çocuğa gebesin

Gönül arılığı İlerdeki Gerçeğe yatak olacak
 Vakit gelecek karanlıkta tek başına ışıyan bu inci
 Geleceğin mücevherat yıldızlarının arasına katılacak (L.M, 1997: 19).

Görüldüğü üzere; Karakoç, özellikle Leyla ile Mecnun eserinde bizzat Leyla ile Mecnun'u estetik özellikleriyle ön plana çıkarmaktadır.

III.2.15.Çocuklar Mahzundur/ Kederlidir

Çocuklar bir şeyler elde ettiklerinde büyük sevinç yaşayan varlıklar oldukları gibi bir şeylerini kaybettiklerinde büyük üzüntüler yaşayabilen varlıklardır. Hele kaybedilen şey anne, baba gibi çocukların sevdiği biri ise çocukların hissettiği üzüntüyü tarif etmek imkânsız hale gelir.

Sezai Karakoç'un şiirlerinde mahzun çocuklar genellikle annelerini ve sevdiklerini kaybeden ve bu bağlamda derin üzüntü yaşayan kişiler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. “Sezai Karakoç, dört yıkılmışlık içinden geliyorum diyor Hatıralar'ında. Bunları, inkâr edilen Osmanlı'nın yıkılışı, bir Mezopotamya ve Selçuklu şehri olan Ergani'nin yıkılışı, 2'nci Dünya Savaşı'nın getirdiği ekonomik yıkılış ve ailesinin, geçirdiği krizlerle yaşanan yıkılışı olarak sıralıyor. Ergani'de İlkokulu okuduğu yıllar, dedesinin, anneannesinin, dayılarının, teyzesinin ve ağabeyinin kısa bir zaman içinde, bir bir öldüğü yıllardır. Ve tanıklık ettiği ölümler, yaşanan sefaletten dolayı baş gösteren salgınlarla kitlesel boyutlara ulaşır.” (Eren, 2003: 280).

“Annesini şu cümlelerle anlatıyor Sezai Karakoç: Annemi anlatmamsa hemen hemen imkânsız. Herkes annesini sever ve onu azizleştirir. Her anne de anne olmak bakımından bu azizleştirilmeye layıktır.(...) Annem hiç kimseyi kırmayan, kimseye kötü söz söylemeyen, kimsenin aleyhinde konuşmayan, asla dedikodu yapmayan, son derece zeki olduğu halde, bu tarafını hiç belli etmeyen, duyarlı, saf bir din heyecanını sürekli olarak içinde yaşayan, duygularını hiç dışa vurmayan, gülümseyerek karşılayan (...) sonsuz hoşgörülü, bir şey yiyip yemediği belli olmayan, oruçlu günüyle oruçsuz günü hemen hemen aynı, (...) Yunus Emre'nin ilahilerindeki saflıkla dolu kadındı.” (Eren, 2003: 280).

“Çocuğun aile içinde sevdiği, güvendiği, saydığı bir kişinin ölümünden duyacağı derin üzüntü, uzun süreli duygusal çöküntü kaynağı olabilir. Bu, aynı zamanda bir aile üyesinin daha ölebileceği korkusunu beraberinde getirir. Bu üzüntü ve korkular, şiddetli öfke, karmaşa, hayal kırıklığı, boşluk ve yalnız kalma isteği gibi duyguları izler. Çocuk kaybedilen kişiyle birlikte kendini özdeşleştirdiği, sıcaklık ve destek gördüğü kaynağı da kaybetmiş olur.” (Sevinç, 2005: 185).

‘Anneler ve Çocuklar’ şiirinde annenin ölümü gerçekleştiğinde çocuğun yalnız kalışı ve derin üzüntüsü dile getirilir.

Anne öldü mü çocuk

Bahçenin en yalnız köşesinde

Elinde siyah bir çubuk
Ağzında küçük bir leke (K.Ş.S, 1998: 120).

Anne'nin ölümüyle yalnızlaşan çocuk, her şeyini kaybettiğine inanır ve herkesten kaçır, hiçbir yerde durmaz.

Kaçar herkesten
Durmaz bir yerde
Anne ölünce çocuk
Çocuk ölünce anne (K.Ş.S, 1998: 120).

'Taha'nın Kitabı'nda annenin ölümü anlatılırken, anlatıcının annesini kaybeden bir çocuğun ruh haliyle olayları anlattığı gözlenir. Annenin vefatı evin ölümüyle eş değerdir. Bu sebeple Sezai Karakoç'un, bu bölümü 'evin ölümü' alt başlığıyla anlatması oldukça manidardır. 'Anne gidince ev yazlık otellere dönmüştür, mutfak kilitlenmiştir. Artık çamaşırlar yıkansa da hep kirlidir. Herkes evde olsa da hiç kimse evde yok gibidir.' Bu manzara evi hüznü boğar. Anlatıcı üzgün bir çocuğun ruh haliyle manzarayı bizlere yansıtır.

Ve anne düştü ilkin
Anne indi demire
Bir ağıt var çamaşır ipinde bile
Artık kurşundan gölgeler baba ve kardeşler
Durup suçluyorlar birbirlerini
İlerlerken lanetliyor her biri kendisini
Öldü anne ve mutfak kilitlendi
Kilerler boşaltıldı farelerce
Anne gitti ve evler döndü yazlık otellere
Anne gitti ve sular buruştu testilerde
Artık çamaşırlar yıkansa da hep kirlidir.
Herkes salonda toplansa da kimse evde değildir.
Bir vakitler anne açarken kapıyı
Şimdi kimse yok kapayacak kapıyı (T.K, 1998: 26).

Sezai Karakoç'un 'Esir Kent'ten Özülkeye' şiiri yedi bölümden oluşur. Birinci bölümde (Alınyazısı şiirinde) şairin geçmişte yaşadığı günleri özlemle yâd ettiği görülür. Şair güllerin kasabası olarak adlandırdığı Ergani'ye hayatının en önemli kişisi olan annesine ve güllere özlemini dile getirir. Zaman pek çok şeyi ters yüz etmiştir. Şair bir taraftan geçmişe, çocukluk günlerine özlem duyarken, içinde bulunduğu andan ise şikâyetçidir. Çünkü şair içinde bulunduğu zamanda sahip olduğu pek çok şeyi kaybetmiştir. Bunların içinde en değerli olanı şüphesiz annesidir. Karakoç, annesini 1957 yılında kaybetmiş olmasına rağmen 1972 yılında kaleme aldığı aşağıdaki mısralar, Onun, hâlâ annesini yeni kaybeden bir çocuğun ruh hali içerisinde olduğunu göstermektedir.

Çocukluğun güllerin kasabasıydı sanki
Baharda anne ve gül çifte aynaydı sana

Ve gençlik yıllarında son ışıklar perisi
Gibi gelen sevgili gül ve aynaydı sana

Sonra güller ezildi aynalarsa devrildi
Ne anne ne sevgili ne gül kaldı ne ayna (Z.A.S, 1999: 58).

İslam coğrafyasının önemli mekânlarından biri olan Irak, geçmişten bugüne büyük acılar yaşamış bir yerdir. Alınyazısı Saati'nin ikinci şiiri Bağdat'a dairdir. Bağdat'ın İslam tarihindeki yeri oldukça önemlidir. İslami bir kültür şehridir. O kadar ki 'yanlış hesap Bağdat'tan döner' sözü bile şehrin ne kadar önemli olduğunun göstergesidir. Fakat Bağdat bir de geçmişten bugüne hep savaşların yaşandığı bir mekân olmuştur. Çeşitli vesilelerle savaşların yaşandığı bir mekân olan Bağdat; defalarca harap olmuş, tûrab olmuştur. Bu durum bu bölgede yaşayan insanların acı çekmesine sebep olmuştur. Çocuklar ve Bağdat da kederlidir.

O çocuğun kederini biliyorum
Kaderi bir ağıt gibi sızdıran gönlüne
Bağdat bir sarnıca ine ine

Yaklaşıyor yeniden derinden derine
Çarpılmanın mermerine (A.S, 1998: 13).

Bağdat'ın günümüzdeki durumu malumdur. Çekilen acılar katmerlenerek büyümüştür. Bağdat'ın harcı Kerbelâ şehitlerinin kanıyla yoğrulmuştur. İslam uygarlığının başkentidir. İmam-ı Azam'ın adaleti Geylanî'nin gönlü, Fuzûlî'nin memleketidir. Hallac-ı Mansur'un kanı burada dökülmüştür. Bütün bu sebepler Bağdatlı çocuğun kederini daha da arttırmaktadır.

Bağdat ki Kerbela şehitlerinin kanıdır harcı
İslam uygarlığının başkenti
Harun Reşit barışı
İmam-ı Azam adaleti
Cüneyd'in gözleri
Geylanî'nin gönlü ve halidir
Ve Halid'in zikri
Bin bir gece ülkesi
Bin bir gündüz gerçeği
Fuzûlî'nin günü
Leyli vü Mecnun nefesi
Ve Hallac-ı Mansur'un kanıyla besli (A.S, 1998: 12- 13).

“Ortadoğu'nun kalbine yabancı bir unsur olarak zorla giren ve tüm dengeleri alt üst eden İsrail gerçekte batının bölgeye uzanan koludur. İsrail sadece siyasi ilişkiler olarak değil demografik ve kültürel anlamda da batının uzantısı görünümündedir. İsrail doğal şartlarda oluşmuş bir ülke değildir. Batının çıkarlarını sürdürmek için Ortadoğu'nun kalbine hançer gibi saplanan işgalci bir güç görünümündedir. Karakoç, İsrail'e gelen Yahudilerin ülkelerine bakarak bu hükme varacağının altını çizer. Fransa'dan, Almanya'dan ve diğer Avrupa ülkelerinden gelip Ortadoğu'ya yerleştirilen Yahudiler, bu ülkelerin Ortadoğu'daki sömürge politikalarını sürdürmek gibi bir misyonu üstlenmiştir. Çünkü Ortadoğulu olmaktan çok kültürel olarak bu ülkelere aitler. Bunun için İsrail'i Rusya dâhil tüm batılı ülkeler destekleyeceklerdir.” (Emre, 2003: 46).

‘Sepet’ şiiri İsrail’in müstebit politikası altında ezilen anne ve çocukların ruh halini oldukça net bir şekilde ortaya koymaktadır. Anneler koruma içgüdüsüyle hareket ederler. Çocuklarını İsraili askerlerden saklarken, ekmek sepetlerini kullanırlar. İşin ilginç tarafı, annelerin yaşadığı tedirginliğin çocuklarına da yansımadır. Filistin’de ekmek sepetleri, çocukları düşman askerlerinden saklamak için büyük yapılmıştır. Öyle ki çocuklar bile bunu bilmektedir.

Bir vakitler ne için
 Böyle büyük tutulmuş ölçüleri
 Çocuklar bile biliyor
 Filistin’in ekmek sepetleri
 Anne ne koysun içine
 Ekmek mi çocuk mu
 Düşmanın ilk baktığı
 Ekmek sepetleri (Z.A.S, 1999: 34).

Sezai Karakoç’un şiirlerinde mahzun çocuklar, genellikle annelerini ve sevdiklerini kaybeden kişiler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bu şiirlerde genellikle annesini kaybeden çocuklarla, İslam dünyasının çeşitli bölgelerinde haksızlığa uğramış çocukların mahzuniyeti görülmektedir.

SONUÇ

Sezai Karakoç diriliş şairidir. Diriliş düşüncesi İslami referansları olan, bütün İslam ümmetinin dirilişini arzulayan, İslam medeniyetinin bu çerçevede yeniden kurulmasını amaçlayan bir düşüncedir. Sezai Karakoç'un şiirlerinde 'anne ve çocuk' teması da genellikle diriliş düşüncesi çerçevesinde şekillenir. Karakoç'un şiirlerinde işlediği 'anne ve çocuk' teması bazen şairin kendi yaşamından kesitler sunarken bazen de genel olarak 'anne ve çocuk' bağlamında ele alınır.

Karakoç'un şiirlerinde 'anne' teması; annelik, kutsal kadınlar, koruyuculuk, bakıcılık, şefkat, merhamet, öğreticilik, rehberlik, öncülük, çalışkanlık, güzellik, annenin özlenen ve özlem duyulan biri oluşu, özlenen geleceğin kurucularından olması, mükemmel ve noksan yönleri, annenin düşünceli oluşu, annenin tecrübeli oluşu, doğurganlığı, masumluluğu, sezgiciliği, utangaçlığı, mutluluk ve mutsuzluğu, mahzunluğu, mazlumluğu, bazen kindar oluşu, çilekeşliği, cesareti ve korkaklığı bağlamlarında ele alınmıştır.

Karakoç, şiirlerinde Hz. Amine, Hz. Asiye, Hz. Meryem gibi kutlu kadınları da tematik olarak işlemiştir. Zira bunlar vakti zamanında dirilişin gerçekleşmesini sağlayan kutlu kadınlardır.

Karakoç'un şiirinde, Doğulu kadınların dürüstlüğü, doğruluğu ve güzelliği yansıtılırken Batılı kadınlar bunun aksine çirkinliğin, taklitçiliğin ve ahlaksızlığın izlerini taşırlar.

Anneler şefkatlidir. Çocuklarını her şeyden çok severler. Anneler, çocuklarının kendilerine ihtiyaç duyduğu zamanda onların yanındadırlar. Onlar hem arif hem âlimdir. Çocuğunun yardımcısıdır. Çocuğun birinci ve büyük öğretmenidir. Onlar, çocuklarına gidecekleri yolu söyler, onlara rehberlik ederler. Hem çocukları hem de toplumları için öncüdürler. Anneler sadece çocuklarıyla ilgilenmezler, evlerini çekip çevirenler de onlardır. Onlar öldüğünde çocukları tarafından her daim özlem duyulan bireylerdir. Geleceğin inşa edicisi onlardır. Diriliş neslini onlar yetiştirecektir. Kadınlar

çocuk sahibi olunca mükemmelleşirler; çünkü şefkat, merhamet, acıma, sabır gibi yüce hisler kadınlarda çocuk sahibi olduktan sonra mükemmelleşir. Özlenen gelecek onların çabalarıyla gelecektir. Onlar güngörmüş kişilerdir, hayata karşı tecrübelidirler. Bir sıkıntıyla karşılaştıklarında çoğu zaman isyan etmezler, sıkıntılara karşı sabrederler. Çoğu zaman merhametlidirler, ezilenlerin yanında, zalimin karşısında dururlar. Çocuklarını kaybettiklerinde her şeylerini kaybetmiş gibi olurlar, hüzünlenirler. Çocuklarını yetiştirirken pek çok çile çekerler. Zayıf gibi görünmelerine rağmen söz konusu çocukları olduğunda dünyanın en cesur insanı ve kahramanı olurlar.

Görüldüğü üzere; Karakoç'un şiirlerinde anne teması, genellikle olumlu özellikleriyle işlenirken anne geleceğin inşa edicisi olan çocukların rehberi, yol gösterenidir. Diriliş düşüncesinin önemli bir parçasıdır.

Karakoç'un şiirlerinde çocuk teması; çocukların kutlu oluşu, özlenen geleceğin inşa edicisi olmaları, hayatı olumlu kavrayışları, iyilik ve güzelliklerle dolu geçmişe sahip olmaları, bazen âşık olmaları, özlemleri, mutlulukları, güzellikleri, üzüntüleri, sevgiyle büyümeleri, mükemmel varlıklar olmaları, annelerine muhtaç olmaları, bazen kötü oluşları, saf ve temiz oluşları, kederli oluşları, fitraten anneye bağlı olmaları, tedirgin oluşları, merhametli oluşları, insanları hayata bağlayan varlıklar olmaları, sorgulayıcılıkları, korkuları, sevimlilikleri, utangaç oluşları bağlamında değerlendirilir.

Sezai Karakoç'un şiirlerinde 'çocuk' teması da genellikle yine diriliş düşüncesi bağlamında şekillenir. Hz. Muhammed, Hz. İsa, Hz. Musa, Hz. İsmail Peygamberler çocukluklarından kesitlerle Karakoç'un şiirlerinde yer alırlar. Bunlar geçmişi ve geleceği aydınlatan yüce, kutlu, örnek ve rehber insanlardır.

Karakoç, ideal anneler elinde yetişen ideal çocukların dirilişi gerçekleştireceğine inanır. İyilik ve güzelliklerle dolu bir geçmişe sahip olan çocuklar geleceği inşa ederler. Çocuklar pek çok şeyi öğrenirler; ama mutlaka dinî bir eğitim almalıdırlar. Bu eğitim ilk olarak ailede iyi bir anne ve babadan alınmalıdır. Karakoç'un şiirlerinde çocuklar bazen çocuk yaşta âşık olurlar. Aşk, mecazi aşktan başlayıp İlâhi aşka gitmektedir. Hem "Leyla ve Mecnun" da hem de "Monna Rosa"da bunu görmek mümkündür. Güzel yaşanmış bir çocukluk her zaman özlem duyulan bir zamandır. Çocuklar hem mutlu

olurlar, hem de etraflarına mutluluk saçarlar. Çocuklar kahramandırlar, büyük kahramanları model alırlar. Model almaları gereken kahramanlar iyi ve kutlu insanlar olmalıdır. Her çocuk annesi için dünyanın biricik ve en güzel varlığıdır. Çocuklar annelerini kaybettiklerinde her şeylerini kaybetmiş gibi olurlar, ne yapacaklarını bilmezler. Sağlıklı çocuklar aile sevgisini almış bireylerdir. Çocuklar mükemmeldir, mükemmel olmalıdırlar; çünkü geleceğin inşa edicisidirler. Onlar annelerine ihtiyaç duyarlar, çocuk anneyi, anne de çocuğu tamamlar. Ortadoğu’da ve İslam coğrafyalarında yaşanan zulümler hem çocukları hem de annelerini rencide etmektedir. Bu yüzden dirilişi gerçekleştirecek nesiller yetiştirilmelidir. Çocuklar merhametlidir. Birbirlerini incitmemeli, birinin zulme uğradığını gördüklerinde mazlumun yanında olmalıdırlar. Çocuklar bilgilidir, bilgili olmalıdır; zira dirilişi gerçekleştirmenin en önemli yollarından biri de bilgilenmedir.

Karakoç’un şiirlerinde ‘anne ve çocuk’ teması yoğun olarak işlenmiştir. Fakat Karakoç’un şiirlerinde ‘anne ve çocuk’ temasının yoğun olarak işlenmesi araştırmacıları, ‘Karakoç’un şiirleri çocuk şiirleridir.’ şeklinde bir yargıya götürmemelidir. Zira Karakoç’un şiirleri, çocuk edebiyatı bağlamında, çocukları eğitecek sadelikte şiirler değildir. O, şiirlerini Tevfik Fikret yahut Fazıl Hüsnü Dağlarca gibi doğrudan çocukları eğitmek için de yazmamıştır. Dahası Karakoç’un şiiri zor anlaşılır bir şiirdir. Eserlerinde edebî yön ağır basar. O ‘anne ve çocuğu’ kurulacak medeniyetin iki temel ögesi olarak düşünürken, onları dirilişin vazgeçilmez parçaları olarak algılar.

KAYNAKÇA

- Abak, Şaban, “Çeşmeler ve Şairler”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Ada, Ahmet, “İkinci Yeni ve Sezai Karakoç’un İlk Şiir Kitabı: Körfez” Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Adil, Furkan, Kudsi İki Varlık Anne-Baba, Rehber Yay, İstanbul, 2006
- Akbayır, Sıddık- Şahin, Şerife, “Yaş Gruplarına Göre Çocuklar İçin Edebiyat”, Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Akbayır, Sıddık, “Gül Muştusuna Dair Bir Yorum Denemesi”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Alaylıoğlu, Ruşen- Oğuzkan, A. Ferhan, Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü, İnkılâp ve Aka Yay, İstanbul, 1976
- Aşıcı, Murat, Okul Çağında Dil Etkinlikleri, Morpa Yay. İstanbul, 2005
- Aydoğan, Mustafa, “Şiirler, VII; Ateş, Dans, Kadın ve Medeniyet”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Bayram, Yavuz, “Türk Halk Edebiyatında Çocuk Kavramı Üzerine”, Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Bilkan, Ali Fuat, “Çocuk Edebiyatı-Kavram ve Mahiyet”, Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Çağan, Kenan, “Şairin Bir Entelektüel Olarak Portresi”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Çalışkan, Adem, Fuzûlî’nin Su Kasidesi ve Şerhi, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2004
- Çelebioğlu, Emine, “Cahit Zarifoğlu’nun Çocuk Şiirleri”, Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Demirel, Şener, “Çocuk, Çocuğun Gelişim Özellikleri, İhtiyaçları, İlgi Alanları” Edebî Metinlerle Çocuk Edebiyatı, Pegem Akademi Yay, Ankara, 2010
- Deniz, İhsan, “Sezai Karakoç’un Şiir Mirası”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat, Ankara, 1995
- Doğan, D. Mehmet, Büyük Türkçe Sözlük, Gerçek Hayat Yay, İstanbul, 2001
- Doğan, Mehmet H, “Sezai Karakoç’un Pazar Postası’ndaki Birkaç Yazısı, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Emre, Akif, “Bir Dünya Tasarımı ve Ortadoğu”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003

- Emre, Akif, “Sezai Karakoç’ta Üç Şehir, Üç Sesleniş”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Eren, Burhan, “Gök Çiğinin Tüveyçleri”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Eroğlu, Ebubekir, Sezai Karakoç’un Şiiri, Bürde Yay, İstanbul, 1981
- Eryiğit, İbrahim, “Onuncu Sağanak: Alinyazısı Saati”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Evren, Mustafa Ökkeş, “Çocuk Edebiyatında Dini Yaklaşım”, Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Fromm, Erich, Freud Düşüncesinin Büyüklüğü ve Sınırları (Çev:Aydın Arıtan), Arıtan Yay, İstanbul, 1991
- Gazel, Gülşen, Kadınlar Âleminin Sultanları, Gündönümü Yay, İstanbul, 2008
- Gündüz, Üzeyir, “Çocuk Edebiyatında Çeviri Etkisi Uygulamalar ve Sorunlar”, Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- İpek, Selahaddin, “Bir Şairin Varoluş Serüveni: Taha’nın Kitabı”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Jaspers, Karl, Felsefi Düşünüşün Küçük Okulu.(Çev:Sedat Umran), Birleşik Yay, İstanbul, 1995
- Kagan, Moissej, Güzellik Bilimi Olarak Estetik ve Sanat (Türkçesi: Aziz Çalışlar), Altın Kitaplar Yay. 1982
- Kanık, Mahmut, “Diriliş Akımının Öncüleri”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Kaplan, Ramazan, “Çağdaş Bir Leyla ve Mecnun Hikâyesi: Sezai Karakoç’un Leyla ile Mecnun’u”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Karaca, Alaattin, İkinci Yeni Poetikası, Hece Yayınları, Ankara, 2005
- Karadeniz, Abdurrahim, “Zamana Adanmış Sözlerin Minyatür ve Ebruli Bakış Açısı”, Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Karahan, Abdulkadir, Fuzûlî, MEB Yay, İstanbul 2001
- Karakaya, Zeki, “Çocuk Felsefesi ve Çocuk Edebiyatı”, Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, Ankara, 2005
- Karakoç, Sezai, Alinyazısı Saati, Diriliş Yay. İstanbul, 1998
- Karakoç, Sezai, Ateş Dansı, Diriliş Yay. İstanbul, 1998
- Karakoç, Sezai, Ayinler / Çeşmeler, Diriliş Yay. İstanbul, 1998
- Karakoç, Sezai, Edebiyat Yazıları I. Medeniyetin Rüyası, Rüyanın Medeniyeti Şiir, Diriliş Yay, İstanbul, 2007

- Karakoç, Sezai, Edebiyat Yazıları II Dişimizin Zarı, Diriliş Yay, İstanbul, 2007
- Karakoç, Sezai, Edebiyat Yazıları III Eğik Ehramlar, Diriliş Yay, İstanbul 2000
- Karakoç, Sezai, Gün Doğmadan, Diriliş Yay, İstanbul, 2009
- Karakoç, Sezai, Gün Doğmadan, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2009
- Karakoç, Sezai, Hızır ile Kırk Saat, Diriliş Yay. İstanbul, 1998
- Karakoç, Sezai, İslamın Dirilişi, Diriliş Yay, İstanbul, 2005
- Karakoç, Sezai, Körfez / Şahdamar / Sesler, Diriliş Yay. İstanbul, 1998
- Karakoç, Sezai, Leyla ile Mecnun, Diriliş Yay. İstanbul, 1997
- Karakoç, Sezai, Monna Rosa, Diriliş Yay. İstanbul, 1999
- Karakoç, Sezai, Taha'nın Kitabı / Gül Muştusu, Diriliş Yay. İstanbul, 1998
- Karakoç, Sezai, Zamana Adanmış Sözler, Diriliş Yay. İstanbul, 1999
- Karaosmanoğlu, Mustafa, "Çocuk Nedir, Edebiyat Nereye Düşer?", Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Karataş, Turan, Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç, Kaknüs Yay, 1998
- Konar, Elif, "Çocuk, Edebiyat ve Eğitim", Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Korkmaz, Ramazan- Özcan, Tarık, "Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri", Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı, Grafiker Yay, Ankara, 2006
- Köksal, M. Asım, Peygamberler Tarihi I-II, Yeni Şafak Yay, İstanbul 2005
- Lekesiz, Ömer, "Diriliş ve Uygarlık", Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Mehmedoğlu, Yurdagül, Ahlakî ve Dini Gelişim, Morpa Yay. İstanbul, 2005
- Mignon, Laurent, "Kaldırımlardan Monna Rosa'ya", Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Muharrem, Mustafa, "Geometri Sağnağı Altında Sesler ve Sezai Karakoç", Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Onaran, Mustafa Şerif, "Çocuk Edebiyatı Üzerine Notlar", Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Özcan, Tarık, Aykırı ve Şair İlhan Berk, Popüler Yay, İstanbul, 2009
- Özdenören, Rasim, "Sezai Karakoç (Bir Entelektüelin Profili)", Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Pala, İskender, Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Ötüken Yay, İstanbul, 1999
- Pala, İskender, Kitab-ı Aşk, Alfa Yay, İstanbul, 2005
- Pala, İskender, Leyla ile Mecnun, Timaş Yay, İstanbul, 2002

- Pala, İskender, Şeyh Galib, Timaş Yay, İstanbul 2001
- Parlatır, İsmail, R. Mahmut Ekrem, Atatürk Kültür Merkezi, Ankara, 1995
- Sağlık, Şaban, Tanrının Gözüyle Bakış Penceresi Yahut Sezai Karakoç'un Ayinleri", Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Sartre, J.P, Varoluşçuluk (Çev: Asım Bezirci), Say Yay.
- Sert, İsmail, "Yıldırım Aydınlığında Bir Ağaç Olarak Şair", Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Sevinç, Müzeyyen, Kendine Güven ve Başarı, Morpa Yay. İstanbul, 2005
- Sönmez, Murat, "Şahdamar", Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Su, Hüseyin, "Diriliş Düşüncesi ve Yöntemi", Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Su, Hüseyin, "Diriliş Neslinin Öyküleri", Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Suruç, Salih, Kâinatın Efendisi Peygamberimizin Hayatı 1, Nesil Yay. İstanbul, 2006
- Suruç, Salih, Kâinatın Efendisi Peygamberimizin Hayatı 2, Nesil yay. İstanbul 2006
- Şendil, Gül-Balkan, İdil Kaya, Anne Baba Olmak, Morpa Yay. İstanbul, 2005
- Şimşek, Tacetin, "Çocuk Şiirleri", Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Şimşek, Tacettin, "Çocuk Edebiyatımız ve Gülten Dayıoğlu", Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Taşdelen, Vefa; Çocuğu Anlayan Edebiyat, Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Tekin, Mehmet, "Çocuk Edebiyatı", Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Timurtaş, Faruk K, Mevlid (Süleyman Çelebi), MEB. Yay, İstanbul 1990
- Tökel, Dursun Ali, "Eskilerde Çocuk Eğitimi; Çocuk Edebiyatı Gözüyle Eskiye Bakmak", Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Tuğcu, Nemika, "Kemalettin Tuğcu ve Çocuk Edebiyatı", Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, Ankara, 2005
- Uçan, Hilmi, "Çocuk Kadar Saf, Temiz, Olabilmek/Kalabilmek", Hece, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı Ankara, 2005
- Uçan, Hilmi, "Sezai Karakoç'un yazılarında İnsana, Türkiye'ye, Ortadoğu'ya, Batı ve Dünyaya Bakış Açısı", Hece, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, 2003
- Uludağ, Mehmet Emin, "Çocuk Edebiyatında Tema ve Sevgi Teması Bağlamında Anne ve Baba Sevgisi", Edebî Metinlerle Çocuk Edebiyatı, Pegem Akademi Yay, Ankara, 2010

Uysal, Füsün Kitapçı, Okul Çağında Çocuk Sağlığı, Morpa Yay. İstanbul, 2005

Ünlü, Harun, Anne Babalar İçin Eğitim Rehberi, Morpa Yay. İstanbul, 2005

www.kuranikerim.gen.tr

Yazım Kılavuzu, TDK Yay, Ankara,2008

Yüce Diriliş Partisi Programı, İstanbul, 2007

ÖZ GEÇMİŞ

1978 yılında Muş'ta doğdum. İlk ve ortaöğrenimimi burada tamamladım. 1998'de Pamukkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandım. 2002 yılında bu bölümden sınıf birincisi, bölüm ikincisi olarak mezun oldum. Aynı yıl Selçuk Üniversitesi'nde Tezsiz Yüksek Lisans Eğitimi'ni kazandım ve 2003 yılında buradan mezun oldum. 10 Eylül 2003 tarihinden bu yana Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği yapmaktayım. Sırasıyla Muş Mesleki Eğitim Merkezi, Anadolu Öğretmen Lisesi ve Muş Fen Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği yaptım. Muş Fen Lisesi dergisinin yayın yönetmenliğinde bulundum. Muş Alparslan Üniversitesi kuruluş aşamasındayken Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nde Eski Türk Edebiyatı ve Türk Halk Edebiyatı derslerine girdim. 2008'de Fırat Üniversitesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında Tezli Yüksek Lisans Eğitimi'ni kazandım. Halen Muş Fen Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak görev yapmaktayım.